

ההערכות לאיש ברוא שקל וחמל, והנפשל ישרה, והנער מהחיות השקל. ותן
בר ברבים ב' שקלים.

17) ד"א לשעול שורוק ליהח הרבה ולא ימות. קח מירא ו' שקלים,
לכונה ה' שקלים, ואפיון ד' שקלים, וכתו הדק בולם עם דיסקיוסוס ד'
שקלים, שרש לישון בללא, הוא קמנולוסון יבש ד' שקלים, וזילשו בלום,
וייעשו חרות קמנולום, החלה (102) מהחיות השקל והשקל חלה אחת בלום
החיות.

18) לשיעול, ייעזר בלא, קח עוקר הנקרא בחרות, הוא בילביון ברות
ויבנה ישרה ליום בלום חיות. ועוד ייעזר, לכונה וזה השקל ישרה ליום.

19) ד"א לשעול, קח פפוס וקמנולום ודיסקיוסוס ואפיון ונולביוסון,
ויבנה בולם חסך וזילשו ברבים, והשקלות בלום ביה בבוקר ובערב.

20) ד"א לשעול, ייעזר הרבה מאד והוא במבחר המעשה. קח
גומביוסון ואפיון וברבים וחלכנה ב"א אנקיה, פרי מרובלניש ברוך ב' אנק.
יבנה ברוך הדק וזילש בחלכנה, ויבנה עור אחר בלשנתו ער התערבו בולם
יחל. אז תעשה בלום גלילות בלום בולם והשקלות אחד בבוקר ואחד בערב
על יבנה ער הרבה.

21) ד"א לשעול היבש קח בלבל ישרה, איסמורקוס ואפיון וברבים
ודיש וקריניא ומורא ולכונה וחלכנה ויסקיה מרים, בבל אחד ב' שקלים.
תורבניתני שקל אחד, ויבנה בולם הדק וזילשו בחלכנה ובתירופניתני
וייעשה בלום גלילות ברות האפונים, והשקלות ג' בערב.

22) ד"א לשעול היבש וזוזק, להיעזר בלא. קח בלבל אנקיה אחת,
מירא דיסקיוסוס וברבים ופרי איסמורקוסין בבל אחת אנקיה אחת צימקוס
ברא ו' אנק, קחה בל ב"א אנקיות, רבש ד' מרשנים. והשקלות ישרה
אחד בלום חיות וירבא.

23) ד"א לשעול ילעזי השחורים (102) ולחיש חיותה. קח אונם
יבש ויעזר לקריניא וקמח של רובוס, הוא פרישנין וננרלא, הוא אמריאוס,
הוא רמנא, ותבון וברבים וזאריסמולניש הארוך, הוא פרישנין ורע קמה
והאפונים ובלבל, בבל אחד בשורה, ויבנה בל אלה הדק וזילשו בתמאט בבר
ודיש וזן בלום בלום וית תורה הישון, ער אשש יבש אל חרות, בל תעשה
על היבש.

(24) ד"א לשעול החזק. קה מורא זכא ושקרים מרים מ"א ו' שקלים, חלבנה ואיסטורקום מכל אחד ד' שקלים, אפופונקום וברכום מכל אחד ג' שקלים, יובתו בולם הרק ויולשו בדבש רותה, ויובתו אחרי מלושתם, והשקות במין זית גדולה במים חמים. וזה דבר ברור.

(25) ד"א לשעול, קה ריאופרברון ריאופונמיקון וקושט ופרפניון מ"א שקל, יובת ויבושל בג' כוסות יין עד היותם לבוס אחת, והשקה לשעול וירפא.

(26) ד"א לשעול, משתה המלכה, יעיל לנשמה ולכל שעול. קה שרש לקריציא, איסטורקום, מ"א ב' שקלים, חלבנה ג' שקלים, טריבנתני ג' שקל, כתירא הוא דרגנתא שקל, יובתו בולם הרק, ויולשו בלח שלהם, והשקות במין ג' פולין.

(27) ד"א לשיעול הרבה, מופ. קה דרקקונתום ל' אונקיות, טריבנתני ד' אונק, מורא ב' אונק, פרסיון הוא אנדרון, רטל, לקריציא ג' אונק, יובתו ויודקו בולם ויבושלו במי מטר, ו' חנינים עד היותם לב' חנינים. אז תתן (103א) בם חין אחד דבש והשקות ג' אונקיות.

(28) ד"א לשעול מרפאות חכמי כשדים. קה פרסיון לבן הוא אנדרון, אמורה, אוריגנון, הוא מועט, בליסכונין בערבן, קלמינתים, הוא מין פוליא בערבן, איסקילא בערבן, שרש שוש בערבן, אזור בערבן, דרקקונתום בערבן, טריבנתניה בערבן, ומשקל אחד לכולם. ובושלו קל אלה במי מטר עד קממת העיטבות וימחה ג' ידות פעשב. ותן דבש מחצית השקל, ובושל עד התגמרת, והשקות מלא בוס קמון מחומם, בבוקר ובערב.

ה"פ

643 וידבר אסף* על כאבי הקרב, הוא איסמומכום, לכל חולאיו ולכל מחאציו ולקרתו. קה צפר ומסמיפין וניצת עץ אפסנתין, הוא לענה, כל אחת בשותה. ויודקו בולם יחד, והשקות בבוקר שקל אחד במים חמים, פעמים שלש וירפא.

(1) ד"א לקרב, יקה במין מלא חפנינים, ותן אותו בחומץ חזק ג' ימים, ובוש ד' תוניאנו מן החומץ ופרוש אותו לרוח עד שייבש כמעט. אז יצלה במקבת חרש, עד אשר קרוב להשרף וישחיר. אחרי כן תקח פולים אונק' א',

(*) פריס 1197 ע' 111 : גשה נא ואידיעך רפואות הצריכות לכאב הקרב העליון...

זנגפיל אונקיות ב' קנבון אונקיה אחת, רופא אונק' אחת, יובתו היטב ויולשו ברגש והשקות שכל בבורק ושקר בפרב.

(2) ד"א לקרב, קח לפונה ומירא ואזוב ומשפיר מכל אחד בשנה, אלומי ב' ידות, יובתו היטב ויולשו במי ברישין ותעשה גלולות והשקות שכל לשמוע, ג' פטמים לשמוע עד שיפא.

(3) ד"א לקרב וללם (103) הרופק ולמחול ולפבר, הוא הנקרא פיקרא, יעני' לפר גטעי הראש, ויאיר את העיניים. קח אליון ב' שקלים, עצי פלמון ו' שקלים, צדף ו' שקלים, איסקמוניא ו' שקלים, פוא ו' שקלים, מוסמין ו' שקלים, אסיון ו' שקלים, פריס ו' שקלים, אפסונגין הוא ורמוניא, ו' שקלים. יובתו מולם הרק, והשקות שכל במים ויתחיל עד ג' שעות ביום.

ת"פ

644 ד"א, פיקרא, יעני' לאיטמוכוס ולקריבים ולראש ולפבר ולמחול, אף לכל דורי המכרה למים הרעים במלח. קח אליון ח' שקלים, נרד ג' שקלים, קציעות הוא ג' שקלים, אפרון ג' שקלים, קנבון איסקמוניא, קרינא, ברישין, איפסונגין, אגריקין מכל אחד ג' שקלים, יובתו הרק והשקות שכל אחד במים חמים.

ד"א לקרב ולאיטמוכוס ולפבר ולמחול ולכל דבר. קח אליון ג' שקלים, קנבון ופרים וצדף ושמן פלמון וצדף פלמון ואפסונגין ומשפירין ואפסונגין ואזוב ואפרון, מכל אחד ב' שקלים יובתו מולם הרק ויולשו ברגש. והשקות שכל א' בבורק במים חמים.

ת"פ

645 ד"א לקרב ב' : משקה איטמוכוסין. קח קולוסיתידא, הוא פקיעות שדה, הוא חרל, ורופבר, הוא שורש למפואדוס, הוא יונקרוין, מכל אחד אונקיה אחת, אליון אונק' א', קנבון אונק' א', ורע ברגשים אונקיה אחת, פריס שקל, דרע שחלים הוא קרמון, ופרפין הוא גומא, אברליון ואמו-ניקין, מכל אחד אונקיה וחצי, סקמוניא אונקיה, יובתו מולם הרק, כל מין (104) יבש לבד, ורחל יופל במי חרשישים ב' ימים ויליות. אז יתנו כח-לם במרק, ויודקו עד התערב וידיו פאחד. אז תעשה מחדם גלולות בורע הפלפל, והשקות שכל במים חמים בבורק.

(1) ד"א לקרב הנשחת והנקרר. קח חלב הבשר, ומשח בו על הקרב מלמעלה. ירפא את כל חולי הקרב ויגדה לאכול.

(2) ד"א לקרב הנשחת מרוב החולי ויהדל מתאות האוכל, קח עור רחם (1) שחט ומרט ובשל וקח את שרמנו ואת דשנו ומשחת בו את הקרב והפלים והירכיים ג' ימים וירפא ויתא לאכול.

(3) ד"א לקרב, קח פרי אפסנתין מלא הפנים, קלמנותים מלא הפנים, עלי פנים מלא הפנים ויבתו שלשתם ויבשלו בחומץ יין חזק, ותן עליהם כמה סולת וחצי הסף אפר, ויתערב היטב, והבוש על הקרב מלמעלה ג' לילות, ובכל לילה תחליטנו.

תפ"ג

646 ד"א לקרב, איסטומכוס, להזעיל. קח כמה שעורים ופוליו, הוא ופליספנין ועלי ער, הוא רכנים הוא בייש, וזרע ברבם אפיא, וזרע קולאגריזן וזרע מרגתון הוא פנוליא, וזרע הרדלים הוא קנידש ובמון, ויבתו הדק ויבשלו פיין או פנים נחשפים ויחבשו על הקרב (ברמשא) כח יעשה ער הרפא.

(1) ד"א לרפא את הקרב. קח פרי ער הוא בייש, וזרע בשתן וזרע פנוליון, הוא רמא, ויבתו הדק ותקח עוד עמדם עלי רכנים ופרי הדסים וקלמנותא, ואפסנתין הוא וורמומא וזרע ברבם הוא אפיא וזרע קולוקינתון וזרע מרגתון, הוא (2104) פנוליא, וזרע קציר ובמון וזרע מריבולין ואניסון וזרע שפיתין הוא טילא ובמוליון... צנן ושמן שרשנים, תיריבנתני הוא גומא הגבוהר ויחבשו על הקרב מלמעלה.

(2) ד"א ויחבשו לכל חולי איסטומכוס והמחול והכבד. קח זרע פשתן וזרע תורמוסים הוא פיקפונש ד' אונק, שושנים יבשים אונק' אחת, מלח אונק' ד', רבש רטל, עלי קיסוס (אידיא) ובולו ואורגנו נשרף ולחם נשרף מן כל אחד אונקיה אחת, ואורגנו נשרף את הכל, יורק באחד לפי מן המלח שהוא יורק לפי רבש ויולש בהם את שאר העיקרים רבנותים ויתחבשו על הקרב מלמעלה ער הרפא.

(3) ד"א חובש לקרב, איסטומכוס, ולשחפת ולקדחת ולקרב הנשחת בקרה, ולמי שחדל מתאות המאכל. קח חלתית הוא לפרון, ואמבונקום וסרפי-נון וזרע ברבם, מכל אחד אונקיה אחת, אליון ב' אונקיות, קיפירוס (הוא שורש סערה) והוא יונקו ריזי אונק, פלפל, ופריביון, וקסטור ובמון מכל

אחר רבנן אונקיה גפרית ב' אונקין, חונן הוא שטוח, רחב, תריפוניני ה' אונקין, נכון כחומר לר' א' אונקיות, יופת הפל הדב, חפשי לבר וחלה (M105) לבר וזלש בתריפוניני ונכון ורחבש ע' הקרב וירפא.

(4) ד"א חפשי לקרב, איסטומכוס, קח עמח ופוליוס (הוא ברובתא) ותריפוניני ושטוח וופת חומרן ישהן יאחששין, הפל יופת ורחבש על הקרב וירפא.

(5) ד"א לקרב, קח שמון ואוריגן הוא אישטא וקיסודריון כמודריוס, ופוליוס ואפסנתרן הוא יענה, וזאזב וינייבר מ"א אונקיה, יוסף ופוליוס ב' היני יין ופוליוס עד שלששתו, וישתה ג' ימים וירפא גלולות הנקראים קטמציאוי' לחזק המעיים הנשחיתים מן פסגאריאח. קח עשין אוקיה אחת, ופת יפשי אונקיה ג' וקורדיון חצי אונקיה, פריקון א' אונקין, בקיד א' אונקין, ופתו הדב וזלשני ביון לבן שטח יעשה גלולות כאפונים והשקהו בלילה ג' גלולות ופולקו ד'.

ק"פ

647 (1) לפל גנעי הכבד ובחשמוני ותחלואיו ולפל תולדות חולי הכבד. תחילת רפואתו מנחתה הנקרא דוידהא, ויעיל לבדו ולעיתים הנקיים כפשו, קח לוח, ד' אונקין קרמון ד' אונקין, שקדים מרים וריאפוניקון ופריפון מכל אחד ג' אונקין, כמודריוס ומיאו דבו הוא דאוקוס הוא מרש, ומיאו ויששנים ופוליוס, מכל אחד ב' אונקין, אישטופוס ד' אונקין, גנטינא ואריס-פוליוס מורגלרות, הוא כופיניש, מכל אחד אונקיה אחת וצבר הוא אליק ד' אונקיות, ורע כשדופריניון ופוליוס וזגפיל, הוא יעניכר, (89) מכל אחד ד' אונקיות, פרי בלסמון, כפואה, ואפסנתרין ויעני בלסמון, ופסגאסה הוא מוקד ופוליון, מכל אחד ג' אונקיות, לבונה ד' אונקיות, וחצי פוליוס ארזים ואריספוליוס ארובה מכל אחד ג' אונקיות פוליוס ואישטאננתו מכל אחד אונקיה אחת, פלפל ד' אונקין, קושט ד' אונקין, פיסיליוס הוא צרואה ארזין א', שטח בלסמון אונקיה וחצי, ופתו היטב לבר, וחלה לבר, ויובל חלח וריפשי ששמן בלסמון. או וזלשני שריש רותח והאוקות החצרות השקל בשמן ופוליוס חרם יאכל.

(2) ד"א לכבד ולקרה ציבנוס (ולס) ולריוחת המרגרות בקרב ופוליוס, קח וריאפוניקון וזגפיל ופשי חג של ענבים ורע ופת הוא רפא ושלפיון.

一、《说文解字》
 二、《康熙字典》
 三、《辞源》
 四、《辞海》
 五、《新华字典》
 六、《现代汉语词典》
 七、《古汉语常用字字典》
 八、《汉语大字典》
 九、《汉语大词典》
 十、《中华大百科全书》
 十一、《中国大百科全书》
 十二、《中国大百科全书·语言文字卷》
 十三、《中国大百科全书·文学艺术卷》
 十四、《中国大百科全书·哲学社会科学卷》
 十五、《中国大百科全书·自然科学与工程技术卷》
 十六、《中国大百科全书·医药卫生卷》
 十七、《中国大百科全书·农业科学卷》
 十八、《中国大百科全书·工业技术卷》
 十九、《中国大百科全书·军事科学卷》
 二十、《中国大百科全书·历史地理卷》
 二十一、《中国大百科全书·外国语言文学卷》
 二十二、《中国大百科全书·宗教文化卷》
 二十三、《中国大百科全书·民族民俗卷》
 二十四、《中国大百科全书·社会生活卷》
 二十五、《中国大百科全书·综合知识卷》
 二十六、《中国大百科全书·世界知识卷》
 二十七、《中国大百科全书·人物传记卷》
 二十八、《中国大百科全书·动物植物卷》
 二十九、《中国大百科全书·天文地理卷》
 三十、《中国大百科全书·物理化学卷》
 三十一、《中国大百科全书·生物医学卷》
 三十二、《中国大百科全书·工程建筑卷》
 三十三、《中国大百科全书·交通运输卷》
 三十四、《中国大百科全书·能源动力卷》
 三十五、《中国大百科全书·材料冶金卷》
 三十六、《中国大百科全书·机械电子卷》
 三十七、《中国大百科全书·信息通信卷》
 三十八、《中国大百科全书·环境保护卷》
 三十九、《中国大百科全书·法律政治卷》
 四十、《中国大百科全书·经济金融卷》
 四十一、《中国大百科全书·教育体育卷》
 四十二、《中国大百科全书·文化艺术卷》
 四十三、《中国大百科全书·新闻出版卷》
 四十四、《中国大百科全书·图书情报卷》
 四十五、《中国大百科全书·档案文献卷》
 四十六、《中国大百科全书·音像出版卷》
 四十七、《中国大百科全书·数字出版卷》
 四十八、《中国大百科全书·网络出版卷》
 四十九、《中国大百科全书·移动出版卷》
 五十、《中国大百科全书·印刷出版卷》
 五十一、《中国大百科全书·装帧设计卷》
 五十二、《中国大百科全书·文字排版卷》
 五十三、《中国大百科全书·字体设计卷》
 五十四、《中国大百科全书·色彩设计卷》
 五十五、《中国大百科全书·图形设计卷》
 五十六、《中国大百科全书·版式设计卷》
 五十七、《中国大百科全书·书籍设计卷》
 五十八、《中国大百科全书·包装设计卷》
 五十九、《中国大百科全书·环境设计卷》
 六十、《中国大百科全书·室内设计卷》
 六十一、《中国大百科全书·景观设计卷》
 六十二、《中国大百科全书·服装设计卷》
 六十三、《中国大百科全书·工业设计卷》
 六十四、《中国大百科全书·产品设计卷》
 六十五、《中国大百科全书·视觉传达卷》
 六十六、《中国大百科全书·广告传播卷》
 六十七、《中国大百科全书·公共关系卷》
 六十八、《中国大百科全书·市场营销卷》
 六十九、《中国大百科全书·企业管理卷》
 七十、《中国大百科全书·人力资源管理卷》
 七十一、《中国大百科全书·财务管理卷》
 七十二、《中国大百科全书·审计税务卷》
 七十三、《中国大百科全书·保险证券卷》
 七十四、《中国大百科全书·银行金融卷》
 七十五、《中国大百科全书·国际贸易卷》
 七十六、《中国大百科全书·国际法卷》
 七十七、《中国大百科全书·外交外事卷》
 七十八、《中国大百科全书·国防军事卷》
 七十九、《中国大百科全书·国家安全卷》
 八十、《中国大百科全书·公安司法卷》
 八十一、《中国大百科全书·司法行政卷》
 八十二、《中国大百科全书·检察监督卷》
 八十三、《中国大百科全书·审判执行卷》
 八十四、《中国大百科全书·法律服务卷》
 八十五、《中国大百科全书·法律援助卷》
 八十六、《中国大百科全书·人民调解卷》
 八十七、《中国大百科全书·社区矫正卷》
 八十八、《中国大百科全书·戒毒康复卷》
 八十九、《中国大百科全书·社会福利卷》
 九十、《中国大百科全书·慈善公益卷》
 九十一、《中国大百科全书·志愿服务卷》
 九十二、《中国大百科全书·社会组织卷》
 九十三、《中国大百科全书·群众团体卷》
 九十四、《中国大百科全书·民主党派卷》
 九十五、《中国大百科全书·无党派人士卷》
 九十六、《中国大百科全书·港澳台卷》
 九十七、《中国大百科全书·海外华人卷》
 九十八、《中国大百科全书·华侨华人社团卷》
 九十九、《中国大百科全书·海外华文媒体卷》
 一百、《中国大百科全书·海外华文教育卷》

[illegible][illegible]

1155

648 (1) לבטן הכולך ואין לו... קח אפיין (890) וזמר יפיתם, חזקת יפיתם,
יפיתם מ'א' בשורה, ועשרה מהם נלחלו במר פריד' והן מזמור לשורות י'
שבת

[illegible][illegible][illegible][illegible]

(6) ד"א לכבד ולשעול, ולכל נגעי חפפה, ולמי שירוק דם ודם וליש-
דבון, ויפתח מפתחות חפפה וכל מחרה. קח צמחים בללא זה י' שקלים,
ברבם שקל אחד, קנה בושם הוא קלמס ב' שקלים, אפוליון ב' שקלים,
קנמון מחריות השקל, גרד מחריות העקל, אישקונותום ב' שקלים, מירא
י' שקלים, תרופותיו י' שקלים, ימריש קנמון, דוא שורש אישקונותום
ב' שקלים וימריש, ויפתח חרס וירישו בריש, והשקות במין וית במים חמים.

(7) ד"א קיפוס, רפפה ולכל נגעי ויטיל. קח חמאמא הוא אפוליון
ואפוליון, מכל אחד ד' שק' (90) מירא וקנה בושם הוא קנמון מכל אחד
ב' שקלים, חומר, הוא אישקונותום מכל אחד שקל אחד, תרי-
פמיני י"ב שקלים, צמחים בללא זה ק"ש שקלים, דבש ד' מלוחות השקה
במין וית במים חמים.

(8) ד"א קיפוס ויטיל לכבד ולכל נגעי וימריש, ויפתח את המקור,
ולשעול ולרוב הליחה, קח ברבם וקנמון, קפאח, גרד, מכל אחד שקל
אחד, מירא וקנה בושם ב' שקלים, ברי אשף ג' שקלים, צמחים בללא זה
שקל, תרופותיו י"ב שקל, דבש ד' מלוחות. ויפתח חרס והשקות במין
וית במים חמים.

(9) ד"א, ויטיל לכבד ולשעול ולמי שירוק דם וימריש את המקור
הפתוח ויפתח את הריאה לכל נגעי. קח אישקונותום צלויח ד' אונק', אפוליון
י"ב אונק', אפוליון י"ב אונק', אפוליון י"ב אונק', קרוקן מאגמטוס, י"ב
אונק', ברבם י"ח אונק', אישקונותום ד' אונק', קפאח ד' אונק', קנמון ד'
אונק', דבש ד' מלוחות, ויפתח חרס. והשקות בשקל דרפמון במים
חמים ודבש.

(10) וזה מעשה קרוקן מאגמטוס. קח ברבם ביי שקלים, צמחים
וישם ב' אונק' מירא אונק' א', אפוליון, הוא חלב חמים י' אונק', קיפוס
קפאח י' אונק'. ויפתח חרס וירישו ביי ויטיל חרס קנמון, וימריש בריש
הוא קרוקן מאגמטוס, שיפוט בכל מיני רפואות.

(11) ד"א לכבד ולכאב הכליות. קח אפוליון ד' שקלים, אפוליון ד'
שקלים, מפרפין ג' אונק', ויפתח חרס, והשקות שקל ויפתח במים חמים,
וישם על צדו חפפה, והאפוליון ויפתח חרס ויפתח חרס (91) וזה
נגעח ב' קרחת, חרל מלחשקהו.

(12) ד"א לכבד ולתחול ולירקון והוא מירא ויפתח. קח ברבם, גרד,

וקנמוז וקושט וקסאח מכל אחד ב' שקלים, מירא ואיסקוננתום מכל א' שקל. יובתו הדק ויולשו בדבש והשקות שקל א' במים המים.

13) ד"א, תחבושת לכבד הנכאב, לרפאחה, קח קמח שעורים וקמח תורמוסים הם פיקבונש, ופוזרין של גבעים הוא ריבא, מכל אחד בשורה, בתות הדק, וקח במחציתו תאנים ובמחציתו תמרים. יובתו מולם ויעשו כמו עוגה. לחפוש על הכמין והכפר.

14) ד"א לכבד הנכאב תחבושת. קח זרע תלתן הוא פנגרי ג' אונק/ דיוקום, הוא מורחש, ג' אונק/ מרנתין הוא פנולייא ג' אונק/ ממוז ג' אונק/ זרע פשהן ג' אונק/ דונג הוא שעוה ב' אונק/ חלב תרנגולין ב' אונק/ אורות הם מלאבישקון, הוא איבייא, ב' אונק/ שמן זית ב' אונק/ יובת היטב היבש, וינתך חלה באחר, ויתערב ויודק עד היותו לחושש. אז יחבש על הכבד מלמעלה וירפאחה.

15) ד"א משחה דיאותלכא, יועיל לכבד ולירקון ולכל נגעי הגוף. קח לוד הוא לבא ד' אונקיות, ריאופונתיקון ד' אונק/ שקדים מרים ב' אונק/ קריציפולון ב' אונק/ קנמוז ב' אונק/ ממוחיים ב' אונק/ מאוזן ב' אונק/ פו ב' אונק/ גינטיניא ו' אונק/ אריסטולוישיא ארובה א' אונק/ צבר ו' אונק/ דיוקום ב' אונק/ מירא ב' אונק/ שושנים יבשים ב' אונק/ נרד ו' אונק/ זרע פטרוסילינון ד' אונקיות, ממוז ד' אונק/ ריזין אונק/ פרי בלסמוז ג' אונק/ קסאח ג' אונק/ לבונה אונקיה וחצי, פלפלין ארובים ג' אונק/ לקרי- ציא י"ח אונק/ פוליום הוא קוונלא אונק/ אחת, איסקוננתום הוא תבן, מאכל הגמלים, אונק' א', פלפל שחור אונק' א' שמן בלסמוז אונקיה וחצי, מולם וירקו (97) הדק ויולשו בדבש. והשקות שקל אחד לכל מכאוב ולכל הרק.

16) ד"א לכאב הכבד, משחה הנקרא פלבוטומוז, יועיל לכבד ולקרבים ולטחול ולכל חולי. קח מירא ב' פיסיליאוס הוא זריאה א' פטרלין א' פלפלין א' אפרון ד', צבר, הוא אלוזין א' אויפטוריון א', פרסיון הוא אנדרון. הכל יודק ויולש בדבש, והשקות שקל אחד במרחץ בתוך החמין.

17) ד"א, משחה נקרא דוית כורכמא, יועיל לכבד ולטחול ולעינים העמומות ולירקון ולשחפת ולקדחת ולכאב הראש. קח פרבים ונרד וקסאח ואריסטולוישיא, הוא פופיניש ארוד, ואפרון, הוא אנדרון, מכל אחד ג' שקלים, ריאופונתיקון ולבא מכל אחד ב' שקלים, מור וקושט ופואה ואיס-

[illegible][illegible][illegible][illegible]

21

[illegible][illegible]

(24) ד"א, חובש לכבד, פרוז, קח נכר, הוא אליון ומורא ומסמיון
נכר אחר. אונקיה אחת, פנ(פ)סיון או איוב ו' שקלים, מליזאוס ב'
שקלים, אפסיון הוא לענה, אונקיה א', פלפלין ד' שקלים, פגם הוא
רושטא ב' שקלים, מונון פגג ד' אונקיות (92) שמון קורוניון ד' אונקיות,
הרופינוני ד' אונק, שנייה ד' אונק' יופת הדק, היבש לכד והרה לכד,
והפנימו ויהבש על הכבד.

(25) ד"א, משתה הנקרא פליבוטומא, פרוז וטוב להועיל מאד לכבד.
קח מורא ב' שקלים, פיסוליאוס הוא וריאה ב' שקלים, זרע פטרוסיליון
שקל א', פלפל שקל, אפרון שקלים ד', צבר אדום ב' שקלים אפסיון או
פסיון ג' שקלים וחצי, יופתו כולם ויולשו בדמש והשקות שקל פיון לבן
אי פגום הרים.

(26) ד"א, יועיל לכבד ולבטן ולגיד הנשה, להביט. קח זפת ב' ליטרא,
שנייה ב' אונקיות, שורש הקין הנקרא פמוליון הוא בוב סעיר, ב' אונק'
נכר מצרי, ג' אונק' פרי ער ב' אונק' ורע תלת ג' אונק' פליסקונין
ב' אונק' אפסיון אונק' א', תירופינוני אונקיה וחצי, שמון נרד איספיקא
רייני ב' אונק', איספורקוס ב' אונק', חלב כליות פקר ב' אונק', חלבנה
אונק' אחת, פמון ב' אונק' יופת היבש וינתך הלה ויתערבש כולם עד חיות
להפנימו, או ויהבש על הכבד וירבא.

(27) ד"א לכבד, יעקוט הפאב פיומו. קח נרד ופילון חודו וריאופת-
טיקון וגינפיונא ופלפלין ארזים, כפל אחד אונקיה אחת, יופתו הדק ויולשו
בדמש והשקות שקל אחד ליום בחלב עזים.

(28) ד"א להועיל לכבד הנפאב והמנופה בעמיו לרוב נגעיו. קח כרכום
ינקרא ואפסיון ופלפל, מ"א שקל ואגוזות בושם וקנה בושם ונרד וצימו-
נים לפנים פלא זג, מ"א ד' שקלים, אפסיון ב' שקלים, קסיוא ה' שקלים,
יורקו הדק ויולשו בדמש והשקות שקל אחד במי שבותים מבושלים, הוא
מ"א.

(29) ד"א משתה הנקרא דוית כורכמא, יועיל לכבד ולטחול ולירקון
קח פפגום ונרד וקפיוקית כפל אחד ד' שקלים, (93) קישט ואיספיונות
וינמו, כפל אחד ב' שקלים, יופתו הדק ויולשו בדמש והשקות שקל
במים חמים מרם יאכל.

(30) ד"א לכבד ולמי שירוק דם ויקא דם ולשעול חקשה, וכל נגעיו

[illegible]

(31)

32

(33)

二、三、四、五、六、七、八、九、十、十一、十二、十三、十四、十五、十六、十七、十八、十九、二十、二十一、二十二、二十三、二十四、二十五、二十六、二十七、二十八、二十九、三十、三十一、三十二、三十三、三十四、三十五、三十六、三十七、三十八、三十九、四十、四十一、四十二、四十三、四十四、四十五、四十六、四十七、四十八、四十九、五十、五十一、五十二、五十三、五十四、五十五、五十六、五十七、五十八、五十九、六十、六十一、六十二、六十三、六十四、六十五、六十六、六十七、六十八、六十九、七十、七十一、七十二、七十三、七十四、七十五、七十六、七十七、七十八、七十九、八十、八十一、八十二、八十三、八十四、八十五、八十六、八十七、八十八、八十九、九十、九十一、九十二、九十三、九十四、九十五、九十六、九十七、九十八、九十九、一百。

[illegible]

2) (2003) 年 1 月 1 日 起 施 行 的 《 中 华 人 民 共 和 国 刑 法 》 第 232 条 第 1 款 第 1 项 规 定 的 刑 罚 范 围 内 判 处 有 限 期 徒 刑 的 人 民 法 庭 庭 长 或 者 副 庭 长 以 及 人 民 法 庭 的 庭 员 均 可 以 对 被 判 处 有 限 期 徒 刑 的 犯 罪 人 判 处 死 刑 。

၁။ မြန်မာ့ နိုင်ငံရေး စနစ်ကို ပြုပြင်ဆင်ခြင်ရာတွင် အဓိကအားဖြင့် အောက်ပါ အချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။ (3)
 ၂။ မြန်မာ့ နိုင်ငံရေး စနစ်ကို ပြုပြင်ဆင်ခြင်ရာတွင် အဓိကအားဖြင့် အောက်ပါ အချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။ (3)
 ၃။ မြန်မာ့ နိုင်ငံရေး စနစ်ကို ပြုပြင်ဆင်ခြင်ရာတွင် အဓိကအားဖြင့် အောက်ပါ အချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။ (3)

[illegible]

במגילת קמטיס הוא קלף וקשרת אותו ברוטומיטון הא הילוש, ותלית אותו
בזכח התנור מלמעלה עד יפשו. אז יבש הטחול ויכל מעליו. זה דבר ברור

5) ד"א לרפא את הטחול. קח זרע חרדל בתות מלוא הכף וסיר מלוא
הכף וחלב שח המוכסה על הקרב. החלב יפרוש על הטחול והסיר והחרדל
יתן על החלב מלמעלה לטחול ובתות עליהם בבגד החלב הנותר וחגרת
אתו את המזח יום ולילה. פה תעשה ג' ימים פעם אחת ליום וירפא וישח
הטחול.

ד"א לכבד ולטחול ולירקון ולכל נגעי הגוף לרפא. קח לבא, דווקום,
הוא מורחש, פטרליון, כמון, זרע אפיוא, פלפליון ארוכים, ארישטולוסואה
ארור, קרנופילון, נרד, מכל אחד ד' שקלים, מירא, כרכום, מכל אחד ג'
שקלים, במופיטום, מאוזן, כו, איסופון, מכל א' ד' שקלים, נרד קלמיקוס
ד' שקל.

650 תחבושת לכאב הרחם. קח זרע אפיוא מלוא יד, ולבונה יד אחת
וזרע דפנים הוא בייש, (894) יד אחת, זרע בשתן יד אחת, פוגם, הוא
דגנא יד אחת, שמן זית שפופרת, ביצה אחת, שמן בוטנים שפופרת וחצי
כוס זיגואס, ושחוט אותו היטב ויפשל בקררה, וישם אותו בבגד ותן אותו
על הרחם.

651 למי שהוא נגוע בברזל ולכל מכה. קח זפת אונקיה, שעווה אונקיה,
לבונה אונקיה, כרכום חצי אונקיה, אמוניק אונק', חלבנה אונק', תיריפימיני
אונקיה אחת.

תש"ד

652 1) תחבושת לשחפת ולקדחת עזה. קח תמרים רטל, מן ורדים
ג' שקלים, איינתי ג' שקלים, שעווה ג' שקלים, סאנא ג' שקלים, כרכום
כ' שקלים, חלב חזיר רטל, ערב אותם ביחד, ועשה מהם תחבושת והבש
על הפמין.

2) תחבושת אחרת, ליטול צער גדול וקדחת עזה. קח מזה של ביצה
צלויה, ולענה וזפת ומי וורדים, ויבש היטב ויפושלו בקררה וחבוש על
הפמין.

3) חובש אחר. קח כרכום שקל א', שעווה שקל, מן ורדים שקל, ערב
כולם וחבוש על הפמין.

תנ"כ

653 אילימה, הוא שמן מעשה פרס, ישר את הקדחת ויעביר את המזוקה. קח מור וקמח שיטוריים וברצוי של מרורי לכן לא תמנע אונק' קח יין צרף ושמן וית וברצוי של פמפרסמולח הוא השיטורין ערב פולם ביהמ ושרף כל גופו וירפא.

תנ"כ

654 תחשבות לקדחת. קח זרע ברפס ושיטור לנפח ושמן וית ויערב פולם. תחשבות קח זרע פשתן מלא שפופרת ושיטור לנפח, שקל אחד, חלב עזים שקל, שמן ורד שקל, ברפס שקל.

תנ"כ

655 אילימה, הוא שמן מעשה חכמי הודו, יעיר לפאם חלב, ויעביר המזוקה, קח אפרסין ושיטור ושמן וית, ופשל בקדחת וסוף על פאם חלב.

תנ"כ

656 שמן הנקרא פיגטאמירון, ויעיר לכל מרני חלאים (294) ויעביר המזוקה. קח משיטור אונק' א', שיטור לנפח, אונק' ו', איסטבוס ב' אונק', מרורי אונק', פלפול אונק', ערב פולם ושיטור בקדחת, ומשח כל גופו וירפא.

תנ"כ

657 שמן הנקרא מרקיאטון (מריציאטון) קח מרורי ו' אונק', שיטור לנפח, אונק' א', משיטור אונק' א', איסטבוס קרורין, אונק' א', שמן וית מרורי אונק', שמן ורד אונק', מור איל ב' אונק', פלפול אונק', תיריפונטיה אונק'.

תנ"כ

658 שמן לשחפת יליישיה ורפיעה. קח אריטוביא הוא פופש מלא יד, פלפול שיטור מלאות הרגירין ופום מלא שמן והחתיה אונק' בקדחת, וישח כל גופו.

תנ"כ

659 משיטור לנפח מכה חדשה או ישנה. קח פנים מלא חרד, זרע פופש ורד, קרל מרדל שקל, שיטור שקל, חלב ב' שקלים, שמן פלפול מלא שפופרת ופשל בקדחת ופשתן על המכה.

תנ"כ

660 משה הנקרא יירא לוגדיון, ישח כל הכימס בפמן אדם וכל חולי, ויעיר לפורגרא ולרפא פאם חצי הראש ועמומת העין, ולפאם שירד מן הראש בעין, ולפאם הרגלים, ולחוזות ולפאם מרור ולמי שיתנו לו סם המות, השקה ממונו מושקל וזו ב' פעמים בכל יום, א' בבוקר וא' בערב, ולקדחת יינה ולפפד ולקרפ, ולמי שינמחה, ולפאם קולוס השקה ממונו מושקל וזו בבוקר טרם יאכל, ולפראליטון ולפאם מרד במים חמים ולקדחת האזומה במים חמים, ולאשה שינמחה נהדה בחומין ורפס, ולמי שנחרש ולמי שנאסר לשונן, חצי זון, פאשר ועלה אונק' ו', ולמי שנפחד מן אייל וזן ארי בחומין ורפס, ולמי שנפאם ראשו בחומין ומים, ומי שכואב חזה במים של סיפומין שקל אחד בבוקר ובערב, ומי שכואב לו החזה במים (95) קבר או במי מרר ולפאם כליות במים ורפס, ולטהורים במי פומק או ביון מושן ולשער ולצמרא במים ערפחו במי ברפס ופמן, ולכבד ביון ישן ולפאם שיניים ערפס ביון ותן בטחנותיה ולנשיבת נחש או זוחלי עפר יין ישן בבוקר ובערב, ויאכל שום הרבה ויתן על מקום הנשיבה. וזה מעשהו, קח קמורין גדול, סלמניאה תיבון, מכל אחד י"ב שקלים, גיטרינא, המפא, פילון מכל אחד י' שקל, קולקונתיה ל' שקלים, אריטוביא ל' שקלים, איסקרין שחור י' שקלים, מלח אררט ח' שקלים, איסטבוס ח' שקלים, פלפל לבן, פלפל אדום, מכל אחד ח' שקלים, אפורביון, אפדליון, פוליופדיון הוא איבורין, אליון כמוריוס, ברסיון הוא מורגו חלב, הוא אנדרון, מרד מכל אחד י"ב שקלים, אגריקון י' שקלים, שפופרת דחורבמא, למנא י"ו שקלים, איסקילח גלויח י"ב שקלים, אמוניק י"ב שקלים, סרפנון י' שקלים, קסאח י' שקלים, איפתימון י"ב שקלים, אריטוביא ח' שקלים, פלפל י"ו שקלים, קנמון הצוב י"ב שקלים, קרוקין י' שקלים, פמליון ח' שקלים, קמורין י' וזים, אפופונקס י' שקלים, רפס די מלדשתו, גיטרינא ח' שקלים, דנרדילפנון ח' שקלים ורפס די מלדשתו.

תנ"כ

661 זה מעשה איסקילא, קח איסקיל ועשה עוגה מן קמח דבושני ומהד לאיסקיל וינתן בתוך עוגה ויאפה בתנור. ופשיטפשל קח העוגה והוצא מומה האיסקיל והשילף העוגה ופתות אותה. קח מומה ב' שקלים ומן קמח דבושני שקל אחד וערפס ועשה חלות ותבשם. וקח שקל מזה האיסקיל ועשה עמודתך פאשר בתוב.

תנ"כ

662 מעשה קטרטיקון אליבורין לבן. וק שקל אחד או חצי שקל ואשקי ברפס ומי מרר.

תנ"י

663 (295) מילחא קטריקון, קה ליטר אחר סקמוניא, שקל א' כלכל
לי גרגרין, כמון חצי שקל, ואניפון זרע ברבם י"ב שקל.

תנ"י

664 משקה אחר הנקרא יירא גליינו. קה קולוקינתיא וכלכל לפן וכלכל
יחור וכלכל ארור, זרע כמדידום, די שקלים, ברבום, מורא, קסיא סקמוניא,
אמוניק, מכל אחר אנקיה אחת. ברבם די בלושתא, והשקות ממונו משקל
ג' גריות.

תנ"י

665 וזה משקה יועיל לגושמי הנפחיים, ולנפלים ולדם המילה שנתקשה,
ולכאם הראש ולכבד ולמחול ולשידיום הנפחיות של אימה, ולפורגרא ולכאם
שורר.

תנ"י

666 מעשה אחר להשקות, תפארת מעשה ישמעאלים, הנקרא משקה
מורא וזיא טובה, תעבור דין קילגני וליא ישתה אורחא כי אם אים עשיר
לענה עצמו ככל עינו, יצום מיום א' והשקה ממונו שקל אחד לבריא
ולנפול. קה אלדיו פפיק אנקיה וחצי, תורביר הוא שרש למפידום, הוא
יונקודיו אנקיה ושליש, אופיתמון אנקיה חציה, חנרל חצי אנקיה,
איטמבוס שקל, קנמון הנקרא דארשנו, משקל א', גלגלאן שקל, צמק ערבי
שקל, כלכל ג' גרגרין, וכתו חרס ויולשו במימי ברישם, ועשה ממונו
גרגרים כמות פושנים ויפג אורח.

תנ"י

667 משנה הנקרא זופרוס, יועיל לבקרת ולקדחת וליותרת הכבד, קה
בריא די שקלים, איטמבוס די שקלים, ברבום די שקלים, קנמון ג' שקלים
קסיא ג' שקלים, תבן מכא ב' שקל וחצי, קושט שקל, לבנה שקל, כלכלין
לפנים שקל, וכתו ויולשו ברבם רותח, והשקות ממונו שקל א'.

תנ"י

668 משנה נקרא דיאתסרון יועיל לשעול ולגשור נחש ולמחול וליותרת
הכבד. קה מורא אנקיה אחת, דפנוקון אנקיה, גיטיאנה אנקיה, אריש-
טולפא אנקיה, וכתו ויולשו (296) ברבם רותח, והשקות ממונו שקל וחצי
במים חמים.

תנ"י

669 משנה הנקרא איגאה, יועיל לריאומא היורדת מן הראש. קה זרע
שומר הוא פוליא שקל, ברבום ב' שקל, לונשתוקא ב' שקל, פיטרליון ב'
שקלים, ייניבר, שקל אחד, כלכל שקל אחד, זרע אניטון ב' שקלים, וכתו
ויולשו ברבם רותח.

תנ"י

670 משנה אידרוטפיון, יועיל לשחפת וקדחת. קה ברבום די שקלים,
אניטון די שקל, אמוניס די שקלים, קליפת דוראים די שקלים, מורא די שקלים,
זרע אפיא די שקלים, לבנה די שקלים, אופיון די שקלים, זרע מוקטום,
הוא מן ברן, ג' שקלים, זרע דיסקימוס הוא בישן, ג' שקלים, וכתו היטב
ויולשו ברבם רותח.

671 לריאומא הנחית לעינא, קה זרע גרגיר הוא אוריא, וזאת עכבר
ושור דאפני זרע ולבנה, דוק ושור כלבן של ביצה.

תנ"י

672 למו דכאיב רישית, ומהי, להחירין, כות רותחא דעורבתא ונפה
להחירין.

תנ"י

673 אחר, לפליבריטיקוס, משקה. קה סרפנון ופוגם הרים הוא רומא,
משל ביון ישן וישתה.

תנ"י

674 תיריקי הגדולה, מעשה חכמי פרס ותפארת שאר כל הרופאים.
קה ארופקום דגרנו חצי רמל, איסקילא ליטרא, דידוכרו רמל א', אופיון
חצי רמל, ורד אנקיה, כלכל שחור חצי רמל, זרע לבת איסקורדו לפרון,
שרש אריס, אנקיה קנמון, עצרה דקיסחלי, אופובלסמון, מכל א' אנקיה
אחת, ומור וברבום וזנגפיל וריאופרברון, פנדאפוליון, קלמנתיס, פרסיון
הוא אנדרון, פיטרליון, איטמבוס, פוליון, כלכלים לבנים, כלכלין ארובים,
דיקטמנון לבנה, אישקוננתום, תיריפנטיני, קסיא, איטמבוס, מכל אחד
אנקיה וחצי, איטמבוס, סיפיליום הוא זריאה, (296) תלסנים, אמוניס,
במיררום, במפואס, איפוקיטידום, פילון נרדון קרסיה, אניטון, אמאון,
זרע שומר הוא פוליא, ליפניא, ספרא גריא, פלקידון, אמוניס, אקורון, פו,

תצ"ה

678 לטפרי עינים ולשחין שיצאו מן העינים, מב ושריר, כחלא, אנקוא, צרף גיבין, אנקו, איירן זנגר פי שקלים, כתות ושים. לנשף ולעמומה, דוק ירע פונם כתות ומשה צמיר ליבלת (העור) יימרה, איסבלטון יוהי- קון כתות ומשה.

1) לובן שבעין, קה לובן של ביצה ומוסק, כתות ות... ייבש וימשה.
2) לבשף לעיין ולשריה דמיו קה מרירית כלבא ממנו אחת ודבש ג' סתות ומשה.

3) לבשר יתיר ולבאכ יישן שיהיה בעינים, קה מרירית תרנגול לבן ואילין ועלי פונם הנחירם... (המשך על עמוד 105) וחלב דפלבתא, ערבבם בולם שיון, מן מ"ו שקלים ומשה.
תצ"ז

4) לעינא שלא תראה, כתות בהרם הרשה, מובא, מואה, דק, דק... יתן מים בהרם ומשה עיניו ז' ימים וירפא.

תצ"ח

5) אם תרצה לחזור אדם מן ארעא רחיקא ויבוא למקומו, כתוב במכותו בריחיים דמחנא, וכל דהוא בוחן יישוב, ואילין שמידיה בתי הוכתי ודירות וחיא, פלא, קנאל קיחאל וכחאל צדקאל צריאל ביתאל גיחאל נוראל יקומיאל זיחאל אתון מלאפיו דעל מן ארעא לבין שמיא וחגליו וחזרין בכל שישו וכל פופיאו מחזרין לאתרהון בכל שעה, וכן הוא פלוגי בר פלוגי הגל וחזור למקומו מהר מהר, אמון אמון, אמון שלה.

תצ"ט

6) לקרב, קה זרע שחלים הוא קרישון מלא חבץ ושים אותו במיד וישתה עליו מרק-אפונים, בה יעשה ז' ימים**.

7) ד"א אפופי,*** קה קריוביל, קנמו, גרד, פירתרין הוא ברבור. גלגלון, קישט, פלפל, לפופייה, עצם הרג האדם אסתקום, אסתפנדיה, גבס, עקר פפוקן הוא הולנדיה, פרופה עבים תמרים, שרש קנה סילון, הוא

* קולירין השויה ע"פ כ"י פריס 1197, כאן §572²⁴⁻²⁹

** גראה כי 7-6 הוא המשך של מסכת התרופות אם כי גראה שחסר כאן משה.

*** §572³¹

[illegible]

177

[illegible]

07 77 24 0 201
1 2013 3

[illegible]

באלול אל תקיז דם. בתישרי כל דבר שאתה רוצה לאכול אכול, ושתה חלב פשהרית ודקיז דם. במרחשוון אכול אשכולות ענבים, שכל אבריד מתרפ-
אין, ושתה חלב של כבשין ועיזין בשביל דם להמתיק.

בכסליו שמוך עצמך ממרחקין דותה, שבאותו זמן דמו לוסה מן חום של מרחקין ודקיז דם מחוטא דכפלא. בשבת הקז דם מזרע של יד.

בשבט אל תקיז דם אלא כל יום ויום שתה מן היין ג' לוגמות ופמים עם דבש עשוי מאכל. באדר הקז דם מחוט של אצבע גדול וזהר מעיד בפשמים קורם שתקיז דם ושתה כל יום ויום חומקין עם דבש עשוי.

בבב' חדשים יכול אדם להקיז דם הויז מנ' חדשים: תמוז, ואלול ושבט, אם יקרו אין הנאה. ובבב' ימים של חודש יכול אדם להקיז דם חרץ מן א' בחודש ויום גחי יבגחו בכאדול.

תנ"ך

אם תבקש לידע איש ואשה אם נושאין ואם לאו, השורש שם האיש ושם האשה לכל אחד ואחת, והוצא אותם טט וראה אם נשאר ויבוא אא נסבין ואוהבין. אב נסבין (107ב) ורחובין, אג נסבין ויהא ביניהון מריבה, אד נסבין ורחובין, אה לא נסבין, ואחר כן שונאין זה את זה, אה נסבין ורחובין ואחר כן מצערין לפניו, אט ואחר כן יהא ביניהון שחיקה, בב נסבין ורחובין חד לחד, גג נסבין ומפיה חד לחד, בה נסבין ורחובין חד בזה... להון. בו לא נסבין משום שם רע שיצא עליהם, בז נסבין ורחובין ופיה כן פרישין. בח לא נסבין, ואם נסבין ממתין מתוקנין בשלם. בט נסבין ורחובין ושובעין חד לחד. ואם פייש תלתא ואם בקי תלתא. גג נסבין, אלא וניה יתקרי לאיתתא. גד נסבין ושם רע יצא עליהם. גה נסבין ופרישין. גו כל יום עושים שחוקא. גז נסבין ומריבין והאשה רעה ומקללת לבעלה. גח נסבין ורחובין ולפיהון שוין. גט לא נסבין ושונאין חד לחד. די לא נסבין משום רע שיצא עליהם. דט הכי אנשים קשים לא יניה להם ואם פייש. זה נסבין ורחובין ופיה קלי פרישין. הו נסבין ורחובין חד לחד. הז נסבין ורחובין. חח נסבין ולא עושים שחוקא. הט נסבין ואם פיישין. וי לא נסבין מן אפיהתהון. וז לא נסבין, ואיתתא לשון רע יש לה. וח נסבין ורחובין חד לחד. וט נסבין ומן לשון רע פרישין. זו לא נסבין ואינן עבדין שחוקא. זח נסבין ורחובין ופיה קלי עבדין. זט נסבין משום ביש דינפך עליהון. חח נסבין ורחובין ומצערין. חט נסבין ורחובין ומצער שגפל ביניהון, שחוקא גברא פישא. טט נסבין וליבוא עבדין שחוקא.

7

השבו לטבר שבמה מוארנו. השופר שם העבר ושם האדון והואל מזה
 וקה בבל עשרה חר. ואם נשאר חר, במחרה יחזור. ואם בל, כמו לחר. ואם
 (108) ג, וזה בבר ריב דין ואפידה. ואם ד, יבוא ולי מזה עבר. ואם
 ח, בדרך דתוקה הוא ויבוא בעורתו לאחד וכן. ויהיה לו בשופר אפידה
 ויבוא אחר. ואם ו, יתרחק ממנו ויחזור לאדון בלא אפידה. ואם ז, הוא
 בן חורין. ואם ח, כמו לו. ואם ט, בבר עבר לטבר דין.*

יא

680 לגיד תנשה, קה עשב הנקרא פרי גיבין, ובמקום שתמצא אותו,
 תפיר אצל שופר וישים שם קטנה, ובשתעקור אותו יפיר בקטנה והפיר
 שם וכתש אותו שם ויטתהו שם משה על בריסו כיון קודם גלות השמים
 בשופר דין.

יב

681 משיחה על מתנים לעשות הפסו. קה קפוזרין ומירא ופילל,
 יג על אישתינקו, אישתינקו יפה, תיריבתינקו, שמו ער, מבל אחר
 אונקיה אחת, אונקיה ונקודתין חצי אונקיה, פירתין חצי אונקיה, פירי
 אונקיה אחת, אונקיה ונקודתין שמו זית אונקיה, שעה ג' אונקיה, בלמון
 ג' אונקיה וטעה משיחה ויהיה לבושמו. אחר הכל תן אותו בלשמן ויבשה
 ממנו בריסו ויבשותיו ויבשם שילי ותתמח אפילו הוא שוך בלוי.

יג

682 משה לקבל תריון, קה אורינו, פירי, ומיתו ברא, ומיתו
 אחרת, ומיתו דימיתקא, איבא במרילי.

יד

683 ארטימיסא דנידא דמנתשפרי ג', אפינני פותיקו, ג'יפישתא,
 מבל אחר קצר אחר, ודחישת יפה וכתש במפתש, ופילל כיון בקורה
 חתשה ער מזה, ומזה אחרת בבגד נקי ואחר כך קה קינמו, פלפל
 לבנים, פלפלים ארזים, יוניפ, קושט, פיריתו, ריזופותיקו, אנשון,
 גלגל, קרפילון, אישפיקא, סלירא, כמון, וראר, ערב אותם יפה ותן שם
 דבש חרש.

* הפרקים תצ"ז עד תצ"ט, קלו אינם של אסף אלא של המעתיק.

ד

684 רבואה מתחת לשום לפי הרחם הם פסולי לקבל הדיון. קח
יניאח אנקיה אחת, מזה איל מי אנקיות, שומן ארי גי אנקיות, פוליו בי
אנקיות, קירא פומיקא י"ב אנקיות, ליש בשמן כלשמוון ועשה בשמן פסולי.

דו

685 להביא דם נדה, קח איסקילא, בשל בשמן יפה ומצה כבגד נקי
וערב בבמון שחוק ועשה פסולי, ושים בפי הרחם. ד"א קח קינמוון וקרופי-
דון אכלא, שחוק יפה וערב בזניאח ושים בצמר צבוע ביניטון וטבול
בשמן בלשמוון ושים בפי הרחם. ד"א השקה ביון מבושל בקנה בושם פעמים
י"ג ותשום נידתה עליה. ד"א קח זרע נרגיר בתות ובלול בשמן הדסים
ותטבול אותם בצמר לא מבושם וישם על פי הרחם. ד"א אשה נעצרה או
חדלה נידתה, הקמר תחת ערותה ורע קרממוון עד בוא העשן אל תוך
הרחם, ויופיו ימי הנדה.

דו

686 לעצור דמי נידה. קח פרי הדסים בתותים עם מלח מחרצב,
יכתו היטב ויערבו בשמן וית ושלוק בעלי הדסים, וטבול בהם צמר לא
מבושם, וישם על פי הרחם. ד"א קח עשב הנקרא נרבינא וכת לח או יבש
וירשם במקור הדם, ומרד יעמוד הדם היורד מן האף או מכל מכה. ד"א
גימא וקרקדליקין התך במים, השקה, יעמוד הדם.

דח

687 לאשה, להאריך נידתה. קח אימטיטי וכתות עד היותו אבק ותן
ביון והשקה גי ימים ויחדל הדם.

דט

688 לזבה, קח קרן אייל ופסילופרטיין כפוייא, צור את סוס לצר
שורש קנה, שחוק אותם וכתות יפה, וקח (107א) דרקונטיוון וכתות יפה וערב
יפה וליש ברבש בולב, וקח צמר שחור שאינו מבושם ועשה אנסטלון מאילו
וקשור בנר ותקשור בירופה ותבנים זה אנסטלון בציבה. ד"א לזבה בדרך
וניבתה, קח זרע פאפרי משקל כסף אחד, ורע איסברטיוון משקל כסף אחד,
שחוק הכל ביחד והשקה במים רבש, והוא מנוסה וברוק. ד"א לזבה, קח
לפונה אונ, אלמן אונ, ניצת רימונים חצי אונ, שחוק בולב הדק וליש
במים והבא בצמר שאינו מבושם ופרוס אותו על הצמר ושים אותו על פי

הרפואה של אשה כמו פלפולין וקה מ' נקראים מן פול ושררף ובה ושהוק
הרפ' ומרף מיצד שנולדה בולח המישי ושררף אורה ובה ע' שיהא ביהם
ושחוקי הפיזה הרק והשקה את האשה אורה אפר של פול ושל פניזה ביון
או במי.

ד'

689 לאיסקרופילס. קה שילונא ושררף אורה לאפר והשקה אורה
בהתחפר הרה ביון לבן משקל ג' וזיזי ויזום ע' הערפ. ד"א, קה
התחפר ושררף אורה ע' היות אפר והשקה אורה ביון ג' בהתחפר הרה
משקל ג' וזיזי ויזום ע' הערפ.

690 למי שיזוב דם מנהיריו. קה ספוג היש ופול את הספוג בזפת ותן
אותו בקרירה חדשה ופסה אורה בהרש או באבן ולזה במי ותן אורה
בתנור ע' ושררף הספוג אשר בקרירה ובה ופתות אורה ע' שיהא אפר
ונפה בחומם בקנה ויהא אורה האדם שיזוב הרש מנהיריו מנוחם בצמר
פול בהומין תחילה ואחר כך נפה בהומין מלא אפר.

ה'

691 למי שישתין חול במימי הגליו. קה אפן הגמלא בקן פילגיו,
שחוק אורה ובה בפתש ואפר פפה והשקה במי, מיר ישתין דיו.

ו'

692 אם תרצה שלא יצמת שיער במקום שתרצה, קה עלוקת מים
ושררף אורה בקרירה חדשה ע' שיהיו אפר וישם מלאפר ע' אורה במקום
שתרצה ויזוף ובה לאפר שיצא מן המרחץ ויאחר תגלה.

ז'

693 לגיד הנשה, משקה בדוק. קה עשב הנקרא פלמו, וילקט אורה
אשה ולא איש באחד בשבת בשעה תשיעית, וימוד אורה עשב באבט
תקנה מן קשר הראשון וע' הצפור ג' פטמים ושורש איספרגון אגודה,
ושורש ברסקו אגודה, אורה, ופתוש אורה במפתש וע' ביון ג' וזיזי
בבגד והשקה אורה ביום המישי בהתחפר הרה פוס מלא וילמח הקן לו רש
מורינו או מצורנו.

ד"ר

694 לגדל השיער, ויעיל לכאב הראש ולגדל השיער וליפותו. קח עצי הדסים לחים ושחוק אותם וערב בשמן זית ותלה אותן בשמן כ' יום ואחר כך תניחו בגחלים וירימו בנחת עד סוד שלישיתו ואחר כך תמצה בבגד נקי ואחר כך בולטרובין ואישקוננתו ואסטמורוס ושחוק יפה ושים אותו על השמן ותן על הגחלי וירתיח בנחת עד סוד שלישיתו, ותוציאנו מן הגחלים ויטעמוהו מהם תן בו לדגון שחוק ושים באותו שמן ותרכה בגחלים וכתות הדק ותן בגלוחות. ופשתרבה לשחוק הראש ממש יפה השיער.

ד"ר

695 ועוד יועיל זה לכאב הראש. קח קושט (110א) ושחוק אותו יפה וקח מהשמן שהוא ושים בגלי נחושת ושים ברזל באש ותן בשמן עד שירתיח ושים בראש וירפא.

ד"ר

696 להוריד גידת הנשים. קח איפוקונתון ואיספיקא ואינילא הוא יונקרדיין, וקיפריין, ססיא וקנה פושם, כפל אחד חצי אונקיה, אינדואם אונקיה אחת, שקדים אונקיה, גלגלן אונקיה ושחוק הכל וקח קצת שמן החיטים ותן שם יין כ"ו בוסות ויתכשל עד יחזור לשלש. והשקה את האשה בום אחת ליום פשהרית, ותצום עד הבהרים. בה תעשה עד ט' ימים.

ד"ר

697 להרבות בתשמיש המטה. קח קצח קלוי באש חצי רטל, וזרע נרגיר שהוא אורקא ד' אונקיות, זרע שתלים, הוא קרישון ג' אונקיות, יוניברב ב' אונקיות, גלגלן ב' אונקיות, שחוק הדק ולוש ברבש והשקה כמו אונקיה בבוקר ובערב ביין או במים חמים או מים קרים ודבש. ד"א, תפוש נמלים גדולים ז' ארצות רגלים בתוך קנה או בגלוחות עד שיבישו ואחר כך שחוק אותם בשמן ונבק זר, ומשה כפית רגליך בערב בעת שצבר, ואל תצנן רגליך על הארץ עד שתעשה הפקר.

ד"ר

698 ד"א לתשמיש. תפוש צפרים פפרים חזרים וטול השומן שלהם ומשה את האיש ממעל לפליותיו ומתניו והשקוהו בואת הדודורים עם תמרים במים חמים ודבש ויכליה בואי בכל הפכו.

דף

699 לאשה שתתעבר. קח קצת שבח יטין וזרע איסטרובבולן, שניהם בשורה ושהוקן הקצת תחילה וערב עם אותו הזרע ובעט רפשי ועשה עיגולים במדת פוליס, והן בצמר צפוע בומיטון. (110) וקשור בלימה והן על פני החכם וקשור החכם על יריפה ולמחר תלך למרחץ ותוציא אותו ותרחץ. ואחר כך תשים אחר, וכן למחר וכן למחרתים במשכבם הראשון, וביום ג', תצאנה מן המרחץ ללא תשימ, ותשמש במיתה בבואה מן המרחץ.

דף

700 ללובן שבעין. קח עטרוף (עגורים) ותותיא ופפור וכבש אותם, וזרע ספרגילין, הוא קרופש, פולס בשורה, ויעשה בובנו אבק, יקח מזה של דג יצטיל מרור במרה של דג ואחר כך יצטיל באבק ויתן בתוך העין וירפא.

דף

701 לכאב הראש. קח אקציא ושהוקן בחומץ ומישה על הראש. וי"א קח קושט שחוק הדק ושום פשמן וחרתיו במסמרות האדומים בצור יפה. קח אחר והן אחר ער שורתית יפה ואחר תן שם לרנן בועט בעורו חם ומשה הראש והן בבעל געורת חמה וקשור במצנפת.

דף

702 לפי מיני השרץ שיהיה בבטן גדולים או קטנים. קח עלי ירקון, הוא פיגמקטילון, קח מועליה, בנות ופשל בחומץ וחביש על הבטן יום יחידה, ויפלו פולס. וי"א קח קרן אירל ואפריטיון ופפרית ואפריטיון ויער קוליריא, בפל אחד אונקיה, ויפלו הדק ויפלו ברפשי והשקות שוק בפי בריחם. וי"א שיהיה במעי הילדים והינקים והגמולים. קח קרני אילנים, ארד אותם בסביר, וקח מן הגרידה שקל והשקה במים ויפלו פולס. וי"א קח קצת אונקיה, ויבג הדק ויפלו בעפרן ויזרף במי ורמזולא או במי (111) אפריטיון. אחריו פן המסכו מתחת במסכת הרופאים ויפלו פולס. וי"א קח ארז ותורמזים בפל אחד אונקיה אחת, ויפלו בפי בנות ביום עד היותם לאחד. השקה את הפולס הזה ויפלו פולס, אפילו הארז הזה לפי ששל השקה ויפלו פולס. וי"א קח אפריטיון ויפלו שוק, וי"א במוקיים והשקה במוקיים ויפלו פולס.

דף

703 לגרב. ויתואמרו ותרפית ויפמן ער ויפמן אגוזים. ויפנת ליתו -

אחריהם וינתן בחומין עד המתיק החומין. אז נתן עליו את השמנים וסרב
אותם בו עד התערבם יחד. אז יושב על עור הפער בתוך המרחץ או מרח
האש. כן יעשה פעמים ושליש עד ירפא. ד"א, קח תירופינתיני ג' ידות,
גפרית ב' ידות, יובת הגפרית ויערב בתירופינתיני ויושב על הגרב וירפא.

דכד

704 לחוזות וילפת. קח אליון ומירא וליקון ועפץ ואקקיא וגפרית,
יובתו ויולשו בחומין איסילטיקון ויושב עליה וירפא.

דכה

705 לתשמיש המטה. קח עיקר צדצרא, אישתיקו, הוא סטוריו
יבש זרע מיכונז זרע צננות זרע גרניר זרע בצלים, מכל אחד אנקיה,
כחלים ארובים אנקיה, ידקו ויולשו בדבש והשקות כמו אגוז במקר
ובערב. ד"א, פמוהן, ברוק והוק. קח מוחות גפרים הדרורים, זכרים מיופשים
והרעינת תמר, כתות הדק והלבן בערך המוחים זרע בצלים לבנים בערב,
גרניר בערב, לבונה דקה בערב, גלגל בערב, שקל בערב, יובתו הדק
ויולשו בדבש והשקות שליש דרבמון או חצי דרבמון במים או בחלב עזים.
ד"א, קח זרע איסקונדיש זרע קנבוס זרע צננות זרע מורחש וגלגל
מכל אחד אנקיה, יובתו הדק ויולשו (111) בדבש והשקות כאגוז. ד"א,
קח ירק אירופא לה, כתות והוצא מימיו וערב בהם מעט דבש והשקות כוב
אחד ליום. ד"א, קח זרע גרניר, כתות הדק ותן ממנו ב' ביצים רכות עם
מעט מלח שקל לביצה וישתה אותם ז' ביצים ליום, ז' ימים. ד"א, קח ביצה
גלויה היטב, השלף קליפתה וחתכה לשניים וזרה על פני שני בקיעיה פלפל
כתות יפה ושים אותה על פני הכליות מלמעלה ואחור על המצח מלמעלה
לבלתי יזוז. עשה זאת טרם ישכב ותראה ותתמה. ד"א, קח פיריתרון כתות
היבב ותן אותו בצליהית בשמן זכב וידיה תלוי בשמש ב' יום. וכשתחבוק
מעשה הגלויך מלמטה ואל יגעו בארץ, ומשח בו תחתית הפתח פביבות הערות.

דכו

706 לסוס שהוא בולסו. שול ציגוניא קודם שיעור מן קינה ושרה
אותה באש עד שיהיה אפר וקח אותו אפר וערב עם חלב עזים וסוקו של
ליקת. והשקה את הסוס עד מות היום וירפא.

דכז

707 לכו שיוזב דם מנחיריו יביא קדירה חדשה ארומה וימלא אותה
מים קרוב ויתן ערוהו עם הביצים לתוך הקדירה שעה אחת ועמוד המים.

קכח

708 לנפיקת דדימ. קח פרוציון ומועט קמה, מי ורד ושמון ורד ולובן ביצה ואיספרגולא פתוש אמתה ותן הפרפוס ער איספרגולא ופתות שניהם יפה, ולובן ביצה מועט ויערפס בולם באחר ויבששם ויבששם פנים וישנים ויתן עולהם נעורת נקיה.

קכט

709 רפואת יבולת. ירך לקבר וילקט אכנים ערל של יבולת ויתבשש אבן מן הקבר ער היבולת, ויתן ערל של (112) יבולת אבן. ויקבלם בשכר - מות נקי וירתיחם בפרישת דרפוס.

קל

710 לשילשולים. קח התורבוסים יבששים ויבששים אמתה יפה פמו קמה ויבשש אמתה עם חומץ חזק ויעשה מהם איספרגולא ויתן פסמורגולא ויתן בנבט ויבנתו מיד וירפא.

קלא

711 אט רציית ליכנס אצל אמה גרה לא אט יט לך דין עם אמה, קח תבן מבוטל ויהיה לו קשר וחתוך אמתו וקשר ותן אמתו תחת השן ויחשלוך התבן האמת והאמת פויל ויעלי העט הסר לפני המוך ויעציו.

קלב

712 לכאב כליות. קח מיציו ערלי צנונות פוס אמת ורפוס למרחין חם הרפה וישתה אותו שם וירפא. ד"א, קח קירפילא פוס אמת ומצח אותו ויפה וישתה אותו במרחין חם.

קלג

713 לכותק. קח ברפס ואלימון ופאת יפה ותן עבון מועט וחומץ מים ויערפס אמתה יפה ויעשה תגלחת וסוף איהו לא במרחין לא לפני פריה אחר תגלחת.

קלד

714 לחוזיות. קח גומא מן אהונות וכלול במחמץ וסוף פנים וישנים חריפו פנימון חם חלות ויעילו לפר מיני קדחת וישתה וכלל תיבולת הקרה

דבר כלל באב שיהיה בנק. קח פרשם ב' אנקיות ובמזמם ומושטא זאגים
מכל אחד אנקיה אחת, רשטא ומורא בערבו, ופחז היטם ויולשו במים ויעשו
חלות, חלה לדרשמן.

קלה

715 לביצים גפוחות. קח עלי ערובה, ברישין שלא התבשלו והמיר-
בוקלו ועלי בעפס וליבנוי ובתוש זכה וישם במחבת זמגן ביין ובולח וישם
במחבת בערובא דב.

דל

716 אפן לכל מכה של ברזל. קח אורפומנט ויסתמון ויכפון
ליתריוון הוא זילפר אייא דם דקקונטיון הוא בין (112) נחש אלוין מירא
ליפמן בוסטיון ובפכות פופיטש גליל אישורטלא עפין בלא נקב, קרן אייל,
שוריש דיבון, בולון, בוגיא, קרופונטאק קיקלמינון.

דל

717 אנטידוטו טריפירא. ויעיל לכל דבר מבאוב שפנוף, לכדחה
ולפפר ולפחור ולקור. קח פפופא ורע פנוליא ורע אנפון ורע ושרש
אישורטלא ופנוליא צירבוי ואקורון ואופיון ופלפה, פרפופ, מכל אחד
אנקיה אחת, ויפחו דק ויולשו ברשט חותה והשקות בזית.

קלה

718 אנטידוטו תודוטו. שינה הארם לבית הכסא עד ס' פעמים.
קח קוקרפונטא הוא ויטורין אשחוק אותה היטב, והמטיון יטלו כפון
בסר וכן אותו פטמטש עד שיפס ופנוליא ופס קרב אותו עד רשט והשקות
יעיל.

קל

719 תרופות הנפלאות קידוניא, בוזין ובמזמם, תחלה לכל שחין
ולכל מכה ולכל תחולאים הפאפס פאפס בין מים בין מלחה, ולעשיבת בלב
יומיה ולעשיבת נחש ולפפר ולחיתה ולמי שישפחה נחשו או כל עגב, וכן
לפפר המחור וכן לכל באבי הגוף ולפאפ הכתמים והזרעות וכן לבאב
כורגרא ולפאפ חידים ולכל פצע קשה וכן לגיד הנשה וכן לבאב ארטרי-
טיקוס וכן לקחת תרופה ושיגישות, וישם על הפרס ויפיר הקדחת, וכן
לחמי הנשים, וכן לכל שחין ולכל אייל החלאים, נוסחו גליינוס הרופא

ומצאנו מועיל לכל דבר. וזה רקוחו: קח גלפגא אונקיה וחצי, אמוניק
אונקיה וחצי תירפינתני אונקיה וחצי, זפת ב' אונקיות, רייזינא ב' אונקיות,
אפוניקון חצי אונקיה, ספטינו אונקיה וחצי, שיעור ב' אונקיות וחצי, כל
אלה תשיש בקירור, ותשיש על הגחלים, וכל דברים שימשו (113) תחםם
בקירור ואחר כך קח אותם השמים, אבק שלחן מנוכה בנפה ותערב באותם
הגשים וירתיחו ברוש ירח. ואילו הן סמנין ברפוס משקל וזו אחד, מירא
חצי אונקיה, אלדיון חצי אונקיה, ליבנון אונקיה וחצי, איסטיבסין אונקיה
אחת, מסיבסין אונקיה, ליתריורן, הוא זילבר אייא, מושקל אחד, אפודיון
משקל פשוט (ששישה) אחד, פונדריקון שחון ומנוכה אונקיה אחת. כל זה
תערב עם הגשים וירתיחו מעט ותמצה בבגד נקי ותליש ותעשה תחפושית.

דב

720 תחפושית הקראת אפוסטוליקון, מועיל לכל שחון ולכל גחם
ולפיאה ולמי שנתקן וידי וכל גחם של ברוש ירח ופירות ירח קשה ולכל
דבר שגלם ושיפריש ולכל פאג ולכל גיפות לירפוי ולקסולים ולנישיות
הצי עוקים ולנישיות גלם, ומצויא כל סירחון שגמנה ולפעלי קפפוס ולכל
מפה השמנה ולקדחת בועות ולפאג העורף ולחזירים אם הן פתוחות מעט
ברפא אותם, ולקאקיריקוס ולפאג אפריקאי ולפאג ולפאג ולפאג שוקים
ורפויים הפל ברפא. קח ליבניורין ק' שקל, גלפגא ג' שקלים, אמוניאק ב'
שקלים, זפת ג' שקלים, שיעור ג' שקלים, מירא ה' שקלים, מסיבסין
ו' שקלים, תירפינתני ה' שקלים, אפודיון י' שקלים, אבק בנפה י' שקלים,
רייזינפניא ג' שקלים, אפוניקון י' שקלים, איסטיבסינא
י' שקלים, שמן זית יין ופג, דברים הנשחקים שחוק לפי נפכה בנפה
והדינה והופת והעפון תשיש בקירור בתחלה, וליתריורן ע' שימשו ואחר
תשיש שאר הגמים וירתיחו הרבה ותעשה תחפושית.

דבא

721 חובש לנגע בחון. (113) לרפא. קח דוגג וליבנו וריסינא
זפת וחלב ושמן זית והרתיח ועשה תחפושית.

דבא

722 איפלוסטרון גירמון, יועיל לכל פאג במין ולכל גיפות ולכל
מכה טריה ויועיל כאב מיד, והוא מעולה לרחמי הנשים ולכל צינה שבגוף
לכל פאג דפפד והחולד והרואה ולנגע קוליקוס וקולוס. קוליקוס, והפך
השעי מנאד השמאדית, קירוס, אינו יורה לפאג חוצה וקרא האוכל מפי.

זה החובש ירמא אותו: קח אליו לבניו מטיבין פירותיו, וינייב
קוצמברי כפרם קושט איספיק אמוניאק תיריביתני דקח זפת שעור זרע
אדמא זרע שומה הוא פוליא, זרע פגרי, זרע שבט, הוא מילא, זרע
פפול, פוליא, סטריאמלינא אקופריוס, כמדריו, אפתימוס, אמאן, ושמן
ער, שמן לשתיון וזרע פקח מתחלה דרתיו שמן ער ושמן לשתיון וזפת
ועצמה וזרע פקח פפוי עצמו והוצא אותו מן האש וערב אותם הנימסים
עם אמוניאק וגרמא ותיריביתני וקוצמבר ושרי אותם במים חמים שעה
אחת על אבק השמים השחוקים הדק ומנופים בגבה ועשה חובש.

דבא

723 חובש דיאכרוסיאן. יעיל לכל חלאי הקרב ולכבד ולרואה
למחול וכל כמה טרור ופצע. קח זפת ד' אונקיות, דיסנא ד' אונקיות,
ליבנו, איסטיפיק, דגן, כל אלה מן ד' אונקיות שמן ו' שקלים. שחוק כל
אלה וערב עם אבק, דרתיו אותם הנימסים וערב הכל וליש וכה.

דבא

724 חובשן דבא פקח לכל שחין נימס, ולמכה טרור ולבשר
התלע במולקת ולישיון הנמאף והנבאש. קח אריסטולוסא גלול וקינמורין
אדום הניצה ויורש כפר שרפה (114) ויורש איסופטורין ועשב קלמני-
תיו הוא מין פוליא מכל אחד ביורה, ורמומא ג' ענבים קטנים כלכל מ'
גרגרם, איראנס יבש, כספול. כל אלה יותו הדק, ויולשו בדבש ויחבש
על השחין וירפא.

דבא

725 והוא יעיל למחחוני חזירים שבצואר ולשאף מיני שחין
דיארינין להכניס בחוטם ויורה בחוטם עם שיפול לסבול. קח שורש שטור
יבית ומנחא אותו וקח מוציו ילד וקח קינה והתך עם מן תרדיוס הוא שטור
וייעיל. ד"א, קח מורא והתך יפה וערב עם דבש ועשה מהם כפסילון והכנס
בחוטם וימתין כמו שיפול לסבול.

דבא

726 גרגריסמו להכניס בפה. קח זרע תרדל וקנמון טוב ויינייב
ופריהדין ואיספיקא הדק דבא בנפה יקח קרימא ותן עם מים והרתיה
עם עשב פפולין ופגמבקט להשקותה תן בליתין מים מרלול בעומים והשקה
במנו כרימאדין אחד וימתין אותו כפי שעה אחת ואחר כך ישליך אותו

דבא

11

[illegible]

1752

[illegible]

५३०२

[illegible]

מחלקת ילדים בבית החולים המרכזי בעמק, עפולה
והמדור לתולדות הרפואה, ביה"ס לרפואה, ירושלים,
יהושע ליבוביץ

התינוק האדום והתינוק הירוק

בהלכות מילה פוסק הרמב"ם: "קטן שנמצא בשמיני שלו ירוק ביותר אין מלין אותו עד שיפול בו דם ויחזרו מראיו כמראה הקטנים הבריאים. וכן אם היה אדום ביותר כמי שצבעו אותה אין מלין אותו עד שיבלע בו דמו ויחזרו מראיו כשאר הקטנים. מפני שזה חולי הוא וצריך להזהר בדברים אלו הרבה".

המקור לפסק זה מצוי בגמרא (שבת קל"ד. חולין מ"ז:).

"אמר ר' נתן: פעם אחת הלכתי לכרכי הים, ובאת (חולין: באתה) אשה אחת (שבת: חסר) לפני שמלה בנה ראשון ומת, שני ומת, שלישי — הביאתו לפני. ראיתיו שהוא (חולין: שהיה) אדום, אמרתי לה: בתי, (שבת — חסר) המתיני לו עד שיבלע בו דמו; המתינה לו (שבת: עד שנבלע בו דמו), ומלה אותו וחיה, והיו קורין שמו (חולין: אותו) נתן הבבלי על שמי. שוב (חולין: ושוב) פעם אחת הלכתי למדינת קפוטקיא, ובאת (חולין: באתה) אשה אחת (חולין: חסר) לפני שמלה בנה ראשון ומת, שני ומת, שלישי הביאתו לפני, ראיתיו שהוא (חולין: שהיה) ירוק, הצצתי בו ולא ראיתי בו דם ברית; אמרתי לה: בתי, (שבת: חסר) המתיני לו עד שיפול בו דמו. המתינה (שבת: והמתינה) לו, ומלה אותו וחיה. והיו קורין שמו (חולין: אותו) נתן הבבלי על שמי".

בולט אצל הרמב"ם היפוך הסדר, הקדים הירוק לאדום. (כנראה משום שהתקשה במציאת מקבילה קלינית לאדום). אדום הוא מסביר "כמי שצבעו אותו". ההדגשה בשני המקרים על "ביותר" (ירוק ביותר; אדום ביותר). התנאי למילה "שיחזרו מראיו כמראה הקטנים הבריאים (או כשאר הקטנים)".

2))

זיסמן מונטנר

קומה ה (2-3)

1037 ג' תל"ז

160-187

ספר אסף הרופא

(המשך)

דנ

730 לכאב הכסלים ולאבן שפכיות ולשתן, בחון ובדוק. קח אנפוזוני, קסאן, שורש אירפריין, שורש קנה, שורש קיפוס, קפילובלסטמו, קרופולשמן, פרידתון, קושפון, קרופילון, פטיפלגא, ליתוספירמון, זרע קוליאנדרה, זרע פטרלין, זרע מרגנות, כמון, יריובר, גלגנאן, מואון, אמיאון, לקריציא, זרע רומא יערי, זרע סתגון לדנון, סולוס, הכל בשווה, התך הדק ונפה בנפה וישתה אותה ביון.

דנ

731 ד"א, קח צפיע פרתמים וישתהו ביון. ועוד, זרע אפסידים קלופים השקה עם זמבוקא וינח הכאב.

דנ

732 למי שישתין חזל שימצא בקן פילדנו שהוק אותו יפה ונפה בנפה השקה במים וביון וישתהו ההול.

דנ

733 על חלאי (115א) חנבל מקות המים (הוא פילדא) לכל מיני נגעים וגם לאפנים היורדים מן הכליות אל הנבל לעצור במו השתן, עשב הנקרא אישקוננתה, יובת והשקות שקל ליום כמו שורש אהו, יפוצין האבן ויתיר השתן וישבות הכאב. ד"א קח עשב פוליופריבון, יובת והשקות שקל במים המלי. ד"א קח קליפות רפניקוקון, השקה שקל במים חמים ושורש איון. ד"א קח זרע פגוליא, יובת והשקות ב' שקלים ליום במים חמים ויוסיל במה. ד"א עיקר אקורון יפוצין האבן ויתיר השתן, אף וכל חמורים בעת צאתו בחורבו הוצא מבידו, וי' ג' אצבעים, השקה ויתיר השתן.

דפנ

784 לעלות תמים שתיאחו בגרון, יתגרר בלחמן ופנים ופנים
והחומים וירעיל.

דפנ

785 משיחה לפודגרא ולכאב איברים, קח תיריבנתניא ב' אנקיות,
זפת אנקיה קולופוניא ב' אנקיות, אפוניפרון ב' אנקיות, אפר השפון
או בורית שרופה ב' אנקיות, חלב פליות אילים ד' אנקיות, חלב פליות
עזים ד' אנקיות, שמן זית ישן ד' אנקיות, שמן בלסם מירא, אפונייק,
בבל אחד אנקיה אחת, עור עגל אנקיה, וכתו ויתערבו בולם, עד הנתון
על האש. ומשה בו, יסיר הכאב.

דפנ

786 שרור (119א) משיחה ירעיל לכל כאב שיאחו בעצמות ובאיברים ובכל
מקום. קח פרי קוקבורניא בשמן זית עד השרף, או ימצה השמן אל פיר
אחר, ותן עליו פרי קוקבורניא בראשון והוסף לבשל (יה) במשפט הראשון.
כך תעשה עד ז' פעמים. או תתן שמן זה וכל מלאכתך וירעילת.

דפנ

787 משיחה להרגיע כאב פודגרא. קח אליון ובה רושל אחד קינשוורין
מתנית הרופא לפרה ובה שלישית רושל, שרשן יבש ב' שקלים, מירא זפת
ב' אנקיות, איסכפסין ב' אנקיות, שורש הדאם ב' אנקיות. כל אלה
יכתו ויולשו במים מותקים או במי עשב פולפרון ויעשו חלזה, חלה
חלה לשקל, והשקה במים חמים, וירגיע. ד"א, ערב יפה יפה שידה עב
ומשה וירפא.

דפנ

788 לכפות ידים ורגלים אם יתבקעו. קח דונג וחלב פליות עזים וזפת
וקולופוניא, בבל אחד בשורה, ושלישית דוד שמן או חמאה. וירעיל כל
אז עד הנתה ומשה בו.

דפנ

789 ד"א, לכאב הרגלים הנמנעים בנגע פודגרא. קח ארמוניקנילום
שקל, איסקמוניא שישית שקל, ויניבר ואניס, בבל אחד ויביע השקל,
יכתו היבב והשקות ביון הם ויסיר הכאב וירגיע. ד"א, לכאב ארטריטקוס,

הוא כן פודגרא. קח קציעות עין אצקורס במחל בורח שמוע, מרם תורח
השמש קח ממנו שקל ותן כבד יין כל הילח והשקחו בבורח, ויזום עי
הצורחם ויפא.

740 ד"א, בשעתה, יתיל לכאב פודגרא ולכאב ידים ורגלים ואצבעות
וישקים ואגרות ורע ורנע ארמריקורם. קח בילא ב' שקלות, ראשי
ענפי פנה ג' ענפים, ניכסימא ג' ענפים, (119) כל אלה יבשלו בג' גבועי
יין עד ררמם לאחור, והשקות בעת ישכמו בערב. כח תעשה ג' ימים
וירפא.

דפח

741 ד"א, טרוכיסקו. השקה לנמערדים ביריהם וברגליהם, וישכך כחם
פודגרא. קח אליון י"ב אצקיות, קספורין י' אצקיות, לבונה ובה י'
אצקיות, שורש יודאים ב' אצקיות, אלומי ב' אצקיות. יפכו ויבשלו
במי פולסון או במים קרים ויעשו חלות, חלה לשקל. השקות במים חמים,
ויעמוד הכאב. ד"א, ארישטולוסא גלול, השקה במנו שקל במים חמים
ויעור הכאב. ד"א, צפועי בקר בחומם חפוש על מקום הכאב ויזוח ויררע.
ד"א, הערשה לרגלים נעלים מן עור עגל הים לא יפאב כל ימי רבות
בנעלים החן, כי אם ייעזו הרגלים על העור הזה לא יעמוד הכאב ויא
יחור. ד"א, אם ישעה בחורב עגל הים, כל איש נמער מכאב פודגרא
ייעביר הכאב.

עפ

742 (1) לרפא הבחרת ונגע צרעת ולהפוך מראה הלפן לשום למראה
הישר. קח פקופיוניז בקליפות שורשיו י' אחר, קליזקיתום הוא אריד-
מנעם בערבו, קשקשת נחושת בערבו. יפכו כל אלה לבד עד הדק. או
יתערבו שלשתם ויולשו בחומץ חזק וישם בתוך כלי זכוכית, וינתן בחום
השמש שבעת ימים עד הנרע החומץ, ויתבשלו כל העיקרים. אז תתן
כח נר בחומץ ויבדוק בו מקום הבחרת או הצרעת עד החלום. אז יצא
במנו יום אחד פן תיבה (!) עליז מן המיזה הזה ג' ימים או ד' וירפא.
(2) ד"א, לצרעת ולבחרת. קח עלי פיגן היער, הוא רוסא, פילי חודש
תבוי בחוקת והמה מלא מאה י"ב, יפכו בעורני לה וישם בתוך יין
גויז במקד ועד בחורח, וזיה בעת מהר ויפועמה אותו בדרך בתוך היין
עד צאת פוחו (1200) אז היין אל כלי, וגם הפנים תשחמו אל הכלי
עד המצה כל היין, וזיה יין כמולא גביע גדול. אז תשקה את המפורע

היה בפקדו בדרג יסעדי, וצו לשענהו בחרם הצמחש בחוקת ההנהל בנות
השקותך אותו עד נמות הצל בין הערבים, ולא יאכל עד הערב בזה
תעשה לו ו' ימים. אז יראו לך בהנהגות באמצעות נפחות בלילות ביום
ותבקעם לצאת מדרם המים, ותחפוש עליהם חושש אבוסטוליקון וירפא.

דצח

743 אבטידוטו יירא רופינו: פקועות ב' שקלים, פלפל ב' שקלים,
בישולא ב' שקלים, מורא שקל, פקמוניאח ד' שקלים, אפופונאח ב' שקלים,
קסיאה שקל, אליון ב' שקלים, מוטריכ ב' שקלים, אמנויית ב' שקלים,
ורע אוליקו ב' שקלים, ברובו שקל, דבש ד' מלחשתו.

דצט

744 אבטידוטו יירא גלינו, חזקה עד למאור, יועיל לפאם הראש
ולשכטון ולמרה שחורה ואדומה ולרקות ולליתח וקדחת תדורה, טלשורה,
ורביעה, ולאידרפיקוס ולדקר שפזלעות ולכאב התגלים ולארטרטיקוס
ולגיד הנשה ולשעול הרבה ולפראליסיקוס ולמי שיתיר (א121)... בום
ולקולוס ולכפי ולמחול ולכאב הפליות ופתח האזנים האטומות... הנשים
ולכל חלאים הרעים. קח אליון ג' אונקיות... אפונצו ופלפל שחור בסל
אחד ד' אונקיות... אלוא, אגריה, אמנויאק, אפוקמוניא... ד' שחור, שדרש
צירפול, וקנטריין הנדול בסל אחד... אונקיות, איפותמון, פוליפודיון הוא
איפו ורין יפוש אבדיליון, במידיוס, ברוגי יפוש, קסיא, בסל אחד סרפינון,
אריסטולוסיא ארובה פלפל ארוך, קנמון, אפופונקון, קסאורין, בסל אחד
ד' אונקיות, דבש רותח כרי כרבו ויתן יפוש תרוד קמח ברות זה מופלא
מאוד ושתתו במים ורפוש.

745 אבטידוטו תודוריסטו, [בלי] אנקרדיום, יועיל מאד לפל בלם וכלי
נסתר בהררי הגור ולפקרדים ולכאב הראש והשעול וכאב המוחל והלב
הקרבם הפליות ולמקות היטון ולאבנים העומדות במורד השתן ולכל
תחילתי הנשים ולנטי רחמיהן לתודות כפאופיהן ולכל דבש טלס, ורפא.
קח אליון פ' שקלים, אפרון ד' שקלים, אגריקון בידי שקלים, פרוס ד'
שקלים, פונקוסון ד' שקלים, קושט ד' שקלים, כנאח ד' שקלים אקורין ד'
שקלים... ד' שקלים, קסיאה ו' שקלים, מוטריכ ו' שקלים, טלשורה
ו' שקלים, ורין ג' שקלים,... און ג' שקלים, במידיון ד' שקלים, פלפל יפון
ד' שקלים, אנקרדיון ב' שקלים, אישקוננצו ד' שקלים,... שקלים, בקמוניאח
ח' שקלים, אמנוי שקל אחד, פלפל ארוך ו' שקלים, יונייט ג' שקלים,
אנפון ו' שקלים, קנה, דבש ד' מלחשתו והשקות שקל אחד.

746 תדוריסטו אופוריסטון (אויכריסטון (?), יועיל כמו (121ב).

747 תחבולת בחזן ומנוחה. לכל שחזן ולכל מבנה ולכל תחלואים הבאים בין מבנה בין מרש, ולמשפחה כלל שדחה ודעושי נחשים ולכחי ולחיות (122א) ודעי שדעיה גלעו אז כל ענפם, וכן לבעי פחול ולכל בלעבי ודעו ולדעיהם ודעיהם ולכל בעי ומכח מרה וכן לקחת שלישיה ותדירה, וישם על פי הדגש וישיך הקדחת ולכל שחזן. ולכל אלו החלואים גשה גליאנס הרופא ומצא מועיל לכל דבר. קח גלגל אונקיא וחצי אמקיא וחצי, תרפנתנא אונקיא וחצי, ופת ב' אונקיות, מרשן חצי אמקיא, מרפניון אונקיא וחצי, שעורה ב' אונקיות וחצי. כל אלה תשים בקדחה ותשים על הגחלים. וכל הדברים שישם המכה בקדחה אחרי כן תכה אותם במים, ובק שיהם מנופה מנופה. ותכה אלו הממשים והדחיהם בולם יחד. ואלו הן הממשים: ברפוס משקל וזו וחצי, איפופתריא, וזה אלהיה, אונקיא, משפנין אונקיא, ליתרנרד הוא חוליתו משקל וזו אחד רובליון משקל פשוט פנוגרין שחזן ומנופה אונקיא. כל אלה הקרב עם אותם הממשים ודחיהם מעט ותמצא בנדר נקי ותליש עד למאד ותעשה תחבולת.

748 חובש לשלשל. קח תרפוסים מרים ופרי עד ודחת בקר. פתוש הכל ששים על הפפור ויגלש.

749 למי שאינו יכול לצאת, קח קמה שחוקה ביורה וערבם עם דבש במינתה ושים על הנקב ויגד ויגלש.

750 לשחין הרע חקרא בון-מלנט, קח פלפלים דרפניון, סבון הפוחית דרפניון, ירכו ודעו באחד ודעיל לתמריח על השחין.

751 לחלי הכליות ולמשתין דם וחול ולעוצר השתן ולאבן הסותמת בעד השתן ולכל חלי שישם המכה בפנים הכליות ודעו בנפיון ונפחיו. ואם המכה לפתוחה, קח האבן וימצא בה הכליות (123א) ותשים בכלי טהור ושים עליה סחה משונה בוחן במים ודעו ודעו למשמרת עד הבוקר. וינתן האבן בכלי עם המשתנה ותמפה (מפה) ולא תמצא, כי ירתינה המשתנה ודע. קח אקויון ואפריקיון בכל אחד וי שקלים, ודע ברפוסים י"ב

(*) מופיע בשוני גיטה מעט ב-197.

שקלים, נדר ו' שקלים, קסיא ב' שקלים, ודע פשתן ב"ה שקלים, וינקורדיון ב"ה שקלים, דבש די מלחשתו והשקות כמו זית בחמין.

752 ד"א, לחלי הכליות ולעוצר השתן ולאבן הסותמת בעד השתן ולכל נגע שישם המכה בפנים הכליות ולכל הממשים ששים המכה בפנים הכליות ודעו בנפיון ונפחיו. ואם המכה לפתוחה, קח האבן וימצא בה הכליות (123א) ותשים בכלי טהור ושים עליה סחה משונה בוחן במים ודעו ודעו למשמרת עד הבוקר. וינתן האבן בכלי עם המשתנה ותמפה (מפה) ולא תמצא, כי ירתינה המשתנה ודע. קח אקויון ואפריקיון בכל אחד וי שקלים, ודע ברפוסים י"ב הממשים ששים המכה בפנים הכליות ולכל נגע שישם המכה בפנים הכליות ולכל הממשים ששים המכה בפנים הכליות ודעו בנפיון ונפחיו. ואם המכה לפתוחה, קח האבן וימצא בה הכליות (123א) ותשים בכלי טהור ושים עליה סחה משונה בוחן במים ודעו ודעו למשמרת עד הבוקר. וינתן האבן בכלי עם המשתנה ותמפה (מפה) ולא תמצא, כי ירתינה המשתנה ודע. קח אקויון ואפריקיון בכל אחד וי שקלים, ודע ברפוסים י"ב

753 ד"א, לכליות ולכסלים ולשתן הנעצר ולאבן הסותמת בעד השתן ולאבן השתן, ולמי שישתין דם וחול ולמי שיש לו שחין במקות השתן בפנים, וזה המעשה שדעו עושים שופטי ישראל לפני מלך מלך, ונעתק מספר הקדמוני, ונדרר ונמצא אמת: (123ב) קח צמקו ענבים וישים בלא זג ב' אונקיות, פרי אדון ב' אונקיות, שורש איריאוס אונקיות ג', ודע אנפיון אונקיות ג', ודע קשואים ג' אונקיות, ברפוס אונקיות, מירא ב' אונקיות, קלימא אונקיות, בתירא הוא דרפנטא אונקיות, ודע פלל אונקיות אחת, אפוליון אונקיות, נדר אונקיות, פפפשתא הוא טרופליון אונקיות, עשב איריגטון אונקיות, דבש זך חין, או יין נושן שלישי חין, ודעו בולם הדק ויובלד ביו. מרוק עד שישתה היין. או תרית את הדבש ותלש בו העיקרים ונתת אותם אחרי מלחשתם עד מאד, והשקות כמו זית ביון עשים ברפוס בכל יום עד שירפא.

754 ד"א, נעתק מספרי בני ישראל לרופאים הקדמונים, לפליות ולאבן ולעוצר השתן ולמקוה השתן, ולמי שישתין דם וחול וזב, ולכל נגע הכליות. קח אנפיון ד' דרפניונים, ודע קשואים ב' דרפניונים, ודע אפריקיון י"ב דרפניונים, ודע ברפוסים י"ב הממשים ששים המכה בפנים הכליות ולכל נגע שישם המכה בפנים הכליות ולכל הממשים ששים המכה בפנים הכליות ודעו בנפיון ונפחיו. ואם המכה לפתוחה, קח האבן וימצא בה הכליות (123א) ותשים בכלי טהור ושים עליה סחה משונה בוחן במים ודעו ודעו למשמרת עד הבוקר. וינתן האבן בכלי עם המשתנה ותמפה (מפה) ולא תמצא, כי ירתינה המשתנה ודע. קח אקויון ואפריקיון בכל אחד וי שקלים, ודע ברפוסים י"ב

שקרים מתוקים ונשפיים ג' אונקיות, ברבום ג' אונקיות, קליפות הפול
היבש ג' אונקיות. ויבנו פולם דרך ויולשו ברבש התירוש לרבש ויעשו
חלות קטנות, החלה ברבמין משקלה. והשקה חלה לכל פעם ביין מתוק,
ואם יהיה לו קדחת השקה במים חמים וירפא.

755 לנרת הנשים הנעדרות והנהדלות. הקטר תחת ערדתה זרע שהלים
הוא קרדמומו עד בוא העשן אל תוך הדגם. אז יורבו דמי נרתה.

756 משתה יועיל לשחפת וקדחת ולכל דברים, ומפיא החולה לרדי
שינה וימצא מנוחה. קח ראשי מיקנום הוא בוק חמש מאות ראשים במספר
עם הזרע שבהם, שרה אותם במי מטר ח' ימים עד שיסריחו. ואחר כך
מצה אותם בבגד נקי וקח מיצוי שילו ישים אותו בקדירה ותן שם רבש
במדת המים (125א) ובשל עד השאר הרבש. ואחר כך תן אותו בצלוחית.
ובשתהה להשקות את החולה, תן מזה המשקה בבוס י' אצבעות במידה
ותן שם מים קרים במידה מ' הלבים ומחה אותם והשקה החולה ומר
ימצא מנוחה וירפא ויבוא לידי שינה. ואם לא ינדה ואם לא יישן, דע
כי ימות.

757 אלו רפואות הגר (הגוי משלינו ?).

- (1) לנאטר. קח צמר ושים אותה בנקב תרנגולת והשלך אותה אל התרנגול
ויבעול אותה. ואחר כך הוצא הצמר ורחוץ במים שתוקים וישתהו וירפא מיד.
- (2) ד"א קח גבינה שלמה ושים אותה בספסל (צ"ל בספל ?) ונקוב שניהם וישתה
האבק במים וירפא.
- (3) ד"א קח קטנה קטנה ומלא אותה בסף חי ותקשור האשה בורע הימנית
והקטר הבחור (124) באפופוניקא וירפא מיד.
- (4) ד"א לך בבוקר בבוקר אצל כוורת ובורים קודם שיצאו הדבורים וקח משם
דבורה ראשונה שתצא והנח שני ושלישי וקח דבורה רביעית והנח חמישית וששית
וקח שביעית וקח ג' דבורים ותנוק אותם במים שתוקים וישתה וירפא מיד.
- (5) ד"א אם ימעת הזרע באדם, השקה שורש איריאוס ביין או בחומץ.
לעצור דמי הנדה. קח עור טלה ושרוף אותו וקח ביצה ושרוף אותה עם קליפתה
וערב אותה עם סרקוקולו והשקה ביין.
- (6) ד"א קח אבן שבין שתי תחומין, שחוק והשקה במים שנשפכו מיד קודם
שנגעו לארץ.

(*) מסופק אם זה שיין לסי' אסוף.

(1) (125) עשב פפא הגדל בבצעי המים. כוללים אותו עם שומן חזיר חם ומשימן אותה על בון מלנט ושמו איסקילא, ומקין דם בזרוע בעור ג' ימים ויתרפא.

(2) למי שנעצר ואינו יכול להשתין ואין לידע אם חולי אבן אחר שהוא כופי, שים אצבע בנקב שלו במקום הביצים ויגע בביציו ויסיר אצבע מיד ויראה השתן, אם השתן יש לו אבן. ואם השתן עב כמו טרי ומיגל אין לו אבן ולא חלי כופי ומאכילין אותו שרץ העוף האוכלין הזכרים בחודש אייר ובלעז קורין אותם פיאטש במרחץ שנים זכר ונקבה. לזכר יש לו כנפים ולנקבה אין לה כנפים ואם לא תמצא אלו, האכילהו שרץ העוף שקורין קנטריטס. ואם יש אבן בכליות יתקשה איברו ויעמוד תמיד, ואם האבן בשלפוחית, לא יתקשה איברו לעמוד.

(3) קח חייך-שטין ושים בבגד קטן והתך אותו לילה אחד בתומץ יין ושים אותו על הכירה ותשרוף אותו וכסהו בכלי חרס עד שישרף ויתקרר שריפתו. קח כלי עופרת ותשים בו האפר ושימהו בחצר אויר הרקיע ג' לילות ושים על כל גלנט חזירים והוציא כל הטרי שבו ולאחר שיצא הכול, קח לחם, ברויט ושומן חזיר וחלמון ביצה ובלול אותם ושים עליו ויתרפא.

(4) על כל מלנט חזירים כשתרצה לפצעם, קח עשב ושמו אפיון לחם ויצא הכל. ואותו עשב תקשור בזרוע המוקדה בשלישיה בשתי זרועות במקום משמוש הגיד קדם שתאחזנו ויתרפא ואל תניחנו כי אם שעה קלה כי תאכל בבשר. קח זפת שחור ושים על בגד צמר ותכסה הבגד הזה על הזפת לפיך אש עד שירתח הזפת ושים על כאב חלצים.

(5) שומן ארנבת פותח כל פצע סתום. אשר ירוב דם ומים, קח בידו עשב שמוג בו העירות וריחו כריח קרישין ויעצר הדם מיד. קח לחם חם בצאתו מן התנור ושים ביין לבן לעורות תשים על כל מקום שחסר הבשר ויגדל הבשר. (126) שרשי ירלינק, תבשל ותקשור על כל בשר המתאכל תמיד ויתרפא. סלסיפרגא הוא ביבולא, אפיון ריזון הוא החרץ פלנז, פלנטיין החיצוני תקשור על כל מקום שנכנס בו עץ, ואינך יכול להוציא, תקשור עליו מצד אחר כנגדו ויצא.

(6) אספולנית מלקנית. מלקנית הוא לשון יוון, ולמה נקרא שמו מלקנית, שהוא חוזר פנים ואחור והוא מפנה את האדם מחלי הקרב, הבטן והעצבים והראש. המשימו על החזה מקיא מן הפה והמשימו על הקרב למטה מן החזה הוא איסטומק הוא מעצר את הקיא. והמשימו על הטבור, משלשל ולאשה למטה מן הטבור מצמצית לה פרחיה. ועל המתנים מאחוריה, אם יש לה ריבוי דמים, עוצר. משפטו אלקטרידש, ט' דרמש משקלו, אקטיש, אקמא אקטיש, ד' דרמש מכל אחד, קולוקינטיש, ד' דרמש, קרטאפוש אליברא טינטימא הגדול, הוא בלשון אשכנז עשב הומשל, מכל אחד דרמא אחד, שאגאפין ב' דרמש ומירוקן במרה של פר בעל ביצים, ולשמרו יפה יפה.

7) לייטוריא חמה מפ' חכם מר מור הגוי משלרנא * והוא טוב לגוטא, שקורין ייחט, המחזור באיברים, לעינים שנמשכות עפעפיהן למטה, וללשון שאינו יכול לדבר, ולפה שנהפך לצד אחד, ולגרון המלחץ ולידים ולרגלים המאונסות בתחלואי פלוג. תצוהו להשקותו כמדת גורל קסטינא בין חם המבושל עם שלוי'א עשב. ומשפט לייטוריא זאת: ליטרא של קנה יירופלא, לין אלוי'י גלגל, אספיק נרד, נויץ מושקדש ייניבר, שקוננט, הוא תבן שאוכלין הגמלים, צפרון ג' עלין, ישפו דרווש, מכל אחד משקל דרמא, הוא ג' קולניש, פוליון, שטורא קלמיט, משתיק, בלסמיט, עשב בזליקו, קרדומא, מקרופירש, הוא פלפל ארוך, מרטיל, (126ב) הוא מירא מכל אחד ב' דרמש, קורל רוי'א מן הים חצי דרמא, ח' גרעינים של חטה משקל מוזגא, ה' גרעינים של חטה משקל כפרא, אישרופא רוזוט, כלול הכל ביחד ותשקה לשתי שעות היום, בוקר וערב.

8) אלו הן פילש הטובים לשיעור. תקונו ומשפטו: צינא גלוש, מירא, אוליבון, יושקיימא, אופיאון, אגה, תיבאי ותמרקם במי ורדים רוזט והאכילם בוקר וערב ח' או ז' או ט' מדה במשקל שיה הכול.

פילש הטובים לאדם שחש בגרונו ואינו יכול להוציא הקול כי לוחץ אותו הגרון מתמת קרירות הקיבה. משימין אותם תחת הלשון, ומשפטם: קנדי, פניש, חצי דרמא שוצי, הוא מרק של ליקויריציא, דרגנט, גים מרזק, אוזבה, זרע דפורטולק, זרע פפאברי, אלבי הוא לבן, זרע לייטנש, יושקיימי, פיני אדום, הוא תפוח של פין, אבי פסי, אם ימות קיץ הוא די בזה ואם ימות החורף יוסיף גם יירופלא, מלניש, הם גרעיני אבטיחים, קוקורביטי, הם גרעיני קשואים, ציטרולי, אנה, מכל אחד דרמא וחצי ותמרקם, אישרופ רוזוט או בוויאולט, והאכילם בוקר וערב.

9) לנשימה שנפחתת קח תמצית של שומין ישנים ושמן זית וצוקר הכל בשוה ובלשהו יחד ושמו מן העשן והאכילהו בוקר וערב.

10) לאיבה קח נר אחד מן הגרות הדולקים על הפגרים ותדליקו משני צדדין ואחר כך תכבהו ותחתין שתי חתיכות קטנות משני צדדין וקח אחד ביד אחת ואחד ביד אחת ותסגירם באגרופיך ולך אצל אותם שנים שרצונך להטיל איבה בין שניהם ודחפם בבת אחת שלא ירגישו.

(1) ראבאנוס מאורוס (Rabanus Maurus) חי משנת 778 עד לשנת 850 הוא היה אב הכנסיה של פולדא (Fulda) והוא השאיר סכום של ידיעות ברפואה עד לימינו, בספרו "De rerum natura" תלמידו Walafrid Strabo חי משנת 807 עד לשנת 848, הוא תאר הרבה עשבים והשפעתם הרפואית, בתוך פואמה הכתובה בלטינית, בשם "Hortulus". פואמה זו נכתבה בשנת 827 לספירה.

(2) ישנו גם מאורוס, אחד המורים מסלרנו אשר חי באמצע המאה ה"ב.

(ב ל י)

758

- (1) (127) שושן ברא, הוא ארירם, הוא שושנאל, והוא אקורין.
- (2) מישון, עליהו דומה לעלה הכלף הגדול.
- (3) פוערא, הוא קיפירום, הוא יורקורין.
- (4) קננר, הוא קררמוז.
- (5) אגרון, הוא אגרה בקרא.
- (6) פו, הוא דרפא יגלפא.
- (7) פילון, הוא צומח פסקום אגנזי בים וצומח דומה לירק, שטל בני דומים, והוא לין דומין וצפאשין על פני הים.
- (8) קעטות, הוא קרא פיסנאל, ופיה יג קפא אגורין.
- (9) חמנא, הוא אגורין.
- (10) איפולתום, הוא עין דומה לעין קירה.
- (11) פאר אלפא, הוא פאר אגורין, צומח על דקלים, ופיהו בקלים בצמחים וצמחים דומין לו.
- (12) עין קירה, הוא ליגנא אלון.
- (13) בירניקין, הוא פנדרום.
- (14) דומם, הוא אפספסין, הוא וקלר.
- (15) קלמיתא, הוא נאלא, הוא קנא.
- (16) פולפריבון, הוא שער גברא.
- (17) עיקר קרא, הוא פירתרין.
- (18) עשפ אגורין, הוא קפר, והוא על שני במו ורע קטלאל וצמח קוצים דקים.

- (19) ברמה, הוא מוליך, הוא בשמש.
- (20) לעולם חייא, הוא סמפרטובולא, הוא חושיוני.
- (21) ארטימיוסיה, הוא בריש.
- (22) אריסטולוסיה, הוא שני מנין, האחד שרשיו ארופוס דהשני שרשיו גלילין, וטעמו בר.
- (23) תילתל, הוא פנוניקו.
- (24) (127ב) פספסא, הוא טריכילון.
- (25) עוצפר, הוא ברפוס היערי, הוא קרוקו.
- (26) סריסתרונא, הוא חמאמא, הוא ברבינא.
- (27) שווצרא, צומח על יבלי מים וריחו טוב.
- (28) עשבו סמפסיכוס, הוא דק, עליו וריחו טוב, ודומה לאזוב.
- (29) רפוקנטיון, עליהו רחבין וניצתו דומה לנחש ושרשו עב ולבו דומה לקולקס.
- (30) טורות, הוא מליאיה, הוא פפלא.
- (31) פנומילון, הוא פפון קוין ואפל מכל הקוצים, פי קרופה גינתו לארץ.
- (32) פנמפיריון, עליו פדודין ומחומשין ושרשיו דקין.
- (33) עשבו, בלשון יוון, אורוגנון, ובלשון רומי סטורוגא.
- (34) אריסטומוניון, בלשון רומי אירבא לגריא.
- (35) סינצוני, טעמו ועליהו דומה לגריא.
- (36) מילולשון, עשבו, הוא חנדקוק, הוא תלתל.
- (37) פולמוס, בלשון רומי איסקרפסתיין, עליהו מרחשין על הארץ, צמחו על הארץ מרחשין עליהו וניצתו מפורפמות.

- (38) עשבו פריביריון, הוא צומח על הארץ וטעמו חושיוני וריחו חזק.
- (39) שוב, שהוא צומח בצמחי עשבו ברררר, הוא איסקורדיון.
- (40) אליפנטרו, הוא פטרוסילינו.
- (41) הרפוק, הוא אליפנטרוס השחור.
- (42) עשבו אורופילון, הוא מילי פוליאנא.
- (43) איפפליניון, הוא לשון איל.
- (128א, 128ב) מכיל מדידת הרגלים מן ויסן עד אדר.
- (129א) למי שיוצא התחנות כמו פולין ישתון כי גרעין פלסין או (חומר זה אינו שייך לאסף).
- (158) (פריס) (ואלמדן) אשר צוח החכם ללמד האדם אשר יאכל בהודשים בעבור שישמור עצמו מן החלאים).
- 759 (129ב) זה תקון רופאים מה שראוי לאכול בכל חודש.
- (1) חודש תשרי: ישתה קושטו ומששיו ויאכל חלב של פששים או חלב טוים כדי להנתיק דם ויאכל כל מאכלים (מתוקים) וימנע מים קרים שביאיה.
- (2) מרחשוון: ישתה קונדיטון והוא מבושל עם דבש ויערב אותו עם קינמון ופלפלי ויאכל ענבים וישתה תירוש בבוקר ויאכל ירק חריר, כגון ברישין ושומום ופצלים וחררל וצנונות ושאר כל ירק חריר שיחיה לו שלשול ולא ידחה לו עוצר הפטן ויעיל לו.
- (3) כסליו: אכול קמחון ובמין חריר מעורב בקונדיטון ולא יכנס למרחץ כלל לפי שהרם קפוא (?) ורקו לו בצר העין והוא מיקרואסא בגיד שיוליך את המריחה והאש, ויקין לו דם מן הצואר פמות ויפשו לפי שבהורש הזה יתיר החלאים.
- (4) חודש טבת: ישתה קונדיטון עם שפיק, שפולת, ולא יאכל אברו.

- (5) שבת: ישנה זמנביל וריאופונטיקן עם יין ולא יקין וישנה מעקה שיועיל לשחבת ויאכל ליקטואריון הם כדי לחכם את חגון.
 - (6) אדר: ישנה מנחתה מושלשל, ולא יקרב לנשים וישנה זרע ברם עם קונדיוון ויקין דם מאנבעט גדול (אגודל) של.
 - (7) גיסו: יחם במרחין יבש וישנה שפר וזמנביל מודבש וכל דבר שהוא מעורב עם דבש, ויאכל בשר צלי ויכנס למרחין ויאכל פתם ויאכילקין וישנה מנחתה מושלשל. בהודש הזה יבוא לרדי שחבת.
 - (8) אייר: ישנה באתינא, (כ"י פריס פרנסי), ביונולא עם יין וישנה מנחתה מושלשל מעין וירחין במרחין הם ויבאנח במרחין ככל השחבת שיועיל לבאם הקרב.
 - (9) סיון: ישנה דעבה, וזמנביל, (1280) וזרע שומר עם יין עם מים ודבש, וישנה מנחתה מושלשל מעין וישים מרה על ראשו שיועיל לראש ולעניים וישנה מנחתה עם שיועיל לבאם ולא יאכל כל ירקרק ולא יאכל הראש והחגלים לא מן הדבבה ואל מן החיה ולא מן הדגים ולא מן העופות, ועשה לו קופורניא.
 - (10) תמוז: ישנה מים קרים בום אחד בפוקר מרם אכילה כדי לפינש את המהירות וישנה שפר ולא ישנה מים חמים, ויאכל חבא לייטנא ולא שלגינא ולא פבינא, ולא יקרב אל הנשים.
 - (11) אב: ישנה מינבוי ברם ולא יקרב אל הנשים כדי שיטול בוח המהירות. ויקין הם מן הזרוע של שמאל וישלשל מעין.
 - (12) אלול: ישנה בולין (פריס 160 בילאול ?) ויאכל חרף פמו בצלים ושונים ולא ישנה בממו הדבה ולא יאכל ברם ולא יאכל פכלא (בולדש), לפי שמונדיין המהירות השחורה.
- 760 אלה אותות שהראה הקב"ה לעזרא הכהן (פריס: הסופר), להראות אותם לפני אדם איזה קשב ראוי לאכול וללקוח כל אחד ואחד בזמנו (ובעיקר. ועל כן) התקינו הרופאים היאד יהא (אדם) פריא ככל השנה (מראשית השנה ועד אחרית השנה) (פריס:). מראשו ועד הליו וקרביו, ואיזה דבר הראוי בכל חודש וחודש, ואיזה דבר יאכל אדם וישנה, וימליח

במאמר ובנושאתו יעצור ולא יאכל ויהיה בריא (והוא יצטרך) לרפואתו. הריאש חודש גיוס ועד אחרית אדר עד שישראל השנה. (תוכן חסר).
(פרים 160) והנה לך הליבוואריש אינר צויתוך לאכל בהחשית הנכבדות.

761 בראש חודש גיוס קח שליוואה אוקיה אחת וחצי, פילפין שני שקלום, קנמון ארבעה שקלום, גרובלי שקל אחד וחצי, דבש שחורם קאפון, ג' פופות יין טוב וחזק. וידכון הפשמים היטב (130ב) וערב עם דבש ויין ושליוואה יחד והרתה אותם עד שייעטל (פ': שיחפר) היין ויהיה וך ברי שיחיה זה מושקה טוב העולם. וישתה אחד יום, ויום אחר לא ישתה בכל חודש פולח, וישתה קודם אכילתו, ויועיל הרבה ויבחיך הפנים וכן תעשה לכל חודש וחודש עד שייעטל השנה.

762 בגיסן * תן (שם) פ': סוקוס עשב שליוואה; באייר לענה; בסיון ליוישתיו; בתמוז ואב במוניא; באלול פלגונין, הוא קוימזונין, ביוואה; בתשרי אגרימניא; במרחשון ח' עלין (צנקיו פוליון); בכסלו ביולי פוליוא, אלף עלין; בטבת (יונקורד) שפינא אלפא; בשבט פולין; באדר (בייש) שליוואה לרפוגא (פ': פרי עין הוא לאורו). ועור חסרם קוימזונין לכל עשב ועשב הישקה אוקיה אחת וחצי ותן במוניא והשקה פניו שבתוב למעלה.

763 ועור אמר איפוקרט הרופא * (פ' איפוקרט: חודש גיוס יאכל ב' חייני (פ': הריפות, בגון) בפלים וברישים וצמחות ושליוואה, וידכון במרחין תמיה, ויקין דם מורונו וישתה מושחתה מושלשל שפר וקנודיפון, אבל מתוך יאכל וישתה. חודש אייר, ישתה במוניא (פ': צימזוניקה) (?) וגם פובפיכילא (עם יין) ויקין דם מן גיד שילך לבבד ומן גיד התחתונה, וישתה מושחתה לשלשל מועין. חודש סיון: ישתה לענה וזרע שובר ויקין דם שילך לבבד מן גיד התחתונה וישתה מושחתה לשלשל מועין ויאכל ויקות וחרופים וישתה המים והם נהוג לשתות קרפים, ישתה ולא יאכל ראש ורגל לא מן בחמה ולא מן חיה ולא מן עוף ולא מן דג (פ': ועשה לו קפופרגו). (קפוזין פורקו). חודש תמוז, ישתה קודם אכילה בום אחד שם קרים שפכו המרירה, וישתה שפר ויאכל תורה (חסא) ולא ישתה שליוא ופבינא אילן זיבמזום (פ': דאל יעבב עם אישה). חודש אב, ישתה ברפסום, ולאשה לא יקרב, ויקין דם וישתה מושחתה מושלשל מועין. חודש אלול, ישתה פולין וחזונין, לא יאכל ברוב ולא פפלא (מיליוא) (131א) ולא יאכל תמיה פי מיליבמזא הוא לחה שחורה בוערת באלה. חודש

תשרי, ושתה קושימו ונדר ומסמיני, ויאכל וישתה כל חלב ברי להמתיק
החלב. חודש מרחשוון, ושתה (פרים: קונדשו, ויהיה מבושל עם רפש
ויערבהו עם) גרולו ויאכל ענבים ושתה (פרים: תירוש בבוקר) פי בני
מעיו ויהיו ויוציא רעת הגוף ויאכל פרישים וכל ירק. חודש כסלו, ויאכל
(פ': כמון) וקנמון (פ': מעורב עם קונדיטון) ולא יכנס למרחץ ויקי דם
(פ': מצד עין הוא מקוציאה) בריארס, בלי פינתוא, חודש טבת, ושתה
קונדיטון עם אוינא, שכולת ולא יאכל כרוב. חודש שבט, בשעה ראשונה
ישתה (פ': זנגביל עם ריאופונטיקו ויין ואל יקי דם) (פום אחד של מים).
חודש אדר, לא יאכל תרדים (פ' בליטום) ולא יאכל ירק של גזית.

764 (1) אילו חלאים יהיו מצד הריאה: (פל', פ': פרי) פלומוניא,
הוא שיכאבו צלעותיו פליאורי, סי, יכאבו משני (צדדים) צלעותיו מפנים;
ודוקר מפחוץ, נקרא חלי זה למינים דולורים אם ירוק ליחה שהורה, ימות,
שהליו ממירה השחורה תשיקן, שיעשה שיעול הרבה, אצו יבול לרוק
ונקרא שיעול יבא.

איפטיקו שתומטיקו (פרים: איפתון שמותיקון), שיכאב חזה; פליגמ-
טיקו, שירוק ליחה הרבה תמיד, אימפקי (אימפיאקון); שיקרא דם. אמו
טי זיקו, שירוק דם.

(2) ואם (עוד) יבוא חלי מצד ריאה שיקרא פליטנרא, ואלה אותותיו,
שיכאבו איבריו ואצו יבול לישון, לא בצד ימון ולא בצד שמאל, ויהיה
שתן שליו לבן ועב ויזכר (וידבר ב-) שגוען, ועיניו פתוחות ואצו יבול
לישון, ופיום שבעה (אחד) עשר או שישה עשר ימות.

(3) מצד טחול יהיה קדחת תדירה ושהפת שלישיה שנקרא טרפוס
(טיפוס), ושתן שליו עפור ועד שעה גדולה לא יהיה זך (זר).

(4) מצד כבד יהיה קדחת רביעית, מצד ברירה אדומה ששוכנת
בכבד ונולד על הכבד שלפוחית ונקרא חלי זה סירוכין (צירחותיס).

(5) אלקוסיס, הוא שחין הכבד, מי רגלים (131ב) שליו דומה לאפר
ויהיו רע, ויהיה שתן שליו אדום ורפש שליו גופל למטה לכום, ויהיה לבן.

(6) אלה אותות הכבד, אם יהיה סידוסיס או אלקוסיס. ועוד נולד
מצד כבד קדחת שנקרא מסטיקון (מניקון), וקדחת שנקרא בלשון וית
פלנטיא (פלניטיקה) ובלשון רומיים אוריסוקא (ארשטיקא) ? אלה אותותיו:

יבואו לו זיעה הרבה ונבטעיר באש, ויהיה לו פופר הראש, ורוב מצוקות וידבר בבלי דעת, אלה אותות הקדחת, ובעבור ששה עשר ימים ימות. וכל חלי הכפר יהיה או בשביל (בעבור) צנה או בשביל (בזכות) יגיעה, ליהר מרשבת בראש ובהזה ובשלחופית. מררה ארומה שוכנת בבב, מררה שחורה בטחול, דם (פופ) בכל הגוף. פשגופרת המררה, יהיה כל גופו ירד, ונקרא חלי איקטיריקון? ושמן שלו יהיה שחור הרבה. מילנקוניא, חלי יהיו פניו ירוקים כשיתעוררו על הגוף מררה השחורה והמררה הארומה, לפי שהליו מצד הכפר והטחול.

(7) דיסנתיריאן, הוא חלי שמטיו ילכו הרבה, יהיה מצדו כבד וטחול ובצד הקרב ומצד חלציו ומטיו. ואלה אותותיו: אם ילכו מטיו לאחור תשעה ימים, נקרא החלי קוריקו (קידיק), וצומח שלו פמיו ביום. והוא אידרופסי קואה.

765 אלה אותות ההלאים:

- (1) מיקרביא, הוא באב הראש והמצח.
- (2) קולוריקוס (קולוקידס), זה שירבה עליו המרירה הליחה, והמריחה וישתנו פניו.
- (3) מילנקוליקוס, זה שירבה עליו הליחה השחורה וישתנה פניו.
- (4) איסטמטיקוס, זה באב הקרב שלא יכל לזחון מאכלו וישתנה בתמו פניו.
- (5) אידרופיקוס, זה שנתקצו בוים בבטנו וינפת פפגור (בדור) וירקנו פניו ועיניו.
- (6) פלובריטיקוס, זה הבאב הצלעות שיהיה מהלי ריאה וירקנו דם.
- (7) אדלפומו (אדילפוש?), זה ביו צרעת.
- (8) פודגריקוס, (132א) זה באב ידיים ורגלים.
- (9) ארטיטיקוס, זה באב גדול שילך ביו (בחורף) עצמות וישפך להדי (פרים: לחורף) עצמות ער המוחין.

10) שיאטיקוס, זה באב גיר הנצחה שיתחיל בין מותלי (מקומלי) אבם, וירד עד אצבעות רגליו (ויתנפחו הרגלים), ורופאים רגילים כדי להתוך בו באיזמל (בתער) בין אנודל רגלו הנפכה לאצבעו, כדי שיעור (שישיר) אצבעים. (כיריאטיקוס הוא באב הידים).

11) טיפיקוס, זה מבט הריאה, שנרפק הריאה בצלעות ויבש, ויאריר בחליו עד שיבוא לידו עלומיו?

12) אליניטוס (אליניס?), זה חלי שנפגרו חורי הריאה והקנה יאין בר ביה לנשמתו להנפח כדרכו ויגיע עד מות.

13) (איקטרוזאה, הוא) טיריאקוס, זה חלי שיתלו סובפונות של קנה ויסגרו.

14) איפטיקוס, זה באב הכבד.

15) איספליניטיקוס, זה באב הפחול.

16) ליטארייאקוס, זה חלי שמביא לידו שפחה שמרוב חליו, יחפז דעתו וישכח כל דעתו וכל דבר, וחלי זה מרוב הליחה שהגבירה על המות. וירד בלב וצר וכפתחו לפן ישבה כל דבר.

17) גפריטיקוס, זה באב הכפלים (החלציים), היא ציניו ליליו דילום דילוי, שישתנו מי רגלים וישליכו אבן וחול.

18) קורדיאקוס, זה באב הלב, שיקרע הלב ויבהו מבטנים כמו פטיש.

19) איפדוסיס, זה אבן, סטרנגולוסיס, זה שאינן יכולין להשתני.

20) אופילו מוחיקום (איפולמומיקוס), זה שינוע ראשו ויפול.

סליקו להו שמות החלאים.

א765

[ספי בונביל (כתב יד מסופר אחר).

להעמיד גדת נשים, קח זרע של אלורא ארוכה ופריו כמו זית, השקה דרכמן א' מבושל בחומץ.

אדרינוס הקטן, יפה ונעים לאדם שלא יוכל לשכב ולכל מים שיש לקרב, לקוח זרע כרפס ב' שקלים, אויסון ב' שקלים, מירא ב' שקלים, קושטו ב' שקלים, לענה

הוא אשינצו שקל אחד, מסטיצי ד' שקלים, מקירי הוא פאפר באסא שקל אחד, אפיון ב' שקלים ורובש די מלושתו והשקות משקל זהוב במים המים.

(הפרק האחרון של בונביל כתוב בידי מעתיק אחר).

א766

ימים של כל חודש שאין אדם מצליח בהם.*

767

(כתב יד אוקספורד (אסף) עמוד 156 מכיל גם :)

זחו סס חיים.

זחו המשקה, סס חיים הנמצא ברומא. מי שיש לו הסם הזה, לא יפחד מחולי בכל אשר ילך, וגם אם ישלוט בו עין רע, יועיל לכל מין השדים ויבריאם מעליה. ולמי שיש לו קיאה, ויועיל לכל שחין ויחשוד למעים למות וגם למכאוב צלע שקאה דם מן הריאה, וירקרקו ליחה, ישתה מיד וירפא. ומי שלבו דופק כמו מפיש רבוא לסכנה גדולה וחלי לצבות (נפיתת) הריאה, ולגודרי שנתם יגרום שינה ולחלי מעים ולכאב הכסלים ואשר לא יוכל להשתין, וכשישתינו ישתנו אבן וחול, ומי שלא יוכל לבלוע מאכל וגם לכאב עינים, ומי שילכד בקדחת קשה ודם ואש (בוערת באש) הוא שיצמח מכות דמו של אדם, ישתה אותו במהרה וירפא...
כ"י אוקספורד עמוד 157 באמצע.

א767

לשחפת ברור ובדוק קח שורש אגוז וחתוך ממנו ט' חתיכות. כל חתיכה וחתיכה במדת רוחב צפורן של אצבע אגודל. ורחוץ ט"ו פעמים במים אחר כך שים החתיכות בין בכלי טהור ותלה אותו לכוכבים לילה אחד. וכשתראה שתגיע שעה אחת השחפת לאדם, מהר השקה מאותו יין כוס מלא, וישכב על מטתו שעה אחת, יתבסס בכבדים, עד שיוצ וירפא.

(*) נמצא בכתב יד אוקספורד (אסף), ע' 156א.

...על הימים של שלושה חדשים והם קשים לכל מלאכה, וישמר ויזהר מכל דבר יום שמיני של חודש אייר בשני בשבת. ויום שמיני של חודש אלול בשני בשבת. ויום שמיני של חודש טבת כשיצא בשני בשבת.

ואלו ג' ימים, המקין דם בהם, או באותה שעה ימות, או ביום ורבעי, או ביום ששי ימות, ואם ישתה משקה באלו ג' ימים קודם תמשה עשר יום, ימות. ואם נולד ולד באלו ג' ימים מיתה רעה ימות, אם זכר אם נקבה ואם יאכל אדם בשה אוזה באלו ג' ימים קודם ששים יום ימות.

על הימים שנבנסים ויוצאים באחד קשה ורע. כשנבנס ניסן כשיצא לכל חודש וחודש: יום ג' של ניסן כשנבנס ויום ג' כשיצא. יום י"א של אייר כשנבנס ויום י"א כשיצא. יום ה' של סיון כשנבנס ויום ה' כשיצא. יום ט' של תמוז כשנבנס ויום ט' כשיצא. יום י' של אב כשנבנס ויום י' כשיצא. יום י' של אלול כשנבנס

להפיל אשה ולדה, טול חלב של כלב או שורש פיליו ותשתה ותשליך אותה.

ואם תרצה להטית אדם שינפח וימות, כתוש מן הסרעד ושים אותו בכלי ותן עליו חומץ כדי שיכסנו. ויהיה בחומץ ז' ימים עד שישתה הסרעד כל החומץ. ולאחר שישתה, שים אותו בסמרטוט עד שייבש. וכשתרצה ליתן ממנו במאכל או במשתה וזיקיהו כעפר ושים במים או ב"ין או במרק או בביצה, ותן אותו לאדם שישתהו יאכל, ועד ג' ימים ינפח וימות. אבל לישראל השמר לך ולא תעשה, כי אם תעשה דמו אדרוש מיד תעושה.

(אינו שייך לאסוף)

כתב יד אוקספורד (אסף) עמוד 159 (ושנוי בעמוד 161)

...פעם אחת ביום וירפא.

768 משקה זה עשה שמואל ירחינאה לרבי יהודה הנשיא בחלותו בחלי אינפיקוס * ונתרפא מחליו. ועוד חלה גוסטנטינוס מלך רומה בחלי טיפיקיא ע"ד אשר נקרב לבנות ושתה מפל משקיות חבמי רומיים וחבמי טקרונים וילא הועילו לו, ע"ד אשר שתה מן המשקה ונתרפא. ועוד נתרפא במשקה הזה רבים מהרולי רומיים, אשר היו חולים בחלי קשה, ע"ד אשר נתאשו מלרפאות ויבא שבה משקה זה ותפארתו מפל המהולכות, ויקראו שם המשקה אינפומני. ואלו הסממנים: אמומו סקרופולי, סטוריקוס סקרופולי ז', פטרופילינון סקרופיליון סקרופולי ג', מורשה קרטיקוס סקרופולי ז', דרסקנתו סקרופולי ב', איפוקסטידיום סקרופולי ז', לבונה סקי ז', זרע הישקואמחם סקי ב"ו, קשיא סקי ז', שיכולת נרד סקי י"ו, זרע פיגו סקי ג', קנאט סקי ב"ב, ר"ן פודיקון סקי ז', זרע גיליא סקי ז', קרמומו סקי קנמיו י"ה, (159ב) אופיו ב"ו, אפורביו ס"ה, פלפל סי שקלים, איסקונמנו, קשיא פיסמולא ב"ו, פילוסת פילינו סקי י"ב, אופובלסמון ז', מירא אינדיקו

וים י"ו כשיצא יום י' של תשרי כשנכנס ויום ז' כשיצא יום י' של מרחשון כשנכנס ויום י"ד כשיצא יום ג' של כסליו כשנכנס ויום י' כשיצא יום י"ב של טבת כשנכנס ויום י"ט כשיצא יום א' של שבט כשנכנס ויום ז' כשיצא יום ט' של אדר כשנכנס ויום ה' כשיצא ובימים הללו לא יתחיל אדם בכל מלאכה שאין בהם כלום רוחות ולא תנאה, ולא יועיל אדם בהם כל עיקר. ובהמה שנולדה בהם אין בה הנאה כלום.

(*) במקסיקה של הסלוגטאנים, שאני הוצאתי לאור ע"ס כ"י פלורנץ, והמבטית גם בכ"י מינכן 231 טוף, נמצאת בתור מספר 18 המחלה אימפיאקוס. כ"י פריס 1791 ע' 121: אימפיאקון, שיקא דם. השוהה כאן 764. (Haemoptoe).

ב"ה לאקה אנגריקן י"ב, קריופילוס י"ב, רבט פרי ליבת יגריקן. וכן
 מזה המצקה בין ישן נישן ויטיל למאד לחלי הסודים, ולפאם החול, ולמורה, ולפרומטיקום, ולפעל עדים, ולמי שיש לו אבן בגרה, ולפרליסא
 וליאמטיקום, ולפלאאוריטיקום, ולמי שירוק דם, ולאימטיקום אפסר
 קריסין אינפריטיקום, אידרופיקום, או לשעור, ולפרוגרא, ולנפלים בולאם,
 ולבל מיני מוצקות אדמריטיקום, ולצרת הנפש, ויטיל זה המצקה ביד.
 ודגש מוצקה זה ב"י ימים ועשה אותו בלילה במיניעה רבבה. והשנה

הי: מושקל.

בעמוד 160 ב"י אוספורד מסור רצפט של רודולף הרומא בודמישא שמבר
 לחולים והוא נגד שחין הרע הגדל בזרועות ובשוקים.

(בעמוד 160 כתוב עוד פעם הרצפט "סם החיים הנמצא ברומי" שזכר כבר
 לעיל 167).
 (שיד לאסף ?)

769 אוספורד (162ב) אשה אם בקשת להחזיל את גדתה, צו אשר
 חזק קרן המציצה בין שני שדיה להתמיץ הדם פעם ופעם ותחזל גדתה.

770 ד"א, אם הפצת להחזיל גדתה, צו לחזק קרן המציצה בין שני
 שדיה או בפלי וברית המומצמים בהם דם, וימזין הדם ממונה פנים
 ועגם, או בעלוקות או במסרם, כבן תחזיל גדתה.

416

771 כל אשה אשר תהי ויפתם פתח הרחם. אשה חרה אם יורם החלב
 מן שדיה, בואת תדע, בי חילד חולה. ואם יהיו שני שדיה קצרים, יע בי
 חילד שר באין חולי.

425

772 אשה חרה, אם אחזתה קדחת חרה, תקרב לבותה, או בי תפיל
 חילד מפני שנתבשל חילד בפטרת הקדחתה, ואם תכחד הקדחתה מנוליה, היא
 לא תמות. וחילד אין אבון.

773 אשה אשר תרבה גדתה לרוב, יע בי חלאים יקרבו לבוא טליה.

774 איש או אשה אשר יאבו כבדיהם, אם אחזתם זאבה בגדנם,
 ימותו.

775 אם בקשת לפרוק את האשה את תהר ואם אין, צו איש תקפוף
 פחת ערותה אשר יעשן בריח חזק. אם יצא ויעלה הריוח אל פיה, תהר,
 אם לאו לא תהר.

776 אשה הרזה כי יחפזי דם נדתה ותקרב למות.

777 אשה בעולת בעל, אם חזלה נדתה בלא קדחת ובלא שהפת, דע כי הרזה היא.

778 וכל אישה אשר יהיה ברחמה קר ורח במהרה, תהר. כל אשר ישש ברחמה יופש, אם תהר תפיל. וכל אישה ישש ברחמה המופך, קרף וחום בחוס הראוי להיות, היא תרבה הריון להצליח.

בצמוד 166א של כ"י אוכספורד סגולה לקביצת הדרך שעשה ר' אברהם ו' עזרא.
בצמוד 167א אנטידוטו עזרא יפה ומהוללה לכאב ראש ולשנים ולעינים.
בצמוד 167ב קמיע.
בצמוד 168א המשך הקמיע.
169א "רפואה שקבלתי מרב ששת הנשיא הרופא מברעלזנה.
לחלי כאב הראש ולכל הראש אשר גלאו הרופאים לרפא ברפואה וחקרתי מתחכם ר' יואב השלירנא.

169ב "רפואה לאבעבורות שקבלתי מר' סעדיה הרופא".
170א כללי שחיסה (שהיה, דרסה, חלדה, הגרמה ועיקור).
170ב וכוה בעיני ישו הנצרי (התלוי) המבוסס על סוף ספר דניאל.
עד כאן הסכסס ע"פ כ"י אוכספורד.
להלן מובאים פרקים של ספר אסף המופיעים בכ"י מינכן, פלורנץ, בריטיש מוסיאון בשינוי נוסח שונה מאד או פרקים המופיעים בכ"י התוא בלבד.

תוספות לכתב יד אסף

סעיפים בכתב־יד פלורנץ שלא זוהו בכתב־יד אחרים

17 ב'.

א. (אחרי סעיף 118 מעשה מסיכת הרופאים היא פבלקין והיא אינמא (ומכאן ממשיך כתב־יד פלורנץ) המושכת מתחת למעלה, ולהיות בכל מיני עיקרים קלים וחמים לתוליד במעט את המעיים בנחת, ולשכך את הכאב ולפתוח מקורות הסתומות לעבור הרוח הנסגרת להניח לחולה ממצוקתו.

וגם נאה לנכאבים בכליות לרפאם במסיכת הרופאים מתחת מעשה פבלקין בכל מיני עיקרים חמים ועזים וחדים לחזקת כוחם, להפיץ הליתה הקפויה האוחזת במעברות מעי הכליות בטרם תהיה הליתה ההיא לאבן אוגרת ולמוקש להשתכן בכליות ולסגור מוצא השתן. וזה קולוס הכאב נקרא על־שם המעי האוחז בו, כי הוא אחד ממעי האדם המושכן בקרבו (colon) והוא סובב מצד הכליות עד הלחץ (החלץ?) אל הכבד וגם לטחול.

ב. (מקביל לסעיף 120). והמשכיל לדבר הזה, יוכל להבין ולהבדיל בין טיב קולוס זה הוא אסכרה, לכאב הכליות. וכאשר יתגרה כאב הכליות בכוח חזקתו להכאיב הכליות או הגידים, או בכליות לבין מקוות השתן בעת עמוד האבן במוצאי השתן אל יטה לבבך ומדעך, ואל ידמך הדבר באשר יראו לך גיפוחים מצד הכליות כמראה מקום שנסגרה בו רוח ויתעבה המקום להתנפת, כי כל זה מרוב הליתה שהאריכה לעמוד במקום ההוא וגם הקרה הגבירה למשול בליחה, על־כן נוצו המכאוב להכאיב בכליות בחוק קרת הליתה.

19 ב' א'.

א. (אחרי סעיף 124). ויש אשר ישקו זיעת כלך הוא אמנויאקון (הוא עלך אל כלך) הוא יוטק, יוכת בחומץ עד הינתך וישתה בבוקר יצום עד הערב. והשתיה כמשקל שלושים דרכמונים, והדריכמן יין גרא.

ויש שישקו קציעות עצי הרימון מבושל בחומץ עד רדת החומץ
לשלישיתו, כוס אחד מן השלושה, והקציעות מלוא הכף, ישתה
בבוקר ויצום עד הערב ויפילו.
ויש שמאכילין שומין לשובע ושותים אחריו יין חזק מבושל
בשורש אביונה, ויפלו כולם. ורוב מיני רפואות כתובים לדבר זה
להשקות ולהפיל השרץ.

פוליו 33 א'.

- א. (המשך סעיף 498) כל אדם אשר הוא קדוח והראה לך את מי רגלו
וראית את השתן והגת הענן ברומה, דע כי יאריכו ימי חוליו.
- ב. וכל שתן אשר תראה את עננו מכורכם ברום השתן והענן דק ודקיק,
זה אות חדות חולי וחזק מאוב.
- ג. כל שתן אשר תראה בתוכו כורע גד מנופחות, יגיד על כאב כליות
להאריך ימי החולי.
- ד. וכל שתן אשר תראה את עננו דקיק ולבן יגיד גם זה חזק כאב
הכליות.
- ה. כל שתן אשר תראה את עננו מפורר, יגיד על יסודות הגוף אשר
המה משובשים ויתגרו החלאים להתגדר.
- ו. וכאשר תראה את השתן כי עמד עננו בתוך ויתחדש כוחו כחוקו
הראשון, בזאת תדע כי הגיע קץ רפואתו או תצוונו לרחוק במרחק.

פוליו 43 ב'.

א. (מקביל לסעיף 19), היסוד השני, הדם, הוא המושל בכל הגוף
ומתערב בכל היסורים והסוכב בכל הגידים לתסובת (?) הרוח והנפש
ומראהו אדמדם, כשמה וכוחו חם ולח ורך, וטעמו מתוק לפי תולדות
החום.

- 1) היסוד השלישי המרירה האדומה. מראה צהוב וכוח ממשלתה
חמה ועזת לחומתה, יבשה דקה וחדה וטעמה מר.
- 2) היסוד הרביעי המרירה השחורה. מראה היא כוחה אשר היא
כעשן ובאפלה אשר לא תתפש, והיא מושלת, וממשלתה העבה ויבשה
וקרה וכבדה אך לא חדה, כי מארכת רוח וחמוצה והיא חמה
למוסדות הארץ.

פול' 1946 א'.

א. (אחרי סעיף 27) שתיפלי שיועילו לקדחת, ויועיל להסיר השיער וישלשל מעט. קח מירא, אלואי, וכרכום ומסטיכי ופת שרוי בין מכל אחד... (כנראה חסרה שורה). הבשמים ומן הפת ג' אונק' שחוק הכל וערב באודם ג' ביצים ועשה איפתימא והדבק בקרב.

ב. ד"א לקדחת ולמצוקה ולכל בעירת הקרביים. קח זרע כרפס מלוא היד ושושן יבש כערכו, ופרה אפסינתין כערכו, וחלב הטים הוא עמילן כערכו ומירא כערכו. שחוק אותם, או תיקה שעור לחם מתומץ וצלה על הגחלים ופתות אל הכלי טהור ויולש ביק ישן עד שובו על שעורו, וקח בשמים אלו הכתובים ויולשו יחד, ויוצק עליהם שמן ורד ולוש אותם ושים במטלית וחבוש על הבטן יום א' או ב' וירפא.

ג. ד"א קח עלה מרוביו, מצה אותם, וקח מירא זכה ד' אונק', קמח שעורים ד' אונק' ויולשו במיצוי מרוביו, יחבוש על הבטן ותסור הקדחת.

ד. ד"א שמן משיחה להסיר לקדחת ולשחפת, קח איזוב ההרים ואיזוב המישור וכמון וקצח ואיסטדוקוס (8) ופיגן יערי זרע כרפס זרע שבת ופלפלן ואפרוטנין מכל אלו בשווה, יכתו היטב ושים בקדירה ושפוך עליהם ג' הינין מים. והין שמן ובשל עד שיכלו המים וישאר השמן, ומצה השמן להיות למשמרת להסיר כל בשר הנקדה והנשחת פעם א' או ב' או ג' וירפא.

פול' 46 ב'.

ה. ד"א לקדחת חדה, קח ליבנו וכולו ושחוק אותם והשקה במים קרים ותסור הקדחת וירפא.

ו. ד"א לשחפת ולקדחת, קח פלפל שחור וקנמון ועלי פיגם מכל אלו אונקיה אחת, שחוק הדק ויולשו בדבש או מכל אחד ואחד כ"ו גרגרים, או קח פלפל י' במספר שחוק הדק והשקה עם מים ודבש קודם שיאחזוהו קרת השחפת ויתכסה ברוב בגדים עד שיוצו. כה עשה ג' ימים וירפא.

ז. ד"א לכל קדחת חדה ולמצוקה. קח עשב קלמינתא לח ורענן ומצה אותה, וקח מיצוי שלו, וקח שמן שושנים כערכו וערב שניהם ביהד, ומשח בהם השוקיים והזרועיים כי ימהר לגעת וירפא.

ה. שתיפלי שיועילו לקדחת ולכל חולי הקרב והטחול, ולנפחת הבטן ולכל מצוקה. קח אלואי ומירא, וליבנו וכרכום שחוק הכל ושים שם מעט קמה, וקח מיצוי כרת או לובן ביצה וערב הכל ושים על הקרב.

ט. ד"א שתיפלי, קח שורש הבצלת ובשל אותה במים וקח פתיתים של פת ושרת אותם במים לילה אחד, ואחר-כך קח מירא ולבנו ומסטיכי וכרכום ושחוק הכל וערב בלובן ביצה ושים על הקרב. ואם נפח כבד שלו, וטחול שלו, קח אלואי ואמוניאקו ומירא ומסטיכי ולבנו שחוק הכל וערב עם מיצוי כרוב ושים על הקרב.

י. איפיתמא דייאבונודו, יועיל לקדחת ולכאב החזה ולשיעול, ויבוא לידי זיעה גדולה. קח עלי פיגן ושמן ער ושמן ליסטינקו ושמן ורד ומסטיכי ולבנו ומירא ודונג, הרתיח הדונג והמאה ושמינים אלו על המחבת עד שיימסו, ואחר-כך שים שם דברים שחוקים וקח מטלית גדולה ועשה איפיתמא אחת בקרב שלו עד חזהו ועד גרונו ואחת מאחוריו בכל צלעותיו, ויועיל.

יג. סרפיו לכל חולי לשחות לקדחת ולטוסיקו...

יב. ואגידך על קדחת המערכת מפני מרידה שחורה היא. כי המה שתי מחלוקות ושתי ממשלות. זאת יבשה וקרת וזאת קרת ולחה, ובאשר תעורנה שתיהן, תעררנה גם הם שניים מיני חלאים, ואלה הם: הראשון הוא פרליסיאה והוא נקרא כלח המיבש ומשבית חצי הגוף היד והרגל.

יז' 47 א'

א. השני כאב הראש המאריך רוב ימים. השלישי — השכחה. הרביעי — מסתמת הנחיריים וקרת הראש. החמישי — שיעול מריק הריו ירוק מיגל וטורי. הששי — קיבוץ המים הרעים בבטן. השביעי — כאב הכליות. השמיני — הטחורים להטחיר דם וריר מתחת. התשיעי — כל מיני שרץ המעיים למיניהם. העשירי — כאב הירך וגיד הנשה האחד-עשר יבלת וילפת. השנים-עשר הצרעת והבהרת והבחה למיניהם.

ב. ותחילת אשר ציוונו את חכמי הרופאים — לרפא כל אשר הכתבנו מן המכאובים האלה, הוצאת דם מן הגיד הגדול אשר לזרוע, ולהשקות תרופות כיבוטים ומימסכות הנועזים על הגוף ולשיפוע הנחיריים לגבאים בראשיהם, ולחבוש ולעשות מימסכה לכל מיני רפואות לרפא, ואיככה יודעו כל אלה לאותותיהם להבדיל בין אחד לאחד.

ג. חמישה מקורות נעשו לאדם — העיניים לראות בהם, והאזניים לשמוע בהם, והאף להריח בו, והחך לטעום בו, והידיים למשש בהם.

פוליו 48 ב'.

א. (בכתב־יד פלורנץ בא בין סעיף 500 לסעיף 500א').

(1) אלה חלאים שיהיו מצד ריאה. פרפלומוניאה הוא שיכאבו צלעוֹתֵי תינו מבפנים ודוקר מבחוץ ונקרא חולי זה לטיריס דולורי, אם ירוק ליחה שחורת ימות. שתוליו מרירה שחורה.

(2) טוטיקו שישעול הרבה ואינו יכול לרוק ונקרא שיעול יבש.

(3) איפטיקו סתומטיקו שיכאב חזהו.

(4) פליגמטיקו שירוק ליחה הרבה מאד תמיד.

(5) אימפאיקו שיקיא דם.

(6) ועוד יבוא חולי מצד ריאה שנקרא פליטורא, ואלה אותותיו: יכאבו כל אבריו ואינו יכול לישון לא בצד ימין ולא בצד שמאל ויהיה שתן שלו לבן ועב וידבר שגעון ועיניו פתוחות, ואינו יכול לישון וביום י"ו ימות.

ב. מצד טחול יהיה: קדחת תדירה ושחפת שלישית שנקראת טיפוס(3) ושתן שלו משומר ועכור ועד שעה גדולת לא יהיה זך.

ג. מצד כבד יהיה קדחת רביעית, מצד מרה אדומה ששוכנת בכבד הנולד על הכבד כמו שלפוחית ונקרא חולי סריסין.

ד. (1) אלקוטיס הוא שחין הכבד ודוקר בין הצדדים ויכאבו חלציו שלו. (2) וכשיבוא חולי מצד הכבד, מי רגליים שלו דומה לאפר וריחו רע ויהיה שתן אדום ורפש שלו נופל למסת לכוס ויהיה לבן. אלה אותות הכבד אם יהיה סירושים או אלקוטיס.

ה. ועוד נולד מצד כבד קדחת שנקרא מסטיכון, וקדחת הנקרא בלשון יוון פליניתיקה ובלשון רומיים ארטריטיקא. אלה אותותיו: יבוא לו זיעה הרבה ומבעיר באש, ויהיה לו כובד הראש ורוב מצוקות וידבר בבלי דעת. זה אותותי הקדחת, ובי"ו ימים ימות וכל חולי הכבד יהיה בשביל יגיעת. ליחה מושכת בראש ובחיק ובשלפוחית, מרה אדומה בכבד, מרה שחורה בטחול. דם בכל הגוף.

א. כשגיסת המרה יהיה כל גופו ירוק ונקרא חולי איקטיריקו ושתן שלו יהיה שחור חרבה.

(1) מיליקוניא — חולי יהיו פניו ירוקים שיתעוררו על הגוף מרה אדומה ושחורה, לפי שחוליו יהיה מצד הכבד והטחול.

(2) דיסינתיריאן הוא חולי שילכו מעיו חרבה, יהיה מצד הכבד והטחול ומצד הקרב ומצד חלציו ומעיו, ואלה אותותיו:

אם ילכו מעיו לאחר ט' ימים, נקרא החולי קידיאקו, וצואה שלו כמו מים אידרופסיאה.

(3) אלה חולדות החלאים:

מיקרניאה הוא כאב המצח והראש.

קוליטיקס זה שירבה עליו המרירה.

מיליקוניקוס זה שירבה עליו הליחה.

אידרופיקוס זה שנקבצו המים הרעים בבטנו ויינפח ויירקקו פניו ועיניו.

פליבוריטיקוס זה כאב הצלעות שיהיה מחולי ריאה שירקקו דם, אדלפוש זה צרעת.

פודגריקוס זה כאב ידיים ורגליים.

ארתיטיקוס זה כאב גדול שילך בכל עצמות וייכנס לתוך עצמות עד המוחיים.

שיאטיקוס זה כאב גיד הנשה שיתחיל מקונולי וירד עד אצבעות רגליו ויתנפחו הרגליים, והרופאים רגילים לחתוך בו באומל בין אגודל רגלו המכה לאצבעו כשיעור אצבעיים.

טוסיקוס זה מכת הריאה שנדבק הריאה בצלעות וייבש, ויארך חוליו עד שיבוא לימי עלומיו. (2)

איליגיסיס זה חולי שנסגרו חורי הריאה והקנה ואין כוח לנשימתו
להנפיק כדרכו ויגיע עד מוות.

טריאקוס זה חולי שייחלו סימפונות הקנה ויטגירו.

איפתיקוס זה כאב הכבד.

איספליניתקוס זה חולי כאב הטחול.

ליתיארקוס זה חולי שמביא לידי שיכחה שמרוב חוליו ייהפך דעתו
ושכח כל דבר. בחולי זה יהיה מרוב ליחה שהגביר על המוח
וירד בלבו וכיסהו, לכך ישכח כל דבר.

ניפריתיקוס *algi dolores* זה כאב הכסלים הוא אליאה זילורה.
שישתינו מי רגליים עכורים ושליכו אבן וחול;

קרדיאקסו זה כאב הלב שיקרע הלב ויכהו מבפנים כמו פטיש.
אפיריסיס זה שישתינו אבן.

סטרנגליסיס זה שאינם יכולים להשתין.

אימפילמתיקוס זה שינועו ראשם ויפולו.

מיוונית שגששה צ"י ג. ליבס, הביא פרופ' י. ליבוביץ. היפוקרטס נשבע בשם אפולון הרקלא, שיכבד את מודיו ושהוא ילמד את צאצאיו של המורה שלו; שהוא לא יתן לאיש סם מוות; שלא יעץ לאשה להפיל; שלא ינתח אבני שלפוחית; שיתגבר על תאוות נשים וגברים; שישמור סוד. שבועה זו משקפת אודות חיים אחר לגמרי. ומותר לנו להתגאות במוסריות העמוקה של רופאינו אנו לאורך הדורות. מוסריות המשקפת את אורח חייו של היהודי, החי את חייו לפי התורה הכתובה והמסורה.

פלא הוא כיצד השתלבו הרפואה ודמותו של הרופא האידיאלי בתוך היהדות ומוסריותה-המיוחדת רק לה. עם לבדי ישכון.

שבועתו של היפוקרטס הינה מקרה תרופעמי, שאף אחד מרופאי אומות העולם לא ניסה לחקותו ולחבר נוסח משלו בהתאם לתנאי הסביבה שהשתנו. ואילו חכמי הרפואה היהודים תרמו נוסחאות של שבועה ותפלה כמעט בכל תקופה של התפתחות הרפואה העברית. כך החשיבו רופאינו הקדמונים את הצד המוסרי של הרפואה כחלק אינטגרלי של מוסר היהדות. זוהי תרומתו העיקרית של הרופא היהודי.

אסף הרופא, ספר הרפואות

נטפח מסי 1

פרקים מתוך ספר "אסף הרופא" ע"י כתביד מינכן,

שלא זוהו בכתביד אחרים

(המשך)

פוליו 68

א.

779 יעשה ליקטוריון ברור ובחון יועיל לכל תחלואי הריאה. קח בום
דבש, בום אחד חלב של קזים שיש להם גוואן אחד בום אחד, מרוביו
הלפן בום אחת; גליקוריון חצי אונקיה, קנמון חצי אונק, שבולת חצי
אונק, וזויבר חצי אונק, יוכתו כולן היטב ביחד ונער אותו בכברה של
פולת, ובשל הדבש והחלב ומרוביו ביחד בסיר על האש וירתיחו עד
שיהיו עבותים כמו דבש, אחריו-בן קח קנמון ושבולת וזויבר, ויכתו הדק
ויערבו יחד ותן אותם על האש וירתיחו מעט ויאכל ממנו תרוד אחד
בבוקר במרם יאכל. (אחרי כ"י מינכן דף 121).

ב.

780 ד"א כמוהו ליקטוריון יועיל לכל כאב הריאה. קח דבש דין אחד
וחצי, קנמון אונק' וחצי, שבולת אונק' וחצי, גליקוריון אונק' אחד,
וזויבר אונק' אחת, גלגגא אונק' אחת, אניסון אונק' אחת, פלפלים ארוכים
אונק' אחת. דרקקנתי אונק' אחת, איסטרובילין טהורים ב' אונקיות, תאנים
יבשים ד' אונק', יותד הדבש על האש וירתיח עד שיתחמם אבל לא הרבה.
יכתו התאנים ואיסטרובילין הרבה ויערבו עם הדבש, והבשמים יוכתו
היטב ויזכרו בכברה של פולת ויערבו עם הבשמים עם הדבש ועם התאנים,
ואיסטרובילין, וירתיח מעט ויאכל ממנו תרוד אחד בערב אחר אכילתו
ותרוד אחד בבוקר מרם יאכל ויסיר כל כאב הריאה וכל חוליו.

פ' ל"ז 37

ב.

781 ד"א לקרה המושלת בחזה ופגרון ופראש. לקרה קורנית היא פוליא, בשל פחמין והתגרר בו פגודני חם וירפא.

פ' ל"ח 38

א.

782 (אחרי מינכן 784). כל שחין הצומח בערוות הנשים או אשר יקרה או שיבקיע לאין תקנה, תרופתו בשורש איריאום.

782א (זוהה כאן כשע"פ 754, שע"פ מינכן 5).

783 לכאב רחם האשה להקטיר תחתיה; קה עצי קציעות עד פוא העשין אל תוך הרחם ותמצא במוחה.

784 לאשה שנעצרו דמי נידתה, צו להשיקותה יין מבושל בקני מושם, פעמים ושלש ותשוב עליה נידתה בתמול שלשום.

785 ואם יתגרה השחין לרבות ברחם האשה עד המסה הבשר, קה אבק שורש איריאום ושורש צנונות יבש, ופתות וצפורי מעט הדבק עליה ותתפא. ד"א במוחה, לקרה ודע צנונות עם מעט צתה הדבק עליו בלמעלה וירפא.

786 לעביון הלשון הנפוחה, צו להעוס קורנית בכל יום עד הרפא.

787 לאשה אם גרע חלב דדיה, האפילנה עלי שטרום וענפיהם או ירבה בה חלב.

788 לכל שחין נמסה קה צימוקים בלי זג, או רבולת תאנים וימרה עליו וירפא.

789 דבר אחר לעוביון הלשון ולכל שהיו שיצמח בו. האפילזה עונת לחם אפיה בנתר, יעצונה בפיחו פעמים ושלוש וירפא.

790 וזה משקה טוב וברור בידי הרופאים, מהולל, יועיל לכאב הפליות, ולאבן ולעוצר השתן, ולאבן העומד במורד השתן ולכליות, ולכאב הנקרא קילום, ולכאב הכבד ולכאב הרחם ולכל הרחות שיתגררו בגוף והוא מן המשקאות הגדולות. קח פרסום קויאון הנקרא קראפא מכל אחד ג' דרבמונים, דוקוס דרבמ', אפרון ב' דרבמונים, יסקראנים ועינך קרחא שהוא פירמון וחרדל מכל אחד דרבמון וחצי, הרמל וזרע של פרסום מכל אחד דרבמון אחד, אפיון ו' דרבמ', פלפלין ב' דרבמ', סרפיון ד' דרבמ', שפילת דארוגה, פפולל שהוא אריסטוליסיא ומורא מכל אחד דרבמון אחד. הקנמון הגדול מכל אחד ד' שקלים יישחקו יפה ויתעברו בדבש וירחית. וישקה במנו במין פול אחד והוא יועיל לכל ממשוגע ולכל מין שר.

791 משקה אחד יועיל לכל דם אשר יזוב מלמטה מן האדם, מלמטה או מלמעלה, וגם למשיש לנדותן טוב ומנוסה אמת, ולמי שיקרא מכין דם ולמי שישתין דם ולמי שיצא מכין דם, ולאשה שהיא זבה, ולכל דם הוא משקה טוב ובריא. קח פלפלין שהורים אונק' אחת, שורש של סוס דא גליקוריון ב' אונק', קושט חצי אונק', איסתורקום הוא גומביטום שקל, מרובין, זרע יסקראמוס ב' שקל' וחצי מיסנוס אונק' אחת, פרסום חצי אונק', מירא חצי אונק', דבש רותת רומל אחד והשקות דרבמון במים מורחפים עפ... וקח נאנבאקין(?) וסקוק לו את החוטם.

פ' ל' י' 89

א/

792 ד"א פוהו השקהו שורש מאיון מבושל במים וירפא, או אשר ישתהו בחין במי עלי פרסום.

793 להפיל שליות האשה, משה על בטנה שמן בלסמון, וגם השקהו שמן בלסמון פיין שקל אחד ביום. ד"א לעוצר השתן השקהו שמן בלסמון בנזמי זרע בשתן מבושל במים וירפא.

- 794 להילוך המעיים, זרע פטרופיליגון עם קליפות פולין, במל אחד בשוזה. יופתו חוטב יחדיו והשקדו משקל ב' זהובים ליום ז' ימים.
- 795 לפה הנבאש והנסרה בריוע ריחו, צו להאפילו שומים רוב ימים, ויפיר רעיון (?) ויירפא.
- 796 ויש מי שיחקור בטוחות אם יש בהם נקוב או מאוכל ברקב או בתולעת, ויפיל ויירפא.

פ' ל' י' 89

ב'

- 797 לחיזוק הבטן, קח פרחי שושנים יבשים בתות ודשקות ב' שקלים ליום ביין עמים רימונים או ביין אדמדם. ו'לא פמוהו ונערפון, לקוח ימים של ענבים מן הגת, ודק ויפיל ביין הקרים ולדשקות פוש פמוקר ופוש פמוק ע'י הרפא.
- 798 לגשיכת הנחש של יג קח נחש פמוהו מין שרץ הים צו להפקעו ולחפיש ע'ל מקום הנשיפה.
- 799 לעוצר השתן להגרנו, קח שורש אמריספורין ופיל ביין ודשקת מלוא הכוס.

800 לאוננים האטומים הקטור תחת האוין גופרת, להפיל עינין הנפירות בהדרי האוננים.

801 ר'א לעוצר השתן, השקדו קורלין בתות עם רפוש במים קרם.

802 להפיל השרץ הגדול הנזרע בהדרי הפמן בפית, השקדו שורש אמריאוס בתות עם רפוש רוב ימים ויירפא.

803 לנפליגים בפרליסיה, השקב זרע שחלים הנקרא קרממון מלוא חב' ליום במים קרים ויירפא. ואם במין עיפריש שנה הוא ונפלה, לא פמוהו הוא ויירפא.

- 804 ד"א להזיב דמי הנידה. השקה מימי עלי כרפסם לחים כרפס
עד ג' ימים ויזבז. ד"א להזיב דמי הנידה לקוח הלתיית הוא לסרון
שקל אחד ליום, להשקות מותך בין עד זוב נידתה.
805 ד"א כערכו להזיב דמי הנידה, קח קציעות ובושם שקל אחד ליום,
פתות בין ז' ימים. ואם תשקה את הקציעות לנשיבת נחשים הצפעוני,
יירפא בעזרת האל.

פוליו 90

א/

- 806 לריאה ולמצוקת הנשמה, קח נרד זך ונעים יופת מחון והשקות
שקל אחד במים קרים עד יירפא.

- 807 לכל שחין ממרא וגמס, ונישן אם יוסך... כלסמון תמיד יירפא וגם
יועיל לנפולגים ולכאב רחם הנשים.

- 808 להפיל שרץ המעים. קח קושט שקל אחד ליום השקה במי
אפרוננו. ד"א בערפו. השקה שמן זית נישן ג' ימים ויפילו.

- 809 למרוח אשך אם התנפחו מבושין, לקוח עלי ארז רענן, דק ובשל
בחומין עם קמח פוליו והבוש על הנפח רוב ימים עד הרפא.

- 810 לכפות הידיים והרגליים אם יתבקעו. לחטיה כמטרא פרניקון, וזה
פשרו: קח דונג וחלב בליות עזים וזפת וקולופוניא מכל אחד בשווה,
ושלישית דין שמן או המאה, יבושלו כל אלה עד הינתך או תמשח בו.

- 811 לרגליים הנמזדות בנגע הפודגרא. לקוח אירימוקטילון. שקל אחד,
פקמוניא ששית שקל, זנגביל ואניפון מכל אחד רביעית השקל, וזבתו
היטב והשקות בין מחומם ויסיר את הכאב וירגיע.

- 812 לרפא צמחי תטחורים הנראים בתחתונות מהם זכרים ומהם נקבות,
משיפות דם בכל עת, ובחם קשות. ויש מהם שיצמחו מבית פנימה, ויש

[illegible]

91 1949

25

[illegible][illegible][illegible]

והוא פקועות שדה ב' שקלים, סקמוניא ב' שקלים, מירא מחצית השקל, מסמיכין חצי שקל, אפיליון (?) שקל אחד, אפסיגמין שקל אחד, כל אלה יובתו ויזעזעו ויזעזעו בדבש והשקה ו' גלילות כמו אפונים במים חמים או בשולת או פביצה רבה.

ב'

816 ד"א פערפו למעשה הוא לקוח קולוקינתידא ב' שקלים, איסקמוניה ג' שקלים, צבור ד' שקלים, אפסיגמין שקל אחד, אפיליון הוא מזקול מחצית שקל, כל אלה יובתו ויזעזעו ויזעזעו בדבש זך במשפט הראשון.

817 ד"א פערפו למעשה הוא לכל מיני שחפת וקדחת לקחתא או חמתא. לקוח סקמוניא וקולוקינתידא אפסיגמין ואפיליון וצבור ומסמיכין מכל אחד ב' שקלים. אפסיגמון וזרע ברפסין ואגריקון מכל אחד שקל אחד יובתו כל אלה הרק ויזעזעו במימי ברישים או בדבש, ועשה מהם גלילות כאפונים והשקות שבע או ט' במים תאחז אותו הקדחת, והשחפת ויירפא. אך זה הנקרא אקריגיון מעשה חכמי בני קדם ארם גהריים עיר נחור.

818 ד"א, משתה הנקרא פאנכריסטון ויעיל לכל מחלה ולקדחת ולשחפת ולשאר המכאזמים וכל יעני הנפש אשר לא ינמו בלילות מרוב מכאזמים, אם למצוקות ולמי שחירי ענתו מכל חולי ודילוד מעיים, אם לשיעול וללבב ולכל חולי הדרי הפטן השקות כמו זית קטנה. ולנבלגים ביין ולדפק הלפף הקרדיאקון ולכאב ההלציים בהומין ודבש, ולאשה היוולדת במים ודבש, ולכאב השן וישם ממנו עליו מעט יונה, ולעצר השתן ולשיעול ולפפד ולקדחת שלישייה ורביעיה, במים, ולחילוד הפטן ולכאב התחתונות ולמי שהלכו מעין, להשקות במי בזון. לקוח קנה בושם ה' שקלים, אפיון ד' שקלים, ספמוניון ה' שקלים, קביעות ערב ד' שקלים, דוקוס ב' שקל, פירמרון ג' שקל, קנמון ג' שקלים, נרד הוא איסטוכוס ה' שקל, אמומון הוא המאמא ו' שקלים, ורע פיגו היערי ה' שקל, פלפלים ארזבים ג' שקלים, פלפלים לבנים ו' שקלים, שמן בלסם ב' שקל, אמאזום הוא ננפואה ב' שקל, ריאופוניקון ג' שקל, ברבוס ה' שקל. כל אלה יובתו ויזעזעו ויזעזעו בדבש והשקות לכל הפע ויפליח בעודת האל.

819 ד"א, פנכריסטון כערנו למעשהו, להשקות לכל מיני חפציו. לקוח זרע מוקנזם שקל וחצי, רבש של שורש השוש הוא גליקוריון ו' שקלים, ברבום ו' שקלים, ריאפונטיקון ג' שקלים, שורש דוראום ו' שקלים, אים-מורקום הוא גומפומים ד' שקל, שבולת נרד ו' שקל, סקפיון ג' שקל, קושט ג' שקל, סמוריון ג' שקל, זרע שפרון ד' שקל, אופיון ד' שקלים, אנפיון ד' שקל. כל אלה יופתו הרק ויולצו ברבש זך מרותך והשקות במין פול אחר.

פול י' 92

א.

820 ד"א, משחה הנקרא פולכריסטון יועיל לרוב חפצים, מומעש אנפולוגיוס פילוסופוס, לבאב הפליות ולהוציא האבנים בשתן והחול, לקוח ברבום ד' שקל, פלפלין ג' שקל, פירפירון ג' שקל, זרע פטרוסילינון ד' שקל, זרע שפרון שקל אחד, שמן בלסם ג' שקל, יופתו כל אלה היטב ויולצו ברבש פמשפמ והשקות לכל באב כמו זית. לבאב רחמי הנשים במים חמים, לכל באב מרקר במוק ברבש ומים. לשפין הוא אמטוטוטנו במי פינון מבושל. לבאב הקרב בעצים היין, אף לסניכום בעצים. להילוך המעינים במים קרים, ולבאב הפליות במים ורפש ושמן בלסם, שקל אחד, יותך פו וישתה ויפיל את האבן וינקה. ואם יבבד במד באב הפליות בחזקת מלאכיו, הוסיפה על מירת המשתה שחור גרודה משולי יורה של נחשת משקל גירה אחת. ושמן בלסם והשקות את החולה והוא יישב בתוך המים החמים פו שמה יפלו כל אבני פליותו בתוך המים החמים. וגם לשאר חלאים השקה מזה המשקה מולש ברבש אך לפליות ולאבנים אם הפצת לרבא מחרה קח את העיקרים האלה בתותים וערבים ודוש אותם. שמן בלסם עם שחר היורא ויעשה חלות בטנות, החלה לשקל, והשקל כ' גירה. וזיה פהשקותך יבא אל תוך המים עד שיחמו קרפין, אז תשקהו מחצית החלה מותך בשמן בלסם שקל אחד במים חמים, אז ינקה ויפיל האבנים. ואם פו המחול, השקהו במי קמוריאא מבושל; ולפלגים ולקרדאקון במי נרד. ולגיר הנשה במי קושט, ולשפין בעצים רבון, ולאשה שחפלה במי

במוזן, זלילדות במים ודבש, ולעוצר השתן בעסים רימון, ולשאר החלאים במים חמים.

821 דבר אחר משהה הנקרא מוסייא. יועיל לכל מיני שהפת וקדחת ולנפתמים בירקון; ולכאב הכבד והכליות. לקוח כלכלים לי גרגרים, זרע שברון אונק' אחת ויולשו, מירא ד' אונק', לבונה ה' אונק', ברבם שקל אחד, שורש אריסמולוסיה ארובה שקל אחד, אפורביון מחצית השקל, אופיון ג' אונק' ושקל מ' חרצנים, מאשכולות חמוצות ד' אונק', זרע ברבסים ב' אונק', זרע מילולוטוס ג' אונק', ניצת במימילון אונק' אחת, כל אלה יודקו ויובתו היטב ויולשו בדבש כמשפט והשקות במוזן פול במים חמים. ואם תגביר עליו התרומה ברוב מצוקה השקותו חלה אחת קרוקרידוס או ישוב להמיב הנפש.

וזה מועשה החלות: לקוח קנמון ד' אונק', זרע שברון כערב, זרע ברבסין כערב, אניסון כערב, אופיון כערב, ברבם כערב, גומפיטין או יוגראון כערב, דווקם כערב, זרע מיקנוס ב' אונק', כל אלה יובתו הדק ויולשו במים ויעשו חלות החלה לשקל ומורא ב' אונק'.

ב.

822 ד"א, חלות מועילות לקדחת ולהילוך הבטן ולכל מציקות הנפש לקוח זרע חרדל שקל אחד, זרע ברבסים שקל אחד, מירא שלישית השקל, אפסוניטין ד' שקלים, כלכלין ו' במספר, במוזן רביעית השקל, נרד כערב, כמפורדיון שקל אחד, זרע סמפריוולא חמישית השקל, כל אלה יובתו הדק ויולשו במים ויעשו חלות החלה לשקל, והשקות במים חמים.

823 ד"א, חלות הנקראות אמזון, יועיל לקדחת ולצמאה ולמזוקה ולכל בעירת הקרביים וישיב הנפש. לקוח אניסון וזרע ברבסין וקנמון ומירא ואפסוניטין מכל אחד ו' שקלים, אופיון וקסטוריון וברבם וכלכלים מכל אחד ב' שקלים. יובתו הדק ויולשו במים ויעשו חלות, החלה למחצית השקל. ויועיל להילוך המעינים ולהיזק הבטן.

ד"א, חלות אמזון מועילות לקדחת ולהילוך הבטן ולכל מצוקה, לקוח

אניסון ומרתון, וזרע ברעסום וזרע מוקמוס וזרע חסא, היא מרוליו, ואפסניון ככל אהרן ה' שקל'ם, מרוא ד' שקל'ם, אפס הלפונה ג' שקל', אפסיון, ברבום, פלפלים, שוין רבש, חלם חסום, שורש השושן — מכל אהרן ב' שקל', ירמיו פולם ויערבו וירעשו במים קרים, החלה להחיות השקל והשקרת במים חמים.

824 לאשה שאחיה גידתה לבוא, קח זרע גרור בתות וכלול בשמן הרמים והטבול בו צמר פלא מוכנס, וישם על-פי רחמה. ד"א, בערבו לקוח חלבנא וצואת תרנגולית ארומה, יתערבו וישמו בצמר על-פי רחמה.

825 לאדם ששנאתו אשתו או פילגשו, יקח מרירת זאב ותיכנה בשמן ויבשה בזה את ערוותו וישכב עמה.

826 לאשה אשר תקשה ללדת, קח פרישם, ענור מיוחדם, והשקה בשאר המים וישם על-פי רחמה בצמר לא מוכנס ומר תלך.
ב'.

827 לאשה שנמעט חלב דדיה, לקוח טלה חגפן עם לבבי חגפן, בשל פחלם עזים והשקה פמה פמיה וירבה החלב.
ד"א, בערבו קח זרע מרפילאון וזרע תלתל יפושל בשולת קמח וחלב עזים ותאכל בכל יום.
ד"א, בערבו דרפילאון שקל' ל'ים השקה פחלם.

828 ד"א, לאדם הנאסר ולא יוכל לשכב עם אשתו, יקח שורש קצח ויבדוק יפושל ביון, ויתן בו חלב אשה מרפיקת דבר וישתה ד' ימים וירפא.
ד"א, בערבו קח גרון בעל פיפיות וינתן על שני אפנים ויבטן עזי אש פנעזי חגפן עם שני חגפזל, אז יילקח מלוקחיים וינתן בתוך החלי בשחה ויחזק וישתין בלמזג הנקב ויתכסה בפנדים עד עלות השתן אז כל בשור בה יעשה שפעה ימים מוקר וערב, ויתקצר פנעזי שורש פנעזי או דוואים וירפא. ד"א, בערבו יקח עשב חקרא ויתכסה ויתגנו במים ויפושלם, וירחין ג' ימים ויבטן דרין מן המים החמה את כל בשור טריותו, אחר כך ירחין רגליו עת ישכבו ואל יבטן ברגליו לאין, פי וירפא.

820 לעצור נידת האשה שתאריך לבוא, לקוח פרי הרסים בתותים עם מלח הנחשב, יובתו היטב וייערבו בשמן זית שלוק בעלה דרב, ויטבול בהם צמר לא מכוסם ויושם על-פי רחמה. ד"א, בערבו קח פרי ארזים בתות בליל בחומץ אתרוג בצמר לא מכוסם ויושם על-פי רחמה ויעמוד דורם. ד"א, בערבו, קח עשב הנקרא פריטרינגא הוא חמאמא, יובת רענו או יבש ויושם במקור הדם ויעמוד מיד. אף לדם היורד מן הנחיריים או מכל מכה. ד"א, בערבו קח קומום וקרזקוליקיאון, התך במים והשקה ויעמוד הדם.

פוליו 95

א.

830 למרוגל לאכול חומר ועפר השקהו מי הצנינות כמה פעמים ויחלל.

831 לגנע התחתונות ההולך דם מתחת והנבאב בתחתית בטנו ולט-חורים, קח חלילג ופלילג ואמלג ושורש קפר מכל אחד אינק' אחת, אבריליון פנגר פולג, יובתו פולג עד היעשותם אבק לבד מאבריליון, כי יופל במי הכרישים וידק בהם עד הינתר, ויערב בעיקרם הנותרים ויולשו יחד ויעשו גוללות כורע הפלפל, והשקות ליום ב' שקל' ביין עד חורש ימוש בבורק טרם יאכל ויירפא.

832 ד"א, בערבו השקהו כמה תורמוסים מ' ימים ג' שקלים ביין ליום, בבורק בטרם יאכל ויירפא.

833 לכאב הכליות והכסלים והחלציים והקרה המושלת במתניים, לקוח מלוא הפנייים נניא שדוא אמיום ובנגדו אירינגון ובנגדו במיוליון ומלוא חרס פולינו, יובתו ויפושלו בג' היני ויין בבלי סתום בקומקומום של חרס לפלתי גאאת עיניו בנגדו עד החבורה, או ישותה מן מרקו מום אחד ליום ויירפא. לחלילג המעיים לקוח פמוך קלוי פאש בתות ובליל בהמאאת בקר, יפושל ביין וישותה ג' ימים ויירפא.

834 משקה לשיעול ולריאה ולגרזן הניגזר ולפל מיני הקרה המושלת
בחוזה מבית, לקוח שקדים מרים ו' שקלים חלבנא ד' שקל, כרכום ב' שקל,
גומפריטין ד' שקל, אפופינקום שקל' ג', מירא ג' שקל, יובתו היטב
ויולשו בדבש וזתה והשקות שקל' ליום במים חמים.

835 משקה לכבס המעיים, לחמם מכל הקרה ולדמיא כל רוח קשה
שכבס ויזיל לתחתניות ולריאה, לקוח מסטיצין ופלפלון ופרו ער הוא
דבנזקא, ובמזון משישה שקל, ויגביל עיקר קרחא טורפד, סקמוניאה
מכל אחד ד' שקל, יובתו ויולשו בדבש והשקות תרדוד אחד במים חמים.

836 ד"א, לטטר המעיין ולחמם ולרפא מכל חולי, קח אמוניאקון ד'
שקל, שרפינון ד' שקל, אפופינקום ד' שקל, חמל הוא מזלזל ד' שקל,
קסמוריון שקל' אחד, כמרום הוא תותימלוס, קולוקינתידא ד' שקל, אלואי
זבה ד' שקל, אפופינקום ד' שקל, תורפד הוא שורש לומפיאדום ב' שקל,
טפמוניא ג' שקל, כרכום מוזצית השקל, קנבון שקל' אחד, צרר ב' שקל,
יובתו ויולשו בדבש, להשקות שקל' אחד וחצי במים חמים ודבש.

837 ד"א, פערפו אף הוא טור, תבחר מלאך להשקות בקיץ אף בחורף.
לקוח הלילג הוא מירופלגון, אלואי ; שרפינון, חלבנא זבה, קולוקינתידא,
מכל אחד אונקיה. כל אלה יובתו והשקות לברר ודלחיים לברר במעט חמאה
בקר, או יערבו יחדיו פערפד. ופאישו תהפין להשקות מזוה, עשה מזוה
גלולות כטנות כפלפלון ובשורות את הגלולות משח אצבעותיך במזאת
בקר, והשקות שקל' וחצי בלחיים ודבש או ככל רפד.

פוי לוי 151

ב.

838 (מא אחר שבעת אס' בבת-ב-י' מינבן, וזהו כפטיק 368 ובר
מתחיל) :

זה הדבר לטבט טיטו השמיכה לראש ולקח להשקותו למראה שחורות...

839 ד"א, כמזהו לקוח נחשבת נשרף יד אחת, עופצים קלופים וקלויים בשמן עד השחיר יד אחת, צרפא חורא הוא שב ובלשון יזן אוסתיפתארייא יד אחת, יערבו כולם ויובתו ויולשו בחומין חזק מלושה רבה, אז ירחץ את הראש ואת הזקן בנתר או בבורית ובמימי תרדום עד היטהר. ואחרי אשר יבש היטער יזבח במטהת הזאת מפנות היום עד יום עת מחרת, אז ירחץ במרחץ וימרוק ראשו וזקנו בעופצים כתותים היטב עד תמוך הצבע, אחרי-כן ירחץ וישוב למראה עלוביו בשחריות.

840 ד"א, לקוח מגרדות הבדיל הנגרד במגרד או במעצב מלוא הכף, יבובם בחומין היטב עד היטהר. אז תקח לו חומין אחר חזק וקשה, יבדשל בו עפר הבדיל עד פור שלישית החומין, אז יימצא החומין אל הפיר האחרת וייתן בו כמה שעורים ויבשל היטב עד התבשל במשפם, אז תרחץ הראש והזקן בנתר או בבורית עד היטהר ואחר אשר יבש היטער הטח עליו את כמה השעורים המבושלים בחומין מעת הערב עד עת מחרת עד שלישית היום, אז תזרה עליו עופצים טחונים מלוא הכף והיה עליהם מעט מים במרחץ, אחרי-כן ימרוק את הראש והזקן היטב עד השחר, אז ירחץ וישוב למראה השחריות.

841 ד"א, לקוח חלודת העופרת ארבע ידות, משרפת הבדיל יד וחצי, עופצים טחונים חמש ידות, חומין ג' הינן, יובתו כולם ויבשלו בחומין עד שוב לחצי ההין, אז ירחץ את הראש במרחץ בנתר או בבורית ואחר עיבש היטער יזבח במטהת הזאת מן הערב עד למחרת, אז ירחץ במרחץ ויבא למראה השחריות.

842 ד"א, לחסוך ולמנוע היטער מלהלבין ותעמוד בו השחרות תמיד. לקוח קציעות של שורש קפר, יובת ויבשל בחלב אתונות, ויזח בו את הראש וזקן ג' פעמים בחורש עד ג' חודשים.

843 ד"א, לנכאב חצי ראשו, קח קליפת עץ האגוז, היא הקליפה השניה אשר מתחת לחיצוניה, קח ממונה והדבק על מקום הכאב ויציא תולעת מן האף וירפא.

854 ד"א, קח זרע שקלים ומירא יוכתו שניהם היטב ויולשו בלובן הבוצה ויחבשו על המצה ויירפא.

855 ד"א, קח קנורש ואפורציון ואלואי, יוכתו היטב וינפחו בתוך הנחיריים וישקפו באב-הראש, ויפתחו מסתמות ויוקל הכובד.

856 ד"א, קח קנמון חד ושופ די שקל, קבץ די שקל, מירא די שקל, קושט די שקל, פריפריון די שקל, יוכתו כל אלה ויולשו בדבש דותח ויותן מהם מעט בתוך הנחיריים ויוריד כל נגעי הראש והתחלואים.

857 ד"א, קח ניצת עשב הנקרא קמומילון עם ניצת עשב הנקרא ארמוריוג. יוכתו שניהם ויבשלו ביון וכף אחת קמה שעורים עד התבשל, ויחבשו בהם את הראש ויירפא.

858 גם זרע הרדל ואפוריון יוכתו ויולשו בלובן הבוצה ויחבשו על המצה מקום המאב ויירפא.

859 והמפציע את הגיד הגדול שבמנחת ויציא בדי מחצית המנה דם ויירפא.

860 על דבר נגעי האזניים הנחרשות והסתומות והאטומות מלשמוע והנבאמות ולכל מיני תחלואים, לקוח פיתם הוא רטוא ובלשון פרס סרב, יוקח רענן וירק ויימצא בימיו אל פלי טהור ויינתן בו כדי דבועית מימיו, ויין נושן, או יוחמם קמעא, והטף בתוך האוזן מיום אל יום עד הירפא.

פ' ל' י' 153

ב.

861 ד"א, לכל נגעי האזניים הנבאבות, קח מירא די שקל אחד, לבונה ג' שקלים, שקדים מרים מקולפים ו"ז במספר, יודקו בולם היטב ויעשה מהם חלות קטנות כמין תורמוסים, ויחיו עמך במשמר. ובאשר תחפין דתך מהם פמנט בשמן שושנים חם והטף אל האוזן ג' טפות. כה תעשה ליום עד הירפא.

862 ד"א, לכל נגעי הארון, קח זרניך אררט הוא ארסיניקין שקל אחד, דבש ז' בערב, חומץ אפיקולויקין בערב, שמן שושנים בערב, וידן הזרניך היטב וינתך בדבש ובחומץ ובשמן וינתן אל צלוחית, ובאשר תחפין תחיה אל הארון ארבע טיפות ליום כה תעשה עד הירפא.

863 ד"א, קח מרידת שוויץ עזים והריק אל צלוחית ותן עמו דבש בערב, ובאשר תחפין חממה, והטף אל הארון ג' טיפות ליום כה תעשה עד הירפא.

864 ד"א, לכל נגיע הארון ולשהיו שיהיה בתוכו ולאטום. קח חלבנה וטרינטינא וסקרקולין מביל אחד בשורה, יופתו היטב וינתן בצלוחית. ובאשר תחפין חממה והטף אל הארון ג' טיפות ליום עד הירפא.

865 ד"א, קח אופיון גירה אחת, והתך אותו בחלב אשה והטף אל הארון ג' טיפות ליום וללילה עד הירפא.

866 ד"א, קח ברבום וסופר וצבור מביל אחד שלישיית השקל, אופיון שתות השקל יופתו וינתכו בחלב אשה, וינתנו אל צלוחית והטף בתוך הארון בצבור עד הירפא.
פ' ל' י' 154
א.

867 ד"א, קח זרניך ב' אונק, קטאוריאלין ב' אונק, אפופיקין ב' אונק, אמוניאקין אונקיה, שורש איריאום שש אונק, כל אלה יופתו היטב ויולשו ביין ישן ויעשה מהם (חלות) קטנות למימרות ואשר תחפין התך מבחוץ מעט בחומץ ודבש והטף אל תוך הארון עד הירפא.

868 ד"א, קח גופרית זכה ושנים טל האש ברתחת לבלי נקוב לבוא העשן אל תוך הארון ביום אל יום עד הירפא.

869 ד"א, קח שורש הררישים הגדולים, קח אותם ומנחם את המימרות והטף אל הארון עד הירפא.

870 ד"א, קח זרע שברון הוא איסקיאמום וזרע חרמל הוא מוליום וקסטוריון ואספונגיום מכל אחד בשווה, יורקו ויבוישלו בשמן זית עד התפשל היטב ותמיה באוזן וירפא.

871 ליקטוריון לאדם שיש לו שיעול. גלגנה אונק אחת, ונגבילא אונק אחת, פיליתרון אונק אחת, קנמון חצי אונק, קרופילו אונק, פלפליון ארופים חצי אונק, פלפלים שחורים אונק אחת, שחלת עשרה שקלים, קולתיקום י"ו שקלים, דרקקנתי אונק אחת, איסטרוביליון אונק אחת, תאנים יבשים ב' אונק, דבש כדי צורכו.

872 אנטידורוס תיאודורוס טואיפוריסטון יועיל לכל מחלה ולשחפת ולקדחת ולמצוקת הנפש ולמי שנדדה שנתו בחוליו. טול אלואין אונק אחת, ברבום מורחי אונק אחת, אנקרדי אונק אחת, שחלת ד' אונק, קרופילו ד' שקל, קסיא פישמולא ד' שקל, דר פום שקל אחד, מיאום שקל אחד, איסקינגטום ד' שקל, ריאיונטיקון שקל אחד, איפיתמון ב' שקל, אקורון ד' שקל, אמאמון ב' שקלים, פלפליון שחורים ב' שקל, פאסיפרגא ג' שקלים, אנאריקון ד' שקלים, מפיפיון ג' שקל, איסטורקום ג' שקל, ורפש כדי צורכו.

873 אנטידורוס איפוברוסטוס יפה הוא לשחפת ולקדחת וליתר החול, ולמי שיש לו זחמה הרבה ואינו יכול לאכול ולמי שיש לו נפוחות בחזה. ויבנם בו קנמון חצי אונק, שחלת חצי אונק, קרופילו ב' שקל, קולטיקום ב' שקלים, פלפלים ארופים שקל אחד, פלפלים שחורים שקל אחד, תירבינגטום ב' שקלים, קוצוברו ב' שקל, איסטורבוס שקל אחד, איסטרוביליון ב' שקלים, ברבום מורחי ב' שקל, לבונה שקל אחד, מור ב' שקל, קישמו לבן שקל אחד, אופיון י"ו שקל.

874 באתודורא (?) באתו חדא מלכתא אשה חכמה ואמרה לרופאים, יש לה חולי ואינה יכולה להשתין, ובעשיא עישה מי רגליים מוציאה עם השתן תולעים ארופים. אמר להם המלך אם לא תגידו לי מה הוא חולי שלה, שוב אין אתם רשאים לומר שאנחנו רופאים. מיד ענה מיתו-

דיאוס הרופא ואמר: זה החולי נקרא בפסח רפואות איקסודיאס. מיד ענה סופוס הרופא ואמר לו: לא אמרתה אמת בפנים הזאת, שהחולי הזה קלודיאמון נקרא וממכרע של שתי יבוא, וקיפתה מלואה תולעים. ענה שאל ואמר: אמת אמרתה, וזה רפואתו: קח מיאוס ואלואי ופיגן של גן ופלפלין שהורים עשירים בגוריהם, ריאופונטיקון ג' שקל, פתוש אותם ופה ערב זה המשקה במים המים והרפש והשקה במנו בוקר וערב ויירפא. ויועיל לכאב הפליות ויגבור האופן העוצה את הישנות ויועיל לכל מלאכה שבגוף.

875 אנטידוטו פיקרא יועיל למחול, לקחה, וימכור במכאונ עייש לאשה בפסח. קח קסילובלסמון ו' שקל, ועפרן ו' שקל, אסרין, שחוא באקרי ו' שקלים, קמרון ו' שקלים, איסטיפוס ו' שקלים, אסטיננתוס ו' שקל, קסואה ו' שקל, אלואי ו' שקל, ורפש ברי צרפו.

876 אנטידוטוס תודורתוס אנקרדיאוס יועיל לפאב הראש. קח אנקרדה ג' שקל, ועפרן ב' שקל, קסואה שקל אחד, איסטיפוס שקל אחד, קרופל שקל אחד, מיאוס שקל אחד, אסטיננתוס שקל אחד, ריאופונטיקון שקל אחד, אפיתומון ב' שקל, אקורון ב' שקל, קמרון ב' שקלים, פלפל ג' שקלים, סופר עשה שקל, סטי פראגא (?) ג' שקל, אנריקו שקל אחד, מסטיכין ג' שקל, איריאוס הוא פוראצא ג' שקל, פלטוקימיון שקל אחד, ורפש ברי צורפו.

877 אנטידוטוס אידרונגאוס יועיל למחול לאיסטומכוס, אידרופיקוס ולרוב ליהה ולפל בים שיש בפנין לרפואתו. קח שחלת שקל אחד, פלפלין ג' שקלים, פטרוסילינון ג' שקלים, ליפואדאס ג' שקלים, ושורש קבלארי ג' שקל, ובצללת השדה שקל אחד, ורפש די צורפו.

878 אנטידוטוס אכריסטוס יפה לשינוי ולמחול ולפל חולי. קח מירא ו' שקלים, קסואה ו' שקלים, קנה ו' שקלים, קמרון ו' שקלים, ועפרן מורחי ו' שקלים, אופיון ו' שקל, קושט ו' שקל, פלפלים הרופים ג' שקלים, פלפלים שהורים ג' שקלים ורפש ברי צורפו.

879 אנטידוטוס טריפירא יפה לשחפת ולקדחת ולמפאובים וצוקה ימול ומבוא אדם לישנה. קה קילטיקום ב' שקלים, אקוריון ב' שקלים, איריאום ב' שקלים, זרע פנוקולו ג' שקלים, פואקוריוס ב' שקלים, אופיאון ב' שקל, פלפלים שחורים א' אונקיה, ורביש בדי צורבו.

880 אנטידוטוס איקסופיריתוס יועיל לפליאוריתיקום ולקדחת השלישית ולרביעית ולחמישית, ולכל מיני חולי של קדחת. קה מירא ד' שקלים, קרדימיון ד' שקל, פלפל לבן ב' שקלים, קנמון ד' שקל, שושנה יבשה ד' שקלים, דוקוס ד' שקלים, קליפה של רימון ב' שקל, ורביש בדי צורבו.

881 לאבן שעוצרת השתן קה לפת חיצוני השורש עם העליה ובות יפה והוצאת מימיהם בכוס וישתהו ויפיל את השתן מיד.

882 לבטן בפות. מול עשב דוראום, בלשון רומי לנגואה בואי, לשון שור, ובעל אותו פמים עם קמח שעורין יפה. ואחר כך תן אותו על ממלית של בנן ושים על הבטן שניים שלושה פעמים וירפא.

883 לאיסטומכו נסוח מול צואת פוס שחור ובשל בחומין ותן אותו במטלית על גב איסטומכום ג' פעמים וירפא.

884 לטחול מול זיעת חזפת שהיא קוריאאה, ועיסה של שעורין, מהומגת, ותן שניים על האש בפלה של קוריאא ויתבשל מעט ויתערבו יחד, ותן אותו על מקום הטחול, וממקל, תן מטלית של בנן, אבל משה עוד הבטן בתחילה שכן או ברביש ואח"כ תשים זו הרפואה, מפני שהקי-דריאה חמה ביותר ויעלה אבעבועין. כה יעשה ג' או ד' ימים וירפא.

885 לכאב הרחם מול שורש ויקוטא (?) עם עליה, ובות יפה, ומול קמח שעורים וחומין ובשל שלושתם יפה ותן אותם בממלית, ושים על גב הרחם ב' או ג' פעמים וירפא.

886 לשפתיים הנבקעות. מול מירא יפה ולננו (?) יפה והמחיבין
יפה וכות אותם יפה ובשל אותם יפה בעמון ישן, ואחר תכונה אחת ותיא
מחם השמן, ומול עור שטורה לפנה ועצם שקוראין בקורדיליה, ועצם
פרטרא שנקלה בקור וללפי עצם איסקראמו ג' או ד', והציא את מירום
וערם עמודה השטורה והשמן בלסמון ובשלה יחד יפה, ואחר-כך תוריד
אותם ויציגו. ופשתהפין, תבואה בקום העקב וכן עליו קליפת שימון
מלמנה, ככה ייטיבה עד שירפא. ועד לא שירפא לא יאכל כל חרין,
לא שוב, לא כצל ולא פרישם ולא פלפלים.

887 לעצור דם הנחיריים. מול עלי זית וכן אותם במחבת של חרם
על האש, עד שיתחמו. נקור, מול מירא ששטורין בה דיון וירדה מים,
ועצם בלסמון שקוראין בלשון רומי סופימרון וכן אותם על האש ועלי
פרשין על-ידי כלי חרם עד שייששל אף הם יפה, ואחר-כך תן שלשנותם
במורסה וידך אותם יפה-כה עד שייששו אבק, וכן אותם כנפה ודך
(והק) אותם, והציא מרם דרך ותתן במנו בשפופרת של קנה דק ותנחם
פתוך הנחיריים ויעמוד הדם ולא ישנה וין עד הרפא.

888 לבטן המתקשה. מול שורש מלוחאפישקו ופחם אותם יפה, והפא
חלב של כבש ודך במורסה במפתש הרבה ופיון שתראא יפן, תוסף
עליו מים חמים מניח מניח כרי שיהא נוח לדרך ועשה אותו בעיסה, וכן
אותו על הפין על-ידי מולית ג' או ד' פעמים לשלושה ימים וירפא.

889 לכאב הברכיים. שפאפו ושנפא, מול מירא רגליים ועצם בקורדיליה
ופתוש מניח, וכן מירא רגליים וחמם אותו באש ושש על ברסו או על
רגליו במקום הפאפ עד שיפיר הפאפ, ויקשור עליו סמפיוס. כה יטיבה ג'
או ד' או ה' פעמים עד שירפא.

890 לגיפוח שהוא קשה, מול חורת ופתוש, מול שיש עליו. או יפתח
או יפיר או יקפין ופיון שיקפין, שים עליו אמנואקון ויפתח.

891 אם יהיה לאדם בעיניו כהרת פול יורשי פינקולו וכות אותו, והוצא מיצוי שלו וערב אותו עם מרה של ארנבת ותן מים בעינו פעם ופעמים וג' עד שיורפא.

892 לשחמת ביד וידוך קח שורש אגוז וחרוך במנו חתיכות מל ובל חתיכה וחתיכה מידה אחת לפי רוחם צמחין של אצבע אגודל, ורחוק אותם מ' פעמים במים ואחר-כך ישם אותם חתיכות בכלי טהור ותלוי אותם בכופים לילה אחד ובאשר תראה שהגיע לו לאדם שעת אחיזה השחבת, מהר והשקהו מאותו יין כוס מלא וישכב על מיטתו שעה אחת ותסור מעליו השחבת בעזרת האל.

893 לשבר יד או שבר רגל, מיל עשב פריטרא וכתוש אותה ומיל מיצוי מימיו וערב בו מעט קמח חטים, ולבנן ומכטיבי ופולון בתושים, ומשה על מקום השבר וישם עליו נעורת של פשתן ועוד משה על הנעורת, וישם עליו נעורת על נעורת שניים-שלושה.

894 למחלה שקוראים בנטודויא, מיל עליון של בילוא ובשל אותם פיורא של (?) מים, ורחוק בהם החולה בערבה (בערוה) (אל) או לתוך הנביט הנדולה ולאחר שתרחיק תשקה אותו משקה הזה: מיל משקל דרבמן זרע מירולא, ובשל אותו ביין לפן יפה-יפה עד שיגיעו ג' בוסות לאחד וחצי, ורחק וישתה ממנו חצי כוס ויתבסס על המיטה כמה יעשה פעם אחת ליום ג' ימים וירפא בעזרת האל.

895 אנטידוטוס פוכריסטוס יפה לכל חולי שחפת ולקדחת וליתר החולי, ולכל נפשות גזעיות, ולאדם שאינו יכול לישון ביום החולי, ולמי שיש לו צוקה ולשלשול ולשיעור ולכאב לב, ולכל חולי הצפון בבטן, תן מזה המשקה ביות קטנה, ולפריזיאה ביין ולקרדואקים בחומין ורשן, ולמכאוב של מתניים במים חמים ורשן, ולמכאוב שיניים וירפא, ולעוצר השתן ויתר, ולשיעור ולכבד ולקדחת שלישית או לרביעית הקשה במים חמים ולמצודר ולמי שילך דם מתחת השקה במים עם כמון. קח קלמודופיקו

ה'י שנקליה, ארבעה ד' שנקליה, קטשוראון ה'י שנקליה, שיטליאום ב'י שנקליה, קרדמוז ה'י שנקליה, ארבעה ד' שנקליה, קרד ה'י שנקליה, דוקום ב'י שנקליה, פילמוז ה'י שנקליה, קרדמוז ג'י שנקליה, שחלת ה'י שנקליה, ארבעה ד' שנקליה, ב'י שנקליה, פלפל ארד ג'י שנקליה, פלפלים לבנים ד' שנקליה, פלפלים ב'י שנקליה, ארבעה ד' שנקליה, ריאוראון ג'י שנקליה, זעפרן י"ד שנקליה ודפני פרי זכור ודא פרי זעפרן פלפלים.

896 טרוקסקו אילואוריס פלפל דא, זמניא את האדם לידו תנומה, וקדחת יפול ודא פלפלים ודא פלפלים מועיל ופלא יפול, ולפל פרי שיט פלפלים ופלי, ופלי ב'י קרדמוז ד' שנקליה, ב'י שנקליה, ארבעה ד' שנקליה, זרע פלפלים ו' שנקליה, פלפל עזר ב'י שנקליה, קושט שקל אחת, ארבעה שנקל אחת, ארבעה ד' שנקליה ופלי ב'י שנקליה.

897 טרוקסקי חירוקאידוס שחל מופלאים, ולפל קדחת. ופלי ב'י ארבעה ד' שנקליה, זרע פלפלים ארבעה אחת, קרדמוז שקל אחת, קטשוראון ג'י שנקליה, קושט ב'י שנקליה, זעפרן מורד ב'י שנקליה, פלפל עזר ב'י שנקליה, ארבעה ד' שנקליה, זעפרן ארבעה אחת. פלפלים ארבעה פלפלים יפול ודא פלפלים פלפלים זעפרן ופלי ב'י שנקליה.

898 טרוקסקי למקור שבור של גוף, ופלי ב'י שנקליה, ארבעה ד' שנקליה, ב'י שנקליה, פלפל ב'י שנקליה, עזר פלפלים ארבעה אחת, שחלת ופלי ב'י שנקליה, זרע ארבעה אחת, עזר פלפלים ופלי ב'י שנקליה, שחלת ופלי ב'י שנקליה, זרע ארבעה אחת, עזר פלפלים ופלי ב'י שנקליה.

899 טרוקסקי קינולוגי קרפוגלוסים מועיל לאדם שיחיה אותו לזכור הפלא דרבה, ופלי ב'י שנקליה, פלפל ב'י שנקליה, ארבעה ד' שנקליה, פלפל ב'י שנקליה, ארבעה ד' שנקליה, שחלת ופלי ב'י שנקליה, זרע ארבעה אחת, עזר פלפלים ופלי ב'י שנקליה.

900 לתולעים שבבטן, פלפל עזר פלפלים פלפלים ופלי ב'י שנקליה, זרע ארבעה אחת, עזר פלפלים ופלי ב'י שנקליה.

901 טרוכיסקי בדוקים שהם פילולי לחזק שלשול תבטן. קח מורא ב' שקלים, פיגו של ג' ב' שקלים, כלכל שחור ב' שקלים, אופיאון... כל אלו היטב וערב אותו עם מיצוי...

902 ... (טרוכיסקי) (?) אפטאפיון למכאוב חלציים... אדם שיש לו לידה לכל מכאוב חלציים של גוף, ולמי שיש לו מיצה ולמי שיש לו שלשול, קח קינתוריא וקולינא ופוליון ותרוכוס וואורו והדס ועלים של לפיסטון ופלוויה ואפרומיון ופונם של ג' שחלת של שדה ותן כל אלו באש וירתיחו ויותר, ותן בש מלח שתי ידות או מים של ים ואחרי כן קח אלואי ב' שקלים, אנריקו ב' שקלים, מורא ב' שקלים, אפורפיון שקל אחד, שמן ליסטינקו כרי צורר, ועשה אפטאפיון למי שתדבך שני פעמים ביום או ג' פעמים וירפא.

903 אפטאפיון אחר, יפה לקדחת ולכל מי שיש לו צוקה עד מוות. קח רביש ושמון וית ושמון אנימיס ומום... ואלואי ומורא ושני ברבומי ביצה ועשה זאת אפטאפיון לאדם ב' פעמים ביום וג' פעמים ביום. אחרת, קח רביש ושמון וית ופלוויה ומלח ומורא אלואי ולבונה שקל שקל מכל אחד.

904 שמן לחמם, קח שמן וית והרתח אותו וגם אפורביו בתוש יפה ופשתהכין למשוח את שהוא מוגזן, חמם השמן הזה וכך משח.

905 אוקסידנדו... דא מועיל לאיסמוכוס ולמחול ולכבד ולגיד הנשה ולמי שיש לו מיצה, ולכאב הכפל. קח זרינד מוב ומורא ואלואי ופשת ושמון שקל שקל אחד ואחר ריסינא רומל אחד והרתח אותם כולם במחמין ועשה בהם...

906 לנגע הצרעת קח ביצים של אבוצי (?) בתוש אותו יפה וערב אותו שמן וית וירתיח הרבה... היטב משח אותו וישחור... אחר קח צואה של חזיר שרופה והרתח אותו עם מיצוי של אברוב ועם מיצוי של פגז הגז ותן אותו... שקל אחד, פרח של עופרת ב' שקלים, פרח של נחושת ב' שקלים, ופול מוריום וערב בולם עם המוריום ומשח אותו וירפא. אחר, קח חלב ומוח ושמון ופרח של נתר ופרח של עופרת ופשת וקידריאה מכל אחד ואחד שקל אחד, ומשח אותו וירפא בעזרת האל.

907 אם יהיה לאדם מום בעיניו מן הרוח, קח ליתארגירן שקל אחד, ורגיר, מירא, שקל אחד, ושחוק אותו וערב אותו עם שמן זית ועם חומץ ותן בשם פטינו ויירפא.

... (מכאן ועד לסוף עמוד א' של פוליון 158 — משובש).

908 אנטידוטוס בימוקון שמארין מצרים וישמעאל יפה לשיעור ולפפד ולחמול, ומוחשץ ריאה, ויפה הנא לחזה ולסופיקום ולאדם שחוזא בחוש, ולשחח ויעיל, ולאדם שלא יפול ליישון. קח קנמון ד' שקלים, שחלת ד' שקלים, קרופיל' ב' שקלים, קולטיקום ב' שקלים, פלפלים ארובים שקל אחד, פלפל לבן שקל אחד, חלפנה ב' שקלים, תרפינטינא ב' שקלים, אטיפויקום ד' שקלים, ונענץ אונק' אחת, גריס של פוליום ב' שקלים, לבונה ג' שקל, מירא ב' שקלים ודפטי ברי צורפו.

909 ולאשה חולה מכרסה ויצטנן הכרס שלה ואז זה אות יעשה לה בשביל שלא תזבל, להטעמך ופטינץ זה לא יפואז לה דמי נדיתה ואם דמים יפואז לה — דם שחור, ויפואז לה דם לבן ואדום כמנהג שלה, ובשנתנו וסחה יתפוס אותה הפאפ לאחור ג' ימים בלפנים ובאחור ויפאפו כל אפורה ויפאפ רעשה, וזוהי רפואתה. קח רומקי בולא דיר פואה הוא דרין בולא דפא, פואה של תרגוילים ארומה בולא דיר, יתיה אותם עם ג' פוסות של יין עד שיגיע לבום אחת, ותשקה אותה בבקר ובערב עד ד' ימים כמרחין.

910 ולמה יתן לאדם וסקיטום (?) בשביל לה. ולמה יתן לאדם פרלימאס, בשביל לה. ולמה יתן לאדם אפוליקסון וזאפוידימסין בשביל פלפליה (?) ודם. יתן לאדם אפוליקסומה עם מבלאב. הלא? עם מבלאב והפלפליה יתן לאדם בראש וחדם ופגוד אגוזי של לב וזמן אותו הדבר ופול אפוליקסון. בשעה שתרמה שימן לאדם אפוליקסומסין (?) קח לו דם מן הורטט היעמולית, ולאחר שתיקה מן הדם תן לו לשתיים פנים, כומיו של, ויירפא.

(הפרק הבא אינו כנראה של אסף).

אם יקרה לאדם פרלימנא, וסגור אותו בבית בחושך וכן בפיו מורג.
בדגן בצד הימנית, ומצד השמאלי תן לו אגוז שיש לו ארבעה זיזות
ויאחזו בידו איספיקלריו ויסתכל בו כל היום עד שמונה ימים או עשרה.
ולאדם שיש לו שד, יכתוב במרפין הדפני ובמרפין של דפני כתוב
כנפיע: מ ס א ט מ צ ת ש ק א ותן אותו כמוב.

911 אנטידוטוס פליאורטיס, מועיל לכל חולי ולאדם שינהוג אותו לבית
הכסא הרבה, ולשיטול ולפליאורטיס. קח זעפרן ד' שקלים, פיליטרון שקל
אחד, פלפלים שהורים י' שקלים, אופיו ה' שקלים, איסקיאמו ו' שקלים
ודפש די מלישתו.

912 אנטידוטוס פילוניא, יפה הוא לקרדיאקוס ולפראליסין. קח קנמון
ה' שקלים, ספינא ה' שקלים, מירא שקל אחד, שחלת שקל אחד, פיליטרו
שקל אחד, קושטו שקל אחד, דווקוס שקל אחד, קרדמון שקל אחד,
פלפל לבן כ' גרגרים, איסקיאמו ה' שקלים, אופיו ה' שקלים, פטרוליאון
ג' שקלים, ודפש די מלישתו.

913 אנטידוטוס סוס מי זהב (סוס מי זהב, או, סוס מזהב). מועיל
למבאזים של גוף ולכאב בכל, ולשחפת... החזה, ולמו שיש לו וזממה
הרבה, ולאדם שנאלם ואינו יכול לדבר מרוב חוליו, הקשה (השקה) אותו
וירפא.

914 ולאשה המתקשה ללדת השקה אותו ותלד. קח אינולה ד' שקלים,
פינקלו ג' שקלים, פלפל שהור כ' שקלים, סיסיליום שקל אחד, מוסקטון
שקל אחד, מרגליות שאינן נקובות שקל אחד, פלסמון כ' שקלים ודפש די
מלישתו.

915 אנטידוטוס אידרוסאון, יפה לקדחת ולשחפת רביעית ושלישית,
ולקדחת פאסיריקא, ולפיניפן, והוא נפלא ובדוק ביותר. קח אמיאוס כ'
שקלים, איסקיאמו הוא פיקרא שקל אחד, אופיאון שקל אחד, אנכסון שקל

אחד, זעפרן מזרחי ב' שקלים, מירא שקל אחד, לבונה שקל אחד, אפורביון
 ז' שקלים, קליפת דודאים ב' שקלים, דבש די מלישתו.

916 אנטידוטוס סוס הכסף, יפה לקדחת ולשחפת ולכאב הראש. מול
 אריסטוליסיה ארובה אונקיה אחת, לבונה אונקיה אחת, מירא אונקיה
 אחת, אפורביון ג' שקלים, אפימא שקל אחד, זעפרן מזרחי שקל אחד, דבש
 כדי ברבו.

917 אנטידוטוס גאליאנוס למוסיקוס ורחיש ריאה, ולמי שירקב פם
 ולפירות חזקה ולבו עיני לו ורחבה הרבה, ולכאב הרבה ולכאב המוח.
 כח זעפרן מזרחי אונק' אחת, מירא אונק', פלפלים ארובה אונקיה אחת,
 דלפנא אונקיה אחת, אריסטוליסיה אונקיה אחת, טימוקוס ד' שקלים, פיל
 גרוס ד' שקלים, דבש די מלישתו.

918 אנטידוטוס עורא, יפה לנזק ויתן מרגוע לחורה, ויפה הוא לכל
 חולי ולכאב העינים ולכאב העינים ולחזה ולכאב, ולכאב המוח.
 ורחדיאקוס השקה במנו בחזקין עם דבש, ולפירות פיון לבן, ולאיפול-
 מינין (?) ולאפריקסון במינין. כח מירא שקל אחד, קינמון עיני,
 קינמון ב' שקלים, מוסטינין ב' שקלים, זעפרן מזרחי אונקיה אחת,
 מוסטינין מירא שקל אחד, מרגיית טימין סוככות ד' שקלים, בלטא של
 קוסטיניוליס שרופה ד' שקלים, אפן שתמאט כחן של אונקיה ב' שקלים,
 אפריקסון שקל אחד, יתדות ב' שקלים, פילפיון ב' שקלים, דבש די מלישתו.
 ב' שקלים דבש די מלישתו.

919 משקה מוסא גדולה, יפה לשחפת ולקדחת העצמות בגופו של
 אדם, ויפא לאדם זינח. כח אמיניאס ב' שקלים, יסקיאמו ב' שקלים, אפימא
 ב' שקלים, אפורביון ב' שקלים, נתר שקל אחד, דבש פופים שקל אחד;
 אפימא שקלים ב', זעפרן מזרחי ב' שקלים, מירא שקל אחד לבונה שקל
 אחד, קליפת של דודאים ב' שקלים, דבש די מלישתו.

920 אנטידוטוס גירא לוגדיאון, יפה לטופיקוס ולמי שיש לו ליחה, ולכאב הראש ולכל מכאוב שבגוף ולכאב הלב ויטול מכאוב מפרסה של אשה, ויועיל לארטריטיקוס ולכאב פודגרא ולשידאגרא (?) ולכבד ול- מחול ואין אדם רשאי לעשות מזה המעשה עד שיגיע לארבעים שנה, שאם ישתה מומנו קודם לכן, יבוא לחולי ארטריטיקוס ולפראליסאה. וזה מעשהו, קח אנריקו חצי אונקיה, אוליבורון שחור הוא דרוקלא חצי אונקיה, איסקמוניא ו"ג שקל, אפרון אונקיה אחת, אפיתמון ו' שקלים, מירא ו' שקלים, במדריאוס הוא ברשיליולא ו' שקלים, אבריליון ו' שקלים, איפריון הוא קינטואוריא ו' שקלים, פלפל שחור ג' שקלים, קנמון ג' שקלים, אפופינקוס ו' שקלים, פלפלים ארוכים ג' שקלים, זעפרן מזרחי ג' שקלים, פטרוסילינים ג' שקלים, קסטוריאון ג' שקלים, אריסטולוסיאא ארוכה ג' שקלים, פקטיות ידה ד' שקלים, פוליא שקל אחד, מרפינו שקל אחד, ורביש די מלושתו.

921 אנטידוטוס לקרדיאקוס, קח אנקרה אונקיה אחת, מירא אונקיה אחת, קסטוריאון אונקיה אחת, קורלין אונקיה אחת, קורלין לבן אונקיה אחת, מרגליות שאינן נקובות ג' שקלים, אפופינקי אונקיה אחת, פיטא מהורה ו' שקלים, פורפו ג' שקלים, לסרון ד' שקלים, דוקוס ב' שקלים, מושקטו טהור א', פלסמן שקל אחד, בלטא שיבוא מן קוסטטיניא ב' שקלים, ורביש די מלושתו והשקה לקרדיאקוס בחומין.

922 אנטידוטוס פילואגתרופוס, יפה לאדם רז (?) ולמי שהוא משבחז ולכאב הראש ולכבד ולמחול, ולכאב של בטן ולכאב הגוף ולכאב הכסל, ומוציא את האבן מערוותו של אדם. זהו מעשהו, זרע רביות הוא פטרו- פילינו אונקיה אחת, שורש של גומא אונקיה אחת, איסקיננטו אונקיה אחת, סאפיפראגא אונקיה, אפרון אונקיה, אפורביון אונקיה ורביש די מלושתו והשקה בשם ב' שקלים.

923 אנטידוטוס למכאוב של כסל, קח גלגא, שקל אחד, סאפיפראגא ב' שקלים, זרע אנוסו ב' שקלים, זרע ברפס ב' שקלים, זרע כוסבר ב' שקלים, זרע פינקודו ג' שקלים, זרע לויסתיקי ב' שקלים, זרע פטרוסילינו

ב' שקלים, שחזק כל אלו היטב ועשה מהם עפר וערס אותם עם יין לבן וישן והשקה במנו לבלב הפסל ב' בעמים ביום, והוא בדיק ופזר בעזרת האל.

924 אנטידוטוס שנקרא... לכאב הראש, ועשה מהם פדורים והשקה מהם לאדם עשורה או תשעה פדורים וזהו מעשהו. קח פקיעות שדה ב' שקלים, אפסמורא ג' שקלים, אדילונה ד' שקלים, אפסמורי שקל אחד, פדילה שקל אחד.

925 לאשה שהיא מצוננת ואינה יכולה להתעברת, ויש לה מפלוגת פפרות. קח אפורביון, בתוש אותו בכתש וערב אותו עם מוצוי דאברז ועשה מהם פדורים מ' או י', ותן לה לשותות בוקר וערב וירפא.

926 אנטידוטוס מאגנוס שעשה קיסר המלך, לבלב הפסל ולכל מפלוגת של הגוף ולאדם שהוא מצונן, ולאדם שאינו יכול לאכול ולאדם שהוא רב, מול אדילונה ד' שקלים, פדוקדו ד' שקלים, פלפל שחור ג' שקלים, פיסיליום שקל אחד; ודבש די מלישתו.

פ' ל' י' 161

א.

927 אנטידוטוס שעשה אוקינברוס, גדול ונעים יתן מרגוע בחזה, ריאה מחדש, ויועיל לכל חולי ולקרדאקום ולפראלפין ולאיפוליטיין ולאפול-פליקסין, ולאדם מצונן. קח מפיפין ב' שקלים, זעפרן מזרחי ב' שקלים, אגיסו ב' שקלים, קוזאברו ב' שקלים, קויטמו ב' שקלים, מירא ג' שקלים, אפסמורין שקל אחד ודבש די מלישתו.

משקה זה יועיל לכל חולי. יבבל ב' אינקיות וחצי מן אופיאון, ויפריין שקוראין יפריאמו ב' אינקיות, וקידה שהיא קסיה ב' אינקיות, וקויטמו א' אינקיות, וקנמון ב' אינקיות, ויפולת חצי אינקיות, מירא חצי אינקיות, פריטרון חצי אינקיות, זרע פמרוסילינון א' אינקיות, דוקון... ואגיסו וזרע פפסין ופלפל ואפסמוריום, מכל אלה חצי אינקיות, זעפרן אינקיות, וחצי דבש די מלישתו.

(לא שייך לאסר).

928 זה מעשה הינדסא לדע לכמה אמות תמצא מים מתוקים או מרים או מלוחים. קח מרידת פלפ קפון ומרידת דג מן אגב, ושים אותו בשמש עד שיובש ושחוק אותו יפה, וערב אותו במי מל ושים אותו בצלוחית חדשה ועשה מבחול של תמרזה מעצ... ובשעה שאתה רוצה להנרם, טהר עצמך ג' ימים מכל מזמאה ולא תאכל בשר ולא שום ירק בעולם, ולא תשתה יין ולביש בגדים נקיים, ופיום השלישי כחול עיניך מאותו אבק שבצלוחית ועלה על מקום גבוהה והבט מאותו מקום שאתה רוצה לחפור שם, ותראה באותו מקום עיניים מעלות-מעלות, ובין כל מעלה ומעלה אמה. לפי השבון המעלות, שתראון שם, חפור כנגדם קומות, ויצאו המים. ואם תראה העבים לפנות, דע כי המים מתוקים, ואם הם העבים ארומות המים מלוחים, ואם שהורות המים מרים.

929 אנטידוטוס פוליכויחון הנקרא בלשון ערב גוות אלגמע. על המשקה הזה גודעו חכמי הודו וחכמי מקדון וחכמי פרס והסנימה דעתם במשקה הזה, שהוא משובח לכל תחלואי הגוף. קח כרכום משקל זהוב, פלפל לבן זרע שברון פריפרון קקולא תקווה (?) נרד מכל אחד בשווה, מרבץ לבן, אופיו כפליים, שחוק הדק חוץ מן אופיו שתשים במעט מים עד הימחות היסב, אז תתערב הכל ביחד ותשים שם דבש רותח משקל שלושה כנגד פולם, ותלויש ותכתוש עד למאד ושים בבלי זכוכית שפיהו רחב, ותן ממנו שיטור פול לכאב הראש, במי מרדגוש חמים, לכאב האוזן בדבש חם בעדשה והשף אל האוזן בשמן מחומם.

930 לכאב השן, שים מומנו על השן ותננה.

931 לכאב הגרון, שים מומנו תחת הלשון שיטור פול ויתפוס אותו עד שיובלע רוקן מעט מעט.

932 לכאב הכתפיים והזרועות והלב והריאה ולקרב, השקה במי כרכם המים.

933 לכאב הטחול בחומין באיסקילא ואם להסיר הטחול לגמרי, פני-
שחיקת אבק הנזפל מן המחטים משקל חצי זהב וקשור בסמרטוט ושים
אותו בארץ להח ג' ימים וג' לילות עד שיחליד, אז תפתוש אותו במכות
של ברזל ותניפהו בנפה זכה, ותערב עם זה המשקה ותשקה בחומין המחוזק
באיסקילא או בחומין חזק.

934 לדקרים שבצדדים — של ימין, במים שנתבשלו בדם שומים, ויש
שמאל במי ברישים.

935 לתמחון הלב — במי חרמל ולשאר הלאי הגוף שאין אתה מבינה
במים המים ולכאב פורגרא במים המים.

936 אנטידוטוס פנכריסטון ויעיל לכל מיני חלאים שבגוף, השקה במנה
כפול קטן. ויעיל לקולוקיסים עם מים חמים, ולכבד עם יין חם, ולמשי-
געים ולמי שיצא מרעתו עם מים חמים, שקל אחד לאיפסומכוס עם חומין
חם, ולכאב הכסלים עם מים חמים, ולמי שיעצור לו השתן ולאסברה תן
עם רבש ולקרחת רביעית ביום ובלילה ובאותה שעה יתבא בעזרת האל.
יקבל קנה בושם ו' אונקיות, קושטו ה' אונקיות, קסטוראון ו' שקלים,
סיסיליון ו'ב שקלים, קרממו שקל, אופיאון ה' אונקיות, ברבום ו'ה שקלים,
זינובר ד' שקלים, אמורביו, אמיאום, פירתרון, שבולת נרד, דוקן, זרע
פיגם חיצוני, זרע קסיאה אדומה, שושנים יבשים, זרע מרתרון, כל אחד
ואדם ד' שקלים, זרע ברפסין ד' שקלים, איפקיאמו ו' שקלים, פטרופיליגון
שקלים ו', בלסמון ח' שקלים, פירובלסמון ו' שקלים, פרפנו ו' שקלים,
מיאון ג' שקלים, פלפל לבן ג' שקלים, רבש די מלושתו.

937 אנטידוטו אכרישטו של איפוקרטס וגליגוס וסורנוס ועלה במה-
שבותם, ובדקו וראו שחין בגוף האדם כמו... שלא יכול לאכול בשפיל
האיפסומכוס או מצד המכה, או מי שיבאב גיד הנשה ולשפוחית ולכאב
הכבד ולכל חלאים שבתוך הגוף, ומי שהקיא דם ולשיעול... ולשלשול
מטיים, ומי שיאחזהו צירים, ולנשיכת הנחש ולנשיכת עכביש ולכל סם
יועיל. יקבל קנמון א' אונקיה, פלפל א' אונקיה, מירא ג' שקלים, ברבום

די שקלים, כלכל' שחור' א' אנקיה, כלכל' ארור' די שקלים, קטעוריאן,
קישטן, חלבנה, אפיאן, יסמורין, חיל' גומבא, שפיר' גר', כל אסך
ואסך אנקיה אחת במל'שטן בן רב'ש.

938 ד"א, תחב'שית הנקרא קורגון, יפה לבל' בחרה, מועיל בעזרת האל,
דאגרות חזירין, ול'שיבת כל' שחור, ול'שיבת נחש ול'עקרב, ול'שיבת
הבז, וייעיל לתחב'שית ול'שחור ול'שחור חל'ש, ול'שחור חל'ש וייעיל
החיה ול'שחור פורגא ול'כל' באב שפיר, ול'כל' שחור שחור באב וייעיל
עליר ויתר'ש וייעיל לקחת ול'שחור, וייעיל על הקרב, ול'שחור שחור
החיה. זה התחב'שית שחור אפוג'ל'וס (?). קח חלבנה שקל אחד, אפוג'ל'וס
אחד וחצי, תבנית'ש חצי השקל, וכת' ב' שקלים, קסיאן ג' שקלים,
גורג' הוא אפוג'ש חצי השקל, מירא שקל, צפור חצי שקל, לפונה חצי
שקל, בסמ'שין שקל אחד, סרפ'שין חצי שקל, וזג' ב' שקלים וחצי, זעפרן
חצי השקל, אפוג'ל'וס חצי השקל, פיגורג' חצי שקל, וזג' חל'ש
בקדרה כל'ש באחת ע' שית'ש בול'ש, ואחר-כך יו'תו חל'ש'ש חל'ש'ש
במיר'ש, וייעיל על'ש חל'ש'ש חל'ש'ש חל'ש'ש חל'ש'ש חל'ש'ש חל'ש'ש חל'ש'ש
ואחר-כך יו'תו על'ש חל'ש'ש חל'ש'ש חל'ש'ש חל'ש'ש חל'ש'ש חל'ש'ש חל'ש'ש
אחתם יפה בידך ויעשה להלאכה.

939 ד"א, כערנו תחב'שית הנקרא אוקסירא קוצידה. ויעיל לבל'. קח
כת' שקל אחד, שחור שקל אחד, קול'שנה שקל אחד, זעפרן שקל אחד,
חומין שקל אחד, מירא די שקלים, לפונה די שקלים, בסמ'שין די שקלים,
פומ'ש די שקלים, חלבנה די שקלים, יקח חל'ש וייעיל... וייעיל וייעיל
בסיר ע' האש עם החומין ע' שחור (?), וחל'ש'ש חל'ש'ש חל'ש'ש חל'ש'ש
במיר'ש עם חומין חל'ש'ש חל'ש'ש חל'ש'ש חל'ש'ש חל'ש'ש חל'ש'ש חל'ש'ש
כולם ועשה להלאכה.

940 ד"א, תחב'שית לאדם שהוא מתיירא לשותות משקה להילוך בעיו.
קח מירא א' לפונה א' מסמ'שין א' קישואים של'ש... צפור חצי, זג'שין
אחד, פיתאימון א', חב ארסא א', איסקמוניא ב', אפוג'שין ב', ושק' ב', חלבנה

ב', ברבב לבו ב', ברבב שחור ב', פלפל לבן א'... (בלתי ניתן לקריאה)...
 ויתן ממנו על הבטן יותן על הכפלים ויוליך מעיו כבו שהוא רוצה.

941 ד"א, תרופה ליקטריון יפה להילוך המעיים ולכאב הקרב, ויטיל.
 קח קנמון שקל אחד, נרד חורו שקל אחד, קרומפול שקל אחד, גליקוריון
 שקל, זנגביל שקל אחד, פלפלים ארוכים שקל אחד, איסקמוניא ב' שקלים,
 מוריון ב' שקלים, קסטוריאס ב' שקלים, דבש די מלושתו והשקות ממנו
 שני שקלים.

942 זה משקה הנקרא מוסא מועיל לכל קדחת ולשחפת ולכאב הכליות
 ולכאב הקרב, ולירקון. קח זעפרן שקל אחד, אופיאון א', מירא א', שפרון,
 פלפלין במספר ותרווד מי פרנ (?) לבונה א', אפיתמון חצי, דבש די
 מלושתו ממנו משקל.

943 ד"א, משחה הנקרא אכריסטון מועיל לכל מחלה לשחפת ולקדחת
 ולכאב הקרב ולמי שאינו יכול לישון מרוב החולי, ולריאה ולכבד ולשחול
 ולשיעול ולמי שירוק דם מכיו מועיל בעזרת האל. קח זעפרן ואופיון
 ומירא, חלבנה, קסיאה, קושטון, קנמון, נרד חורו וקוצובר, מכל אחד
 בשורה, דבש די מלושתו והשקות משקל...

944 ד"א, הנקרא טרוציסכי להועיל לשחפת ולקדחת ולהילוך המעיים
 ולמי שיוציא דם מתחת, ולמי שתירד שנתו מרוב החולי. קח מירא וזעפרן
 ואופיון, אניסון, קנמון, קוסברי, זרע כרפסין ושפרון מכל אחד בשורה,
 דבש די מלושתו והשקות משקל...

945 משקה הנקרא אדרינו מהולל ביד הרופאים לשחפת ולקדחת ולכל
 מחלה ולכל נפשות גוועות, ולמי שיש לו צוקה ואינו יכול לישון ולשלשול
 ולשיעול ולכאב הלב ולחולי הצפון בבטן, השקה ממנו כוית. לפרליסיאה
 ביין, ולקרדיאקון בחומץ עם דבש, ולכאב של מתניים במים חמים, ולכאב...
 ולעוצר השתן ולשיעול ולקדחת השלישייה והרביעיה ולמצורוד ולמי שיוליך

דם במום המיזם. קה קיפדוים לא קויםמוין פו אמומוין הוא המאמנה לא, קרדמוין
לא, פרדמוין בן, מוסמכה בן, ראש בן (?) ונמלה בן, עיקר קרדמא בן
אויסקונמו בן, פוליון לא, מור טהור לא, קסמויוין חנני, דמש יי מלוימנה
והשקנה מושקל...

946 ד"א, אכריסטו מועיל לכל מזלה, לשיחיה ולקדחה ולמי שחידד
שגמו מרומי חליו, וליועה ולפבר ולפאם הקרב, ולמי שידק דם ולחנה
ולשעור. קח עטפן ואופיון וזירא וחלפנה וקסימא וקוסמוין וקנמוין ורר
היויו וקויומוין מכל אחר בשורה יופיו דק ויושיו ברכש.

947 זה משקה קיבוץ הדעת. קח תמר בליון שקל אחד, אשירמוין לא,
קורא הנקרא קרדמוין פו שקליים, קסמויוין שבה אחר, ... הוא אשפלה
שקל, עור (עור ?) בלסם שקל, פוקח (?) ובר שקל אחד, גרד חורו ג'
שקליים, פרי בלסם ה' שקליים, קנמוין בר, מוסמכה בר, פרדמוין שקל אחד,
יופיו ויוכרר בפרה של פולת ויושיו פמו ברישיו והשקנה ממוין שקל
אחר במום המיזם עם פמוין והוא מועיל ללם.

948 ד"א, משקה מועיל לשגנון ולתמחון ולנפלים לארץ וינא מפיום
ריר וקצר, ולנפלים בנעץ פוליסמא ולפל מויני השדיום, קח גושיין וחלפנה
וקיובריון ונפמי הפיוקדנו, חליתת, אפיו (?) סקמוניא, גונובר,
מור טהור סמו... מורא מכל אחר בשורה להשקנה מושקל במום המיזם.

949 משקה גירא רופיו, יועיל לפאם הרפאש ולחחול ולפל מחלה שחיא
בחדרי חליות. קח חנל שגמי אונקיות, מורא לא אונקיות, בלפל בן
אונקיות, פמוריאם בן אונקיות, פרכים בן אונקיות, סקמוניא ר' אונקיות,
דבש רי מלוימנה. ויש שמוסוף על זה המשקה סופר ר' שקליים, וקסימא בן
אונקיות.

950 תחבונת אפושתוליקון לפל... ולפל מכה ולחזה, ולפבר ולחחול
לחליות, ולפאם פמוריאם ולפאם הקרב ולפל תחלואין ולפל מואאם שפמור
יועיל. וכל סובר, מורא, מוסמכה, ורר יפה, אפס של ופכיות, פמוין, מכל
אחר ואחר בן אונקיות, דנג אונקיות אחת, ויועיל פעורת האל.

951 ד"א, לאשה שרחמה מלאה רפש ולחיה ואינה יכולה להעבר. לקוח זרע קצח ופלחים של פיגם, ואפרשטנו וזמר טחור ושמן בנז הקוראין אותו מושילאו, ושמן בלסמון. יובת היטב ויתערפו בולם וירשם בצמר בלא מכובם וירשם על פי רחמה.

952 תחבושת לטהר רחם האשה מן הרפש זמן הלחיה זמן כל תהליאי הרחם. קח צואה של יונים שני ליטרים (!), וזרע של פשתין רומל אחד וקמח שעורים רומל אחד וזרע פיגוריקו רומל אחד, יובתו יפה כל אחד ואחד לבד, ואחר-כך קח תאנים יבשים רומל אחד ופתיש אותם יפה-יפה, וקח דבש עם מים חמים וערב התאנים עמם, ואחר-כך ערב הפשתנים ויעשה התחבושת, ושיום מן טבורה למטה ועל חלצה ותרזק כל מחלה שפחהמה ותרפא.

953 משקה הנקרא תיאודוטון אופוריסטון גדול יועיל לבאב הראש ולחצי הראש, ולמרירה וללחיה ולירקון, ולקרם ולמים העשים הנקווים בבטן, ולפרליסין ולבאב פודגרא, ולארטטיקוס ולגיד הנשה, ולפלג ולבאב הקרב ולמחול ולשגעון ולבאב הראש, ולעינים, ויטיב קולו של אדם, ולקדחת וכאב החזה והפרכיים והריאה ולבאב קולוס ולאשה שנחללה לה דמי נידתה וחורר לה בדרכה, ומופלא הוא לאנשים ולנשים ולמבאוב, יועיל לכל מחלה. והשקה ממנו משקל זהוב גדול במים חמים ברבש. פובר ד' אונקיות, אנריקון אונקיה וחצי, ברפוס חצי אונקיה, אסרון ב' שקלים, קושטון ב' שקלים, אקוריון חצי אונקיה, קנמון חצי אונקיה, מירן-בלנז ב' שקלים, שבולת ב' שקלים, קידה ב' שקלים, מואון ב' שקלים, במדריון חצי אונקיה, ריאופונטיקון חצי אונקיה, פלפל לבן שקל אחד, פלפל שחור שקל אחד, פלפל ארוך שקל אחד, תבן מכה ב' שקלים, חמאמה ב' שקלים, גנציאנה שקל אחד, שהם אל חנדל אונקיה וחצי, סקמוניא ב' אונקיות, פטרופילינז ב' שקלים, פילפיוס חצי אונקיה, אפפנ-תיוס ב' שקלים, יסקולא צלויה חצי אונקיה, אפורפיון חצי אונקיה, אפיתמון ב' שקלים, אמוניאקון חצי אונקיה, אלבורו שחור חצי אונקיה, מסטימין ד' אונקיות, קולוקינתיא אונקיה אחת, אבדליון ב' שקלים, מים של אפרס

כמה חצי אונקיה, סרפנו חצי אונקיה, ארומטיזציה ארומה ב' שקלית, אפופינקון חצי אונקיה, קסמוריון ב' שקלית, מוסטויסא חצי אונקיה, (רפוש) רי מלושתו.

954 למי שתשש כוחו ואינו בריא בתשמיש המיטה קח גמליש ארופי הרגליש, ופתוש הקק ופרוש בשמן זנבן, ומשח רגליו ויעלה למיטה מיד כחם יגלו בלתי בארץ וישמש עז מלאת סיכה, ואם רוצה לישבת ויהיה ישמש עז בלי שובע, ואם יפד עזו ירחיק רגליו במיטת קרשים וינחה מרונן יצרו.

955 למי שיש בידו כנים קטנים שמרגילין החבר וקוראין אורש פירון-קילי. קח זרע שפרון הנקרא יסקלאמוס ותן ויעף עז העזר עז שיתלבן ויהי ולשייתלבן תן עזו זרע שפרון ושיעז עזו יפרוש ידו ויקבל בה העזין יפה יפה, ומיד ישמש ידו במים צוננים וינאצו במים.

956 אנטידוטוס למשוגעים ולמי שהגדירה בו המרירה שהורה ולקרב ולמי שיוציאו מדעתו וירב פפלי רענ, ולגיד הנשח ולבאב הנקרא ארטריקום ואין כמוהו בספר הרפואות, וזה מיעקה עשה איפוקראטס לקיסר שהיה בנו משוגע. וזהו מדבר בפלי רענ, ושתה אותו ב' פעמים ונתרפא. יקבל קסמוריון, איסקמוניא, פפסן שחור מכל אחד ב' שקלית, אפופיזר, קונטוריא, ונתה, וסולפד יפה, ואפרושונו, ומוריאקו, וזרע מן רומא, ואשננו, מכל אחד שקל אחד, פפנא... מכל אחד שקל א', ויפתו ויולישו פדבני והשקה מיסקל דרמיון במים חמים ויירפא פטיורה האל והוא פתון וברור.

957 אנטידוטוס איגיאח סם החיים הנמצא ברומן, והוא פתון לבל מחלה ולשיאח ולשננו, ויעמוד הקיא, ולשחין ירפא פפנא הנלעית ולשחין וריאח, ולפי שגידו ענתו, לשיעור ולחולי כועים ולבאב הפליות ולחול ולעיניים יפדיק, ולקחת הנקרא סימבוס. המוקדים ושוחה מלנו פפל יום לא יבא לדי חולי וגם יועיל לבאב הפורגא, והשוחה מלנו ופלאח לדי עזה ויחממה ויחירה לשחרותו. אמת וזהו שכתו ונפורתו. קח רומא...

ה' מרוביאו ה' מירא ה' קסיאה ג', קושטו ה', זעפרן ג', פלפל ג', סקונגה
ג', שבולת ג', אפוינצי ה', גנציאנה ה', קרדמנו ה', חלפנה ה', יפסיאמוס
י"ו, גומפיטא, אפורביא, קליפת דודאים, שורש אורניתא, אורניא, אמו-
ניאקו וורד מכל אחד ג' קרפובלסמו ד', פלסמו ד', איאופטריה ד',
זרע פינקולו ד', דוקו ד', זרע טריפוליא ד', פוליא ד', דפש די מלושתו.

958 אנטידוטוס תיאודורו יועיל לכל חולי ולמכאוב ישן שהוא בימים
רבים, ולמרירה השחורה ולכאב חתזה, ולמי שלא יכול לשתות מאכלו,
ולמחמיץ קרבו ולנכאב מעיים, ולמאריך בחוליו ויעפו זיעטו בחוליו,
ולאשר ישנו עליהם מאורות פניהם ולמחם הרעים הנקווים בבטן, ולתו-
סיקום ולקוליקאפסיאה ולכאב הידים והרגליים, ולכאב הרחם ולכל חולי
שבפנים יריק ויוליד המעיים בלא פכאוצרין (?) לשתות מומנו ומיר...
קח אלואי ד' זעפרן, ריאופונטיקו ו', פסילובלסמו ה', פלפל לבן ו', פלפל
ארוך ו', פלפל שחור ו', מיאון ב', איסקינגטו ב', זנויבר ב', גנציאנה ב',
אממו א', קולוקינתי א', אפרון ד', קושטו ב', אקורו ב', אושפיקא ב',
קסיאה ב', ממוריאוס ד', גלונגלו הוא שישן ברא ו' אפיונה ד', הפל יודקו
היטב ויולשו ברבש והשקות לפי פוחו במים חמים... אותו סקמוניא, פוחו,
בעזרת האל.

הפרק הזה ג"כ אינו שייך לאסף.

ו'.

(בערבית, מקביל לסעיף ג' בפוליו 161 א', כאן שתי שורות ראשונות בלבד
בתרגום ערבי).
זה מעשה הינדסא אוללמא ומערפת לכאס מוקמא ייגיר אלמא עריב או מור
או מלח...

(המשך יבוא)

מדור לתולדות הרפואה, ביה"ס לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה, יים
(פרופ' י. ליבוביץ).

מחלת הפאביזם (FAVISM) בעולם העתיק

בשנים האחרונות חוקרים בקפדנות את הבעיות הגנטיות והביוכימיות הכרוכות במחסור תורשתי בגוף של אנזימים מסוימים, אולם החוקרים עדיין הזניחו במידת מה את התופעות הקליניות המופיעות כתוצאה משנויים אלה. אחד הסינדרומים הקליניים מסוג זה, הוא הנקרא מחלת הפאביזם (favism).

שם המחלה ניתן לה רק בשנת 1894 בקונגרס בין-לאומי לרפואה (Sansone et al, 1958, p. 14). הוא לקוח מן המלה האיטלקית fava, דהיינו הפול (בלטינית: *Vicia faba* L.). היות וסימני המחלה מופיעים כתוצאה של רגישות-יתר לפול, בעלי נטיה זו מפעילים רגישות גם לכמה מאכלים אחרים ולחמרים כימיים מסוימים, כולל תרופות כמו סולפא. אנשים אלה לוקים במחסור תורשתי בגוף של אנזים ספציפי, המכונה — glucose-6-phosphate-dehydrogenase. בהעדר אנזים זה עלול הפול, הסולפא וכדומה להמיס את הכדוריות האדומות של הדם. וכך, כאשר בעל נטיה זו בא במגע עם חומרים אלה, הוא מותקף התקפה פתאומית של אנימיה הימור-ליטית מלווה צהבת. אולם כשאין לו מגע עם חומרים אלה הוא מרגיש בריא.

מחלה זו פוגעת בעיקר בעמים היושבים מסביב לים-התיכון ובמיוחד בתושבי יוון, דרום איטליה ואיי סרדיניה וסיציליה. בשנים האחרונות גילו אחוז גבוה של אנשים נגועים במחלה זו גם בארץ, בין יהודים מעדות המזרח, במיוחד בין יוצאי כורדיסטאן, פרס ועיראק.

עד השנים האחרונות ידענו מעט מאד על המחלה. התיאור המקיף הראשון הוא כנראה זה של רופא סיציליאני, הד"ר Antonio Minà La Grua (Sansone, 1958, pp. 8 ff.). בשנת 1856 הוא הוציא לאור חוברת שכותרתה: זכרון דברים על הצהבת האנדימית והמחלות היוס-ימיות אצל האכרים של

„איפוקראט היה אור לאנשים ויושיע האומים ויהי חסרון המתים בש-
אול“ (1).

החרוזים בבתים האלה מלאים תנועה עליזה לקראת נצחון על המחלות
למיניהן ותקוה טובה ליום אשר בו „אישים מרוב זקנה בלבד יגועו“,
תהלוכה צועדת ברוך על דרך החיים.

הבית האחרון פותח במלים „תמו שירי“, מעין סיום פורמלי. בעונה
מעושה קימעה מעמיד המשורר את ה„מים“ של בת שירתו מול „הרקח“
שהמאורע (הכתרת הרופא הצעיר) היה ראוי לו; הוא אף משווה את שירתו
ל„חלאת הסיר“ בעיני „הלצים“, כנראה מבקרים חריפים. נראה לנו כי
המלים „סיר“ או „יוקקו“ לקוחים (אולי שלא בלי כוונה מיוחדת) ממלאכת
הכנת התרופות. שהרי סיר יכול לעורר אסוציאציה עם בישול מרקחות
התרופות (concoctio), בעוד אשר המלה „יוקקו“ מעוררת צירוף רעיונות
עם תהליך היוקק בתעשיית תרופות (destillatio). השורה האחרונה נבדלת
מחברותיה הקלילות והיא נקראת בכבודת מסוימת. הקורא יבחין קוים
מעל שמנה אותיות המצטרפות לשם המשפחה של המשורר: בלינפנטי;
השם אינו מופיע באופן גלוי בכתב-היד והוא מתגלה רק על ידי סימון זה.
על כן היה כותב השיר מוכרח להכניס למיטת סדום זו מלים המרשות לו
את המשחק. המובן של השורה האחרונה הוא כי גם בלי נופת, היינו
מתיקות אסתטית מיוחדת, יוכל השיר להטיף טיפות של „לקח“, זאת
אומרת תוכן לימודי בעל ערך.

וכך נמצא לפנינו שיר-לעת-מצוא המוקדש לנושא לא שכית בתולדות
הספרות העברית. היינו הסמכת רופא⁶, כתוב בצורה קלילה ומשעשעת
והטומן בחובו פרטים המשקפים כמה צדדים של מצב הרפואה במאה
היית, אשר אותם ניסינו להסביר לאור המחקר ההיסטורי-רפואי.

תודתי מסורה לידידי הפרופסור א. מ. הברמן, אשר לרגל מחקריו
גילה את כתב-היד ובטובו המציא לי תצלום השיר אשר לפי מיטב ידיעתנו
לא ראה עדיין את אור הדפוס.

ראה גם עבודת הגמר „האפוריזמים של היפוקראטס ותרומתם לעברית על ידי
יוסף שלמה דלמדיגו“ של תלמידי מיכאל דוד, ירושלים (1969), עמ' 6.
(6) בזמן כתיבת המאמר נזכרתי כי שיר על נושא זה פורסם על ידי הרופא
והמשורר המהונן ד"ר אפרים לוצאטו (1729—1792), בן זמנו של בלינפנטי, בקובץ
שיריו „אלה בני הנעורים“ (לונדון 1766, וינה 1839, תל-אביב 1942; בהוצאת וינה
עמ' 42, ת"א, עמ' 50). שירו של לוצאטו הוא בן 14 שורות, כנהוג בסוניטה. מלים
ותמונות אחדות אף זהות לאלה של בלינפנטי, כמו „קול הקריה הומה“ וכן הרצח
(הפאטאליות של המחלה) אשר „שליך את המגל“.

אסף הרופא, ספר הרפואות

(המסד)

פוליו 166

959 ד"א לכאב האוזן ולכל רוח שיהיה באוזן, קח חומץ חזק הנחזק באיסקולא הנקרא איסקיליטיקון, מלא ממנו את האוזן ותן עליו נתר בתות או יעלה קצף ויניח לאוזן.

960 ד"א לכל תולעת שתהיה באוזן, קח עלי קפר יופת ומצה את מימיו והטף אל תוך האוזן וימזתו התולעים ויצאו פולם.

961 על דבר העיניים לכל נגיעיהם ותחלואיהם.

1) לעיניים הנגררות והנדמעות והנכאבות והגלבנות והנעממות בנשף והעמומה ובאופל, זהו רפואתם. קח אלואי זר, אקקוא, ובר-בום, ומלח מהוצב, וזרע ספרגלים, וממורון מכל אחד ב' שקלים, יותתו פולם ויבושלו במו... מתוקים וחמוצים כמו רוטל אחד, יבושל עד אשר ישאיר מהציתו או ינתן אל צלוחית שתחפין והטף אל העין ערב ובוקר עד הרפא.

2) לעיניים הגלבנות קח צבר אדום ואונק' אחת, ברכום ב' שקלים יותתו עיניהם היטב עד העשותם אבק ואחרי כן לוש אותם ביין נזון, ותיבשם בשמש עד אשר יחרבו או ידקו שנית, ויולשו ביין ויתייבשו כפראשונה, כן תעשה שבע פעמים ובשביעית יודק היטב ויתן בו מעט קפור, וייתן בעיניים בכל יום עד הרפא.

3) ד"א לכל נגיעי העיניים קח עשב הנקרא ריתמון הצומח על ידי נהרות, יופת ויודק היטב, תמצה את מימיו וייתנו בפלי

נהדשנת בשמנו ער אשך יבש לא יזבת היטב ויינתן בעיניו ער הרפא.

(4) די'א לכל גנעי העיניים ויעיל מאד קח פלפלים לבנים, ופל-
פלים ארוכים, ומלח ארז, וסלי, ואמוניאקו, וצבאי, וברזל, וקפוא,
בביל אחד י"ד, יורק ויינתן בעיניים ער הירפא.

(5) די'א לכל העינים ולדמעה ולכל גנעים שבעיניים... קח אבן
(א) קרמורא היא תרילא, ואבן קלמורא היא מצודות הזהב, ואבן שרמא
היא איממיט, וגפן הים היא קורל, ומרגליות קצרות ולא נקובות
בביל אחד י"ד. אחר צפור שלישיית היר, קפור שותות היר, ... במין
גרה, יזבתו בולס הרק ויינתן בזה בעינים בביל יום ער הרפא.

(6) די'א.. להטיף על העין בלמעלה, קח צבור, ומורא, ואקרא,
ישושן יבש, ולוקרן, יזבתו יחד ויינתנו יחד במימי פרפחונים
ויינתנו בצלוחית ובאשך תחפין תחממנו על העין בלמעלה וירפא.

(7) די'א לכל גנעי העין, קח זנגביל וחילסקון בביל אחד שקל,
ברבם מחצית שקל, קפור שותות שקל, יזבת היטב ויולש במי
הביצים ויעשו גלילות, או יזבתו ותתן בתוך העין.

(8) די'א לכל גנעי העיניים קח דם עגל, והוף בתוך העיניים,
ואם יבש הוא יזבת ויינתן בתוך העין ער הירפא.

(9) די'א לנשף העיניים ולעממה, קח דם תרנגול לבן או ארום
עם מיריתו ומעט דבש, יזבתו יחד, וישם בעיניים וירפא.

(10) די'א לעיניים הנמרטות משער עפעפיהן, קח את המלפיש
הנפשוט מלח הנחש, שרוף באש והטח במקום המרפ ויצמח השער.

(11) די'א כמדהו קח זרע קפח, שרוף אותם באש וזות והטח על
העין.

(12) די'א לכל גנעי העין ולרוב הדמעה היוודת במלוא עת, וליחת
העין והגרם ולשער הנמרט מן העין, והנשך הנמשה בעיניים.

קח אקקיא מאת שקל, עלי הדסים לחים חמישים שקל ועלי חינא הצובעים בו את השיער כ"ה שקל ומן הרמונים הקמנים בניצתם כ"ו שקלים, כל אלה יובתו וינתנו בתוך הסור ויתנו בו מים ג' הין וישם הסור על האש, ער ישזב המים לחין. אז תמצה את המים הנותרים אל בלי שחור ואז תתן המים עוד בסור ובשל ער רדתם לעשיריתם, ואחר-כך הסר את המים מעל האש ותנם בצלחית ובאשר תחפין לרפא את העיניים הגה בתוכה מעט ומה עליה מסיב ער הירפא. ואם תתן המים יין, מוטב.

פוליו 167

13) ד"א לכל חלאי העין ולנשר ולעמומה, ולדם הנקפה וללובן ולגרם שבעין ולפחיון. קח כבד בקר ונקבהו כולו ומלא כל נקביו פלפלים והדביקו בתנור עד התבשילו היטב, ועד התייבש באבן. ויהיה הכבד שתי ידות והפלפלים יד אחת. אחר-כך יודק היטב וינתנו בו מעט מור דרור ומעט קפור וינתנו ממנו בתוך העין ככל עת ער הירפא.

14) ד"א מטחת להטיח העיניים לכל כאמיהם ולכל נגיעהם. קח זרע תלתן ועלי חינא מכל אחד בשורה. יובתו שניהם היטב ויולשו בחלב גשים ויוטח מהם על העיניים. ואם יבוא בתוך העין, יעיל.

7

962 (בפוליו 167 א' סוף ו' בא סעף המקביל לסעף 635). וזה מעשה אבנוסקוליקוס. זרנך שקל, זנגר שקל... יודקו כל אחד לבד ויולשו במעט מים ויעשו... ויבש אותם בצל ובשתחפין וינתנו, ואת התרופה לכל נגיעי העיניים באמת ברור.

963 ד"א לעיניים הנלבנות והנאכלות והנשחתות והנמרשות והמורידות שפע דמעות, וארומות מאורד החולי, והעמומה מהנשר וכל נגע שבעיניים. צבור אדום שקל אחד, שריפת קרני איל כ"ו שקלים, שריפת עופרת כ' שקלים, מירא ד' שקלים, לבנה ד' שקלים, עצם הדג הנקרא ספיסופיון

[illegible]

168 בַּלָּיִן

[illegible][illegible][illegible]

၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁၀ ရက်နေ့၊ နံနက် ၈ နာရီ ၀၀ မှ ၈ နာရီ ၁၅ မိနစ်အထိ
 အချိန်အတိုင်း အစုအဝေး ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး အချိန်အတိုင်း အစုအဝေး ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး
 အချိန်အတိုင်း အစုအဝေး ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး အချိန်အတိုင်း အစုအဝေး ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး
 အချိန်အတိုင်း အစုအဝေး ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး အချိန်အတိုင်း အစုအဝေး ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး

[illegible]

468 ד"א לשיניים הנכאבות ולטוחנות, קטור תחתיהם זרע בצלים עד
בוא העשן פנימה ג' פעמים ויירפא.

969 ד"א לשיניים הנשחרות והמוריקות, להלבין ולצחצח. קח מן החרס...
המוטח בזכרית ושרוף באש ויכתה הדק וימרוק את השיניים עד שילבינו.
ד"א להלבין את השיניים ולצחצח, קח קמח פולת ולוש אותו בחומץ
חזק ועשהו עוגת מאפה עד הישרף... (סוף עמוד זה, וכל עמוד א' של פוליו
169 לא ניתנים לקריאה).

פוליו 177

(בא אחרי הסעיף המקביל לסעיף 649).

970 ד"א חובש לטחול ולגיד הנשה ולכל נפה שיראה בטחול, קח
הלפנה ד' אונק, לפונה ב' אונק, אמוניאקון ו' אונק, דונג י"ב אונק,
זפת ו' אונקיות, חומץ חזק, ברבום, פ' אונקיות, וכתה היבש וינתן הדונג
והזפת וההלפנה ויתערבם פולם בחומץ עד היעשות... אז תכבדש בו על
הטחול ונעל כל דבר ויירפא.

פוליו 178

971 ד"א חיבש. קח רקף הוא קיקלמינוס, וקמח תורמוזים, וכתה הדק
עם חרדל, ויולשו בחומץ ויחבש על הטחול ויירפא.

972 ד"א לטחול, קח גרר ד' שקלים, אידרא אונקיה אחת, זרע פגיון
החיוץ ד' שקלים, שורש קפרי ו' שקלים, קסטוריון שקל אחד, איריאום
שקלים ו', אמוניאקון ג' שקלים, וכתה היטב ויולשו במי עשב ברותה
שנקרא פריפטינא הוא קולמבארא ועשות חלות משקל שקל לחלה והשקה
בחומץ.

973 ד"א לטחול להועיל ולרפא. קח קליפת שורש ערבי נחל, וכתה
ויבשלנו במים עד... השקה מן המים ההם ביום בבוקר, ויצום עד
רדת היום בה ועשה ו' ימים.

974 ד"א לטחול ברור מסופרי תודו. קח שורש הקישורים בולו והפניקה לשניים בקעים, הבקע האחת העקה לבעל הטחול בבורר ויצום... את הבקע הזוהר תשבור לתלות ממעל ופאשר ייבש השורש התולה בן ייבש הטחול, והיה אם הפצת לשון הטחול למכאפיו תן שורש השורש המיושש במים עד שישתה המים וינפח בן גם הטחול וינפח.

975 ד"א לטחול קח שורש... למזניאקון ופרפיון וזרע חרדל מכל אחד אונקיה אחת וירקן וירלשו ברבש להשקות שקל ליום בחומין.

976 ד"א לטחול קח בלי ברזל הממחה... בנאש עד התלבן ואז תכבה ותשקה לבעל הטחול מן המים החם שפועים ימים.

977 ד"א חובש לטחול קח קליפת עץ הזית, כמו מידת הרף של רגל מפאת מזרח השמש, וכתה ויבשל בחומין והשקות י' ימים ועוד פרי עץ הנקרא אגוזים יובתו וישתה בחומין, ימים, וירפא.

978 ד"א קח עלי אשל ועלי ערבי נחל ועלי זפת מכל אחד בשורה ויכתה ויבשל בחומין והשקות י' ימים.

ועוד, קח מגדודת קינפיון ושתי מגדודות פמריאנס ושורש הזית וטל, יין יטון ב' הינו, ויבשל עד השתכח (?) והשקה בזה ליום ברבוקה שנים עד הירפא.

979 על כאב הצדדים הוא פוליפריקוס קח חליתית וריאופריקוס וריאופריקוס, יובתו וירלשו ברבש והשקה בזה ליום וירפא.

980 לכל גבעי הזוהר הנגהר והשיעול והריאה והנשמה לרפא בעזרת האל... ולגדודת השיעול קח בצלת הנקרא אריקולא וכן הוא ככל לשון, קח ממנו כחפצו ומהרנו מנעמו ומקליפותיו, ואז יינתן בתוך עונה וינפח במאפה עד התבשל אחרי בן יודק וינתן בו רבש בערבון, ויבשל שניהם עד התקבצם יחד במעיים, אז יילקח מעל האש והשקות ליום כמו שקל במים חמים עד שיירפא.

981 ד"א מזהו, קח דרקקגמי ותן אותו בחלב בבלי טהור, והציהו

יום אחד עד מחרת אז תוציאנו מן המים ותיקה בערכו חמאה ובערכו דבש, ויובת היטב עד היותך להיות אחד, והאכל את הנשעל ערב ובקר עד הירבא.

982 ד"א לשיעול קח זרניך וצואת ארנבת ולבונה וחלבונה, יובתו ויילשו... על קרע בגד צמר נופח השמש ובאשר תחפין הקמר נופח פיהו לבוא עשנו אל פיהו, פה יעשה ג' ימים או שבוע אחד ויירבא.

983 ד"א לשיעול, קח אניפו שקל אחד, ננוכה היא נוניא והיא אמיאוס שקל אחד, זרע מרתרון שקל אחד, זרע ברפסין שקל אחד, זרע שברון הוא יפקאמו שקל אחד, פוליום שקל אחד, דרקקנתי שקל אחד, מירא שקל אחד, יובתו כולם דרך ויבלול דרקקנתי במים עד הימם, וידוק את השאר ויילשו במימי דרקקנתי הגבול בהם, ויעשה חלות קטנות והחלה תהיה שקל, והשקות בערב א' במים חמים ובבוקר א' במים חמים.

984 ד"א יועיל לשיעול חיבש ולריאה הנכאבת ולמי שירוק דם וסורי. קח קנמון, זנרד, ודרקקנטי, ואיזוב, וזנגביל יבש, מכל אחד ב' אונקיות, זרע תלתל הוא חולבא והוא שבלולתא והוא פנגוריקו ג' אונקיות, חלבנה ג' אונקיות, קמה של רובוס הוא פרסנא והוא פושניו ד' אונקיות, שקדים מרים ד' אונקיות, שקדים מתוקים אונקיה אחת, תמרים ישנים ד' אונקיות, יובתו כולם היטב ויילשו בתירבינטין תחת הדבש והשקות כמו אגוז בבוקר ובערב.

פוליו 188

985 ד"א יועיל לשיעול לחבוש עליו מלמעלה, קח אמוניאקון ג' אונקיות, איפיתמון ג' אונקיות, שמן פומפומין ג' אונקיות, קסמוריאון ג' אונקיות, פלפל ג' אונקיות, כל אלה יובתו וידקו ויערבו וקח שמן פומפומין ג' אונקיות, ודונג ג' אונקיות ותירפינינה ג' אונקיות וינתן כולם יחדיו ותחבוש על החזה ועד אל הריאה פנים ואחור.

986 ד"א לשיעול ברור וטוב. קמה פול ב' אונקיות, פלפל ב' אונקיות, ריאברייאון(?) אנפלסתינ(?) תן בו ד' אונקיות קונפוניאה, זרנג א'

991 לכאב האוחז בין הירך לביצים וסובב ומקיף לצד הימני. ונופח בפערות והוא נקרא קולדקום, טול פבור הנחתך... וקשור אותו בגיד מעל מתניו ויירפא.

992 משיחה שמועלת לכל כאב של אברים. טול שעווה רטול אחד, שמונ' היני... (במקום זה כתב-יד משובש) אנריקון ב' אונקיות, כמון אחד רטול, ערבים של פינגום רטול אחד ובשל... ולש פינגו וכמון שחוק, ואותם יורשים של קוקומרו, ואחר-כך תמצה אותם בנתר נקי יפה ותן שם אותו קוצנברו ומשתיצי ולבונה ואחר החזר חבל אותו השמן בקרירה עם אותו קוצנברו ולבונה ומשתיצי והחמאה והדונג והרתיחהו פעם ושתיים עד שיימכרו פולם ויהיו פולם בשמן.

993 כולכידא לכל מכה אדשתריצרי, טול מירא, ולבונה, ומשמיני, וזפת לבן, קולפוניא, וזפת שחורה, וזרנך טוב... ופולון, ועפצים, ואלואי, וקרן איל שרופה, ואריסטולופיה עגולה, פולם משקל אחד, שחוק את הקליפה ויהיה אבק ופשאתה רוצה רחוק את מכה ביין, יורק על המכה מזה האבק ויועיל. (= בריטיש מוזיאון 100 ?)

994 אינפלשתרו לגיפוח תבטן שמוליך את הבטן בלא צער. טול מרה של פר אונקיה, ומרה של פיס אונקיה אחת, סקמוניא ד' אונקיות, תרופישבו ד' אונקיות, שוקרש קוקומרו אנריקו ד' אונקיות, מדוך במדובה ותן בחתיכה של פגד ותן על הבטן.

995 אינפלשתרו לקדחת רביעית. קה אריסטולופיא עגולה וקליפת שורש קפר שחוק הרק ונפה בנפה, ותן חומץ ודבש ועשרים רבלת תאנים יבשים, ושים במכתש ודוך אותם יפה. ואחר-כך תן אותו אבק שתעשה מאותם אריסטולופיא ושורש קפר וערב עם אותו חומץ ודבש שתכתוש עם התאנים ותן אותו במטלית של פגד... דוק עם צירותא ותן על המחול ועל אימטומכו ויירפא.

996 ד"א לקדחת עזה קה ברבום חצי אונקיה, זרע פשתן חצי אונקיה, ופינים של ברב ג' אונקיות, ושמון, וורד, וששנים — שורשים של לחים, ו' אונקיות, בשל בפזרש שישן קרנו (?), חלב חזיר ד' אונקיות, שיעור ד' אונקיות, ואחר-כך בשל זרע פשתן וחול שוקוש, וערב עם שורש של שישן ואחר-כך המסה אותו שיעור עם חזיר ועם שמן של ורד, וצוק על אותו שורש של ששנים ועל ברבום, ואחר-כך פור שם אותו ליתירין.

997 להוריד גידת הנשים. חול איסקינמזום, ואיספיקא, ואינולא, וקפר, וקנה-בזר, וקפיוא, ואירואו, ושקדים, ושחוקי חבל. וקפה שורש פין החופים, וגלגלא, ותן שם פ"ז כוסות יין, ותבשל עד שיחזור לפי כוסות והשקה פום אהת ליום בפעחית ויצום עד הצהריים, מביל אהד אונקיה, בה תעשה עד ט' ימים.

998 לכל אשר כשל מלשכב אל הנשים והנקרים והנמטם בהם שבת זרע ואשף חדלו מנשאת אל הנשים, אה לזקנים הנכשלים לדבר הנשים תחילת המעשה קה זרע קצת חצי רחל קלוי באש, וזרע גרגר ד' אונק, וזרע שחלים ג' אונקיות, ונביל ב' אונקיות, גלגלא ב' אונקיות, ויבתו הדק ויולשו ברבש והשקות כמו אגוז בבוקר ובערב פין ורש.

999 ד"א להשגיל, קה עיקר צרצרא הוא פטירין יבש, וזרע מיקנום, וזרע צנונות, וזרע גרגיר, וזרע פלפלים לבנים, מביל אהד אונק' אחת, פלפל ארז אונק' אחת, וירק... ברבש והשקות כמו אגוז בבוקר ובערב.

1000 ד"א כמוהו בהון ומנופה וחוק, קה מוהות של צפורים זכרים בויבשים, ומפרי התמר בניצתו אשר בתוך העדן הדק והלבן (?) בעד המין... זרע פלפלים לבנים בערבו זרע גרגר בערבו, לבונה דקה בערבו, בוליון בערבו, ששקול בערבו, ויבתו הדק ויולשו בדבש.

1001 ד"א כמוהו קה זרע חרילין הוא קנודים, וזרע כנסום, וזרע צנונות, וזרע דוקום, ופוליון מביל אהד אונק' אחת, ויבתו הדק ויולשו ברבש והשקות כמו אגוז.

1002 ד"א כמוהו קח חלב אתון או חלב רחלים הין אחד, וששקול וברא ומולח (?) מכל אחד ה' שקלים, ואנקרדיון ו' במספר, וחמאת בקר רומל אחד, יובתו בולם ויבשלו עד יישאר השמן לבדו והשקות בוקר וערב אונקיה אחת.

1003 משתה זו, הנקרא עזרא הצעיר, יועיל לכל חולי ולמופלגים ולכאב הכתפים ולגחון, ולרוב הליחה וקלות הראש, ולכל נקפד באברים בחולי אפוסטמינום, ולדופק, הלבב ולבהלה ולפחד הלבב, ולרחם הנשים ולטחול ולכבד ולכל מוצי שם המוות אף לכל יועיל. קח אפרותגון וקסמוריון מכל אחד ב' שקלים, פלפל, ופרבוס, ואפופינצון, ופינגוין, מכל אחד שקל אחד, יובתו בולם הדק ויולשו בחומץ ויעשו חלות חלה לשקל, והשקות באוקסומלין הוא חומץ ברבש.

1004 ד"א לדופק הלבב ולבהלה ולפחד פתאום. קח מירא, ולבא, ואפופינצון, וזרע פינגוין ופינגוין, ואפרותגון, מכל אחד אונקיה אחת. איסמוריון ג' שקלים כמון ד' שקלים, העצם הנמצא בלב איל ב' שקלים, זג' התמרים ג' שקלים, עשית של הרים שקל, אליפינתינון ד' שקלים, אנקרדיון ג' שקלים, קרלי ב' שקלים, אבק מגניטיס או אבן מגניטיס ג' שקלים, ניצת ארטימיסיא ב' שקלים, איזופ שקל אחד, יובתו בולם הדק ויולשו בחומץ איסקלופיקון וייעשה חלות החלה לשקל והשקה חלה אחת באוקסומלין הוא רבש וחומץ.

1005 ד"א כמוהו קח אלואי ג' אונקיות, זרע שמר ג' אונקיות, איפופי- תימון אונקיה א'.

(פוליו 190 ב' ופוליו 191 א' וכן מחצית פוליו 191 ב' בלתי ניתנים לקריאה)

1006 לכל געעי הטחול למכאוביו, לניפוחיו, לכל תחלואיו. קח שורש קפר, ואפופינצון, ואמוניאקון, מכל אחד בשורה, יובתו בולם היטב ויולשו ברבש להשקות שקל אחד ביום ויבום עד הצהריים.

1007 ד"א לטחול, קח עטלפים חיים ותן אותם בתוך בלי חרס קצון ופגור עליהם בחומר, ותן את הבלי בתגור עד הישרף העטלפים ואחרי-כן הוציאם וזות אותם הדק והשקות... השקל ג' ימים בהתחפר הירח.

1008 ד"א לטחול קח ורע שחלים בפוליים, הדק וליש אותם בחומץ ואיפילו חוץ ועשה אותו עגורת ואפה אותו בתנור שיחרב וייבש. אז יופתו שנית במשפט הראשון, והשקה במנו אונקיה ליום.

1009 ד"א מחכמת רופאי כוש. קח טחול של יעיר עזים בחמוץ בצמח מבטן יעיר, ושמת אותו על הטחול הנכבד, ותקע בו ז' קיצי תבואה ואמר: "כך יכלה טחול פלי ב' פיי", אז קח את הטחול ההוא וצרר אותו במגילת פרטים וקשר אותו בחוטי הציור ותלה אותו בנכח התנור בלמעלה. אז ייבש ויכל במעלה.

1010 ד"א לחובש הטחול ולגיד הגשה ולפל נפח שיוראה בטחול, קח חלבנה ד' אונקיות, לבונה ב' אונקיות, אמנוניאקון ז' אונקיות, דונג י"ב אונקיות, זפת ד' אונקיות, חומץ חזק חצי הין, ברבום ב' אונקין, יופת הרבש ויינתך הדונג והזפת והחלבנה ויתערבו כולם זה בזה ובחומץ עד היעשות להובש, אז תחברש על הטחול ועל כל דבר ויירפא.

1011 ד"א תחבושת לטחול להועיל קח דונג אדום, יופת, וקולופוניא, ותרינטינא, וזיעת האורן, ואמוניאקון — מכל אחד י"ב אונקיות, גרינת, ונתר מצרי אדום, וצדף הוא אלומין, ולבונה מכל אחד ג' אונקיות וחרדל יופתו כל אלה היבשים ויינתן להחם בחומץ עד הגתך, אז תתיר הדונג והזפת וקולופוניא, אז תן עליהם את הגתרים וערב עד היותם לאחד, אז תחברש את הטחול ויירפא.

1012 ד"א משתה לטחול מרב וברור להועיל. קח עלי עין הנקרא אריקם הוא הצומח בישראל, עליהם דומה לאיזוב וריחו דומה לריח הלחם, קח מעליה, ופרל לבן, ואמוניאקון, ופרסיון, ואיריאום, ואירפולוניה מכל אחד בשווה. מירא ולבונה ב' ידות, יופתו היבש ויולשו בחומץ אומקלי-טיקון ויינישו חלות קמנות ההלה לשקל והשקות בחומץ לטחול ויירפא.

פוליו 192

ד"א לטחול. קח גרד הי שקליב,...

(המשך של עמוד זה בלתי קריא).

(בסוף עמוד ב' של פוליו 192 מתחיל סעיף :

„ד"א לכל גגעי האזניים...”

שהמשכו בלתי קריא וסעיף זה מתייחס להמשכו).

1013 ד"א כמוהו, קח זרניך אררט, הנקרא פלשון יוזן ארפינקון, שקל אחד, דבש זך שקל' ח, חומץ... שקל אחד, שמן שושנים שקל אחד, יודק הזרניך היטב, וינתך בדבש ובחומץ ובשמן וינתן אל צלוחית. ובאשר תחפוץ, הטף אל האוזן ג' טיפות ליום בה תעשה עד הירפא.

ד"א קח מריפת שיער עזים והריק אל צלוחית, ותן עמו דבש בערכו ובאשר תחפוץ קח ממנו והטף אל האוזן ג' טיפות ליום עד הירפא.

1014 ד"א לאוזן ולכל נגיעהם, ולפל שחין שיהיה בתוך האוזן ולא יטב. קח דבש וחלבנה ותרפינימא וסרקוקולון, יזבת היטב מכל אחד בשווה וינתן אל צלוחית ובאשר תחפוץ יחמם אז תטף אל האוזן ג' טיפות ליום עד הירפא.

1015 ד"א לכל כאב האוזן קח אופיו גידה אחת, התך אותו בחלב אשה והטף אל האוזן ג' טיפות ליום וילילה עד הירפא.

1016 ד"א לכל חולי האזניים. קח ברבור, וסובר, וצבור, מכל אחד שלישיית השקל, אופיו שתות השקל, יזבתו כולם וינתכו בחלב אשה, וינתן אל צלוחית, והטף בתוך האוזן בבוקר ובערב עד הירפא.

1017 ד"א לכאב האוזן קח קסטוריון ב' אונקיות, זרניך ב' אונקיות, אפוניצי ב' אונקיות, אמנויאקון אונקיה אחת, שזרש איריאוס ח' שקלים, כל אלה יזבתו היטב ויזלשו ביין ודבש (?).

1018 להביא גידות לאשה, ורע חודל פתוש ותן לה לאכול ויזעיל. ד"א רחמא היערי, הורע פתוש עם צמר לא מבוזבז, וישם על-פי רחמה.

1019 אבק מובחר לשיניים, זרניך, לזבן ביצה, לזש הזרניך בלזבן הביצה ובחריק בנייך הוא ברמים, וישם בשמים ויפיש אותו יפה ודוק אותה יפה.

אחרי-כן שיים פלפל, קנמון, זנגביל, קרנפול, ענבות של תמר, וענבות של זיתים, וקליפות הרומניזים, דלעת יבשה, דגליים של סרפון, הלל ארבעת הדברים שרופים באש, ועוד אלומין, וענבים, וחמה שרופה... ביצה שרופה ברת וחדק ויוערי ושיים לנשמה.

1020 מלח של קוגרית שהיו אוכלין זכהנים ביוון (?)... ולחיה, ולשיטול, ולנשמה, ולפאפ השן, יתן ריח טוב, לפאפ הראש, ויש לה רפואה לכל הבית... איזוב מבול אחר א', במון ב', קנמון, אמוניאקון ב', ויאכל עם כל מאכל.

(מכאן — פוליו 194 א' סוף — ועד פוליו 198 א' לא ניתן לקריאה רצופה).

Succedania — ס ו כ ע נ י ה

פוליו 198

1021 ועל דבר זה בנה הרופאים ליעוץ בוח העיניים ואיזה דומה לה בוח, ואי זה יערוך לה, ובעת היעלם העינים מן המכתב ואינו נמצא, איזה ינצו הרופא תחתיו לבלתי התעכב הרפואה ויחלה הנחלש יימות בלא מוסר.

ובנה ונצו איזה עינים בוחו הם ואחרת אשך יערכנה, וכן לקר וכן ללח וכן ליבש לבלתי ייערר דבר המכתב.

וזה הוא: תחת שקדים מרים אמינים או פרי גרעיני אכרסקים. תחת אמיסקמוניא אפורים. תחת אגריקו אפורים. תחת אריסטולוסיא פריג גפן שרופה (שרופה?). תחת המלח הלב ברות. תחת אפרון זינבר או עלי הסנה. תחת שומן-איל שומן און. תחת שומן הצב הוא המסכה, שומן בלב הים. תחת שומן שועל שומן בולטורו. תחת שומן הרב חלב שועל או שומן זאב.

תחת שומן בלעם קוקונידיא או מירא יפה. תחת פורטור שורשי סנה הוא שנימקין. תחת קלמו ארומתיקו אמניש. תחת קרמזמו זרע שחלים או קיפירן. תחת קנמון קסיאה בבבל. תחת זרע סמלילון הוא דוקוס, בינון הוא ניילא (Nigella)... קיפירן זיפירן. תחת קוסט קירמא הוא קורנ(ית).... אחרת. תחת אחרת לתאמן. תחת קלמו... תחת קוסטורין שושן

ברא. תחת כרכום... קרוקו אנמא אלואי. תחת קסטורו ריזמא או קנ...
 תחת קטמיאח קשקשי ברזל. תחת כמון זרע כר... תחת קיפרים שורש
 תאמאריצי והוא מועיל לט(חול). אם תעשה במנו חובש ותשקהו במנו.
 תחת קלימנא מיתנא. תחת כמיריאום שורש שדה. תחת קולפוגיא רסינא
 או פיקמו. תחת כמיליאח הוא כמוליון-ארמיויא. תחת דיפריוס אבן קרה.
 תחת קישואי שדה תותמולאי. תחת דוריגניוס, זרע שכרון. תחת
 אמיאן, מורילא. תחת צואת זאב, צואת כלב. תחת אליבורו, שורש
 סתריגנו, או אירבא (?) לופינא. תחת ליליספקו, ניפיתא. תחת פרי אירקום,
 פרי אירבא או ענפיו. תחת אוליניא שמו ירר. תחת מררת שועל, טרגמי (?)
 או איל. תחת פיאפאמנו אנניספרמו. תחת... הוא מקירי אמילו. תחת
 פוליו, אפרון, או ספיקא. תחת חלודת נחשת, קשקשי ברזל. תחת זית,
 קליפת רימון. תחת קליפת לבונה, לבונה כפכל. תחת גלבנה, סרפינון.
 תחת לפיריריאח, קונגוריא. תחת איוזב, זרע... תחת זרע לבשתיקו...
 ספרתינא. תחת קונגוריאח, מיצוי מורילי... (קטע לא קריא)... תחת
 מירובלסמו, זפת, או זרע בוריאן. תחת מלבא, תלתן — הוא פינוריקו.
 תחת מוח איל, מיצוי קיסוס השחור. תחת דבש, אוקסומילו סאבא... תחת
 שורש שומר, שורש איספרג. תחת נתר, פאלי קורפום — הוא מלח קשה.
 תחת מירא פורקלטיא, קנה-בועש. תחת נרדוסמיכי, איסקינגתום. תחת
 שמון ישן, שומן דבר אחר, הוא חזיר. תחת אוליבה אניפציאקא, מיצוי.
 תחת שמון נרד, תרבינטינא, או אתרונ, או שמון עם פלפלים. תחת שמון
 סוקיני, סיסמברו. תחת שמון קיפרו, ניצת סיסיפי בשמן ומים מבושל.
 תחת פוריאקו, אפינגו. תחת אוקימו הוא בסיליקו, סיסמברו. תחת סיס-
 מברו, אוקימו. תחת אופיאן, מיצוי דודאים, או זרע פפברין. תחת אפופי-
 נקי, חלב פנה, או אוריא. תחת איסקינגתו, קרממו. תחת אופיאן סירקו,
 אפיו מין תריניקו. תחת אוריריא, קמח שעורב. תחת עלי הגפן, עלי
 הסנה. תחת פולפודיון, תרציסקו. תחת שושן יבש, עלי (א) פרסקים יבשים.
 תחת פינפוליקו, כרכום כפכל. תחת מלח אמניאקו, מלח מחוצב. תחת
 כניפוב, זרע סטריגא ארו-מרינו. תחת פטרוסילינון, זרע ברפט, או זרע
 הרדל. תחת אלואי, ליציאן... תחת ריסינא, תרבינטינא... תחת זרנד,
 סנדרבי. תחת אמילו, חלב הטיב. תחת כרכום, אתרונ... תחת פלפל, זינ-

זיכר... תחת ליגוריזאציה, בורא. תחת שומן זאב, שומן כלב. תחת מיזר-בלונד, צינאואאריזאציה. תחת... פירארי. תחת איננטי הוא שבת, פרה איזוב. תחת איפריקה, זרע אפיפי, או זרע שבת. תחת סימון הוא פומפון, זרע פשתן. תחת סינטי, צינאואאריזאציה. תחת מוארס, פומיקא הוא קריפריאוס. תחת אממו, אקרו הוא אריפוליס.

פשר שמות העיקרים

1022 זה פשר שמות העיקרים והעשרים העיקרים אשר פרשו היועצים וכתבו להדפיט פשר כל השמות הכתובות בלשון ארם ובלשון יווני, לפרשם בלשון רומי. ללמד ולהורות לתלמידיהם לכל יחסרו דעת ותבונה ופיוזם כל דבר ודבר ונקרא גלוסא (גלוסריום).
(השווה לסעיף 758).

אשר, הוא בקארא הוא ארצות והוא פולגיינג. / איספודילו אשר-תועדו הוא אלכסי / אקונס קריפיקא, הוא קריפי פריזא. / איספיקאריא הוא... (הקצה התחתון של כתב-היד אכול ולכן לא ניתן לקרוא קריאה רצופה את עשר השורות האחרונות של כל פשר שמות העיקרים).

פוליו 200 א

/ איספולוס, הוא שורש ייגטילא. / אפיפון, הוא ביקנס הוא פפבריס. / אגלפיטיס, הוא פיגוניא. / אמפולפריזאציה, הוא פורו אגרי-שור. / אלפיאדיס, הוא פבילואה הוא שמון ער. / אגריליא, הוא זיתים בן היער. / אמילון, פלום פרינג. / אקליפיקס, הוא אורדיקא / אקיאזמו, הוא נידו שישליד היס. / אמרקוס, הוא פירסאמסונו. / אקורס, הוא אגסיס בן היער. / ארונדן, הוא קנה. / אקרו, הוא פירא אגוסטו. / אקרי-מוניס, הוא תוריאניס. / איספולוס, הוא טין שדומה לשקמון. / אבריאה, הוא תוריאניס. / אורסקוודני, הוא בללפיקו. / אפיליו פריא, הוא אריטילרי. / אגנידאוס הוא פלום אלבוקו. / ארתיאה פריס, הוא אפרי-פליקיס. / אפיקו, הוא אגוסטו. / אפרידק, הוא לפא שיששש פאפסרומיו. / אפסקתילס, הוא איספרינג. / אמיאון, הוא פירמיילפיט. / ארפינקו הוא אאורופמבונ. / אפונדו, הוא אקיליאה שדה. / אפיקנס, הוא לפריס. /

אצילא, הוא אגרימניא. / אמורא, הוא זרע נוקליו. / אסודואים, הוא
אסתר לוגיא. / ארטימיוס, הוא זינבר, הוא אירבא מטיקלו אייקון. /
אמאנטו, הוא אפרסיליון... / ארתים, הוא איתפנו. אפולגנו.

פוליו 200 א'

(1022) / ארטימיוס, הוא אוריגנו. / אקטניוס, הוא יפירוס. / אנגליקו,
הוא סימפסוס, הוא אנתוניו. / אנציו, הוא לשון השדר, הוא אנתוניו
לינותר. / אספניאון, הוא אקורו, הוא שורש ספרתולא זמלד פמיס, הוא
אפירוסיא. / אקטוריא, הוא קסיפאון. / אבניאה, הוא אימורציא, הוא
לסאנו. / אאורימיוס, הוא קפילו פגריס. / אמפוליא, הוא פרח רימון.
/ אלכסנדרים, הוא קורנא, הוא נרקיסוס. / אקאסידיו, הוא מים הלודת
הפרזל. / אטימיריא, הוא פיקתזריאולא. / אבי סותס, הוא סיד חי. /
אאליאוס, הוא דיקטמנו. / אמפיליאוס, הוא גפן שדה. / אבוטמנא, הוא
פריקטיריאון. / אלפיטא, הוא קמח שעורה. / ארומקתי קריאונאה, הוא
אדריגנו. / אדרפקס, הוא אטריפליציו. / אלוטא, הוא אפריאון, הוא אסמור,
הוא אאוקליאוס מים. / אקא סתיפריא, הוא מי רחיצת אלומי. / אמפוי-
לפיאון, הוא מלונדנא קדיקוס. / אנגוספיצמו, הוא זרע ערבה מן הים. /
אלפיתאפילוס, הוא ארטימיוס, הוא אירבא מטיקלו... / אפטריוס, הוא
מהיביו, הוא פרוסיון.

פוליו 201 א'

/ אקפליון, הוא לשון פלפ הוא אקולימסיוס. / אדפיון, הוא נימפיה
הוא אנגנומו, הוא אקידוקא, הוא אלפודיזיס. / אורבוס מיטפילי אפרוג,
הוא ספינגא. / אקורדריא, הוא תופיצס. / אפרופריא, הוא אידיא. /
ארטואטיריס, הוא יינפרי. / אפנוס, הוא סלביאה, הוא אנוריס. / אנתים,
הוא פרח. / אצמיזון, הוא אנדרימס, הוא ברפחיו, הוא אמדתוס. / אסיאס,
הוא תסתיקולי. / אנתים קדמון, הוא פרח שחלים. / אגריטימיון, הוא
אגרימניא. / אאוריאון, הוא פרונוזו. / אגיאז מולסין, הוא פוליקולפילי. /
אאליאוס, הוא ספריגיו. / אקדמוני, הוא אריאלא, הוא תיריאונני. / אשמון,

[illegible]

פוליו 201 ב'

[illegible]

פולין 262 א'

,၂၀၀၁ခုနှစ် / အံ့ဏ္ဍာန် နောက်, ၇၇၆၆၆၆၆၆ / .၂၀၀၁ခုနှစ် နောက်, ၆၆၆၆၆၆၆၆ /
 ,၀၁၇၇၆၆ / .၀၁၇၇၆၆၆ ၇၆၆၆၆၆၆၆ ၆၆၆၆၆ ၇၆၆ နောက်, ၆၆၆၆၆၆ / .၀၁၇ ၇၆၆၆၆၆ နောက်,
 ,၀၁၆၆၆၆၆၆၆ နောက်, ၀၁၆၆၆၆၆၆ / .၀၁၆၆၆၆၆ နောက်, ၀၁၆၆၆၆၆ / .၇၆၆၆၆၆၆ နောက်,
 ၆၆၆, ၀၁၆၆၆၆ / .၀၁၆၆၆၆၆ နောက်, ၀၁၆၆၆၆၆၆၆ / .၀၁၆၆၆ နောက်, ၆၆၆၆ /
 .၇၆၆၆၆၆ နောက်, ၆၆၆၆၆ / .၆၆၆၆၆၆၆၆၆၆ နောက်, ၆၆၆၆ / .၇၆၆၆၆၆၆၆၆
 .၆၆၆၆၆၆ နောက်, ၇၆၆၆ / .၆၆၆၆၆၆၆၆၆၆ နောက်, ၀၁၆၆၆၆၆ /
 နောက်, ၆၆၆၆၆ နောက်, ၆၆၆၆၆၆ / .၆၆၆၆၆၆ နောက်, ၇၆၆၆၆၆၆ /
 နောက်, ၆၆၆၆၆ / .၆၆၆၆၆၆၆ နောက်, ၇၆၆၆၆၆ / .၆၆၆၆၆ (၆၆၆ နောက်, ၇၆၆၆၆၆၆

אריסטוֹלִיִּשְׁיָא גִלְוֵל. / אגריאוס פורת, הוא פיאנוואה. / אניצמון, הוא מילנתיאון. / ארשרו, הוא צנצקלו. / אסתר, הוא תיראסמיואה. / אפולצילון, הוא פידולא. / אנטא, הוא ארבה קורבינא. / אקימנו, הוא סיכו. / אניבוליקא, הוא אורתיקו סיגוליס. / אניקתי, הוא איבולו. / אאופפון, הוא ראישליא. / אמיואמיס, הוא שפופרת ביצה שיצא בן (?) מעצמו... / אנרימטון, הוא אגרומניא. / אנרו בפירו, הוא גפרית חי. / אליסנתו, הוא פרח. מלא, הוא אדרצי. / אגוס פירמון, הוא זרע ערבה מן הים. / אנלי, הוא אירבה יוליאן, הוא תרתגיא, הוא גינצנא, הוא תרתגיא בורגיא, הוא דלעת מן היער.

1023 ברומי, הוא אבינא. / בקוס, היא ספינא. / באוניא, הוא הרבא יובי. / בתוס, הוא סנתיכו, הוא מירא אגיא כרמיקריא. / בוסבא בולוב, הוא איסקולא. / בולבו פילתיקו, (הוא?) בוגלוסא, (הוא?) לשון בולבו. / פוטריקאן, הוא אפיאן דוסתיקו, הוא סקלרתא. / פיאנווא, הוא שורש אלביצי. / ברנציאה, הוא פירולא ציפריס. / בלוס-טיאן, הוא פרח רימון. / בפיליפקו, הוא... סקוקניטוס הוא פופו. / פרתיאוס, הוא ספינא, הוא בריאנו. / בנפוס, הוא פלורי. / בריסקו, הוא קאולו. / בילאוס, הוא למפרוני. / בטוסדיאה, הוא רובי קנינו. / בולבו קסתיקו, הוא דיקטאמ, ביטריא...

פוליו 203 א'

.../ בליבזון, הוא סצפוניאקאה. / בקיאון, הוא פרח בציאה. / בי-בולורי בופסקו, הוא ארסמסיוא מוצוקלונג. / ברמוואיס, הוא מלפא, הוא פוליקוני. / ברמא, הוא ביטי. / בצילוריס, הוא בריתונקא, הוא ליבוני. / בינציאה, הוא אקורו. / בוקפרו ליטבראנה, הוא בריתוניקה. / בימני, הוא ברבינא, הוא ברופריאון. / ברפפיס, הוא פרבא. / בריבוס מלו, הוא גרמוניא. / בריקסיואזריס, הוא באוקוליסא. / בוניס, הוא גלורי. / ביקאנו, הוא קוקאליאה. / ביאנה, הוא אפלוגריס. / בתוסדיאה, הוא מירא מן היער. / בלפתר, היא תריאנוני. / ביזיורוס, הוא סקופידיא. / בימיואן, הוא כפוס. / כססא, הוא פינג מן היער. / ביקא פרביקא, הוא

/ קיפר, הוא יונצא, הוא יונקורדיצי. / אנגולי כומבלתריאן, הוא מומאן.
/ קמריאן, הוא זרע דקונמיאן. / צליטיקא נרדי, הוא פוליא סלילא.
/ קרופסא, הוא פצים מלונמא. / קומיקא, הוא בליליילא...

פוליו 204 ב'

/ קויקופ, הוא ציקומא, הוא מנתלוימא. / קריאותה, הוא פסטינקא.
/ קרפיטיאן, הוא זרע איבלו. / קרינוס ליאוקו, הוא ליליאן אלפי / קו-
מרוון, הוא זרע קורביסקו. / קידריאה, הוא זיפתאה, הוא זפתק. / קור-
מאונגר, הוא קיפא קינא. / בונים, הוא סיר. / קולפגריאום, הוא
לשון איל. / קוקריאה, הוא אינדה. / אפוליני, הוא מינמסטרו. / אנרי-
קרינו, הוא רסורא קרו איל. / קקבוס, הוא סתרינגו. / פינופליאון, הוא
פבינא. / קיריאן מן יער, הוא קוברי מן יער, הוא מוליאן. / פילבס,
הוא מילי פוליא, הוא קריסטיס. / קליאנגוזי, הוא איבולו. / קלימיק-
קתון, הוא קמיטימו. / קני גלופא, הוא לשון פלב. / קסטילני, הוא
אידרא שחור, הוא פיסון אקיאון קיסאום, הוא סלביאה. / פמירוס, הוא
קדדו מן השדה. / קוקונידיאן, הוא פמילי, הוא לקטארידי. / טנקורדי,
הוא אנרימוניא... / קומיאן, הוא קמפיטרו...

פוליו 205 א'

/ קינים, הוא פטיריאום, הוא... הוא, פריאוניא. / קליאון, הוא סימפו-
מאיקה. / קיניקטרום, הוא בקרופ, הוא נימפיא. / קיבדינילים, הוא
רגל ארי. / קיטקיאן, הוא לקטרידא. / קומיזאליס, הוא ייצאנה קנולא.
/ גליקא, הוא אורינגו. / קרופילו, הוא קיקלמינו, הוא קלריא, הוא
ציארבא. / פמגרום, הוא פולפר מרינו מולטיפלס. / קונוס קרדמומו
הוא עהלים. / קינמא, הוא פרוסוליאן. / קומוסמום, הוא פוליגוני,
הוא קקירדון, הוא פירס, הוא פיתריקיאן, הוא קלריטיס, הוא קלשל-
תיקו. / קלריסטרוון, הוא אדמימיסא. / מנקולו, הוא צינא, הוא קריי-
תיאון. / קיקיליאן, הוא אפלונריא, הוא פקבוס. / קינרי, הוא אורדיקא.
/ קינורוסטיקו, הוא קרפסתי, הוא קמיליא, הוא קריניטיס. / קריסלריאון,

הוא אדירא. / קונדורס, הוא דיקטמו. / קלמטיס, הוא אריסמולוסיא.
/ קרואטי, הוא מונדמליא... /

פוליו 205 ב'

...קמיריליאון, הוא קינקי פוליאדה. / קמליאן קינתנטיס, הוא פרח
רודודנטיס. / קריאלולפיל, הוא ניקופוליאדה. / קמריאן, הוא זרע דיקו-
נפואה. / קורומיאן, הוא קינפא גדול. / קמריאן, הוא קרדו מן היער.
/ קליפסידיאן, הוא פורגיאן. / פירי קמילגרא, הוא שער פשיס.
/ קמורנירגיאן, הוא זרע מלכא. / קונדקורס, הוא פריציאן. / קרפודיס,
הוא לינא פוגיא. / פוליס, הוא אורינגו. / קורדון, הוא קפא, הוא
קפואן. / קרקס, הוא קנה שדה. / קוליתיאודיה, הוא לונדרי. / קולו-
תיאודיה קיסקיס, הוא הנולד מן השפתיים. / קיקודיאן, הוא אינמפא
שרה. / קיפודון, הוא אידרא. / קמקוסיס, הוא אידרא מן הארץ.
/ קותיאן, הוא פוליאסתרן. / קומינו אטיפוס, הוא אמיאדה. / קידאה,
הוא קמה תלתל, הוא פרפוס, הוא קריפודיאן. / קרדמנו, הוא פיסמבר.
/ קונדורס, הוא מיליאן. / קוקזליס, הוא שומיס מן היער. / קוקזיס...

פוליו 206 א'

... אקוננטיא, הוא פרספיגלי. / דינתרבו, הוא אליסנדרן. / דיאג-
דייאן, הוא איסקמוניא. / דומטריגליקו, הוא ארגמוניא. / דיארגא, הוא
מלכא דרנא. פרסנקיא / דאליטון, הוא אליאן טרופיאן. / דפנואדירס,
הוא פיקטוריאליא. / דבקס אלקסנדרוס, הוא דפנטיס, הוא רציין, הוא
פיקטוריאליא. / דרבריאן, הוא דיקטמו, הוא דיפסקון. / דבריאן, הוא
לקמירא.

(נשלם פשרון הדברים)

ספר עץ החיים

נספח 3, כ"י בריטיש מוזיאון

ל מוען הנדל תפארתם על חכמי הארץ.

(1—2)

1050 ויהי כפואם אל המקום ההוא, וימצאו את עצי המרפא ועץ החיים. וישלחו וידיהם לקחתם ויברק עליהם להט ההרב המתהפכת, ויתלחטו כולם בשכבי הברק ולא נמלט מהם איש. ותעזב הרפואה מהחיים ותשבת חכמת הרופאים שש מאות ושלשים שנה, עד מלוך ארתחשסתא המלך. בימיו קם איש נבון ודבם ומלומד דעת ספר הרפואות, ומבין כל דבר, ושמו איפוקרט המקדוני, ושאר חכמי הגוים, ואסף היהודי, ודיסקורדיאוס הבעל-כותי וגלינוס הכפתורי וחכמים הרבה מאד, ויחדשו עבודת הרפואה ותחי עץ היום הזה.

(3)

1050 הם פרישו פח במסכות גוף האדם. כי נברא הגוף מארבעה דברים: לח ויבש וקר וחם, פנגד הבריאה אשר נבראה מאש ומים ועפר ורוח. ובגוף נהגים ששה מיני טעם: מתוק, חמוץ, מר, מלוח, חריפות, געפין. ובנין הגוף שתיים עשרה מחלקות למאות וארבעים ושמונה אברים, ושלוש מאות וששים גידים הם התעלות המושכים הם ללכת כחם בכל הגוף. וכולם נתונים ותלויים לחמישה תעופות (?) הם הסוגרים ונושאים כל דבר.

(4)

1051 ואלה המה מחלקות העצמות. ובכל אבר לאבריהם, מתחיל מכה הרגל ועד האצבעות, ובכל אצבע ואצבע חמישה עצמות ועל כף הרגל חמישה עצמות, ובכל כף שלוש עצמות, ושני עצמות בשוק ועצם בירך ועצם בכל קוליף ושמונה עצמות בכל אחד מן המתניים, ושלושה עצמות בגוויה עם שמונה עשר חוליות, ושבעה עשר מצלעות דבוקות לחוליות מזה ומזה. שמונה מצלעות שזויות בצד השמאלי ותשעה בצד הימני. וששה

עצמות בכתב האחד, והמישה במסגרות הלכ, שש הוא חזקת הכה, והשעה עצמות בגולגולת הראש ושמונה בזה, והמישה עצמות בכל יד והמישה בכל מצב. אלה הם מחלקות העצמות לאשר האדם לכו מן השנים וכל זה בעצמות.

(5)

1052 ועל הגירסא המושגת בכתב להשקות את הגוף להוליך את נפש האדם, — הדם, בכל הכשר. ואין יפדו כל אחד מן הגירסא למקומו בכל הגוף.

מתחיל ממשך עשר הגירסא המושגת אל הכה, ושבעה גירסא מושגת אל ההנה, ארבעה גירסא מושגת אל מוח הראש, ושני גירסא הגולגולת המושגת בצורה, אחד מזה ואחד מזה. ויורדים משני עבריהם משני התר-קריית (תרקבות) הם שני העצמות אשר בממום החנה, ממש מושגת שני הגירסא הגולגולת האלה בשש הדם אל הלכ ומשם יורדים שני הגולגולת אל פני החוליות משני האברים, ומשם יפדו גירסא קצת אל כל הצלעות למספרם: שני גירסא מתחת לכל חוליה, לשוב בכל הצלעות עד לצלע הנקרא צלע חנה. ומשם יפדו הגירסא הגולגולת האלה יורדים אל כל חוליה שני גירסא עד רדת כולם אל המתניים. ועוד שני גירסא מושגת מהם אל תוך חבלי המוח היורד ממנו הראש אל תוך החוליות ומשם אל העצם, אחר יפדו יחלק לשני גירסא הם המושגת אל שני הקולות אל גיד הנשה עד הירכיים, ומשם יפדו לחמישה גירסא עד הכרכיים, ושם יפדו לשוקיים ולקרסוליים ויפדו גירסא אל כפות הרגלים למצב עומד. אז יפדו משני גירסא העוקיים בכל אחד מהמישה גירסא, האחד פונה לשני ולהעלות אל מוח הראש עד... הגדול שבמאמר. אחריו כן ישב לרדת ולשפוק אל הלכ ומשם יחלק לששה גירסא, שנים סופים בזה תוצאותיהם אל שני הזרועות, ומן הזרועות יפדו שני הגירסא בכל זרוע ארבעה, מושגת אל פני הכתף התחתון מתחת לכתף מושגת האברים, בכל אחד מהם ארבעה הגירסא האלה יפדו עד 10 גירסא ועליו למעלה מפיא לכתף עד לגרון ושם מושגת אל הפה. שני מושגת מהם מושגת אל הדם אל השנים, ושני מושגת אל השוחנות ושנים מושגת אל העיניים ושנים מושגת אל האזניים, ושנים אל המוח

אל שתי הכליות, ומן הכליות מושכים אל האשכים הם פיצוי המכושבים, אז יפרדו לגידים הרקים לשורב בביצים ובערוה.

(6)

1053 אלה הם מחלקות הגידים לתוצאותיהם בכל הגוף. כל תולדות הגידים העצמות והחבלים והאברים נבראים מטיפות זרע האב, וכל תולדות הבשר והדם והעור נבראים מטיפות זרע האם. הווח והנשמה והאור והחיים והדעת טוב ורע, מנח בורא הכל ברוך שמו אשר מי יטעה במעשיו ובנבורתיו.

(7)

1054 וידבר עוד על מחלקות הגוף לתוצאותיו, פשר בריאתו. מתחיל מן הראש: הוא רביעיית הגוף וחזקת פח הראש הוא מקור המוח, והוא דומה למלך בהיכלו, והוא מלך על כל הגוף, ובה המוח חם הוא מאד והוא מכון הדעת. ומשם תוצאות הליחה היוצרת מן המוח, היא קרה בשלג לנזפת חום המוח. אילולא חם המוח היה הגוף נשחת מפני קרת הליחה. ולולא קרת הליחה היה הגוף נשחת מפני חום המוח. כי המוח חם ויבש ובה הליחה קר ורח. על כן נבנו שניהם לפני משוכתם.

(8)

1055 הגורל השני מן הצואר ועד הכרם יחשב גם הוא רביעיית הגוף, הוא מרם הבטן וחזקתו ופוחו הוא הכבד, כי הוא מלך הבטן. ופוח הכבד חם מאד ולח והמרירה רבקה בכבד. והיא קרה בשלג. לולא קרת המרירה אשר תכבה וימעט את חמת הכבד, היה גוף נשחת. ולולא חום הכבד היה הגוף נשחת מפני קרת המרירה. על כן נסמך תכונתם זה לעומת זה. הכבד הוא תנור הגוף הוא מחמם את הקרביים בחומו, כי חומו יעכל האוכל.

(9)

1056 והגורל השלישי מן המבור ועד העצה. הוא רביעיית הגוף, תחתית הבטן. הוא מכון הכליות, וחזקת פוחו הבוליה הימנית, חמה מאד מפני שחמתה מושכת מן הכבד. והבוליה השמאלית חמה ולא כיבנית כי נגרע

חום השמאלית מן הימנית מפני קרת השחול, על כן חם היום הפוליה השמאלית מן הימנית. כי כח השחול קר פקרח ובכפור והוא מקום המריחה השחורה. ובאשר מתחת פליות שם הנפל מקום השתן, כח נפל מקוות חום, קרה בשלג וכן הפליות בוער באש. ולולא חום של פליות לא היה הגוף עומד בפני קרתו של שחול, וקרתי של נפל המקווה מקום השתן. ולולא קרתו של נפל מקווה לא היה הגוף עומד בפני חמתו של פליות. על כן נמצא זה לעומת זה להעמיד את הגוף.

(10)

1057 והגורל הרביעי מן העצה ועד פפות הרגליים, פולו מלא ואין בו מקום ריק. והדם הולך בנדים וליחה מעורבת בפשר. קרתו של ליהה כנגד חמתו של דם, וחמתה של דם כנגד קרתה של ליהה. אם יהיו שניהם למפוקתם זה שלום הגוף, ואם יעזו דם ותעורר המרה בדם, יתעורר החרם והשחין. ואם ישפל הדם ותעזו הליחה תגבר קרתה במתנים ובפרפים, ובעמים וכאבו הרגלים והקרסולים. על כן נמצא זה כנגד זה, להיות הגוף מרפא ושלום.

זהו פשרון מוסדות הגוף לתוצאות מחלקותם. מקום המריחה האדומה בתוך הקרב מתחת ללב. ומקום הליחה בתוך הריאה. ומקום המריחה השחורה בטחול. ומקום מקוות הדם בכבד.

(11)

1058 אלה הם ארבעה המוסדות כנגד ארבעה פוחות השמים, שהם עפר ומים ורוח ואש, וכנגד ארבעה תקופות השנה שהם קר לח חם ויבש, ארבעה יפודות הגוף. מקום הבינה בלב, מקום החכמה במוח הראש, מקום המחשבה והדאגה והענווה בפליות, מקום הצהלה והשמחה ומתק הנפש במקור הדם. נפש חדה ועזות הדיוה והבצענות והקפדנות תלויה במוח האדומה. רע המחשבות וזעף הפנים וצרות הנפש ורעיון הרוח מפני המריחה השחורה אשר תגבור על הגוף. רב השכחה מרוב הליחה אשר תגביר על המוח, אז תרד הליחה ללב לכפותו וישבת הלב כל דבר. פישרון הבינה והרעת לפי כשרון המוח בליחה, אם הם שניים במפוקתם. גם הרעת והבינה... כי חזקת המוח היא חזקת הדעת. ואם ישפל המוח לפני הליחה,

[illegible]

(12)

[illegible]

(13)

မြန်မာ့ အလင်း အစဉ်း အစဉ်း အစဉ်း အစဉ်း အစဉ်း အစဉ်း အစဉ်း အစဉ်း အစဉ်း အစဉ်း 1060
အစဉ်း အစဉ်း အစဉ်း အစဉ်း အစဉ်း အစဉ်း အစဉ်း အစဉ်း အစဉ်း အစဉ်း

[illegible]

30 ក្រុមការងារ ផ្សេងៗ ចំណុះក្រោម ការដឹកនាំ របស់ អគ្គនាយកដ្ឋាន រ៉ែ និង ថាមពល អាតូម (1
នាយកដ្ឋាន ផ្សេងៗ ក្រោម ការដឹកនាំ របស់ អគ្គនាយកដ្ឋាន រ៉ែ និង ថាមពល អាតូម មាន ៖
- អគ្គនាយកដ្ឋាន រ៉ែ និង ថាមពល អាតូម មាន ៖

[illegible]

נוסח כתב יד „בריטיש מוזיאון“ (עברית 27,018)

אלה דברי שבע פרשיות המשובחות הנקראות אפריסמי, מעשה איפוקרט החכם, ומסר אותם לחכמי הדורות להיות עד היום הזה. ברוך אלהים, אלהי ישראל, עושה גדולות לבדו, שנתן מחכמתו לדוד בן יוסף ועזרו לפרשם מלשון יונית ללשון ישראלית, אמן. עד הנה עזרני יי' והוא יעזרני עוד כל ימי חיי, אמן. אלה הם סעמי חכמת הרפואה, שהם יסוד חכמת כל הרופאים, והם שבע פרשיות ויקרא אותם החכם איפוקרט-אפריסמי.

1061 זה ספר מדרש הרפואות אשר דרשו וחקרו חכמים הראשונים לרפא לדעת ולהבין בדברי הרפואות, ולחקור אותות החללאים והנגעים והמבאובים ואותות חיים ומות, להבין ולהודיע בעזרת האל המלמד לאדם דעת.

1062 וידברו על תחלואי בני אדם ואשר ראוי להם להתנהג במדוי תחלואיהם לבלתי העלים דעת הרפואה מעיני הרופאים, להשכיל את אותות הנגעים ותולדות החללאים לפי המבאובים, ולהבין בדברי רפאותם.

1063 ויאמרו החכמים הקדמונים, שכל אדם אשר יחפוץ להבין ולדעת ולהשכיל וללמוד את חכמת הרפואה, ראוי לחקור ולדרוש כל ימי חייו אורך נפיון הרפואה. כי מעט הוא קץ ימי חיי האדם, וחכמת הרפואה ארוכה היא עד מאד, ופתומה היא ועמוקה עד לאין חקר. על כן, נאה לו לאדם ליגע עד מאד עד אשר ימצא מעט קט במקצת חכמת נפיון הרפואה, כי רב המנסים לא ישיגו בשרון הנפיון לפי השניית העתים, כי כן ישנו החולאים את ימיהם. אך מקור סוד החכמה לא יבזבז וירפס (?) המתחכמים לדעת ורודפי הבינה לא ישיגוה כי אם בעזרת האל, כי הראשונים היו חיים להלך בארץ בתשע מאות שנה ועד שמונה מאות ועד שבע מאות שנה ועד שש מאות שנה ועד חמש מאות שנה, עד אשר המעיטו חיי ימיהם, על כן האריכו להבין ולדעת בחכמתם.

1064 וכאשר נמעיטו ימי חיי האחרונים, אשר קמו אחריהם, גם הם המעיטו לנסות, כי לא השיגו להאריך בחיים בראשונים, על כן לא מלאו לנסות את כל הנפיון. אבל מקור החכמה לא יבזבז ולא ירפס, וראוי לחולה

[illegible][illegible][illegible]

1067
 1068
 1069
 1070
 1071
 1072
 1073
 1074
 1075
 1076
 1077
 1078
 1079
 1080
 1081
 1082
 1083
 1084
 1085
 1086
 1087
 1088
 1089
 1090
 1091
 1092
 1093
 1094
 1095
 1096
 1097
 1098
 1099
 1100
 1101
 1102
 1103
 1104
 1105
 1106
 1107
 1108
 1109
 1110
 1111
 1112
 1113
 1114
 1115
 1116
 1117
 1118
 1119
 1120
 1121
 1122
 1123
 1124
 1125
 1126
 1127
 1128
 1129
 1130
 1131
 1132
 1133
 1134
 1135
 1136
 1137
 1138
 1139
 1140
 1141
 1142
 1143
 1144
 1145
 1146
 1147
 1148
 1149
 1150
 1151
 1152
 1153
 1154
 1155
 1156
 1157
 1158
 1159
 1160
 1161
 1162
 1163
 1164
 1165
 1166
 1167
 1168
 1169
 1170
 1171
 1172
 1173
 1174
 1175
 1176
 1177
 1178
 1179
 1180
 1181
 1182
 1183
 1184
 1185
 1186
 1187
 1188
 1189
 1190
 1191
 1192
 1193
 1194
 1195
 1196
 1197
 1198
 1199
 1200
 1201
 1202
 1203
 1204
 1205
 1206
 1207
 1208
 1209
 1210
 1211
 1212
 1213
 1214
 1215
 1216
 1217
 1218
 1219
 1220
 1221
 1222
 1223
 1224
 1225
 1226
 1227
 1228
 1229
 1230
 1231
 1232
 1233
 1234
 1235
 1236
 1237
 1238
 1239
 1240
 1241
 1242
 1243
 1244
 1245
 1246
 1247
 1248
 1249
 1250
 1251
 1252
 1253
 1254
 1255
 1256
 1257
 1258
 1259
 1260
 1261
 1262
 1263
 1264
 1265
 1266
 1267
 1268
 1269
 1270
 1271
 1272
 1273
 1274
 1275
 1276
 1277
 1278
 1279
 1280
 1281
 1282
 1283
 1284
 1285
 1286
 1287
 1288
 1289
 1290
 1291
 1292
 1293
 1294
 1295
 1296
 1297
 1298
 1299
 1300
 1301
 1302
 1303
 1304
 1305
 1306
 1307
 1308
 1309
 1310
 1311
 1312
 1313
 1314
 1315
 1316
 1317
 1318
 1319
 1320
 1321
 1322
 1323
 1324
 1325
 1326
 1327
 1328
 1329
 1330
 1331
 1332
 1333
 1334
 1335
 1336
 1337
 1338
 1339
 1340
 1341
 1342
 1343
 1344
 1345
 1346
 1347
 1348
 1349
 1350
 1351
 1352
 1353
 1354
 1355
 1356
 1357
 1358
 1359
 1360
 1361
 1362
 1363
 1364
 1365
 1366
 1367
 1368
 1369
 1370
 1371
 1372
 1373
 1374
 1375
 1376
 1377
 1378
 1379
 1380
 1381
 1382
 1383
 1384
 1385
 1386
 1387
 1388
 1389
 1390
 1391
 1392
 1393
 1394
 1395
 1396
 1397
 1398
 1399
 1400
 1401
 1402
 1403
 1404
 1405
 1406
 1407
 1408
 1409
 1410
 1411
 1412
 1413
 1414
 1415
 1416
 1417
 1418
 1419
 1420
 1421
 1422
 1423
 1424
 1425
 1426
 1427
 1428
 1429
 1430
 1431
 1432
 1433
 1434
 1435
 1436
 1437
 1438
 1439
 1440
 1441
 1442
 1443
 1444
 1445
 1446
 1447
 1448
 1449
 1450
 1451
 1452
 1453
 1454
 1455
 1456
 1457
 1458
 1459
 1460
 1461
 1462
 1463
 1464
 1465
 1466
 1467
 1468
 1469
 1470
 1471
 1472
 1473
 1474
 1475
 1476
 1477
 1478
 1479
 1480
 1481
 1482
 1483
 1484
 1485
 1486
 1487
 1488
 1489
 1490
 1491
 1492
 1493
 1494
 1495
 1496
 1497
 1498
 1499
 1500
 1501
 1502
 1503
 1504
 1505
 1506
 1507
 1508
 1509
 1510
 1511
 1512
 1513
 1514
 1515
 1516
 1517
 1518
 1519
 1520
 1521

1068 וידברו החכמים על הילוך המעיים והבטן מתחת ההולפים מעליהם, ועל הקינא הנשפך במטעל מאלין, אם נראתה בזה ואי זה מתחת ואי במטעל כי הפיץ אחד ארבעת מוסדות הגוף, אם נוסף הנוסף והפיץ למטעל זה למטה לשפוך ולגרוע תוספותיו אשור נוסף על השלשה. וזאת הרפואה ושרות הוא.

ואם יהיו ארבעת יסודי הגוף שווים ונפונים על מכוניהם, ויפיץ האהר לשפוך במטעל או מתחת — זה לך תולדות החולי.

(161)

1069 וזה לך משפט ארבעה מוסדי הגוף. אם הם שווים על מכוניהם ואין בהם נוסף ולא נגרע, זאת מרפא ושרות היא לגוף.

(162)

1070 ואם העדיפו ונוספו זה על זה או נגרעו זה מזה, תיגרם החולי בגוף.

(163)

1071 ראוי לנפון ברופאים שלא יבצרו ממנו לדעת תקופות השנה לתולדות זמניה לקור וחום, לקיץ וחורף, לפי כח הרוחות והאווירים ובה הארץ אשר הוא שמה, אם קרה, אם המה, אם להם, אם יבשה, לפי כח רוחות חוייה וחזקת אוויריה, ואת כח קומות הגוף וחזקת גופו, כוחו ואימץ שאתו לכל דבר, אם חזק ואם רך. כי כל אלה שקולים זה לעומת זה. אם יראה הרובא ויבין להבדיל בין דבר לדבר, ישלח ידו לרפאות כי יבשר באמונתו להיות מחיר ואימו, ואם אין לו דעת, דע כי בעיוונו ילך וישחית ויחבל באין דעת ומוסר. וראוי לו לאדם שהוא שר ופריא עד מאד בלי חולי מאומה להקיו עם מזדעזע, וגם לשחית משקה תרופה לכבד מעט מתחת ומעל טרם יפול בחולי, כי איננו יפול להיות כל ימיו שר ופריא בלא חולי, ואם לא יחלה לא יוכל להיות תמיד במוטף שהוא או להינתן לו שרות וטוב יותר מאשר יש לו. כי לא הוסר ממנו החולי והרע, ועל כן ראוי לנתין ולהרוס את שרותו ופריאותו ומליאת יסודותיו בחזקת (בחזקת)

ד' וגם במשקלה לכבס מותרת לא במנוע, וכן שנינוין ויהיה מלאו ויזיל
בחוץ. שנים תהרסנו מחקרת כל ובמשקלה לכבס מותרת לא במנוע לא ויתר
הגוף ויתחיל להיות שר ובריא וזו המצאיות ומהחילתה, להחזיק ויתר
בשלה ובראש.

1072 ועל דבר השקות משקה תרופה לכבס בתחית או ממעל, גאה
להשקות די כפוס הגוסס על ממשל. שנים ירבה להזיל מותרת לא להקטין
במנוע ירע וישחית ויגרה חול.

1073 וכמו כן אם ילכו המעיים מתחת או ממעל מאלהם לרוב עץ מלאה,
או אם יחלה האדם עץ מלאה, לא אם יחיה שר ובריא תבדיל למלאה מלאה,
רע הוא למלאה. כי כל רבר שחיה הרבה בגוף, רע הוא.

1074 וראוי לרופא לתת שפלו ולחקור בכל מיני מלאכל ובושתה הרגאיות
להאכיל את החולים באורף וכן תחלושאים כהחזק עליכם (עליו) בערות
החולי להאכילם לפי משא בוחם. כי המורה להאכיל את החולה ויתר
במשא כוחו לאכיל, ובה עזר רוב ממשל ויש עי המעיד על השפוט עזר
להחזק.

1075 ובאשר יתחזק החולי לרוב ולהתגרל על הגוף, ראוי למנוע מן
האכיל להאכיל. ובהחזק החולי חלוץ וחזק, להזיזו על האכיל
לפי כוחו החזק, עץ רוב וכן קץ חוליו. בחולשאים המאכילים תמיד בגוף
ימים רבים, וגם בחולשאים החזקים והקשים, אם תאכיל את החולה מלאכל
דקין ונאה ורוב הראוי, חוליו, והוא לא ירבה לכבס מלאמה לאכיל מרוב
תעוזה האכיל רע הוא. וכמו כן אם ירבה החולה לאכיל למלאה לשפוט
רע הוא.

1077 החלאים החזקים והקשים המייאשים את החולים ראוי לרפאם
בחזק יד ולא ברפיון ידים, כי הם מקרופים למות. על כן, ראוי לחזק
לרפאם בחזק יד, כי רבים ימותו באין רעת. באשר ימותו רבים, המותים

במלחמה מפגש וממקרה — כן ימותו מאין דעת, כאשר ימותו רבים חולים מפשעם אשר ישעו בנרעם, ויתעצלו להרפא. ועוד כל אשר ממרים צווי הרפא מלשמוע לעצתו ולמצוותו, ועוד מעצלות הרפא ומשפלות ידיו ומבלי יכולת החולי, ולהשכיל הרפואה. כי אם לא ישכיל הרפא אמות הנגעים והחלאים איך יבין להרפא החולה.

1078 כל החולה הראוי לאכיל מאכל דקיק וקל וטוב, ולא יאכילהו, יפשע, כי ירע לגופו מאור. וכל חולה אשר הקל מעליו החולי ואכל מאכל דקיק וקל ומעט למאד ירע לו. כי כל דבר אשר ימרה בו החולה לבלתי שמוע לצווי הרפא, ירע לו.

1079 בחולאים החדים עד מאוד המגרים מיד מפאופים חזקים, ראוי להאכיל את החולה מעט מאכל אשר הוא דקיק וקל וטוב. ואם לא יחיו החלאים חדים למאד, וראוי להאכילו, תאכילהו מאכל יותר גדול וטוב, כי כן ראוי להתנהג עם החולים, כאשר ישכיל ויכנע החולי, ולפי הכנעתו מחזקתו. וכאשר יעמוד החולי בחזקתו ובהירותו ויכחי מחציתו, ראוי להאכילו מעט מעט מאכל דקיק וקל וטוב.

1080 אך הרפא ראוי לחקור בדעתו ולעיון אם כח החולה, אם יוכל להתפרנס במעט מאכל ודקיק בימי מחצית החולי, ובחזקתו, ואם די לו מן המזון והמחייה שתאכילהו עד אשר יכנע ויכבה החולי מחזקתו. ובאשר יעברו ימי מחצית החולי, או בטרם שיבואו ימי מחצית החולי, ראוי להאכיל את החולה מעט. אך לאחר אשר יעברו ימי מחצית החולי, וישכיל ויכנע החולי, ראוי להאכיל את החולה יותר מפי דיו ולפי הדת.

1081 אך בזאת ראוי להשמר — להאכילהו לרוב בימי מחצית חזקת החולי, כי אם ירבה להופיע על האופל הראוי לחולה, ירע לו. ובזמן כן כל החלאים האוחזים את האדם למועד מיום ליום ומעט לעת, ויניחו את החולה משעה לשעה, ראוי להשמר בשעת חזקת תפיסת החולי, שלא להאכיל את החולה מאומה בשעת פגרת החולי, עד אשר ישכיל מחזקת החולי להניחו בחוק מועדו. ככה יעשה לכל אדם כאשר אחזהו חולי למועד ועת זמן.

1082 כּאשר יהיזק החולי להתנגד על הגוף הלך וגדל, ואזי למעט החולה
בן האוכל. ובמהחפז החולי להמלט הלך והחזיר ידיו על אכלו לפי כּח
החולה עד תומו ידיו חוליו ובהחליתו החולי למעט בן האוכל ובהחליתו החולי
ידיו על האוכל.

1083 ואשכילך להבין כי עץ פו ירבו החפצים לצוות חזק מאכל החולי,
למען תדע כי ראשית הרפואה של החולים הוא חזק המאכל והמשתה. כי
אם לא ידע הרופא להאכיל את החולה הראוי, לא תצלח רפואתו. וגם אם
ידע הרפואה להאכיל את החולה הראוי, ולא יקשיב ולא יסבית החולי לשימושו
לדברי הרופא, לא תצלח רפואתו.

(165)

1084 וראוי לרופא לחקור ולדעת את מעלות החולי לפי עולותיו ולפי
ירדתו לנזכר הימים ההם ונזכר התקופות והדור הנמשכר והזמן לפי עת
החמתו ולחמתו ויבשו, ולהשקותו ממשקה תקופתו במידת הראויה לו והשקותו
כפי חוליו. ועוד, כי חדות החללים ופערותם הם מגדירים את החללים,
ואזי עיני השנים, וטייתו מועד החללים האחרים בעיניו וידו,
משעה לשה, ומעט לעט ולמים ליום, או אם אחרים יום אחר וחדדו
אחר, או אם יחדו יבדו יום אחר, כל אלה מגדירים את החללים.

(166)

1085 ועל דבר אחרות כאלו חזק וכן חזק וכן חזק וכן חזק וכן חזק וכן חזק
הכאב ירבו לרוב הלחץ הרע, עד כי יתקצר חוליו ולא יאכל וכן חזק
כי תמהר רפואתו. ואם ביום חזק ירבו לרוב הלחץ הרע, עד כי תמהר רפואתו.
כי יאריכו המפאזים לעצור על הגוף החזק ולהתחיל בו כוונתו להאכיל
ומראות השתן והזוהר בלשון משפח. (ויש אשף ארוא השתן והזוהר
והזוהר בלשון משפח). ויש אשף יתקצר חוליו, ויש אשף יאריך חוליו, ויש
אשף תגבר בו ויהי כוונתו בזה חזק עם קדחת וירקון וכן חללים מארי-
כים ומשחיתים את הגוף.

(167)

1086 הזקנים הזקנים הם לצום יותר מההחזרים, מפני שיש להם זמנא וזמנא. כי הגבירה עליהם קרת הליחה ותכבה את חום קרביהם על פני יצובו ולא במהרה ירעבו לאכול.

(168)

1087 יגבון עשרים שנה ועד לי שנה פטור חובם עומד פם, לא יכונה בלי אוכל ובמהרה ירעבו. על פני נאה להם לאכול לכבוד את חובם, ולכבוד את מדרת בערתם בקרביהם. כי אם ימנעו אוכלם, תתגרה פטרתם פם ויפלו מעצור פח בגופם.

(169)

1088 הזקנים לא ירבו לאכול בפחורים כי נפסדה חומת קרביהם מפני ליהותם, על פני ירעבו (ירעבו) — כי קלה ורבה קדחת הזקנים.

(170)

1089 וקדחת הבחורים היא חזקה מאד פנגר חזק חומתם לרוב הדם והמרה האדמומית וחום הקרב והגוף עם פח הילדות והשחרות.

(171)

1090 פח הקרביים והפטן והמעיים בימי החורף והאביב חמים הם, על פני תרבה התרדמה לשכון על פני האדם מרוב חום, לפי דאזי לאכול לרוב, אם הוא בלי קדחת.

(172)

1091 כל מאכל קל ורך ולח יועיל לשכר הקדחת מכל אדם ויותר ישכר הקדחת הנערים והילדים הנחומים לאכול מאכל קל ורך ולח.

1092 ושאר בני אדם החולים הנחומים לאכול מאכל רך פטים אחת ביום, או שתיים, או יותר, או פחות, או מעט, אם תרצה להאכילם, האכילם פמט דאזי לפי תולדות מוכאביהם וקדחתם ופנהגם הנחומים לאכול, אם פמט אם

二、三、四、五、六、七、八、九、十、十一、十二、十三、十四、十五、十六、十七、十八、十九、二十、二十一、二十二、二十三、二十四、二十五、二十六、二十七、二十八、二十九、三十、三十一、三十二、三十三、三十四、三十五、三十六、三十七、三十八、三十九、四十、四十一、四十二、四十三、四十四、四十五、四十六、四十七、四十八、四十九、五十、五十一、五十二、五十三、五十四、五十五、五十六、五十七、五十八、五十九、六十、六十一、六十二、六十三、六十四、六十五、六十六、六十七、六十八、六十九、七十、七十一、七十二、七十三、七十四、七十五、七十六、七十七、七十八、七十九、八十、八十一、八十二、八十三、八十四、八十五、八十六、八十七、八十八、八十九、九十、九十一、九十二、九十三、九十四、九十五、九十六、九十七、九十八、九十九、一百。

[illegible][illegible][illegible][illegible]

1097 ובחלואים ההרים בתחילתם, אל תקשם בתחילתם להוליך את המעיים לרוב, רק להוליכם במעט, וזה לאחר אשר תשפוט ברעתך אם הוא ראוי לעשות כן. כי אם תצחק את בטן החולה בדת ובראוי, תועיל לו הרפואה ויקל החולי מעליו, ואם לא תעשה ברעה ותפונה, תרע ותשחית את החולה ותגרה חוליו.

(173)

1098 וכאשר יודעו לך ויראו אותה מקצת רפואה לחולה, אם זיעה אם תנומה אם חילוך מעיים מאיליו, אל תמהר להוסיף על חוק מאכלו ועל הזק משתחו, עד היבאר רפואתו, אז יוסיף לאכול ולשתות.

1099 ובהיות המבאובים והחלואים קשים בתחילתם ועזים חדל מהם לרפאות עד עמוד תוספותם, אז תתן דעתך לרפא. כי רוב החלואים החרים העזים והקשים טרם ימותו בטרם יבאבו.

(174)

1100 כל מי שילכו מעיו לרוב פתאם או ירבה להשתין, דע כי תחילתו מרוב מאכל ומשתה הנוסף על משפטו, ויבדד המשא על הקרבים, זה לך אות תחילת תיגרת הירקון שיצבע את מראה האדם.



פרק ב'

(175)

1101 ועוד אמרו חכמי הרופאים בחכמתם, כל מחלה וכל מבאוב שתרגו בו התנומה והתרדמה יגיד כי קרוב החולה למות. ואם יהיה המבאוב פגד תרדמה, פעם נעור ופעם ינום, וידבר בבלי דעת, ויהמה בחוליו, יש תקוה לחיות ולרפא.

1102 כל אדם אשר יש לו מחלה ותדד שנתו לרוב מאד תמיד, אות מות הוא. ואם ישן וינום שינה טובה בראוי, אין לו אות מות.

1103 כל אדם אשר יש לו חולי חר והשתנה דעתו, ויפול בחולי הנקרא פאראפרוסיכי (?) הוא פרפוס, וידבר בבלי דעת, אם ינוח וינחה וישקוט החולה בתנומתו מן החולי אחר טובה הוא. ואם יפאג בחוליו וידבר בבלי דעת ופעם ינוח ופעם תידר שנתו, ופאשר ינוח ישקוד בפקד מירי תעורתו משנתו ועיניו מסוקרות פבי, דע הוא. וכל חולה אשר לא ינוח וישן כמנהגו ודוקו ולא יהיה לו אחר דע אחר, דע כי אחר טוב הוא.

(176)

(1104) כל אדם אשר יהיה גופו נלאה ויגע ועיף בלא יגיעת עמל ועבדות, דע כי נכון הוא לחלות בחלאים, אדם שלו נהג ביגיעה ויבוא ליד יגיעה, יתעורר בו חולי.

(177)

1105 כל האדם, אשר יש לו פאג במאמדה או חולי בגופו, ולא יפין את ריב הכאב, ולא יכיר את חוליו. ולא ידע את מקום כפאמבו, דע כי גם שכלו חלה, על כן לא יפין להכיר את חוליו ופאמבו כי גבר החולי על הדעת.

1106 כל אדם אשר האריכו עוליו חלאים ימים רבים וישקוטו מעוליו תחלואים, דע כי אחר להתחזק מחוליו לשזב לפוחו. וכל אשר יחלה חלאים ימים אחדים, דע כי ימחר להתחזק מחוליו ופמהרה ישזב לפוחו.

(178)

1107 אדם שנתחזק לעמוד מחוליו ויאכל ולא יחזק הגוף בחר, ויקרה את הגוף ריון, דע כי מפני כובד האוכל הרב, אשר לא יערב לנפש.

(179)

1108 ואם לא יאכל לרוב ולא יכבד האוכל בקרבן, ויקרה ריון, ולא יחזק הגוף בה, דע כי צריך משקה רפואה להחזק בפניו ולהחליף מעיו.

1109 כל המתחזק לעמוד מן החולי ולא תתאווה למאכל, עורפו צריך לרפואה.

(180)

1110 אדם אשר יחפוץ לשתות משקה רפואה לטהר במנו וליחליף ביוטיו, נאה לו לרפך במנו תחילה בכל מאכל דף וקל משרם שלשה ימים, ואז ישתה משקה התרופה.

1111 וילאחר אשר ישתה המשקה וילכו ביוטיו בראיו, ויחפוץ לאכול, אז יאכל לעזובע ואל ישתה יין בשבע, פן תאחזהו מצוקה, ותבער פו צמא מרוב המאכל והמשתה, ואל יכעוס, ואל ישגל, ואל יאכל מאכל כבד וקשה, ואל יאכל ואל ישתה, לא ממתקים ולא פשמים לרוב, ולא מליחם, ולא המוצים, ולא שמן לרוב ולא המאה, ולא יאחר לרוב במרחק, ולא ייגע בכל יגיעה, בה יעשה ער שמונה ימים לאחר המשקה, ואם יעבור על המצוות, ירע לגופו, ויגרה עליו חלאים או אסון מות. ואם יהיה אדם שמושלל בו המרידה האדומה לרוב, וישתה משקה לכבס, וילאחר אשר חלכו ביוטיו בראיו, ויצמא למים, השקהו מים קרים שלש פוסות שזופל, וישכב על צידו הימני שעה אחת, ואחריו פן יאכל. וילאחר אשר יאכל וישתה יין מהול במים, או יצמא עוד למים, השקהו שנים או שלשה פוסות מים קרים ואל ירחק במרחק ער יום שלישי. ואם מושלת בו המרידה השחורה או הליחה, השמר לך, אל תשקהו מים קרים לאחר אשר שתה המשקה לכבס, ער שמונה ימים, פן תתנקש בנפשו.

(181)

1112 אדם אשר אין לו גוף טהור ושר מהלאים, כל זמן אשר תאבילהו לרוב, תרע לו, והשתיה טובה היא לו מן האוכל. אדם חולה בקרחת הדח אל תרבה להאבילהו כל אוכל, כי רוב המאכל יגרה החולי. אך האפילו פולת מבושל ושלוק, או שטורים, הריפות מבושלים ורבים, כי אלה טובים הם מכל אוכל אשר הוא יבש וניקשה.

(182)

1113 בתחילת המבאזים והחלאים הקדים נאה להמעיט את אוכלו, החולה ולעצור אותו לבלתי שביע ער תום שביעיו ימים.

(183)

1114 ובאשר תראה פי ירפה לזעה זעה המופה כמשפט, ולגוש סרי
תגובתו ולהשתין שתי מים פהוק המושפף, ולפאת היפה פהוקן להזיז
בואה כשאף בני אדם השרים, התירחו לכל דבר, כי אפש החולי.

פוליו 28

/א

1115 כל שארית החולי הנשאף פהולה לאתף שנישפף החולי פמשפף,
דע כי עוד ישוב החולי להפוך את החולה בכוליו, פי בן הוא פנהג שארית
החולי הנשאף לאתף המושפף.

(המשך יבוא)

The outstanding treatment of exudative diabetic retinopathy

LEVATROM

500

Clofibrate

"In comparison with those of the controls, the eyes of the (LEVATROM 500) treated patients showed a highly significant decrease in hard waxy exudates".

Diabetes 1968, 17,458

"in the cases with a satisfactory lipid response to (LEVATROM 500) retinal exudates improved in 81.5%".

Trans. Ophth. Soc. U.K. 1964, 84,281

המינון : 3—4 כמוסות ליום בממוצע.

אריזה : 30 כמוסות.

אביק בע"מ, ת.ד. 2077, רמת-גן, טלפון 721261



מן הענין לציין, כי לדעתו עשוי דם הוסת להופיע בלידן (נרתק).
דבר שרק מומחי גיניקולוגיה יכולים להכריע על נכונות קביעתו זה.
והברי הגיניקולוגים מוזמנים בזה לחוות דעתם לחיוב או לשלילה.

לפנינו מיטמן נדיר בחשיבותו ההיסטורית בשטח התפתחותה של
הרפואה, והוא מעיד על זהירותו הקיצונית של בעל "תניא" בהפליה
בין דם לדם ועל האמון הגמור והמוחלט, שרחש צדיק זה לרופא ד"ר
ישעיה מדרויא, כשם שהוא מעיד על הרמה הגבוהה של הידע הרפואי
של רופא מצויין זה, כמובן בהתאם לרמה הכללית של אותה תקופה —
לפני מאתיים שנה בערך.

ושוב הנך חוזר לאותו נושא: מה קרה למחנה הרופאים בימינו
מחד גיסא ולמחנה הרבנים, מנהיגי היהדות בימינו, שכל כך התרחקו זה
מזה עד שהר גבה ביניהם: עימות מתמיד ביניהם בשאלות היסוד של
הרפואה וההלכה. האמנם פסו אמונים בבני אדם, ואין שום אפשרות
למנהיגי שני הצדדים להתיישוב יחד לשם הידברות סופית, ותוך כדי אימון
הדדי לקבוע "מודוס ויונדיז" ואם תתרום רשימה זו להרהור שני אצל
שני הצדדים, משני צדי המתרגם, ולקירוב הלבבות ביניהם — והיה זה
שכרי.

ה ע ר ה :

במאמרי על ר' ישעיה מדרויא הבאתי את הערתו: "ועיין ב"ספר החומט" שלי".
שם גם ביקשתי מתלמידי חכמים, שיאירו את עניינו של ספר מסתורי זה, השם חומט
הינו בעל משמעויות רבות: א. בויקרא י"א, ל' הוא נמנה עם השרצים (אונקלוס —
חומטא יוב"ע — קיצונא). וכן בבבלי הגיגה י"א, ג' גזיר ג"ב. ב. ומאידך: כי היכי
ולא לחמטן אלייתה (שבת נ"ד:), חלקה בסלעים — רש"י. ולפי הערוך משמע עיפוש
(שלא יעלה עיפוש). ג. אדמה מזחה ומשמרת הפירות (קב חומטין, שבת ל"א.).
ד. חול (רש"י שם). והדרא קושיא לדוכתה: מה הוא ספר החומט.

ד. מ.

הולות

אסף הרופא, ספר הרפואות

(המשך)

(184)

1116 וזה לך האות בכל חולה לדעת אם תמהר רפואתו לבוא. אם הלילה, אשר יהיה טרם יזינע תכבד ותגדיל ותקשה הקדחת והמצוקה להחזיק על החולה, ועת מוחרת למועד תהיה קלה לרוב וארובה מאד בזיעת משפט טוב או באחד אות רפואה ומשפט, זה אות רפואה ממוחרת. פי כל אדם, אשר הוא מוכן להשפט מחוליו כאשר יקרב ליום המשפט בלילה ההוא, אשר הוא קרוב ליום המשפט, תגדל המצוקה והקדחת על החולה, ובלילה השני, אשר יהיה לאחר יום המשפט, ויכל יוטב עד מאד, יותר מן הלילה שעבר, אם נשפט במשפט — טוב ואות היום.

(185)

1117 בכל חולי הילוך הבטן והמעיים המגריב, אם ישתנו מראות הצואה היצאות ממעי החולה להיות במראה האדומה או ירוקה או בליחה מעורבת בדם ימים מעטים, ואחרי פן ישוב במראה הצואה להיות במראה תמיד בימי השרות, יועיל. זה הילוך הבטן, אם לא נשתנו מראות הצואה לרימונות אחרות הרעות, ואם יתחלפו למראות רימונות אחרות ורעות להאריך ימים, דע, פי יהפוך חוליו לרוע חלאים.

(186)

1118 כל אדם, אשר יש לו חולי ומאב בגרון, או אם יצמח בו שחין מפתנים או כנשר הגוף, ראה את מראה צואתו ושתנו. אם יהיה במראה מרידה או יוציא עם צואת מעיו מרידה, דע פי הגוף הוא חולה וחוליו מסותר. ואם יהיה מראה צואתו במראה צואת השרים והברואים, ראוי

להאכילו בחקרון ובעוצר. ואם תתעב נפשו האוכל בחוליו, ואחרי כן תראה
פי תתאוה נפשו לאכול, זה לך האות, כי הקל מעליו החולי.

(187)

1119 כל אדם אשר יעצר בלי להוסיף על חוקו לאכול לשוועה, ויעיל לו,
כי לא יגבר עליו חוליו. כי כל אדם, אשר הוא ער ובריא ואי חולה וירבה
לאכול יותר מדי ומן החוק, ידע לו, כי על זה תוולד לו מחלה.

1120 ויפיל אדם ללמוד ולהבין את הרבה הזה מבני אדם השרים והפרי-
אים. כי אם יאכל בפתע פתאום, ולא עת וחוק, ויאכלו הרבה ובמהרה,
כן ילכו אף מיניהם במהרה צואה רבה ובמהרה ולא עת וחוק.

(187א)

1121 וכאשר יפיל החולי בגוף מלעצור בה וירבה לאכול בלי תאוה,
דע כי לאהריתו להתנפל במנו, ולעודד חוליו על חוליו בהלאים הקדים
והקשים, איננו יבול הרופא מתחילת החלאים להבין האמת, לידע מטרם,
לא מן המות ולא מן החיים ולא השפיה.

(188)

1120 נאה לבהורים להיות מיניהם רבים ולחים בנמי בחורותיהם, וכאשר
יזקינו יתיבשו ויתקשו מיניו ובטנו מלצאת הוצה צואה רבה ולחה. וכל
אדם אשר יתיבשו ויתקשו מיניו ובטנו בנעוריהם ובימי בחורותיהם, דע
כי אחריתם ובעת הזקנה יהיו מיניהם ובטנם רבים ולחים ולהציא צואה
רבה ולחה.

(189)

1121 כל החלאים הפאים לאדם מרוב מאכל בלי חוק, רפואתם להדיק
את הגוף במזקה לבסוף הבטן או בצום ועצרה.

(190)

1122 וכל החלאים הנורדים מהריקות הגוף שהדיק מצום ומעצרה רבה

או ממשקה לבבם, או מהילוך המעיים לרוב, או מרוב לכת הדם, — רבואתם לאכול ולשתות לשובע בחוק הדת. ובוה החוק וברענת הזאת להתנהג בשארית החלאים הגולדים מעלילות אחרות, לרפא אותם בדבר אשר הוא צר ואויב לעלילה ההיא, אשר נולד במנה החולי. אם נולד מעלילת חולי חום לרפאהו בדבר קר. ואם נולד מעלילות קור, לרפאהו בדבר חום. ואם נולד מעלילות לחלות לרפאהו בדבר יבש. וכמו פן לעשות ברענת הזאת בכל מיני חלאים ומכאובים.

1123 תאווה לכל אוכל לחולה תחולל הרבואה לחוש, אם יתאווה החולה תאווה, בזאת תדע, כי בלה החולי ותקרב הרפואה.

(191)

1124 החלאים החדים והקשים לכל מיני הקדחת המרה לתולדותיה יבנעו וישפלו לקץ ארבעה עשר יום הם שבועיים ימים.

(193)

1125 וזה לך אות פשר לדעת, כי היום הרביעי לחולה יגיד מה יהיה ביום השביעי, ויום השמיני הוא תחילת השבוע השני, וראה עוד גם יום אחד עשר, כי הוא יום רביעי לשבוע השני, וראה עוד גם יום שבועה עשר, כי גם זה היום נחשב יום רביעי מיום ארבעה-עשר, תחשב עוד הזה שביעי מיום אחד עשר. וראה עוד גם עשרים ואחד, כי גם זה היום נחשב יום שביעי מיום שבועה עשר, ונחשב עוד היום הזה יום שביעי מיום מו, וזהו סוף השבוע השלישי.

1126 והאות אשר יצדק בפשר החלאים החדים ולא ימיר עד תום ארבעה עשר יום, ואם לא יבנעו וישפלו בארבעה עשר יום, יאריכו עד קץ שנים עשר, עד תום עשרים ואחד יום. אם יזע החולה זיעת משפט טוב ביום השביעי, יזע בוועה טובה וזאת משפט טוב, דע כי לקץ השבועיים ירפא ויקום.

(194)

1127 הקדחות הרביעיות, אשר תתגרה בבני האדם בימי הקציר רובם

תהיינה קצרות וצערות, אך הקדחות הרביעות המתגרות באחרית הקיץ ובימי הבציר, הוא זמן הקור, תהיינה ארוכות וגדולות. ואף המלאיכות להתגרות בזמן החורף יותר תהיינה ארוכות וגדולות, כי הקדחות והשחפות והצניעה הרביעה היא אשך תקינה ותעורר יום א' ותחדל יומיים.

1128 אם יהיה תחילת תגרתה באחרית הקיץ או במועד הבציר ולא תשקוט לתכלה מלאחזו את הארץ עור, ותגיע להארץ עוד תחילת החורף דע כי תארץ לשבון עוד ימי האביב, עוד מלאות פרח הגפן לפרוח, אז תשקוט.

(196)

1129 והקדחת המתמדת, אשר תקדח בחוליו תמיד, תשפית את הפח ותפכה את הגידים, ואף על פי שיהא עונה לא תארץ לשבון פרביעיה. הקדחת אשר תקדח ויתחלפו בה מרפקות גידו חורע במששך את החולה, דע כי רעה היא מאוד. כל אדם אשר יאחזנו תחילה חולי הנקרא בלשון ידון פשמושי (אפסמזוס) הוא צרותק הגידים, ואחרי כן תאחזנו קדחת ייגע לו יותר יום ביום אם תאחזנו תחילה קדחת ואחרי כן יאחזנו חולי אישפמושי.

(196א)

1130 כל חולה, אשר הוא חולה בחלאים החדים ויכל עליו חולי וקדחתו בלא דת וישימא, ויפחד ויפחד ויפחד ויפחד, אל יאחזו ואל יפכה, כי פח מעליו החולי לתפלה, כי עור תשורב קדחת החולי להתגרות בו. ואל ירא הרבה, כי אחריתם לפור. כי כל חולי אשר יכל בלא דת מששט וכלא תפחד ויפחד החול דע הוא אונת הקלות. כי חוב החולי הזה אשר יכל בלא דת מששט וכלא תפחד ויפחד, אין יפול הרופא להאמין בו באמת, ולחזק את הדא כי לא גרעם לתפלה, וגם לא יאחר מאדם וליא יאריך ימים רבים.

(197)

1131 הגידים הנקדחים בקדחת אל יאכלו הרבה, ונח אל יעזבו פלי

אופל, וגם לא ראוי להם ליגע בכל דבר יגיעה, כי אם מנוחה והשקט. כי היגיעה תאריך ימי החולי, המנוחה — תמחר רפואה, אם יש תקוה. וגם אם יעזב בלי אופל, להעצר, לרוב יותר מדי רע הוא, כי רוב המאכל יגדל ויאריך החולי, ורוב העוצר יוליד מחלה. בתחילת החלאים, אם ראוי לרפא את החולה במשקה או בהקות דם או בכל מיני חפץ הראויים לחולי ההוא, רפאהו, אך בחזקת החולי ובמחיצות (מחצית) ימיו, טוב לך שתניחנו לשקוט, ותחדל לרפאו, פן תעוררנו יותר להתגרות. וגם באחרית החולי לאחר אשר יעברו ימי חזקתו, אם לא עשית לו רפואה מאומה בתחילתו וראוי לו לרפאהו, רפאהו בכל דבר הראוי לחולי ההוא.

(198)

1132 כל החלאים קשים הם בראשיתם וגם באחריתם קשים הם מראשיתם, וחזק חזקתם במחצית ימי החולי. כי כאשר יהיה יום ההום במוקד בצאת השמש בנבורת חמתו מלחוב, ובערב בבוא השמש מרשיף, ובצהרים קשה משניהם. אך בנשות השמש לרדת נוכח המערב, ישפל חמתו מחזק הצהרים. כן החלאים קשים בתחילתם ובאחריתם אך חזקתם ומחציתם קשה משניהם.

(199)

1133 כל אדם שנרפא ממחלתו ויתאווה לאכל כדת לשבעה, אם תעצרהו לרוב מלאכול מאומה, תרע לו. וגם לא ראוי לו להרבות לאכול מכל מאכל אשר איננו טוב וערב לנפשו. כל אדם חולה אשר היה אופל בתאווה תחילת חוליו, רע כי תתעב נפשו המאכל בסוף חוליו. וכל אדם אשר תעב נפשו למאד המאכל בתחילת חוליו, ובאחרית חוליו יאכל בתאווה, והו חטוב. זה ישתנה מרעה אל טובה.

(200)

1134 בכל מיני החלאים, אם ראית את דעת החולה נכונה וניצבת כחזק תמיד ולא ישתנה מחזקת החולי בפערותו, אות שלם ומרפא הוא.

1135 כל אדם אשר יחלה בחלאים הבאים לו ממנהג גופו, או מעילת

(עלילות) תקופת שניו או מעלילות היסוד המושל בו תמיד, או מעלילות אווירי חלק, לא תרבה צרכו לרוב כצורת האדם אשר לא יהיה מעלילות האלה.

עח

1136 כי כל אדם אשר יהיה פתאום בלא מינהג ודוק ובלא עלילות תקופת שניו, ובלא עלילות אווירי הארץ, ובלא עלילות יסוד המושל בו תמיד, אף נתגר עליו היסוד החוץ פתאום בלא עת, תגדל ותרבה צרכו למאד.

(201)

1137 וכאשר תמשש את גוף ורעו ההולך, השכל בו : אם נודע לך הדפס בשכר ופגמת כחוק תמיד במשפטו בלי להשתנות פעם שני ופעם רע, אף על פי כי היקשה עליו והכביר החולץ, אל תירא כי אחריותו לשלום ומרפא יהיה לו.

(202)

1138 וגם כאשר יקל חזקת החולי ממבאובו אשר יבאב, גם זה אית שלום הוא. ואם לא יקל ויארר לעמוד בחזקתו, רע כי רע ירוע לחולת.

(203)

1139 וכל מוצי חלאים — אם תשלח ידך ותאחז את עור בשר במן התחתון וזרבות (סביבות) השורר והמפור, ויהיה עב ושמן, אית טוב הוא. ואם יהיה עור בשר הפני והשורר והמפור והרביה רבין למאד, ונבדש וגשר ברזל, אית רע הוא כי יאריכו ימי חוליו. והשומר לך מזה החולת פן תשקה משקה לפהו במנו מתחת.

(204)

1140 אדם שאיננו חולה ואין בו נגע ומבאוב, וירבה לשנות משתה תרופה למהר גופו לחולץ במנו בלא עת, יעורר עליו מבאובים וירפא אפריו ויסור ממנו כוחו כשרם יקין. וכן המתגרים לאכול מאכל רע שאיננו ערב לגוף בלא חפץ תאנה.

(204)

1141 כל אדם, אשר הוא שר ובריא בגופו, ויחפוץ לשתות משקה לשהר, נאה לו מטרם להמעיט מאכלו ומשקהו. כי אם ייטב ליבו לאכול ולשתות לשופעה וישתה משקה על שופע המאכל, לא יערב לו המשקה בגופו. וגם אם יעבור גופו למאד בצום ועצרה מטרם שישתה המשקה, וישתה המשקה אז יטחן המשקה במיעיו מרוב הצום תחת מאכל, ולא יצלת בגופו המשקה להוליך מיעיו בראוי.

(205)

1142 חולי הזקנים קשה הוא מחולי הבחורים. ואף על פי שחולי הזקנים לרוב, צרתם מעוטה היא מן הבחורים החולים. ועוד כל מחלה, אשר תאריך לשפון על הזקנים ימים רבים, רובם ימותו, או יקרבו לדמות אותות המות.

(206)

1143 עוצר הקול ישורק ההזה והשעול, אם יאחזו הזקנים לרוב לא יתרבו ולא ישקונו מעליהם, על אשר תמשול בהם הליחה לרוב.

(207)

1144 כל אדם, אשר ירפה גופו ואבריו למאד, ויפול בחולי אפופליקסין הוא ממיני הפלג, והוא המתפלג כל גופו ואבריו מכף רגלו ועד קרקדו, אם יחזק עליו החולי הזה לרוב מאד בלא תואנה גלויה, דע כי פתאם ינורף וימות.

1145 החולי הנקרא אפופליקסין אם יהיה חזק למאד לא יוכל הרופא לרפאו. ואם יהיה החולי קל ורפה ושכל יוכל לרפאהו.

1146 כל חולי חזק ומבאוב קשה שיחיה תחילתו הדאבון הלבב מרוב הדאגה והמצוקה והעצב, אין לו תקוה להרפא אחד מרבים ואם יהיה החולי קליש תקוה. כל המתחנקים והמתנקים (?) והנופלים בחולי אפופליקסין, והמתבלחים והמתעוותים בידיהם וברגליהם ובפניהם ועיניהם ונופלים לארץ

בתאם, וכתהלים ביריחם וברגליהם כותגרת המריחה, דע כי לא ימותו עד
והכלים לא יקראו לשאגון, עד צאת הרור וקצת מהיחם.

(208)

1147 כל אדם שחולא שר ובריא לרוב תמיד, וא עב ושמן ופבר בשר,
אם יפול בחרלי בבר פאפס יר, ימות בתאם, וכתה ע יחלה ויפול למשכב
ותהיה מצוקתו למאד.
אדם יזה וקריק אם יחלה לא תהיה מצוקתו, ולא פפס ע יפול למשכב ולא
ימות בתאם פאפס השמן. כי יש תקרה ברון.

1148 המהררים הנפלים בחולי איטלימפסיאה, היא ממיני הפלג, וזה
יפאס וישתנו מזה החולי מן הפיזיותיים והקנפים אשר יהיו מזה החולי,
זה ממשניות העיניים והחירוף המקובלות, וממאכל הרבה ורע ופבר וקשה.

(209)

1149 כל המפולחיים והמפולגים בנגט פראליסיאה, אשר שבתו צדדיהם
מצד אחד תצי הגוף, הם אשר נחלפו מפיזיותיהם ועיתותיהם ופנהגם וחוק
מפאפס.

1150 כל אדם, אשר יש לו מפאפס שנים ביחה, ולא יהיו שגיהם
במקום אחד — עד כי המכאוב החזק והעצום מן האחר, מפהה את האחר
והמשכב.

(210)

1151 כל שחון או אגודה או הקונית טרי ומיגל, בתחילת היקפין הפרי
והליחה ירבה ממשכב ותפטה (ותפטה) בי קדחת הרבה מאהריתו, כי לאחר
שימק בשר המקום ויחלף הפרי והמיגל, תחלף הקדחת וישכב הפאפס.

1152 ככל מיני חלאי הגוף, פאפס יתחיל האדם לחלות ולפאפס, וא ראוי
לזה ולשקוץ, שכל האתגגט ככל יגט.

(211)

1153 כל הנחוגים לחולי ומלומדי מבאובים, או הזקנים, אף על פי שהם נחלשים ברוב החולי, יותר נושאים את טורח החלאים מאדם שלא נהג בהם החולי, ומן החזקים, ומן הבחורים, ומן השרים והבריאים. (II.49) כי כל אדם נהנה לחלות ברוב ימים ושנים, אף על פי שהוא ברע יותר מן האדם שלא נהג לחלות מאומה היא צרתו ומצוקתו. (II.50) ובעבור כן ראוי לאדם שלא לשנות מנהגו וזיקו אשר נהג מילדותו, כי אם ישנה בתאום לרוב מנהגו וזיקו או לאכול לשופע תמיד יותר מחוק, או להריק לרוב גופו, או במשקיות, או להתחמם תמיד בחום הרבה, או להתקרר תמיד בקור הרבה, או להתייגע לרוב, או לנוח לרוב, או לדאוג או לשמוח, או כל דבר שלא היה נהוג ומלומד בו, רע ורע לו. כי כל דבר המרבה להכפיד על הגוף בלא מנהג, מלחמה וצרה בגוף. (II.51) והדבר אשר כמעט איננו רע לרוב, וכל אשר ישנה מן הדבר שנהג בו לדבר אחר, ראוי לשוב לחוקו ומנהגו ולעשות כל דבר כדת ופחוק המנהג.

1154 כל אדם בחור אשר יש לו בטן רך ומעיים לחים, בטוב יהיה יותר מן הפחור, אשר יש לו בטן קשה ומעיים יבשים. כי הוא אשר יהיו מיניו ופטיני יבשים וקשים בימי בחרותו, ברע יהיה כל ימיו. כי כאשר יזקין יתרפא ויתלחלו מיניו ופטיניו. (II.53).

1155 כל אדם אשר יהיה ארוך וגדול בגופו, נראה יפה ונחמד למראה בעיני רואיו בימי ילדותו ושחרותו, וכאשר יזקין, נראה בל יועיל ורע למראה יותר מפני אדם הקצורים, כי יעשה גופן וינחה וישפיל אורך גופו קומתו למטה. (II.54).

פרק ג' (פרקי היפוקרטס)

(212)

1156 ובשנות (ובחשנות) העיתים ומועדי תקופות השנה מחוק בריאות או יולדו ויתגברו חלים בבני האדם לפי כוח תולדות התקופה ושינוי העת, אם הקור, אם החם, אם לחלוח, אם יבש. והחלאים יולדו בנגד שינוי העיתים, אם גדול הוא השינוי ואם קטן, ובנגד התקופה והעת.

(213)

1157 כל מוסרי מלכות גופי האדם בנתחילת הקיץ והחורף יבנו ויבנו
החלואים זה בזה, וישתנו הנפשים והמלאכים לפי רוע המנהג ומרוב המלאכה
פלי חק, לאכול והתנבזה והמגדים הלחים והגלי היצמח מן הקור והחום
והחזיונים.

1158 ויבדקו יצא אדם — אחרים בתחילת הקציר ואחרים בתחילת
החורף יהיו במוט ובקט. וכלו בן החלואים ישמשו ויתעצבו ויתבלבלו זה
בזה ויהיו במוט ובקט. ואחרים גופים יהיו במוט והמקומות והמלאכה
ליה ולפי מהפכת החלואים.

(214)

1159 אם תראה בעיני השנה או בחורף או באביב, כי בימים יהיה
פעמים חום ופעמים קור, זה האות יגיד, כי החלואים יתגרו באחרית הקיץ
ובזמן הבציר.

1160 ובאשר תנשום רוח המגפה היא רוח תימן, הנקראת בלשון יוון גוטוס,
תכבדה אצלי האדם בשמחה ותרבה השכינה והתנבזה בלואם, וירבו גופי
האדם ויתלחלו בויקה ותעלה הארץ ויהיה חום וישרפו ויתגרו בפני האדם
חלואים במוט ויהיה וכל תולדות המלאכים המלאים בתגרת חום
ולחלות, וכל זמן אשר תגבר הרוח הזאת באלה החלואים יתישרו בני האדם
הישרים והחולים. ובאשר תנשום רוח צפון, היא רוח הנקראת בלשון יוון
בוריאס (פוריאס), יתגבר שיטל וכל המזל החזק והגדול, ויעזר הגברת, וירבו
בביתו ויעזר עזרתו ויעזרה ויעזרה ויקחת ויקח בלואם המגדים והחלואים,
וכל זמן אשר תגבר הרוח הזאת באלה החלואים יתישרו בני האדם הישרים
והחולים. ובאשר יהיה עת הקציר הבהר לטת האבוב, תפכה הזיקה בנפלי
הקדחת.

(215)

1161 ואם במוט האבים ישכון החולי במוט האדם והאמת הקדחת החרה
לשכון על בני אדם, ואם תזדה העגה בנפליהם ליום בנשף בכל עת, דע כי
יתגרו לרוב גם החלואים והקדחת החרה לשכון על בני האדם.

(216)

1162 ואם תהיה השנה מיושרת ושונה לענניה ורחותיה וחזיוה בלא זעף, למועדי הקיץ והחורף, ואף ארבעת עיתי השנה זמניה ותקופותיה יהיו מיושרים, ישפטו במשפט טוב ונכונים בחוקתם ומשפטים הטוב, גם זה אות שלום היסודים ומיעוט החול. וגם בחללים שיהיו בשנה ההיא יהיו מיושרים ישפטו במשפט טוב.

(217)

1163 ואם יתחלפו הזמנים והעיתים לחוק משפטים להיות מקולקלים והפוסים, גם החללים יהיו מקולקלים והפוסים וישפטו במשפט רע.

1164 ודע כי בזמן הבציר יתגרו בני האדם חללים הדים זמניות לרוב, וזמן האביב יותר ממועל (?).

1165 ואלמדך לדעת איפכה יהיו גופי בני האדם בארבעה עיתות השנה: בימי האביב עם תחילת הקציר יהיו בטוב ובמרפא הילדים והנערים וכל מי שרומח פוח יסודותיו לכוף יסוד הילדים, ויחלו הזקנים. ובעת הקציר ובעת הבציר ער תחילת החורף יהיו בטוב ובמרפא הזקנים ויחלו הילדים והנערים והבחורים. ובשאר ימי החורף אשר בין שתי העיתים האלה, יהיה הטוב והמרפא והשלום בשאר בני האדם הבינוניים והזכרים ובנקבות. ואלמדך להבין עת תולדות החללים ותחילת תיגרתם איך יבנעו ואיך ירומו, ואיך יבנעו וישפלו בתחילת השנה ובאחרית השנה לארבעה עיתותיה. ודע כי החללים יהיו לפני האדם בכל עיתי השנה אך רובם ורובם יולדו ויתחדדו כל חולי וחולי למינהו לפי העת ולפי בח הזמן.

(229)

1166 ואלה תולדות החללים אשר יהיו בימי האביב; הקדחת ותיגרת החם, והמרידה האדומה, והתמהון הוא פריזטיקום, ותיגרת המרידה השחורה לתולדותיה, והשנעון הנקרא מנציאה, וחולי אפיליפסיה ופלג הוא פראלי-פיאה, לתולדות הליחה וזיבות הדם לתולדות תחלואין ורוב הקיאה והמחלה

הנקראת ונאציה היא פניכוס, האוחזת בגרון, והחולי הנקרא קיריווא (?) הוא עוצר הקול ושורק החזה, ושותם הנחיריים הוא ראומטיקום, וקרה מושלת בראש וכל מיני השיעור הוא פניאוי.

1167 והצטט הנקראת ליפרא, והילפת היא ליפנה, והבוחק, הוא אלפי, והוא אופייה, והפחת וחולי קסאטיסואוס היא אודם עור הפער, ושחנים רבים המזינים פרי ומנגל לכל מיני השחנים והממחנים והגרם והחרם, והשחין הגדול הנקרא דלאקון בתפנית הנחש החוגר (?) בפער, ושחין הנקרא ממלה, והממח בשיח ובאשכיים דומה לילפת, ומעך המללים הוא פודגרא, ובאב הממחים הוא ארתריטיס, והוא ארטריקום. (11-17).

(230)

1168 וגם אלה תולדות החללים שיהיו בזמן הקציר. רובם יהיו ממלה החללים שבתבנו בלאבוב. וגם הקדחת הנקראת פניכוס, והקדחת החרה והיבשה הנקראת קאפסון, והקדחת השלישית, והשחפת השלישית, וקטט (?) הנפש, והקליא, והילוך הבטן הנקרא דיאגרא, והילוך המעינים מתחת, ובאב העיניים והראש, ובאב האזניים ושחין הממח בפה ובפער השניניים ובשפתיים, — הוא הממסה את בעיר הפה לזב פרי ומנגל, וזיבות במגל ומים רעים מביצי המזוינים, וקוויית מים רעים בתוך האשכיים, וחולי פקות השתן והאשכיים, והאבן הסוגרת בעד השתן ורוב היעקה והמזוקה ותיגרת מריקה האדומה.

(231)

1169 ואלה תולדות החללים שיהיו בזמן הכציר, ובאחרית הקיץ עד תחילת הקור, רובם יהיו בחללי זמן הקציר, וגם השחפת והקדחת הרביעה האוחזת ביום ראשון והודלת שני ימים ואחרות עור פיום / לחולי הנקראת טטריטאון, והקדחת השחפת הנקראת פלאפאטון, היא אשר לחוק ומעך לא לאחזו ולא לטבור כי משגה ומטעה את האדם שלא לידע עת תפיסתה, כי פעם תאחזנו בבורק ופעם בציחיים ופעם תאחזנו בערם לא בציחיים הלילה, או בשעה אחרת לכלי חוק, ונפוח המוחל ובאב המוחל והקוויית

המים הרעים לבטן הממסים את המועיים, וחולי הרק — לרוק טרי ומיגל, והורקון ועוצר השתן, והטפת השתן בכל עת, וחולי הילוך המועיים הנקרא דישינדרואה, והילוך הבטן והמועיים הנקרא ליאינטריאה, וכאב ירכיים וחלציים וגיד הנשה, וזאיפה הנקראת פינכום, ומצוקת הריאה הנקראת אסתמא, וכאב הריאה ושיעול היבש וחניקת הגרון, וכאב האברים ואגודות האצבעות הוא חולי ארטיטיקוס, וחולי האסכרה הנקרא איליאוס הוא פורדוסון, וחולי איפיליפסיאה, וחולי מיטנום, הוא הכלח והוא השבץ, ופלג הוא פאראליפסיאה והתמדון הנקרא פריניפיקוס, וחולי השנעון הנקרא מאניאה, ותולדות המרירה השחורה.

1170 וגם אלה תולדות החלאים שיהיו בימי החורף עד תום ימי הגשם והסתיו. כאב הצלעות והצדדים, וכאב הריאה, היא פאלאמוניקוס, ועוצר תקול ושורק החזה הוא קוריוזא, והשיעול הלח, ופוקת הם לינאמום והם לינגואמום, וחולי הילוך המועיים וכאב חדרי הבטן, וכאב החלציים, וכאב הצלעות והחזה, וכאב הלכב, וכאב הראש, ופתימת הנחיריים והניתור הגרון, ומחוגת הראש היא אילינגום, והוא סקומוטיקוס, וחולי אפוליקסיאה הוא החולי המפיל את האדם בפתע פתאום לארץ כמות בלא דעת ולא תבונה, כלי להבין מאומה לא בשמע און ולא במראה עיניים עד אשר תצא רוחו למות. ורוב החולים בחולי הזה לא יהיו כי ימותו מיד פתאום. וחולי כאב הכיכיים והרגליים ודבר שימותו בני האדם בפתע, ותולדות הליחה.

ועוד אלמדרך תולדות החלאים אשר יתגרז בפני האדם כל ימי חייהם לפי שבט המלקות עני חייהם.

(233)

1171 ואלה תולדות חלאי הילדים הקטנים היונקים והגמולים מחלב והענקים משדיים, שחין הצומח בגרון ובפה ובלשון ובשפתיים הוא הנקרא גממא, ולכל תולדות תגרת הדם והקיא ורוב השיעול, ותורד שנתם ויאחזם פחד ויראה, ויתנער ויבהל פינץ, ויכאב שוררם ומבורם אם נפח אדמדם, ותלחלחנה אזניהם במיגל, ויכאב תחתית בטניהם עד צאת טחוריהם מתחת.

(234)

1172 ובאשר תחלנה שניניהם להציק, ונכח פשר שניניהם ויהגדר, ותתגדר בהם קדחת וחום כבד בקרפיהם, ויובש וצמא לפלתי שבוע במים קרים עד הפחדים (?) במשכבותם, ויחזום חולי ספאמון הוא גיתוק הגידים, ויחלו את מיניהם בהילוך הפטו הנקרא דיאריאה, ועוד עד צימון שניניהם הנקראת בלשון יוונים קינודנזום, הם שיני כלב ועד צמחון טוחנותיהם, ואם הם יהיו הילדים שמיניהם וטבים, ואם הם יהיו הילדים קשי פטו ויפשי קרב לצאת חוצה, יחלו בכל אלה החלואים וימתו.

1173 ובאשר יגדלו יגיעו לקץ שמונה שנים, יצמח בגרוניהם ובהיניהם מופנים לפה השחין הנקרא בלשון יוונים פריסטימולאה, ובלשון רומיים נקרא טולו, ותגדלה גרוניהם ותאריך, ויגדלו בגרוניהם וימם פשר שניניהם עד יבאש ויגיעו אף השיניים, ויבאש עצם עורף צואריהם כנגד בתפיהם מופנים ותבאבנה האוניים ותאטמנה משהמון, ותולנה טרי ומגל וישריצו מיניהם גויליים הנקראים בלשון יוון אלימיונת-סטרנגולו, והשארצים הרקס פשע הנקראים אסקארידים, ויחלו בחולי מנזקת הנשמה והריאה הנקראת אפמולא, ותחזיק בהם הקדחת, ויהיו בריאיהם לירקון ותולדנה אבנים בשלפוחיתם, ויעצרו בהם השתן וילכו מיניהם דם וליחה, ויצערו חולי זקיפת הערווה הנקראת אפטיריאסמוס ויצמח בהן שחין הנקרא בלשון יוון אקרופודוניה על אשר דומה ראש השחין לקצה יתר (מיתר) הקשת הנעשה במיני הצאן לפור עימו צמר הגפן, ובלשון רומיים נקרא השחין פירר ופיערו חזיר, הוא על אשר דומה ראש השחין לראש החזיר הנחתך במזבלת, ובלשון עבריים נקרא השחין יבלת. ויצמח בגרונם אף פשיניים השחין הנקרא חויריים, ואחרים צמחונים.

(235)

1174 באשר יגדלו עוד להגיע בעת הבגרות ועד עשרים שנה ועת צמחון חזקו, יחלו מופנים על אלה החלואים שכתבנו למעלה, ועוד יתגדלו בהם מופנים מתגרת חולי קרפיהם וטוחניהם, וקדחת סגורה בתוך העצמות מאריבת ימים יטבון בגוף, ויזכרם מנהיגיהם, ויש בהם אש וישותו דם.

1175 ורוב החלאים של ילדים ישפטו להרפא לקין מי יום. ואחרים יאריכו לחלות וישפטו לקין שבנה חדשים, ויש אשר ימלאו שנה תמימה לחולי ושנתיים ימים. ואחרים ילדים יאריכו לחלות וישפטו לעת הבגרות בצמחה ערוותם.

(236)

1176 ורבים נערים ראינו, אשר חלו את החלאים האלה לקין שבנה (שמונה) שנים ולקין עשרים (עשרה) שנים.

(237)

1177 ורבים אשר יחלו לקין ימי שנים ולקין עשרים שנים. אך כל מיני החלאים האלה אשר כתבנו למעלה, ישפטו להרפא ברבים בעת בגרותם בצמחה שער ערוותם או בצמחה זקנה. ובנשים בתחילתם מועד נידתם, אז ינהגו החלאים להאריך ולשבון עליהם ימים ושנים.

1178 והבחורים במלאת השנים האלה מכן עשרים שנה ומעלה יהיו חולי השיעול וחולי הרק לרוק גם וליחה ומוגל וזרי, וקדחת חדה ועזה ויפשה ובהך וזעף ואיפלימפיאה ושירפון הוא הנקרא בלשון יוונים איקפיקום, ובלשון רומיים פוסטימיאה עם שאר החלאים שכתבנו למעלה.

(238)

1179 וכאשר יגדלו ויעברו אלה השנים ויגיעו לשלושים שנה עד הארבעים, יהיו חלואם קרבים חולי מצוקת הריאה הנקרא אסטמא, וכאב הצדדים הוא פלברייטס וחולי הריאה הנקרא פריפלימוניאה לתולדות הרם והמרה האדומה המתגרה לעזי בתוך הגוף וחולי כאב הפריכים וחולי השבחה.

1180 וכאשר יאריך הדם והמרירה האדומה להתנרות בגופם, אז יגרו בהם התמוהון הנקרא בלשון ערב ברפס ובלשון יוונים פריגמיס, וקדחת חדה ועזה ויפשה הנקראת בלשון יוון קאוסון, והילוף המיעים והבטן ומים

רבים היא דיאגנאזה ברוב מיני מראות, וכל חילוף המיטיות הנקרא פוליוא(?) ודיאגנאזה ולינגוויאלה והטפליה וההתחזיות ורוב חילופי דם וליחה אדומה, עד יתגרו במטעם, או יחיו מטעם במינה אחתו בחלציו ובשולפוחיותו.

(239)

1181 ודיאגנאזה לטעם ויכנה חלוץ בחולץ דיאגנאזה, היא עוצר הנשמה וליחה הרגש וסותם הנחיריים הוא קאטארמה, ויגבר בהם העיטול היטש והעיטול הלה, והעיון קרת הליחה בראשיתה, ליוול מן הנחיריים ומן הדפה ומרוב ניזלות הצנינה והליחה המתגברות בכל הגוף ופחלציות יסמו תוצאות היטשן ויטשן השתן בחולץ דיאגנאזה, ויחיו בלל חפצם בכל עת בחולץ הנקרא אדומה נמונה ויחלו באב האברים הוא אדומה ויטשן, ובאב הידיים והרגליים והכליות והכסלים וכלל הרגש, ויחיו בלל חפצם המושלם בהם, ויחלו בחולץ מוגנת הרגש הוא אילינגרם, והוא סקוטומטקוס, ויחלו בחולץ אפסיליקסיה הממית בלל חפצם, ויטשן אפסיליקסיה ארבעת מוסדותיה מרוב תגרות חולץ ויתגרו כל גופם בגדר, ותידד שגות ויתלחלו מוטיהם ויתגברו קבוצתם ויטשן, ונחיריהם תלחלחנה, ויטשן העמומה בעיניים ויחלו בעיניים בחולץ הנקרא גלפוקוסיה הוא נשף העיניים, הלבן הנולד מביית הבית מליפת כל הליחה, ותיכנה עיניהם ויטשן מליחה מליחה, ותאבמה ותאשמה אוניהם מליחה, ותהומה ותיצלנה, ותיול והמוטה מן העיניים באין מעצור, מרוב הליחה, ותזרוק השיפה בעיטור ויחלו בחולץ פאראליסיה ויחלו הרע הרע הנקרא פרימור.

פרק ד' (פרקי היפוקרסוס)

(240)

1182 אשה הרה אל תשקנה כל משקה תרופה חזק, ואם תעבור על המצווה, עד כי ימות הוולד בבטנה או תפיל נפל או יהא אפון, אך אחת מארבעה תמלט. והנשים ההרות הצריכות לשנות משקה לכבס, אם יהיה קרם לה ובטנה רק, השקם ממלאות ארבעה חרשים או עד מלאות שבעה חרשים, כי ראוי להישמר בילדים בתחילת ההריון, כשהם קטנים, ובעת

הקרובים להולד, כשהם גדולים. ויש אשר ירפא ההריות מתחילת ההריון עד מלאות ארבעה חדשים. ואם תשתה האשה כל דבר משקה ותפיל בעת ההיא, דע כי המשקה תפיל את הולד. ואם מת הולד במעיה ולא יוצא החוצה, השקנה המשקה להפילו.

(241)

1183 וידברו חכמי הרופאים על המשקות המוריקים את המיעים. בעת שיחפין הרופא להשקות משקה להוליד את הבטן והמיעים ראוי להוליד את הבטן הילוך, כאשר יהיו הולכים מאליהם, הילוך טוב בראוי, ואם לא יוליכו בראוי יוליכו ביום בהילוך חזק ורע, ראוי להעמיד ההילוך ההוא.

1184 כי אם יטהרו בני האדם במשקה, או מאליהם ילכו מיעיהם בראוי ובטוב, ויעיל להם ויהיה להם לתרופה ואם לא ילכו בראוי ובטוב, דע כי מוקש הוא להם.

1185 ופימי האביב והקיץ ראוי להשקות כל דבר לרפא את הבטן העליון ההוא מרוב הקרר הנקרא פטומבום, ופימי החורף לרפא את תחתית הבטן בכל דבר חם במעשה, הוא אפקטאפיון, בכל דבר מצליח.

1186 בזמן הקציר נאה להשקות משקה להקיא ממעל, ובזמן החורף נאה להשקות משקה להוליד מתחת. ופיזם עשירים וחמשה לתקופת תמוז וזרח בבוקר עד השמש הנוכח הנקרא כוכב הלב, ומיום עשירים לתקופת תמוז עד חצי ירח אלול קשה להשקות כל משקה. ומשום זריחת הנוכח הנקרא כוכב הלב, הם חזקת החום (מיום עשירים לתקופת ירח תמוז עד תכלית ירח אלול), להשמר לרפא או להשקות משקה לכל איש רווי, או נשורף, או נפתש, ולכלתי פצוץ גיד להוציא דם ולא להשקות להפיץ את המיעים מתחת ולא ליתן מבוזת אש בבשר אדם.

1187 כל אדם רזה ואשר יוכל להקיא פלא צער, נאה להשקותו משקה להקיא ממעל, ולהשמר להשקותו בחורף. IV.6

1188 כל אדם אשר הוא קשה להקיא ואשר הוא בינוני בבשרו ולא שמו
ולא רוח, נאח להוליכו מתחת במשקה, ולהשקותו בקצירו. IV.7
כל אדם אשר הוא חולה בחולי הדק לרוב שרי ומיניו לאוי להשקותו
מלחשקותו משקה להקיא. IV.8

(242)

1189 וכל אדם אשר יש לו חולי הנקרא מלגכוליא, הוא אשר ישתה
(ישתנה) דעתו מתנגדת המריחה השחורה, ואשר תמושל בו המריחה
השחורה — מהר להשקותו משקה להוליכו מתחת, ובעת הזאת רפא כל
חולי אשר ברבר שטורר ולחום החולי IV.9 ולהישמר לפלתי השקות כל
משקה חזק וקשה לאדם שהוא רך בהילוך מיניו לא לאדם שהוא רך במן
ולח קרב, כי באפס יד ילכו מיניו לפוא ליד צרה וקיצוניו. IV.10

1191 וכל הדת — לחקור ולדעת את כל המיניו ואי תשקנו לפי שאת
כל המין ולפי כל מיניו וקציו במשפט המכונים. כי אם לא יחקר הרופא
לדעת בכל אלה ישחית באין מוסר. ואם יהיה איש שמושל בו המריחה
השחורה, לרפאהו לפי בוחו. ואם תשקנו משתה חזק לעורר המריחה
השחורה, כי תתנכש בנפשו אך להשקותו ביוצא בו.

(243)

1192 וכל הילוך מיניו שהוא מפני המריחה הארוכה, הוי לרפאהו במר
יארצו לו ימי חוליו להשחית את מיניו וקציו. כי חרה ועזה היא מאד
פאש חלחלה פקש. אם תיעזב למשל, תשחית ותשחית חגור ותגרה שנים —
עייניו מיני חולי.

1193 ואלה הם תולדות שנים עשר מיני חללים: קחת מארבת ימים,
וקחת "פשה" אשר תשפיר את האדם ותפיר דיעו מיושל חומה. והשניה
קחת המפצלת היא פריגטיקוט, היא השורפת את הדם ברוח חומה
והמיבשת את הלשון מיושל חומה, והמאטמת את האזניים והמאטמת את
הפה, והמפצלת את הלשון והמפצלת את הדעת לעורר שטורר ותמחהו.
השלישית קחת המפצלת הנקראת (חסר ?) ...

(251)

1194 כל אדם שנתפא במחלתו או אשה שהפילה את ברי בטנה, ותתחזק להרפא בזן החולי ויקרה אותה להקיא שחור או ילכו מיניהם שחור, דע כי גם אלה ימותו. ההילוך מיטעיים הנקרא דיסנטריאה, אם יהיה תחילתו במרידה שחורה, דע כי ממות באין מרפא.

(252)

1195 אדם שיהיה מנוגע במחורים הוא דיסנטריאה ובעלים בתחתיות מיטיו, אם ילכו מיטיו מתחת במראה שמי היין עם ריר וקצף, ויקיא שחור, דע כי גם זה ימות.

(253)

1196 כל מיז דם היוצא מן הקבה, דע וקשה הוא כי יקרב למוות, ואם יצא הדם מתחת איגנו רע, רק כל הילוך שחור דע הוא. כל אדם אשר הוא חולה בחולי דיסנטריאה וילכו מיטיו כמו בשר דק ונמשך, דע כי ימות.

(254)

1197 אדם שילכו מיטיו שחור עם בשר נמסה או גאלה, דע כי גם זה ימות בהיליו.

(255)

1198 כל אדם אשר הוא חולה בקדחת רביעיה לא יחלה בחולי ספסמון הוא ניתוק הגידים והאברים וכל הגוף. ואם יחלה תחילה בחולי הספסמון ואחר כך תאחזהו קדחת רביעיה, דע כי ישקוט ויחדל מעליו חוליו. אדם שהוא חולה בקדחת רביעיה, אם תמשיך דבק גיד זרועו טרם שתחזק עליו הקדחת, ויגלה הגיד דופק בזעף ופחד, דע כי ימות. ואם יקרה הזעף והפחד בנור באחרונה אחרי שתשכון הקדחת, יש תקוה.

1199 כל אדם אשר לו קדחת ויזוב דם לרוב מגופו מכל מקום, מנחיריים או מן הקבה או מתחת או במקום אחר, דע כי כאשר יתחזק להירפא מחוליו יתרפא מיטיו וקרביו וילחלה במנו.

(256)

1200 כל אדם אשר הוא קדוח בקדחת, אם ירבה הדם לזוב משני נחיריו, אזהר רעה היא לו מאד ובעומים שימלח.

(257)

1201 אדם שיקרהו חולי פלג פרלזימאה, אם היה בתחילתו מימים אז יתרבו ואיבריו ומוטיו.

(258)

1202 אדם שילכו מיטיו מתחת לאו מבעל במריה בהשפיע הילוך, השפיל בו — אם תהרשנה אוננו משכוננו מרוב השפיע ההילוך, דע, כי ישקוט ויעבור ההילוך ההוא. וכל אדם, אשר היה חרש מלפנים ויקרהו הילוך מיטיו מתחת לאו מבעל להוציא במריה בהשפיע הילוך, אם ירפא מהילוך מיטיו, דע כי גם תפקחנה אוננו לשמוע.

(259)

1203 אדם אשר הוא חולה בקדחת מרוב ימים, אם תחליף הקדחת לשחפת, דע כי יאריכו לו ימי חוליו.

1204 כל אדם אשר הוא בחור ויחלה בקדחת, ופיום השישי לחוליו תאחזנו שחפת, דע כי הקדחת ההיא תפוג במשפט פסוק מנעל החולה לתבליה. כל אדם אשר הוא חולה בקדחת חדה ותפוג מנעליו היום, ואם לעת מחר תאחזנו הקדחת עת אשר פרה מנעליו היום, דע כי קשה היא להשפט ולסור מנעל החולה.

1205 אדם אשר אהזתו קדחת, ויזוב הדם משני נחיריו, אם לעת מחרת עת זוב הדם תאחזנו קדחת, דע כי זה יאריכו לו ימי חוליו. כל אדם אשר יתיגע ביגיעה באשר הוא קדוח בקדחת, דע כי יולד לו צאצאיו וילחיו חולי אפוסטימאה היא אגודת פרי.

(259א)

1206 כל אדם אשר אחזתו קדחת חזקה ויתנער בידיו ורגליו, ולא ישא ידיו ורגליו כי בכל עת תתחבטנה דע כי יצא מגבול הדעת לשגגות.

(259ב)

1207 אדם שנרפא והזקם מחוליו ויקרהו כאב באחד איבריו או באחד מקום מן הגוף, דע כי באותו המקום תיעשה אנודת טרי הנקראת אפוס-טיפיאה, ויהפוך חוליו לדבר קשה.

1208 ועוד כל אדם אשר קרהו כאב באחד מאבריו או באחד מקום מן הגוף מטרם אשר יחלה, ולאחר מקרה הכאב יחלה בחולי אחר, דע כי החולי האחרון יתחזק לעמוד ולסובב במקום הכאב.

1209 אדם אשר יש לו קדחת ואין לו בגרונו נפוח או אנודה ותאחזהו חניקה בגרונו, דע כי אות מוות הוא. IV.34

(259ג)

1210 אדם אשר אחזתו קדחת ותתעב נפשו כל אוכל, השכל בו, כי אם ישתנה דיעו, ימות. אדם אשר יש לו קדחת ואין לו בגרונו נפוח או אנודה (ב) ציאריו בשעה (?) ולא יוכל לבלוע כאכלו או מאומה כי אם בחזק ובקוצי, דע כי אות מוות הוא. IV.35

(259ד)

1211 כל הזיעות שנקדחים המתחילות לטובה ולהקל הקדחת טובות המה. כי אם יזיעו הנקדחים ביום השלישי לחולי או ביום חמשי או ביום ו', או ביום תשיעי, או ביום י"א, או ביום י"ד, או ביום י"ז או ביום עשרים ואחד, או ביום כ"ד, או ביום עשרים ושבעה, או ביום ל' וא', או ביום שלשים וארבעה, או ביום ל"ז, או ביום ארבעים ואחד, אלה הזיעות שופטות החלאים להשקטם ולהטורם מעל החולה, ואם לא תהיינה הזיעות האלה באשר בתנב בתחילת הדבר הזה להתחיל לטובה להקל, כי אם יזיע החולה ותשקט הזיעה והקדחת והחולי עומדים בחזקתם, ולא חורלים, דע

כי אלה הזיעות מניעות על אמות במבואם ואמר חלי ימים רבים ותהפכות
בגוף בחולי המבוא ושינוי. IV.36

(259)

1213 הזיעות הקרות אם קרחת חרה מגידות על אמות חמות, אם תהינה
הזיעות פתחיה והקדחת תהינה בלחיותה. אך אם תהינה הזיעות בלחיותה
לאחר הקדחת, דע כי מגידות על אורף הלאים ויש אשר מגידות תהפכות
בחולי הפכח. אדם אשר אמתו קרחת חרה ויעז, העשכל בו, אם יזיע זיעה
קרה במים, דע כי ימות. ואם אין הקדחת חרה ולא עז, אך קלה תהיה
והזיעה קרה יחיה, לא ימות, כי אם יאריכו ימי החולי.

(260)

1214 כל אדם אשר יחפץ עליו חלי וזיעה העתכל בו, בלילה מקום הגוף
תהיה הזיעה לרוב, או בלילה מקום התחיל הזיעה לזאת, שם הוא מקור
החולי שנגמם בו, ובאותו מקום תסגיר הזיעה את החולי. וכל אדם שיהיה
חולה, העתכל וראה איזה מקום יהיה הגוף קר או חם יותר משאר הגוף,
שם הוא מקור החולי.

וכל אדם שיהיה חולה וישתנה כל גופו ויתחיל פעם בפעם, להיות הגוף
פעם קר ופעם חם או יתחיל מראה פניו פעם בפעם, במראה אחד למראה
אחר, אלה האותות יגידו, כי ימשכו ויאריכו ימי חוליו.

(261)

1215 אדם אשר ישן וזיעה מרובה מתוך שנתו פלג כל תואנת חלי,
גלי ונוע יגיד כי זה יקרה מרוב האוכל שאוכל האדם יותר מחזקו. ואם
אינו אוכל האדם לרוב יותר מחזקו ויקרה פזאת להזיע בשנתו לרוב, זה
האות יגיד, כי הגוף החולא צריך משקה לחזק בוועו ולבבם בבניו לפי
כוחו וירפא.

1216 הזיעה אשר תהיה מרובה אם קרה אם חמה וזיעות תמיד בכל עת,
הקרה תמיד על חולי גרוב, והחמה תמיד על חולי קטון ומועט. הזיעה

המוצעת בכל עת בלי חוק ולחתחלה ולדשתנות פעם חמה ופעם קרה, אם
תגביר הקרה על החמה, דע כי תמשוך הקדחת להאריך ימים פניו, ואם
תגביר החמה על הקרה, לא תמשוך הקדחת ימים רבים. IV.42

(262)

1217 הקדחות בילנה, אם לא תגרענה ותשכלנה ביום ג' או ביום ד'
לחולו, דע כי תחזקנה יותר להכפיר על החולה לצערן לרוב. ואם תגרענה
ותשכלנה מכל צד או מכל דבר, דע כי לא תחזקנה ולא תשקטנה לצער
את החולה.

1218 כל אדם, אשר תאריך עליו הקדחת לשבוע בנפיו ימים רבים, דע
כי אחריתו לנמנה בפשרו שהינים, או יולדו מבאזכום באכזיו ובקצות גופו.

1219 וכל אדם אשר הוא חולה בקדחת ויצאו בפשרו צמחונים ושהינים,
או יולדו מבאזכום באכזיו ובקצות גופו, דע כי זה יקרה מרוב מאכל. IV.44

(262א)

1220 אדם קדח בקדחת ותמשש גיר דפק ורועה, והנה הוא דופק קטנות
ורקות ורפואה, דע כי נכון הוא להבאזכר קצות אבריו, וימלא בשרו שחין דק
וקטן לרוב מאד, וכל זה מרוב האוכל. IV.45

1221 אדם שאחזתו שחפת עם קדחת, אם תהרל השחפת ותעמוד הקדחת,
ולא תשכל ולא תפור, דע כי ימות.

(263)

1222 אדם שהוא קדח בקדחת, ויצא מפיח או מתחת בתוך צואתו או
בתוך שתנו כמו מפרפר או שחרחר, או נבאש ונסרה, או אדמדם או
ירקק, או מפורפם, כל אלה, אם לא יחדלו ויתחלפו לזובה, רעים וקשים
הם, כי מקריבים למוות. ואם יתחלפו וישתנו לזובה ממראה הרע למראה
טוב, דע כי אלה זובה הוא, כי יש תקוה. IV.47

(264)

223 אדם שהוא חולה בקדחת אשר לא תהיה ולא תשפיל, אם יהיה בשך גופו כמחויץ קר ופפנים חדים קרפיו יפער כמו אש ויצמא הרבה למים, דע כי ימות.

(265)

1224 אדם שהוא קדוח בקדחת אשר לא תהיה ולא תשפיל, הסתכל בו, כי נרפכו ונתעוררו שפתיו או עיניו או גבות עיניו או עפעפי עיניו, או אפו ונחיריו או נהפך ונתעורר, או אם תהיינה עיניו פקוחות ולא יראה בהן, ולא ישמע למדברים עמו מפני חולי הגוף וצרת נפשו, אם יהיו כל אלה האותות, דע כי קרוב הוא למות.

1225 כל אדם אשר יש לו קדחת אשר לא תהיה ולא תשפיל פחוקה, אם יאחזהו כמו חולי הנקרא דיספניאה, הוא מצוקת הצלמה, היפשה, או שיטוף יפשו, וישתנה דעותו ויהנה מפיו דברי דיק, דע כי זה ימות.

1226 כל אדם אשר הוא חולה ויראה בו אגרה, הנקרא בלשון יוון אפוסטמוסאה הוא אפוסטמוס, הוא מקבץ הדם והמזג הנקבץ מבלבנים לגוף או מחויץ לבשר הגוף, אם לא תתפור האגרה הזאת או אם לא תתרפך להתפח (להפתח(?)) מהרה בימי משפט הקדחות הראשונים, דע כי יאריכו ימיו חליו.

(266)

1227 אדם שהוא חולה בקדחת ותתעורר בו הפוקה הוא ליגמוס והוא לינגאזמוס, ולא תשקט הפוקה ליום שלישי או ליום רביעי או ליום חמישי, דע כי ימשכו ימיו חליו להאריך. וזה אם תהיה הפוקה. ואם לא תפור הפוקה, דע כי ימות או ביום רביעי או ביום שביעי לחולי הפוקה.

(267)

1228 כל אדם אשר הוא חולה בקדחת או בחלאים אחרים, אם תדמענה עיניו מחפצו אין זה רע. ואם תדמענה עיניו מנרות דמעות מאליהם בלא חפץ חולה, דע כי גם זה ימות. IV.52

1229 כל אדם אשר הוא קרוח בקדחת ותראה על שיניו דיר בליחות
מועי הבהמה, או כמרק ראש ופרעיים הנקפה או כמימי הפרפחינים מכוזבם,
דע כי תחזק עליו הקדחת עוד לרוב IV.53

1230 אדם קרוח בקדחת אם תצבע הקדחת את שיניו כמו כרובם, זה
יהיה מהזקת בערת הקדחת והמרורה האדמדמת והירקון.
כל אדם אשר יתגרה עליו שיטול יבש וקטון וקל בקדחת חדה ועזה ונבערת
הנקראת קאוסון, דע כי לא יגביר עליו הצמא לרוב.

(269)

1231 כל הקדחות האוהזות את האדם אחרי אשר תיאלם לשונו מלדבר,
רעות הנה, מלכד הקדחת הנקראת אפימיריגון.

(A269)

1232 אדם שהגביר לשונו מלדבר, השכל בו, אם תאחזנו קדחת פתאום
אחרי יבביר לשונו זאת אפסן הוא. ואם תוסיף הקדחת להתגבר לאחזנו,
אל ירא, כי זה יש לו תקוה.

(270)

1233 אדם קרוח שיאחזנו שיטול קטן וקל יבש עם חום קדחת ויבש,
דע כי תמהר הקדחת לבור מעליו ולא תמשך.

(271)

1234 כל אדם אשר הוא נקדח בקדחת וזיזע בזיעה, ולא תיגרע הקדחת
ולא תשכל ולא תחדל, זאת דע הוא, כי יאריך החולי להמשך, ועוד יגיד,
כי יזיזע ויתלחלח יותר. IV.56

1235 כל אדם אשר הוא חולה בחולי הנקרא ספסמון, הוא ניתוק הגידים
והאברים, או בחולי השבץ הוא טטנוס, אם תאחזנו אחרי כן קדחת, דע כי
הקדחת תתיר את החולי הזה וירפא.

(272)

1236 אדם שיאחזנו פלג הוא פאראליסיאד, וישכרות אחר מושני צדדין
או יסור חום בישרו להיות קר מושלג ולא ישור לחמו, ואם תקרהו קדחת
קרה וטוח ונבערת הנקראת קאסון, אם תאחזנו שחפת, תשקום הקדחת
ותפור.

(273)

1237 אדם שאחזתו קדחת וירבה לזיעה בכל עת והקדחת עומדת ולא
תפור, דע כי תמשיך טליו הקדחת כדי להאריך ימי מחלתו להתחלף לחלאים
אחרים רעים וקשים.

1238 השחפת והקדחת השלישית, אשר היא פאמות ופודיי (ודאי) שלי-
שית, ותכנע ותשפיל להשפיל לקץ שבעה אחיות ותפיסות ומועדים, והם
ארבעה עשר יום. כי הקדחת השלישית תופסת יום אחד וחודלת יום אחד
ועד ירי יום. אם היא ארבעה תופסת שבע פועמים ולא תאריך יותר, ואז
תחל. IV.59

1239 כל אדם, אשר חלה בקדחת ותתפשט אוניו מושמוע מחום הקדחת,
אם יזוב דם מגחיריו או ילך פאנו מתחת בריחיו מיניעים, דע כי תפתחנה
אוניו לשמוע וירפא. IV.60

(273)

1240 אדם, כי אחזתו קדחת ותאלם לשני מלרבר, אם יזוב דם מגחיריו
או מתחת ישיע דם, דע כי ירפא.

1241 כל החלאים הממהרים להשפיל בתחילת ימי החולי, דע כי קשים
דם להשפיל, כי לא ישפילו לסור לתפלה באשר יחפכו וישורו להתגרות
על החולה.

1242 אדם אשר הוא קדוח בקדחת אם לא תניחנו הקדחת לסור מעליו

בימי המשפט הראויים ותנחננו בימים אחרים אשר אינם בימי המשפט, דע
 כי מינהג הקדחת להפוך ולשוב להתגרות עליו עוד.

(273)

1243 כל קדחת מושבת ומארכת ימים אם לא תסור למספר מועד תכליתו
 עשירים ואחר יום, דע כי תעורר מכאיבים וחלאים ימים.

(273)

1244 כל קדחת האוזות את האדם, אם יזע החולה או ילכו מיניו מתחת,
 ולא תסור הקדחת בזיעה או בהילוך חבטן, דע כי תעז ותאריך ימים למשך.

(274)

1245 כל אדם אשר אחזתו קדחת ויתעורר עליו ירקון הוא איקטירוס,
 מדרם שבעה ימים, דע וקשה הוא מאד.

1246 ואם ילכו מיניו מתחת, יש תקוה, ואם אין אסון הוא.

(275)

1247 אדם שאחזתו קדחת בחוליו בהוק ומועד במינהג אחד, דע כי יש
 תקוה להרפא.

1248 כל אדם אשר הוא קדחת ותאחזתו שחפת בכל יום, דע כי
 בכל יום תשקוט מעליו הקדחת עד בוא עת חוקה לאחזתו אותו ביום מחר,
 ואחריתו לפור ולשקוט לתכלית.

(276)

1249 כל אדם אשר יש לו קדחת אם יקרהו חולי איקטירוס, הוא ירקון,
 ביום השביעי, או ביום השמיני, או ביום י"א או ביום י"ד יום טוב הוא.
 כי כל זה יש לו תקוה להרפא.

(277)

1250 אם לא יתקשה צידו הימני נוכח הכבד. ואם יתקשה ויבא, איננו
 טוב, כי אפון הוא ומוות. IV.64

(278)

1251 בקרחת האוחזות את האדם, אם תהיה בשינוי בערת חום חזק למאד ויתאכל בשנו... מבינים וידפוק ליבו במאד, את רע הוא.

1252 כל אדם אשר יש לו קרחת, ופאשר ישן ויעור מנצתו יקרהו באב או פחד ויראה, או חולי ספסמון, את רע הוא. IV.67

1253 כל אדם אשר יש לו קרחת חדה, אם יאחזנו חולי ספסמון, או אם יבאב בשנו נכח הכבד והמחול ונכח הקרב העליון בבאב קשה וחזק, דע כי רע הוא.

(278)

1254 אדם שאחזתו קרחת, השכל בו ומששהו, אם ירוב הפסן להיות פנפוח למעלה מחזק משפטו והוא מבאב לו, דע כי אסון ומות הוא.

הנה חסל פרק רביעי.

1255 כל אדם אשר יש לו קרחת אם תתקצר נשמתו מלהתנשם בחזקו, אך יתנשם בקוצר נשמה קטנה ורזה מעומה את רע הוא, כי זה האות יגיע על חולי ספסמון. ואם אחזתו קרחת, אם יתחיל לדבר עד פוד (?) אבריו, יש תקוה.

פרק ה'

(303)

1256 כל אדם יתפסהו חולי השפץ הוא בלה, והוא נקרא בלשון יונים טיטנוס דע כי לימים ארבעה יאבד וימות. ואם יעברו ד' ימים והלאה דע כי תהיה לו רפואה. V.6

(304)

1257 כל מופלג ומופלג ומותמה, אם יחיה עד יום ד', ירפא. החולי הנקרא איפלימפסין, הוא ממיני הפלג המשנה הדעת, אם יאחז האדם מטרם אשר יצמחו שינרות ערוותו לבוא לעת בנרות, דע כי יחזיק רפואה

ישי' לו ארובה ומרפא. ואם יאחזו זה החולי את האדם מבין עשרים וחמש שנה ומעלה, דע כי רובם ימותו בזה החולי באין מרפא.

(305)

1258 כל אדם אשר אחזו כאב הצד והצלע הנקרא פליבריטיס, אין לו רפואה עד מלאות יד' ימים. ואם ימלאו יד' ימים ולא יטהר מן החולי להרפא לתכלה, דע כי יפול בחולי אימפיקוס*) לרוק טרי ומיגל עב ושמן מפיהו. V.4

1259 והחולי הנקרא פתיסי, הוא חולי הרוק לרוק טרי ומיגל מן הפה. רוב החולי הזה יאחזו את בני האדם אשר הם מבין שמונה עשרה שנה ועד שלשים וחמש שנים. V.9

(306)

1260 כל אדם אשר אחזו חולי הנקרא קינאנשים**), והוא זאבה, דע כי מן היום הראשון ועד היום הרביעי עומד בהבלי מוות. ואם יעברו ד' ימים, יפטע החולי הזאבה ויתחלה מן הגרון וירד אל הריאה, וימות לקץ שבועה ימים או לקץ יד' יום. ואם ימלט ויעבור אלה הימים, יאחזהו חולי הרוק הוא אימפיקוס, לרוק טרי עב ושמן ומיגל מפיהו.

(א306)

1261 כל אדם אשר הוא חולה בחולי הרוק טרי ומיגל מפיהו, ובקשת לנפותו, אם יחיה ואם ימות, קח מן המרי והמיגל אשר יוציא מפיהו בשעה של שיעול ושים על גחלי אש, ואם יבאש ריחו בכופר ריח דע בריח בשך נבאש ונמס וימרטו שערות ראשו מאליהו, דע שימותו. V.11

(ב306)

1262 כל אדם אשר הוא חולה בחולי הרוק לרוק טרי ומיגל מפיהו, וימרטו שערות ראשו מאליהו, אם יחלה עוד בחולי הילוך מעיים לרוב, הוא ההילוך הנקרא פלשון יוונים דיאריאה, דע כי ימותו. V.12

*) Empyema

**) Kynanche, Diphtheria

(306)

1263 בל אדם, אשר ירוק מפיחו דם בקצה, או אם יקוץ דם, דע כי מן הריאה הוא עולה באין כחש. V.13

1264 בל אדם יש לו חולי הרוק לרוק מרי ומיגל מפיחו, אם יחלה עוד בחליץ מועים, הנקרא דיאריאה, דע כי ימות. V.14

1265 בל אדם אשר חלה באם הצד הוא פליברייטס, ומן באם הצד נפל עוד בחולי אימפיליקוס לרוק מרי עם ישמון מפיחו, אם ימהר מחולי הרוק וירפא מקין מ' יום ליום תחילת חולי הרוק ועד מ' יום, דע כי נרפא מלאה שלמה. ואם לא ימהר מחולי הרוק להרפא מקין מ' יום, דע כי יאריך חוליו ויתחלף מזה המין למין אחר של חולי הרוק הנקרא ביתיסקוס לרוק מרי ומיגל רקין ומיגל ימים רבים ישנים רבות, אם יחיה. V.15

(307)

1266 המים החמים ופל חמוץ ירעו לאלה הדברים, ואם ירבה האדם לקבל חמים על בשרו או לשנות החמים לרוב, ירף בשרו ויתרבה עוד בשרו להיות רך ורף בבשר הנשים, וירפו גידיו ומיתריו ויחלש כח גופו ותשפל רוחו, וירבה בו זיבות הדם וקוצר הנפש והנשמה הוא ליפוימיאה, ובאשר יחיו באדם בל אלה הדברים, מוות הוא. V.16

(308)

1267 והקרים ירעו לאלה הדברים: אם ירבה האדם לקבל על בשרו הקרים בלי חוק ופלי דם, או לשנות הקרים בלי חוק ופלי דם, יקרה עליו חולי ספסמון ופחד מדבקותיו וגם פליבו, וכלה הוא השבין, והוא טטנוס, ושהרות הבשר להיותו שהחיר, ושהפת עם קדחת ופלג ורעדה ומריחה שהחירות, וליחה הקרה, ושברון בעצמות ובאברים. V.17

1268 ועוד ירעו הקרים להיותם מלחמה ורעיון לעצמות ולשיניים, ולגידים המותניים, ולמח הדאש ולמח חבל הישורה, וללזניים ולעורף ולמח העצמות. V.18

1269 זרב מיני הקור ירישו את ענמות האדם ענלות בלי עיצורי פוח, פי תטורר הליחה ותמח את הדעת, וכל זה מפני הקור. פי תבוא הציתה אל תוך המוח ובהגיע הקור אל העצמות והמוחה, גם הגידים יתקדדו וימשכו את הליחה עם הדם עד כאם השיניים ועד התפוצצם, אז ישבתו מלשחון האוכל.

ואם על זאת יתגרה האדם לאכול את כל חם התאוה בכאם שינוי מפני הקור, אז תתרכבה שינוי וטחנותיו, כאשר יקרה את רבים בני האדם.

1270 אבל החמים אחזבים ורעים הם לנוף ומועילים לחמם כל מקורר, רק ירעו להזיב דם ולהוליד טרי במקום אשר זכ ממנו דם. V.19

(309)

1271 המאכל החם והמשתה החם והמרחץ החם, אם יאכל וישתה האדם תמיד מאכל חם ומשתה חם בדת ובחוק ובראוי, ובמנהג הנורף, או אם ירחץ תמיד בחמים בדת ובחוק ובראוי ובמנהג הנורף... ובמשפט החבמים יועילנו. כי יתרכבו כל אבריו הנקשחים והמיושמים מפני קור ויתמתחו הגידים ומיתרי הגוף אשר קפדו וצפדו מרוב ימים, ויתרכבו כפות הרגלים והעקבים הצפודים והנבקעים. רק את מקורות הדם ירעו ויוסיפו רוע לגרה אותו.

1272 זרוב האוכל והקור והמשתה הקר והחיצת הקרים, ירע לכל שחין אשר יהיה בתוך הבטן פנימה או במיתים, ויגרה מכאוב ונשימה בקרבים ויקשיח ויצפיד את העור וישחיר את הבשר, ויכאיב הפער והאברים בלא תואנת מקפץ טרי ויגרה באדם שחפת עם קדחת וניתוק הגוף הוא סכסמוס וחולי השפץ הוא טטנוס. V.20

(309)

1273 ייש אשר יגרה באדם חולי השפץ בלא תואנת נגע ומכה. ואם יקרה באדם חולי השפץ, הוא חולי הניתוק, ויהיה האדם בחור ושמן בבשר או פינוני בבשרו ויהיה חצי עת זמן הקציר, אם תשפוך עליו מים קרים לרוב, אז יצפיד העור ויקשיח בלי להניח חום הקרביים והגוף לצאת חוצה

מן הגוף, ויפגור כל החיוב מנחות לגוף. ואז, ישנה קצת הגוף להם, והחיים ישנה ויחיה את החולי הזה להביא רפואה, ולהצילו מן החלאים האלה. V.21
1274 והחיים יולידו פרי ומיגל אף לא בכל מכה. ובמאד מאד יגדילו להועיל להקדקד ולרפד עור הפשר, ולהניח ולהשקוט צרת השחפת וחולי פפסטון וחולי טפגוס.

(312)

1275 וירפא כובד הראש ויועילו לרוב לשבירת העצם, נקרא פלשון ויונים קאטאמא, ולעצמות הנרקקות. ועל כל אלה יותר יועילו בשחיני הראש ולכל אבר הגוף אשר הוא ברת ויפגור מפני הקור, או נתנפת. ויועילו לחולי שחין היגוף המהמל במקום פשר צימחוני הנקרא פלשון ויונים אירפיים איסתאומיני, ויועילו לכוני התחתון הוא שרשר, הנקרא פלשון ויון אדרא, ויועילו לבלב הביצים והערוה והבטן התחתון והשלפוחית והרחם. לבל אלה יהיו החמים אהובים ורעים להועיל ולשפוט ולרפא, והקרים יהיו לבל אלה מלחמה וימיה ופאירפיים ושינאיים. V.22

(312)

1276 אך אלה יהיו ראויים הקרים: להעמיד זיבות הדם לשפוף הקרים על מקום הזיבות עץ אשר יעמוד. רק לא לשפוף הקרים בפתח מקום הזיבות, כי מועל המקום המזויב פגור הגוף והתעלה המזויב ממנו הדם. ויועילו להשפף לרוב עץ כל נפה אדמדם ונבאב וחדש, ועל כל קדח ובערת הנשר החרש אשר הם אדמדם ונראים כדם ומלאים הם חדש וחי, ואם יהיו מקום הנפה וקדח ישן ונישן ותשפוף עליו קרים, ישחיהו בשחירות. ויועילו בשחין הצמחוני הנקרא אירפילא, אשר לא נפח ואין לו פרי, אך אם נפח ויש לו פרי, ירעו הקרים. V.23

(312)

1277 ואם יהיו השחונים והצמחונים מחוץ לפשר הגוף, ונראים כולם מלאים הם ומיגל ומורי ויעפוף עליהם קרים, או יפח האדם לאכול קר ולשתות קר, לבין הנבט השחין לצאת הדם, או יקדחו קדחת עם שחפת ופחד פמישוי ויועו וחילי פפסטון.

(312:)

1278 והמים הקרים אשר הם משלג ומקרח ומכפור יהיו מלחמה ורעיון
בחזה ובגרון, ויגרשו השיטול, וקאטאוריאח וזיבות הדם האגודות אשר יהיו
בקצות האברים עם בלא בלא מרי. V.24

1279 אך אם יהיה נפח בקצות האברים או חולי פודגרא או חולי ספסמון
לרובם כל אלה יועילו הקרים. לשפוך עליהם על מקום החולי ממים הקרים,
ישקמום הכאב ויפזרו הנפח, וישככו החולי וירככו העביון, וישמרו את
מקום הכאב בלא מקבץ מרי ומיגל. אמת, כי במעט ממיתים את הבשר החי
ומישנים ומרפים את המקום ברפיון ועצלות מעט לפי השעה. V.25

(7312)

1280 כל בני אדם המערבים את אוכלם במשקיהם פעם קרים ופעם חמים
בלא זנום ובלא חוקם ובלא מוצה ובלא מנהג, ובלא צורך רפואת הגוף,
ויאכלו וישתו בלא חוק ובלא דת וירבו לעמום על קרביהם בלא חוק ובלא
עיתות האוכל, יתגרשו בהם החלאים האלה: הקדחת והירקון, וחיבול המיעיים
והקרביים, ויתנפחו שוקיהם ורגליהם, וגם פניהם יתנפחו פעם בפעם. ואם
תקרה העלילה הזאת לבחורים, תרומ ותגדל בערת חום קרביהם על בערת
חום בבריהם, עד המלאות המרידה התלויה בבשר, אז תתפשט המרידה.
לרוב יהיה גם החולי גדול ורם. גם לדבר שהוא הרבה מאלה מביא המות.

1281 כל אדם, אשר הוא מבין מי שנה ומעלה, אם יפול בחולי התמהון,
הוא פרניטיקוס, לא יושע מומנו להרפא לתכלה.

1282 כל אדם אשר יש לו קדחת רבועה, אם יזוב דם מנחיריו, אות רע
הוא. VIII.1

(312ח)

1283 הזיעות המגידות צרה ומצוקה וחלאים בבני אדם אלה הן: כל
הזיעות הנזעזעות בימי משפט החולי לפי ימי המשפט הכתובים בספר, אם

תהיינה הזיעות עזימות וחזקות במאור ובהמהרות לצאת מן הגוף חזקה
במהרה ויצאות לרוב מן המצח כמו טיפות מים וקרורות מאד ורבות, אלה
הזיעות רעות הן וצרות להרע בגוף בחולי קשה ומבואה חזק ויסורים רעים
ימים מעטים אם למוות אם לחיים. VIII.4

1284 פחלאים המאריכים ימים רבים באדם, אם יקרנו אחריו בן חילוד
הפחן לרוב, רע הוא. VIII.5

1285 כל דבר אשר יקרה לאדם לפי מנהג הגוף ולפי בה היסודות, חזק
וקשה הוא ביותר, ויש איש ממות.

(1312)

1286 ועוד אודיעך טעם שני, פי אם העת והזמן מתנצח ומריב ומתחזק
לחילי, באשר יהיה חורב זמן הקציר ויתאווה האדם לשונות המים הקרים,
ועל זה יצטרך האדם לחלוח הקויות המים רעים ויהיה רע וקשה עד
מאד. VIII.8

(1312)

1287 כל אדם קדוח, אשר ילכו מייעו ציאה אדמונית מבורכמת, אז ייחז
רע, או כמראה האדם מן או כמראה השוענים השחורים ומפורפרים, אם לא
יחילו כל אלה, ארת רע הוא, ואם יחלפו, יש תקוה. ואם יפגרו ויעצרו
מבית לבחן, רע הוא. VIII.9

(1312)

1288 כל אדם, אשר הוא מבן ארבעים שנה ומעלה אם יתפלג לא ירפא.
ואם קטון הוא מבן ארבעים שנה ולמטה, יש תקוה. VIII.1

(1312)

1289 כל חולי ובכאוב אשר לא ירפא במושקה, ירפא במפנות אש ברזל
מבועי באש, וכל חולי ובכאוב, אשר לא ירפא במפנות, אין לא רפואה. *

VIII.6

° האפוקריסים VIII 8-18 נמצאים בספר Hippokrates Hebdo-mades.

(312י)

1290 כל אדם אשר ירבה בבל עת לשתות משקה תרופה לכבוס מעיו, יפור בוחו במרם יזקיו.

(312ב)

ואגידך, כי בהגיע קץ תקופת השנה, הוא אחרית הקיץ, ישתנו החלאים. כי בקיץ יתגרה בבני אדם הקדחת החדה, ובחורף יקוו המים בבטן. ורוב זה בכל אדם אשר הוא שחור במראהו או בין השחור ללבן, או בין האדום לשהור. VIII.8

(312ג)

1291 כל אדם אשר הוא חולה, וראית את לשונו שהרחורת ואדמדמת כדם ומפורפרת במראה עופרת, כאשר תראה אחד מאלה האותות, דע כי גם זה החולי רע וקשה הוא. ואם יעברו אלה האותות, דע כי גם החולי יקל וישקוט ויקל.

(312ד)

1292 וראוי להתבונן ולהשפיל באותות בעלי הקדחת החדה, לידע מתי ימות ומתי יישע החולה. VIII.10

(312ה)

1293 וזה לך האות: אם היתה הביצה שפלה וחמה, הוא אות המות.

VIII

(312ו)

1294 ואם היו ראשי האצבעות מפורפרים במראה עופרת והשפתים מפורפרות ורפות מלחשתם וקרות ועבות או מעוותות והפכות, אות מות הוא. VIII.14

(312ז)

1295 ואם תאפלנה עיניו בנשף כדיון מראות, ויהפוך פניו מבני אדם, יסתיך פניו מבני אדם היושבים בפינותיו, ויתאווה הרממה ותהיה בו שינה ותנומה וחום לרוב, אין לו תקוה. VIII.15

(9312)

1296 ואם ראית כי רוחו תעוררנו בגלי היס להתנשם במאור מאד,
ויתאונן בקול ה' והממה ויאנח ויאנח ולא יכיר את הסופרים אותו, ויסעף
גופו בצערה גדולה, ולא ישמע ולא יקשיב למדברים לו דבר, ולא יפין
ולא ישכיל — זאת מות הא. VIII.17

(9312)

1297 ואם יקרא כל מה שישתה מן הנחירים, את מות הוא. ואם ראית
כי: טה צארו לצד אחד, וראית את נחיריו כי גרפון וזרוו (?) ונשפן
ונתפרפר, וראית על פניו באבק ופעין וטניו במאששות או מנהיות
בבופות, זאת מות הא.
ושאמר הוא עתיד למות, יראו בו כל אלה האותות ויתוודע וישכיל בפני
בגלי הא, ויתנפחו קרבו ויטניו ויתנשאו. VIII.17

(9312)

1298 ובשעות המות, באשר יעלה הנפש מן הטבור ולמעלה, וממעל למקום
הפליאות, ויחפר ויפאש להלחלוח בולו. ובאשר יצא חוץ החום מן הרואה
ובין הלב ויתנשם וישימות ממנהרות ונפתעות וקרות, פעם מן הראש ופעם
מן הגוף ובין המקום מכון החיים. ובאשר תישא הנפש במקום מכון
החיים ותחפר ותרנגרע מן הגוף במעט מעט להתגרה רעלות מלמטה למעלה,
מן הרגליים ועד הפה, אז תצא חוצה הנפש ורוח החיים מן הגוף ותכלה.
וימות האדם וישאר גולמו קר ונות באליל, כל יועיל מאומה, דם ומריח
וליתה נשאר מלפני רוח החיים.

(9312)

1299 וטוד אופי להגיד לך אותות המות: אם ראית רוח נשמת החולה
המה מן הטבור ולמעלה, ועד החזה, ותעבור להלחלוח הנשמה, ואזוחוהו
פיקוה... בידיש, כל אלה אותות המות, אשר ימות פתאום. VIII.18
כל רוח נשמה, חיוורת מן הראש הוא אות החיים. וכל רוח נשמה אשר

יתנשם החולה בעת חזק חליו, אם יתנשם מלמטה למעלה ותהיינה הנשימות קרות, דע כי זה סוף החיים, כי בא המות.

(420)

1300 והנה הורתיך ולמדתיך את כל אותות החלאים לחיים ולמות, לפי אותות מיני החיים ותכונותם עם מסיבות ארבעת רבעי הגוף ליסודיו לכל תחלואיהם עם רפואותיהם לכל עלילותיהם, לארבעת היסודים, לדם ולליחה ולמרירה השחורה והאדומה, להבין בין אותות החיים ובין אותות המות עד תכלית לדברים האלה.

★

המשכילים יבינו והנבונים ישכילו. כי נחלקה החכמה לגבונים, והכסילים לא ינחלוה. כי למי חלק ולמי רוח בינה — כי לחכמים נתנה.

★

תמו שבע פרשיות המשובחות הנקראות איפורסמו שעשה איפוקרט החכם ומסר לחכמי הדורות עד היום הזה.

★

ברוך יי, אלוהים, אלוהי האלוהים ואדוני האדונים, אלוהי ישראל, עושה נפלאות לבדו, שנתן מחכמתו לשבתי בן אברהם (לדוד בן יוסף) ועזרו לפרשם מלשון יוונית בלשון ישראלית, אמן. גם כן ברוך יי, אלוהי אברהם עבדו, אני הכותב, אשר בקשתי ממנו בחילה להוציאני מבטלה, ויאמר יי אלי ובשרני: אל תירא אברהם (?), אנוכי מגן לך, שורך הרבה מאד, כי אהבתי מאד, אשכילך מאד, ובכל דרכיך תשכיל ותצלח, אמן. אברהם בן שבתי זלחה.

★

[להלן יובאו סעיפים מתוך כתב יד בריטיש מוזיאום, אשר זהו על פי הסעיפים המקבילים להם בכתב יד אוקספורד. לצד כל סעיף המספר המתאים בהדפסה, על פי כתב יד אוקספורד. (ב"קורות").]

★

1301 אלה הם אותות המדפקות, שפרש אסף מספרי חכמי הרופאים ומבני עומק דעת הרפואה. וידברו החכמים על אודות מדפקות גיר הזרוע להבין בדעת וחכמה, למשיש את הדפס ולחבין את האמת.

(421)

1302 אם משיש גיר אדם, השכל בו, אם ידפוק שנים עשר שורות לפי פה האיש, אם פנח ואם פכה, רק באחת ידפוק י"ב — דע כי שר ובריא הוא, וסודותיו ממוסכים וחס על תכונתם. ואם משיש ויזרע לך, כי ידפוק לך ארבע לא שורות, וחמישית תרש בלשך ידלג הצב (בעזות) קלותו — דע כי אפפוחו חבלי מות ויקרה למות.

(422)

1303 ואם משיש לעת ערב וישתנה הדפס, וידיה הנרי פסוחב מן הדור לחיין, בלשך יסחוף העקרב את זנבו, דע כי גם זה קרוב למות. ואם משיש ותתבונן, כי ידפוק שנים לא שליש, אחרי כן יברח מתחת אצבעו וידום מעט ואחר ידפוק, דע כי גם זה קרוב לרוב (למות). ואם משיש ותתבונן כי ידפוק שליש גמולות וחמיש קטנות, דע כי יש תקוה מעט.

(423)

1304 ואם ישפכ איש את אשה ויקום מעליה כן ידפוק גיר ורועו גם זה פגמלה, לא יראם, כי איננו חולה אף מיעט שכתנו. ואם ירין איש הרבה ורוע גם זה תוציא פגמלה, איננו רע. ואם משיש ותתבונן בדפס והנה הוא גלול כזרע גד, גדף (ובס) ודפס לחיין, דע כי נעצר מיעט מלציאת חוצה מרוב יובל העטין וחס הדקריים. כי להסמר (להחשיך) ולהוציא את הדומן, ימות. ואם חולה הוא ולא נעצר מיעט, דע כי גם זה ימות.

(424)

1305 ואם משיש ותתבונן כי ידפוק שנים עשר רפות רפות בליין בה, דע כי מיעטו החלבים מחולי הקרב עם קחת רבה.

(425)

1306 אלה איתות מדפקות גידי (האדם) לדעת ברייתו ושרותו ומחלתו. אם ידפוק י"ב שדות בריא הוא, ואם י"ב מדפקות חולי מאריך הוא. ואם בנמלה או בעקרב או בצבא אלה איתות מוות.

1307 וידבר ענין על ממש ממששות לגשש הרוע, ויאמר אסר: אם משיש את המכולל והמשישע והמנותק, אם משיש את אלה, גידהם ידפוק קטנות תשור, בלא פוח מאוחרות. ואם תמשיש את המופלג גיד ורועי ידפוק באלה. ואם משיש את אדם אשר יבאב את ריאתו וישעול שיעול יבש, ובחזק ותנשם נשמותו במשיש אתו בורעי בן תמצא את הגיד: ידפוק בגלי הים הדופקים על היבשה בתלכדים זה בזה, וידפים זה את זה במהרה. ואם משיש את אדם אשר אחזו פחד לבב, כי ידפוק, ואם יהפכו המדפקות האלה אשר ידמו לגלי הים ויעשו קטנות ומאוחרות בלא פוח, דע כי ימות. ובאשר יגיעו למות ימהר הדפק וישתנה. ואם משיש את אדם אשר חזרו מסוגר מבפנים גם זה דפק גידו בגלי הים. ואם משיש את אדם אשר אחזו נשימה ותקריבהו למות, דע כי גיד ורועי ידפוק קטנות בלא דת ובלא חוק. פעם ימהרו ופעם יאחרו, ובאשר תמשישהו ימצא הלוח והסור.

1308 אשה אשר יבאב רחמה אם משיש את ורועה דע כי גיד ורועה ידפוק באורך ובפחד מאוחרות. ובאשר תקרב למות, יהפכו מדפקותיה להשתנות בלא חוק הלוח והסור. אדם אשר יבאב לבו ויהיה לו דאבון לבב, או נשור לבב, או נשור נפש, או משוגע, או אחזו קיא, או מבוהל — כל אלה מדפקות ורועותיהם קטנות ורפות באין בה, מאוחרות מרחקות מפורדות ממותנות באורך רוח. ואם משיש את אדם אשר המים הרעים בפניו דע כי מדפקות גיד ורועי קטנות וקשות ומאוחרות. ואשר יקנו המים לרוב במיעוי עד המלאות כל הגוף, יהיו מדפקותיו מלאות לפי המים הנקווים, ויראו לך מדפקותיו בגלי הים מלאות ורחבות ונשלות בלא פוח. ואם משיש את אדם אשר חלה ויקון בלא קדחת, דע כי ידפוק קטנות וקשות מאוחרות ורחקות. וכל אדם אשר שתה משקה להקיא, פטרם יקיא, יהיו מדפקותיו רחבות ורפות, ולאחר שהקיא — יתמו (?) מותו מדפקותיו.

וגם תשפלה המורד ותעלמה ותרגנה לרום ולעומק.
(תם זה ספר אסף אשר באר כל חולי ואגר ואסף).

1309 וידבר אסף עוד על תחילת בריית האדם בתוך הרחם, עד צאתו לאור העולם להתחלף בארץ. ובאשר יקרה האדם אל אשתו לשיפלתו, ויקרה הזרע בזרע ליבר ולנקבה בתוך הרחם, ויעלה במחשבתו להיבראות מהם וילד, אז יתערב זרע האב בזרע האם כמו שטרה ארומה ודקה, אחרי כן יסגור הרחם בעד הזרע מי יום, אז יברא לפי עלותו במחשבה, אם זכר ואם נקבה. בעת ההיא יברא לו העצמות והגידים למלאות 90. ואחרי כן יקרה עליו העור מלמעלה ויצמח השער לקין מאה ושבעים יום.

1310 (1) וכל ימי החיון האשה מי הרעים שלמים, מספר ימי הירח לי יום, והיום בעיניה י"ב שעות. מספר הימים מאתים ושבעים יום, ומספר השעות ששית אלפים וארבע מאות ושמונים.

(נוסח ב' של שער הדופק)

(כ"י בריטיש מוסיאום דף 16, 17)

1308 אלמדך להשכיל באותות הדפק מספר אסף:

תדע כי דפק הגידים מלאך רוח (?) החם המה. ותחלת מקורם באי מחלב, וימשכו לקצות הגוף, ומשם ישומו אל הלב — במים שינהם הרוח עליות החלבים ופליים, כן הדפק שנגיד יוצא מחלב, ובצאתו יצא חם, ובשומו — מן צאת ישורו קי' במנה, אשרי ישיק הולך ברוח ובא ברוח, כן הוא בלפת הרוח ובבואה יצא מחלב וישורו אליו. וכן מצאנו בכל גידי הגוף שהם דופקים בלפתם ובבואם ודע, כי הגידים הם תעלות ופליים עמוקים. וכל גיד וגיד מהם יחלק לשניים. כי שניים גידים הם זה על זה. והתחתון אינו מקבל דם, כי רוח הגוף בתוכו. והעליון, מלא דם. ושניהם מדופקים זה בזה וימשכו לדפוק אל כל קצות הגוף, וישומו אל הלב. וכן כל גיד מגידו הרם. דופק יגיד על המחלה ועל המרה. אבל נזעזו חבלי הרופאים להשיש בגיד הזרע, לפי מושג בשרו ולפי שהוא קרוב קרוב. על-כן החליטו זה הרבה לכתוב בפתח, לומר להשישלי הדפוק, להשיש גיד הזרע... בזהו הדף.

ודע, פי עניני הדפס רבים, ונקראים בשמות. הראשון — דפס ארוך. השני — רוחב. השלישי — עומק, הי' — ממחר, הה' — מאחר, הו' — מתוך, הוא הבינוני. אינו ממהר ואינו מאחר. הז' — מלא, הח' — ריק, הט' — קטן, הי' — גדול, הי"א — קשה, הי"ב — רך. ודע, עפל הגידים ידפסו כפי כח האישי, ולפי קמנות וגדלו ופחרתו תקנתו, ולפי כח האויר והתקופות. שאם הוא תיגון — יהיה דפסו ממהר מאד ורך. ואם הוא נער גדול, יהיה דפסו מתויד. ואם הוא עב בשר, מרבה דם — יהיה דפסו ממהר ומלא. ואם הוא זקן, יהיה דפסו מאחר וקשה, ואם הוא שמון, יהיה דפסו קטן ולח. ודע, כי בהצני תקופת ניסן, יהיה הדפס גדול. ומבוא ואילך, הולך וגדל עד תקופת תמוז. ומתקופת תמוז ואילך, יהיה הדפס בינוני עד תקופת תשרי, וילך וידל עד תקופת טבת. מבוא, פשיהיה הקור חזק — יהיה הדפס קטן מאד.

ועוד, כמששך גיד הזרוע, הספל בן, ותבין. אם ידפס י"ב פעמים שוות, אם בנחת, אם בכה, לפי כח האישי. דע, כי אין פריאה (?) באין מחלה, ויסודותם שרים על מתכונתם. ואם ידפס ד' שוות, והה' תדלג, כאשר ידלג האייל בעזות כח וקלותו, דע כי אכפיהו חבלי מות וקרוב הוא למות. ואם תמיש לעת ערב, וישתנה הדפס, ויהיה הגיד כסוחב מהגוף בלחיוק, כמו שיפסחם עקרב את זנבו, דע שהוא קרוב למות. ושיכדפס ג' נמוכות, וה' קשות — יש לו תקוה מעט.

ודפס כזה ימצא הפך לשכבת זרע, ונקרא דפס נמלי. אבל לא יירא, שאינו חולה, כי מועד שכבתו הוא. ואשר ידפס ב' או ג', ואחר יברח מתחת אצבעו וידם מעט, ואחר ישוב לדפס, דע שהוא קרוב למות. ודע, כי החליפה והריצה מרובה, תגדלנה הדפס. ואם הריצה עד מאד, יהיה הדפס דל וחלש. ויתחזק הדפס בפני שתיית היין, והמאכלים החמים יחזיקוהו, (יחזקוהו) ותקרים ידלוהו. והגיעו משנתו יהיה דפסו גדול, ולאחר שיעור, ילך וידל. דפס הגלול כורע גד ודפס בלי חוק, דע כי נעצרו מעיו לצאת מרוב יובש הבטן וצוה... ולחציא הדומן ויגיה וישקוט. ואם הוא חולה ולא נעצרו מעיו, דע כי ימות.

ואם ידפס י"ב דקות ורקות (ורכות) באין כח, דע כי מעיו הולכים מחולי השלשול עם קדחת רבה.

זה הכלל: אם ידפס י"ב שוות, הוא אות שלום. ואם י"ב מעורבבות, הוא

אות חולי מאריך. ואם נמלה או בעקרב או צב, כל אלה אותות המות. ודפק המזלח והמשושט והמנותק, הוא קטן וחלש באין כוח. וכן דפק המיפלו.

ודפק הנבאב פריאתו, והנשעל שערל יבש, והמנשם בחזק, יהיה בגלי הים הדפקים אל הושעה דרמים זה את זה מאד. וכן דפק הממוסגר בחזהו מנפנים, יהיה בגלי הים, וכן דפק הנפחה. ואם יהפך זה הדפק להיות קטן ומאחר עלא כח, דע כי ימות. ובשעות המיתה ישנה להיות מחר.

ודפק האשה הנפאבת רחמה, דפק באורך מאחר. ובשעת קרב למות, ישנה הדפק להיות קטן בלא חזק ובלא דת. פעם ימחר ופעם יאחר, וילך דלוק וחפור.

ודפק הנבאב בלפ, והנאב, והנשור מכלל או מנחש, והמשווע, והמקיא, הונחל — כל אלה הדפקים קטנים ורפים ומאחרים ומורחקים, ממתנים זה את זה באורך רוח.

ודפק האדם שנקו המים הרעים בפנים, יהיה קטן וקשה, ממהר. ואם רב מים רעים בפנים, יהיה מלא ורחב ונפול באין כח, וימצא בגלי הים. ודפק בעל הרקון יהיה קטן וקשה, ממהר וחזק. ודפק אדם, אשר שנה משקה להקיא, דע — כי טרם יקיא, יהיה רחב ורפה. ואחר שיקיא, ירם וישפל... יעלה וירד לרוח ועומק.

*

1311 (2) ובאשר יגור הבורא והיבאאות זכר, אז יפקוד עליו מלאך לנחמו לפי רוחו שנתנה בו, בין טוב ובין רע, אם אליו נתנה השקתו להרע או להיטיב. ודע, כי ג' סימנים הם הדפים, יהיו ברחם האשה זה למעלה בזה. בזמן שנתנה האשה בג' הרשים הראשונים, יהיה משכב הזולד בחדר התחתון, ובג' הרשים השניים יהיה בחדר הזולד בחדר התלפז, והאשה המזונית, ובג' הרשים השלישי יהיה בחדר הזולד בחדר העליון. כי כל אשר יגדל הולד ברחם אמו, עולה מלמטה למעלה ע"י עט הוא דבר הפורא לצינת הוצאה.

1312 וזאת היא ארצות ארצות הזולד בחדר התחתון. בחדר המזרחי יאיר ותחלה עורו וישערו פשתי האורגים, ואחריו בן יאיר והדפים העליון בערב

האורגנים, ואחרי כן יוצר דמו בתוך הגידים להשקות כל האברים. ובתחילת כריותו יהיה בתכנית תרגול וגלילי עיניו כעיני זבוב, וחוטם אמו כחוטם אף הזבוב וחור פיהו כשיעף. והזולד בעודנו במסגרות הרחם תמיד כפול הוא. וזהו סדר שכיבתו: שתי ידיו על שתי לחיו, ושתי אציליו על שתי ירכיו, ושתי עקבותיו בין עגבותיו. וכיון שתום מלמעום כלום, ומיבורו פתוח לקבל מזונות. וממה שאובלת אימו הוא אכילתו, וממה ששותה אמו הוא שתייתו.

1313 (3) ואם תהר האישה בתחילת היום או בתחילת הלילה לשעה ראשונה שניה ושלשית, בין ביום ובין בלילה, דע כי תחלוטיו ואותותיו נכרים ונודעים, וגם מראהו ניכר. ואלה הם אותות הנולד והנורע בשלשת השעות האלה: ידיו גבות עיניו עבות, וגם עיניו כבדות ומצחו כך ורף ועיניו מנושפות, ונפשו חדה ועזה מאד ואמין רוח יהיה, ואף גירי בשרו מלאים דם, כך בערך יהיה, ומראה פניו אדמדם. ואלה הם תולדות תחלוטיו: כאב העיניים והראש והגרזן והגרנת (גרנת) והקדחת עם כל תולדות החום, והליחה היוצרת מן הראש וכל זה מכני זרע אביו שירד בזרעו אותו ממרום הגוף ומן הראש. אלה הן אותות תולדות הנורע בשלשת השעות בתחילת היום או בתחילת הלילה לאותותיו למבאוביו.

1314 (4) ואם יהיה בזרד הזרע ממרום הגוף ממקורות העליון, ויקר היין לאשה בשעה הרביעית והחמישית והששית ליום או ללילה, גם אותותיו ותחלוטיו מבאוביו נכרים ונודעים. כי, תהיה מראהו שחרחרו ואדום מעורב ורקיק, ואיברי ידיו ורגליו רכים, כי המשילה בו המריחה האדומה, אשר תמיד תבתים מראהו לירקון ורוב חוליו השולט בו, הולך הבטן והקדחת וחולי הראש. וימעט בו האובל... פיהו וחיכו עם גרונה, לרבות יריו לרדת מפיו. ויבאבו בו גם השוקיים וכפות הרגליים וכאב החלציים עם כאב בכל מקוות השתן, כי תולדותיו ממקורות המריחה האדומה, ואחריתו למות בחולי הילוך ביעיו.

1315 (5) ואם יהיה בזרד הזרע מפאת הנבל מקוות השתן הנקרא שלפני-

חיות, ויקר הריון לאשה לשענה השביעית והשמינית והשישית ליום ולילה, והיה הנזיר בזה שהיה רשע ויפח תואר, ועבד למרחקו. ויום מנאסר וחולאיו, מפני תוספת המאכל אשר הוסיף על חוקו. על בן ינפחו ביטוי וימרו וישתנה תארו, ויבאיו בו הראש מרוב המה הקרב אשר תעלה לראשו עד הכפידו מזה, וגם פסליו יבאבו וינמחו בפשרו שחין לרוב. ויפח, אשר יבא לו מיטיו מים רעים ויתנפחו ידיו ורגליו, ותרבה ליחתו עם רוב ריון, וגם דלקת ושחפת וקדחת ותגרה בו אם באב העינים, מפני אשר נז"ע ממקור המרידה השחורה. על בן יהיה מרוב בננועים האלה, כי בשלש השעות אשר נזרע בהן ויתערבו ידיו המרידה השחורה והדם, אשר בזה יתגבר כל מיני החלשים האלה.

1316 (6) אם יהיה מוצא הזרע מפאת העצה ויסגר החכם פתחו, ויהיה האשה בשענה העשירית והאחת עשרה ושתים עשרה שעות ליום או לילה, גם אבותיה ותריות מנאסריו והחלוציו נבדלים ונודעים. כי הזרע בזה יהיו עיניו אדומות וגם מראהו מאדום ומלובן, גם יפה תוארו וערב למראהו וקל לשחקו, איך לשגל, כל ישכנו נשים. ורוב מנאסריו באב החלוצים והמתנים והחזה וכל תולדות הליחה והשיטול, וקרת הראש וסותם הנחיריים, ותרופתו, ככל מיני המין (?) ועיניו ככל עת תבאנה מרוב ליחתו כי תתגרה בו הליחה מאד. לכל תולדות מיני נגעים עם באב הכתמים והזרועים והרקתים והשיניים והחננות, כי הגבורה עליו הליחה מאד במזה הראש, כי תצאנות זרעי שגורע ממנו לח ורפה וקר ולח, על בן ימשלו בו כל הנגעים האלה למיניהם. אלה הם תולדות זרע בני האדם לשעות היום, לאשכורות הליחה לעיניהם ולרגליהם, לארבעה תקופות היום והלילה. (מכאן ועד לסעיף 14 מובאים דברים שאינם נמצאים בכתב יד אוקספורד).

1317 ולמה כתוב, אם יהיה מורד הזרע מן הקרב העליון ראשונה, ואם יהיה מורד הזרע מפאת נבל מקוות השתן הראשונה, ובאחרונה בתום אם יהיה מוצא הזרע מפאת ההזה? — על אשר תבטל הליחה בתוה. ומבטלת הליחה תהיה בשענה העשירית ובאחת עשרה ושתים עשרה שעות ליום ולילה, כי כאשר יחלוק המין לארבעה מחלקות, ראש וזהו וזמן העליון וזמן

התחתון, כן נחלק היום והלילה לארבע תקופות, שלש ושלש, שלש ושלש. ודע כי כאשר יפע הזרע מכל האברים, וילך אצל מוח הראש לקבל ממנו כח, אז ינוח שם, ואחר בו ימים מעטים ואז יעשה כוחו של זרע חם ולח. וכאשר יפע וילך אצל החזה, יעשה כוחו קר ולח. וכאשר יפע וילך אצל הקרב העליון, יעשה כוחו חם ויבש. וכאשר יפע וילך אצל הבטן התחתון והשלפוחית, יעשה כוחו קר ויבש. וכאשר יגיע זמנו ועתו ליסע ממקום מנוחתו או מן הראש או מן החזה, או מן הקרב העליון, או מן הבטן התחתון לצאת חוצה מן הגוף מתוך תעלות הערווה, למלאות התאוה וכראיון מחיה הכל, יתהוה רחם את ביה לקבל הזרע, ולשומרו בתוכו. אז יגדל וירבה הזרע בתוכו. וכאשר יהיה כח הזרע בשעת נוסעו ממקום אחד מארבעה המקומות אשר נח בו, ואחר שם לקבל ממנו כח ויבוא בתוך הרחם, כן יהיה כוחו של זרע תמיד לאחר אשר יבוא בתוך הרחם, וכן יהיה גם כח הילד אשר יברא ממנו.

1318 אם יהיה מסע הזרע ומוצאו ממוח הראש לצאת חוצה, יהיה כוחו חם ולח ויהיה מראהו חלק ומיושר וכמאדם מעט, ואינו כריר וזקן וליחה, וכאשר יפול בתוך הרחם, לא יקפה מיד, ולא יהיה ריחו כבד, אך מתוק הוא ולא יהיה כדבק ולא ינפח רחם האשה. והוא הזרע אשר יהיה מסעו ומוצאו מן החזה, יהיה כוחו קר ולח ומלוח, ויהיה כריר וזקן וליחה ויהיה הרבה. וכאשר יפול ברחם לא יתקציץ ולא יתחתך כי יהיה כדבק ויהיה חמוץ, ויקפה מהרה וינפח רחם האשה. והוא הזרע, אשר יהיה מסעו ומוצאו מן הקרב העליון, יהיה כוחו חם ויבש, ויהיה מראהו (כלהבה) וכמבורכב וכירקרק, ויטעמו כמריר ויהיה מעט ולא כדבק. והוא הזרע אשר יהיה מסעו ומוצאו מן החלציים ומן הבטן התחתון, הוא מקום השלפוחית, יהיה כוחו קר ויבש ויטעמו כחמוץ וביתמו בשחרחר, וינפח רחם האשה, ואינו חלק ומיושר, ולא יהיה כריר וזקן — כי יהיה מלוחלח במים ביציאתו, ולא יאפף ולא יקפץ מאליו, ולא יקפה מהרה. אלה הם ד' מיני זרעים, אשר בבני האדם. ללמודך — כי כאשר יהיה כוח הזרע ממקום מסעו, כן יהיה גם יצר האדם אשר יברא ממנו, וכן יהיו חלציו, וכן יהיה מראהו ומנהג חוקו. אך ישתנו תקופות שניו לחיות נער וזקן, ואף לפי משתנות תקופות שניו

כל ימיו ימשול בו כוח יסוד המקום ההוא, אשר נשט בממנו הזרע. כי כל אחר ואחר גוף של בני אדם, יברא לפי כוח הזרע. וגם החיות והבהמות לפי כוח זרע אבותיהם נבראו. ולפי הזרע משתנות ומתחלפות במראיהן לחיות לבנות ושהורות, ואדמות ומבורכות.

1319 והעופות יולדו לפי מיני ביצי אבותיהן, וכל הבריות לאשר תולדנה מתגלות מכוח האויר אשר סביבותיהן, ומכוח המלאכלים והמשקים. ולהשפילך עוד טל יצר בני האדם הרע והטוב, ולמה יהיו בני האדם שמהם וישאים וצוחקים ושוחקים וכתם מראה פניהם טוב, ואחרים בני אדם יהיו ערומים בדבריהם וחזקי לב ובעלי חמה וכתם מראה פניהם רע; וקודם ודאג קודם בבשרם. ואחרים יהיו חלופי כוח וקצור נפש, ומרובי חלשים וטעלים ויראים ורבי לבב וכתמים שחחור. ואחרים יהיו שמינים ולבנים ורעים במשקם ורעים בנחם ושובחים וישנים לרוב. כל אלה יהיו מארבע יסודי הגוף. כל בני האדם הנבראים מכוח יסוד הדם הזך והחם, יהיו אדומים ומהירים ושמחים ושוחקים וצוחקים וכתם מראה פניהם טוב, ואדומי טעמים ואדומי לבב רך וטהור ואדומי שינה ויון ומותק ונשאר. וכל בני האדם הנבראים מכוח יסוד המרייה האדומה הזכה והצחה, יהיו ערומים וגבורים וחזקי לב ובעלי אומנות וחכמה ובעלי חמה לפי שעה, וקצות אירי גופם קרים ורכיקים בגופיהם, וכתם מראה פניהם רע במבטורם וקודם ודאג ובעלי מחשבות. וכל בני אדם הנבראים מכוח יסוד המרייה השחורה יהיו חלופי כוח וקצור נפש ומרי נפש, ומרובי חלשים וטעלים ויראים וקנאים ויראים ופחדים ורבי לבב ובעלי מחשבות רעות ולא ישנו לרוב. וכתמים שחחור ורע וזעור, ואם יפסו יאחרו לשוב מקצת אפם, ומשמים שנאם כלבם ואדומי החמיצים, ומחזין — גופם חם, ומבפנים — קר. ומן השבור למעלה יהיו חמים, ומן השבור למטה יותר יהיו קרים. וכל בני אדם הנבראים מכוח יסוד הליחה, יהיו שמינים ולבנים וטובי מראה, ושוחקים ובעלי מחשבות ורעים בנחם וטעלים ופחדים ויראים ודאגים ויראים מנוט ואדומי אף ופחד, ויירק עליהם השניה בלא טת, וידאגו בלבים, ואין להם גאולה, ואדומי חמלוחים, וישנים לרוב בבוהר ראש.

1320 (1) וידברו עוד על הנפש ומכון הגוף וחזקת הדעת הוא מוח הראש. כי בהכבדה המוח תיפון הדעת ובהקל המוח תחפר גם הדעת. ואשר יחם כל הגוף לשדוהו לחזקתו, גם המוח יפון על מכונותיו לחזק ולפון כל הגוף בשלוש ובמרבא, בפניה ובדעת. כי תמתיק הנפש וישוב הלם להשיב כל הגוף. כי הלם הוא מקור הנפש, ומשם, תעלה הנפש אל חדרי המוח אשר בראשו, וגם משם תרד אל חדרים אשר תהיה בתחתית הגוף, אשר שם מכונות הדעת והפניה. ובאשר ימלאו ימי מחצית הירח ויפון הירח במלאותיו, אז ירבה המורה וימלאו כל חדרי.

1321 (2) על פן יצר הנפש לעלות ולרדת אל מוח הראש, כי מלאו חדרי המוח. אז תציק הנפש, כי נפתחו מקומות חדרי מכניה. כי הציק המוח לנפש ויצר לה, על פן יפול האדם ויתנער האדם, ויצא מגבול הדעת וידבר דברי שגטון ותפור הדעת, כי רבה מצוקת הנפש מפני תוספת המוח — עד אשר יאמרו כל רואיו: אכזב כי זה משוגע הוא ברוח השדים. ואין פן זה, כי אם מצוקת הנפש וחזקת המרידה השחורה אשר העזה עם חזקת המוח, עד הסגר מבואות הנפש, עד התחפר מלאות הירח ויגרעו המוח. ואם תופי המרידה השחורה לעלות גם היא במעלות הנפש אז תגדל מצוקת הנפש עד פור הדעת, וירד הקצף מן הפה, וינשף הלשון ותהדקנה השיניים, ויפול האדם לארץ כמו משוגע ויתחכך בידיו וברגליו על הארץ. ויש אשר ירגום באבנים בלי דעת וכל זה מפני רוח נשמה. כי אחרה לעמוד בחדר המוח, ותחזק המרידה לעלות ולסגור בעד מבואי הנפש. על פן יצר לנפש ולרוח במרידה. כי תגבור המצוקה במרומי הגוף, אז תשוב הדעת להיות לשגטון במירי מועדו וגם במקרה, וגם במחצית הירח או בתחילתו ויש אשר יקרה פסופ.

(המשך יבוא)

"Ego Abraham Israel Vidi librum cui titulus Dallaeus de confessione Auriculari ubi in Addeuda dicebat; Leo Mutinensis int. Rabbino Venetos Doctissimus".

ה. מודינא מונה שלשה סוגים של אמצעים לחיזוק הזכרון: א) לחשים, השבעות, קמיעות; ב. על דרך הרפואה, סמים, מרקחות, מזון וכו'; ג. "תחבולות" ואמצאות, כגון "זכרון מקומי" וכדומה. והמתבר מוסיף, כי אין לסמוך על הסוג הראשון, והוא בעד אמצעים רפואיים, כלומר רציונליים. ו. המתבר מסיים בתחבולה מיוחדת כיצד יזכור האדם בעל פה את סדר תרי"ג המצוות לפי הרמב"ם בחלקו אותן לעשירות עשירות, ובראש כל עשיריה מלת כותרת לשם זכירה.

בהפכפכותו הוא מזכיר את יש"ר מקניאה, שבצורה כה קולעת תאר את דמותו הד"ר ד. א. פרידמן ז"ל בקונטרס מיוחד.

(5) בכלדור זה ניתן להתקל במקורות רבים, בספרות הגאוגית והרבות, זהו שם כללי לסוג מסויים של תרופות. רגליים להשערה, כי המדובר בתרופות של Belladonna ולא ברור מה הקשר בינו לבין חיזוק הזכרון, שבה מרבים לדבר עליו במקורות.

(6) ר' יצחק ב"ר משה ב"ר מאיר בן עראמה, שלוניקי רפ"ב, ונציה ש"ז.

אסף הרופא, ספר הרפואות

(המשך)

1322 בזאת ידענו כי מבין הרעות במוח הראש ומבין הבינה בלבב, ומקום הפהר במחשבי הגוף במקום אשר תתגרה המרידה השחורה, על כן יקפיד אדם את רוחו ולא יאריך אפו, כי תרבה מחשבתו לריק וימשול בו הפחד והיראה ומגורתו באפם דבר. וכל זה הראש. ואשר הנדנו ממעלות המרידה וחרוה לבוא אל המוח מן הלב במדי עלותם: בתחילת הירדה, ובמחיצותיו, במלאותיו ובהתחסרו.

23 וידברו החכמים על מהלוקת הגוף מן הראש ועד הרגליים, להבין מעשיהם ומלאכתם וגבורתם. גולגולת הראש היא חרר המוח, ויש לגולגולת הראש המישה תפירות. ונמצאת גולגולת אשר יש לה די תפירות, ונמצאת גולגולת אשר יש לה תפירה אחת. וכל ראש אשר יש לו תפירה אחת יהיה ישר וחזק למאוד.

1324 העיניים הם מאורות הגוף וגם מאורות הלבב. בהם יראה הלפ להבין כל דבר, ולהבריל בין ברייה לברייה ובין נבע לצבע. וגם העיניים לא תראנה מבלי הלב, כי הלב מכיר את מראית העין כי לא יבין זה מבלי זה.

1325 וכל זה אשר תהינה העינים מאורות הישב, גם הגוף יהיה כולו נאור. ואם תחשכנה יהיה כל הגוף חשוך. ודע, כי יש לעיניים ארבע בותמות, ויש אומרים כי יש להן חמש. וכותמות דקיקות בקורי עכביש. ושלשה מיני לחלוחים יש לעיניים. המראה האחר,

ופתיו אל השפתיים. והיא המועמת כל פעם טוב ורע ומר ומתוק בקצה שלה. ופשר הדיבור והקול, יהיה מן החיך והלשון והשיניים, והרקיע העליון של שיניים, והשפתיים.

1330 והשיניים, חובת הפה וגרר ללשון במשהו (מחסהו), וצמח שותיו בשמשות החובה, והן משמשות ללשון.

1331 והמוחנות הם הריחיים של הגוף, ומאכל הגוף בהם ימחו להיות מחיית לנפש. וחזקת שורשי המוחנות יהיה מן הרקתים.

1332 הצואר הוא הסובל את הראש והוא משויבן מגידים ותעלות ומיתרים ותבל המוח, ויש לו חלוליות (חלליות) מן הראש ועד התרקבות, הם שתי העצמות אשר למעלה למסגרות ההזה.

1333 הוושט הוא מוריד המאכל והמשתה. והגרגרת מביא הרוח, והנפש עולה ויורדת בגרגרת מספיבות הריאה. והוושט הוא מבין חלב ומבין הריאה בעזרת רובא נאמן.

ודע כי יש לו לוושט ארבע עורות הם בותנות. השניים יהיו כמראה מיתרים וגידים, והשניים יהיו כמראה המיעים הגדולים או כמראה קרום הפסלים.

1334 הגרגרת הוא מביא הרוח ונשמת וזה החיים אשר באף. והנפש עולה ויורדת בגרגרת מתוך הריאה.

(השווה 88)

הפתיות הנה תריינה אופר הגוף, והנה משפצות מן המסגרות של חזה, הם התרקבות, ומתרחפות ומדבקות על הצלעות, והמה הנושי אות והסבילות כל משא וסובל ומענה הגושא הארץ. היריים הנה הממשות (הממשות) כל דבר חלק ושעיר ועב ולח ויבש, וחם וקר, ורך וקשה וחי ומת.

1335 הצלעות, הנה בניו הגדול. והנה משפחות בעלות (חוליות) השדרה, זהו עשרים וארבעה. שתיים עשרה אחרים העורר, ושתיים עשרה בבעלים ובמקריים, והנה מבנות ומשפחות אלה הלב והדממה. הנה הוא בינור הגדול. והוא משפחה מן הצלעות וגדולי מיתרים, ויש לו צלעות המושגות הם תרבות. ועד הקרב העליון הוא אטימולומים. ובאלה חבשי העצמות, וההינה מושפחות ומדפקות ראשי קצות הצלעות. והצלעות הקצות וההקצות הנקראות פלשון יורן ליבוליליממה וההינה מרחקות מהן.

1336 הראה היא מקבלת רוח הנשמה, והיא עוגג הנשמה. יש לה חבשי תרבות. והיא בית הרק והליחה, ובמקומה ממואיה תלך ותבוא הנפש, וממנה יצא הקול בחמישה מיני קולות. המין האחד, קול עם זעם ורחוב (רחוב). ישנו, עפל ופפ. והשלישי, קצון ברממה וקל. והרביעי, רקב בקול הנבל. והחמישי, הבינוני המתווך לכולם. ופער הקול והדבור בהמישה במקומות: בדרך, ופלשון ובקצון עשיר הלשון, ובשיניים ובשפתיים.

1337 הלב הוא בית הר הנפש, והוא מניין עשרה חסם, והוא המהרהר והחושב והמיועץ והמתאווה, ומשם יורד עומק החכמה והבינה. ועל בן ראוי ללב להיות מבין פתוח בפית האחד במקומם. והלב מקבל בוח מן הפער והמרידה האדומה, ומעלה בוחם אצל המוח הראשי. ויש ללב עניי במגנים: המין האחד בעל עם חיים, והוא בצד הרבני ומפשיט (משפיע) הדם בתולדות הגידים, והמין השני בעל רוח הנשמה והוא בצד השמאלי, ונותן אלה רוח החיים בצד השמאלי. ובכפי הלב, הם האנושים של הלב והם המתחיים שכל במגנים. ומסע עם הגידים והמפקות יהיו מן הלב להחיות איתם רוח החיים. כי תבוא רוח חיים דקיקה ודקה פתוח הלב, ונתנה הרוח ההוא אלה הרוח ברוחה ופמורה, ועל זה יראה הדם בלב ופפל הגוף.

(השווה 89)

1338 הקרב העליון הוא מקבל המאכל וכו' יתכן האוכל וממנו יחלק. ועל כן, נקרא מלך ואדון. כי אם יחלה הוא, ויחלש וירבה, גם כל הגוף יחלה ויחלש וירפה. וממנו יחלק לרדת האוכל למטה, וממנו ילקח הכבד והמחול והלב ומוח הראש את הרוח, והמרבית לקרב העליון הנקרא פטומוכום. ויש (לו) אורך חמש זרתות ויש לו ארבע פותנות. הכותנת האחת תהיה כמראה גידים ומיתרים, והשני כמראה בשר, והשלישי בקרב (בקרוב), והרביעי עב ושמן מכולם, בעבור כוח המאכלים והמשקים.

1339 הכבד תנור לטחון ולבשל המאכל. והוא מכסה את הבטן מצד הימני, וכו' מן מקור המריחה האדומה. והוא המבשל והטוחן והמאכל בקרב העליון, וממנו (מוציא?) את כוח מתק המאכל והמשיטה והפפר לדם, וממנו יתרבה כל הגוף, ומתוכו יעלה וירד עשן המריחה האדומה, וכו' תחת ומעלה, כי הכבד כולו מבורכב פירקון. ויש לכבד המישה תנוכים ובטון מושב הכבד יהיה בצד הימני.

(השווה 91)

1340 המחול יומה הוא לספוג המוח אשר הוא מלא מים קרים. והוא עוכן לנגד הכבד באויר, וממנו בצד השמאלי, וקצהו על הבטן התחתון. ומרוב קריותו, ישפיל את חום הכבד שלא ישחתו שאר הקרביים וימחו מחום הכבד. וכו' יהיה הפתח, וכו' ידבק החלה (החולי) ויכלה כל הקרביים לרבוץ כל הבטן, שלא ייבש ויחרב המאכל בתוך המיעים והבטן.

1341 הרעות ושמועות האזניים מן הלב. השחוק והשקט והגילה והפפיה וההאנה, מן הלב. והכבד והמחול יהיו כמאשר ישחוק האדם, ויהיה השקט ופגילה, מתפרשים ונשטקים, ונזקקים אזני הלב, כי נהיגתם הנפש (נהגתם) והשיעם במקומם. וכאשר ידאג האדם בשל

[illegible]

1842
 1843
 1844
 1845
 1846
 1847
 1848
 1849
 1850
 1851
 1852
 1853
 1854
 1855
 1856
 1857
 1858
 1859
 1860
 1861
 1862
 1863
 1864
 1865
 1866
 1867
 1868
 1869
 1870
 1871
 1872
 1873
 1874
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900
 1901
 1902
 1903
 1904
 1905
 1906
 1907
 1908
 1909
 1910
 1911
 1912
 1913
 1914
 1915
 1916
 1917
 1918
 1919
 1920
 1921
 1922
 1923
 1924
 1925
 1926
 1927
 1928
 1929
 1930
 1931
 1932
 1933
 1934
 1935
 1936
 1937
 1938
 1939
 1940
 1941
 1942
 1943
 1944
 1945
 1946
 1947
 1948
 1949
 1950
 1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030
 2031
 2032
 2033
 2034
 2035
 2036
 2037
 2038
 2039
 2040
 2041
 2042
 2043
 2044
 2045
 2046
 2047
 2048
 2049
 2050
 2051
 2052
 2053
 2054
 2055
 2056
 2057
 2058
 2059
 2060
 2061
 2062
 2063
 2064
 2065
 2066
 2067
 2068
 2069
 2070
 2071
 2072
 2073
 2074
 2075
 2076
 2077
 2078
 2079
 2080
 2081
 2082
 2083
 2084
 2085
 2086
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100
 2101
 2102
 2103
 2104
 2105
 2106
 2107
 2108
 2109
 2110
 2111
 2112
 2113
 2114
 2115
 2116
 2117
 2118
 2119
 2120
 2121
 2122
 2123
 2124
 2125
 2126
 2127
 2128
 2129
 2130
 2131
 2132
 2133
 2134
 2135
 2136
 2137
 2138
 2139
 2140
 2141
 2142
 2143
 2144
 2145
 2146
 2147
 2148
 2149
 2150
 2151
 2152
 2153
 2154
 2155
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200
 2201
 2202
 2203
 2204
 2205
 2206
 2207
 2208
 2209
 2210
 2211
 2212
 2213
 2214
 2215
 2216
 2217
 2218
 2219
 2220
 2221
 2222
 2223
 2224
 2225
 2226
 2227
 2228
 2229
 2230
 2231
 2232
 2233
 2234
 2235
 2236
 2237
 2238
 2239
 2240
 2241
 2242
 2243
 2244
 2245
 2246
 2247
 2248
 2249
 2250
 2251
 2252
 2253
 2254
 2255
 2256
 2257
 2258
 2259
 2260
 2261
 2262
 2263
 2264
 2265
 2266
 2267
 2268
 2269
 2270
 2271
 2272
 2273
 2274
 2275
 2276
 2277
 2278
 2279
 2280
 2281
 2282
 2283
 2284
 2285
 2286
 2287
 2288
 2289
 2290
 2291
 2292
 2293
 2294
 2295
 2296

[illegible]

1848 תכליות הן יפודי הלם ועל בנינים מתחזק הלם. ובהן יחיה
שכל אדם ביצי המפשיש, הנה המגדרת יצר תאונות המשגל מתוך
הנהגתו, ויהי אחריו חבל המורה עליו, וכן יתעלה
התכלית העליונה של האדם והמחשבות.

[illegible]

1345 החלציים הם אושרים של צלעות, והם המוחזקים את החליות של שדרה, והזנבה הקרה והשחפת מהם תולדנה. השל-פוחית היא נבל מקווה השתן ומקבלת את השתן בתוכה מתוך מיתרים וגידים דקים ודקים המוזכרים בה מסיבותיה להוציא את השתן החוצה.

1346 הניצים הם המבושים דהם מהזרבים עם הכליות, כי הכליות והבצרים קשורות הן יחדיו במיתרים דקים, והמה מזריקות הזרע ברהם האשה בשעת התשמיש. ויש לביצים ארבע כותנות, הן מלבושים, ויש להן בליים ארבעה. השניים יהיו כמראה גיד תעלות דיקות, והשניים יהיו כמראה התעלות... ויש להן גידים מזריעים ארבעה. ושורשי הביצים תקועים ותלויים ברבייה מפה לפה לגיד הערוה, והסרסים על כן — לא יוכלו להזריע זרע על אשר נתקצצו מבושיהם משורשיהם, ואם יתאזר לישגל, יבוא הזרע עד מקום שורשי ביצי המבושים, ולא יוכל להזריע חוצה כי נתקצצו מוצאיהם.

1347 והגיד של הערוה פתח ומוצא הוא לשני דברים, לשתן ולזרע. ובו תחיה תאיות יצר המזגל. והנקב והחור של תחתון הוא פתח ומוצא לגלל, ובלעדי שלשה הפתחים האלה לא יחיה האדם. ואלה הם: הפה, והערוה, ונקב התחתון. כי הפה מביא המאכל. ואפילו אחר מהם הוא יסתם שלא להוציא וישלל להביא מאומה, או אם יפתח להוציא יותר מיד, לא יחיה האדם.

1348 תירכיים והקונולים קרסולים המה יסוד בנין הגוף והמה הסובלות כל הגוף בעמידה ושיבה.

1349 הרגליים המה ציידות של גוף, והמה מוליכות ומביאות כל הגוף בכל מקום בין ברע ובין בטוב.

[illegible][illegible][illegible]

1352
 1353
 1354
 1355
 1356
 1357
 1358
 1359
 1360
 1361
 1362
 1363
 1364
 1365
 1366
 1367
 1368
 1369
 1370
 1371
 1372
 1373
 1374
 1375
 1376
 1377
 1378
 1379
 1380
 1381
 1382
 1383
 1384
 1385
 1386
 1387
 1388
 1389
 1390
 1391
 1392
 1393
 1394
 1395
 1396
 1397
 1398
 1399
 1400
 1401
 1402
 1403
 1404
 1405
 1406
 1407
 1408
 1409
 1410
 1411
 1412
 1413
 1414
 1415
 1416
 1417
 1418
 1419
 1420
 1421
 1422
 1423
 1424
 1425
 1426
 1427
 1428
 1429
 1430
 1431
 1432
 1433
 1434
 1435
 1436
 1437
 1438
 1439
 1440
 1441
 1442
 1443
 1444
 1445
 1446
 1447
 1448
 1449
 1450
 1451
 1452
 1453
 1454
 1455
 1456
 1457
 1458
 1459
 1460
 1461
 1462
 1463
 1464
 1465
 1466
 1467
 1468
 1469
 1470
 1471
 1472
 1473
 1474
 1475
 1476
 1477
 1478
 1479
 1480
 1481
 1482
 1483
 1484
 1485
 1486
 1487
 1488
 1489
 1490
 1491
 1492
 1493
 1494
 1495
 1496
 1497
 1498
 1499
 1500
 1501
 1502
 1503
 1504
 1505
 1506
 1507
 1508
 1509
 1510
 1511
 1512
 1513
 1514
 1515
 1516
 1517
 1518
 1519
 1520
 1521
 1522
 1523
 1524
 1525
 1526
 1527
 1528
 1529
 1530
 1531
 1532
 1533
 1534
 1535
 1536
 1537
 1538
 1539
 1540
 1541
 1542
 1543
 1544
 1545
 1546
 1547
 1548
 1549
 1550
 1551
 1552
 1553
 1554
 1555
 1556
 1557
 1558
 1559
 1560
 1561
 1562
 1563
 1564
 1565
 1566
 1567
 1568
 1569
 1570
 1571
 1572
 1573
 1574
 1575
 1576
 1577
 1578
 1579
 1580
 1581
 1582
 1583
 1584
 1585
 1586
 1587
 1588
 1589
 1590
 1591
 1592
 1593
 1594
 1595
 1596
 1597
 1598
 1599
 1600
 1601
 1602
 1603
 1604
 1605
 1606
 1607
 1608
 1609
 1610
 1611
 1612
 1613
 1614
 1615
 1616
 1617
 1618
 1619
 1620
 1621
 1622
 1623
 1624
 1625
 1626
 1627
 1628
 1629
 1630
 1631
 1632
 1633
 1634
 1635
 1636
 1637
 1638
 1639
 1640
 1641
 1642
 1643
 1644
 1645
 1646
 1647
 1648
 1649
 1650
 1651
 1652
 1653
 1654
 1655
 1656
 1657
 1658
 1659
 1660
 1661
 1662
 1663
 1664
 1665
 1666
 1667
 1668
 1669
 1670
 1671
 1672
 1673
 1674
 1675
 1676
 1677
 1678
 1679
 1680
 1681
 1682
 1683
 1684
 1685
 1686
 1687
 1688
 1689
 1690
 1691
 1692
 1693
 1694
 1695
 1696
 1697
 1698
 1699
 1700
 1701
 1702
 1703
 1704
 1705
 1706
 1707
 1708
 1709
 1710
 1711
 1712
 1713
 1714
 1715
 1716
 1717
 1718
 1719
 1720
 1721
 1722
 1723
 1724
 1725
 1726
 1727
 1728
 1729
 1730
 1731
 1732
 1733
 1734
 1735
 1736
 1737
 1738
 1739
 1740
 1741
 1742
 1743
 1744
 1745
 1746
 1747
 1748
 1749
 1750
 1751
 1752
 1753
 1754
 1755
 1756
 1757
 1758
 1759
 1760
 1761
 1762
 1763
 1764
 1765
 1766
 1767
 1768
 1769
 1770
 1771
 1772
 1773
 1774
 1775
 1776
 1777
 1778
 1779
 1780
 1781
 1782
 1783
 1784
 1785
 1786
 1787
 1788
 1789
 1790
 1791
 1792
 1793
 1794
 1795
 1796
 1797
 1798
 1799
 1800
 1801
 1802
 1803
 1804
 1805
 1806

ובכירה הימנית, ועל כן יבין האדם לקלותו ולאומץ חזקת בוחו
 כימי בחרותו ושחרותו ועזות נפשו, עד אשר יגיע למי שנה. ובאשר
 יבוא ויגיע ל-מי שנה או תיכון הדעת על מכוניה וימשול בו המרי-
 רה השחררה וימלא בוח הגוף ותעוז הגבורה ויאמץ הלבב. תולדות
 המריה השחררה מולחלות החמוץ אשר בקרב העליון הגולד מן
 המאכלים הלחוב, ומפון מושבה בטחול. ובטחול תימם ותבישל
 המריה השחררה, ועם יהפך מראיה לשחרות מפני רוע צלוית
 ביטול הדם. וממשלתה בפלייה שמאלית ובשלפוחית, והיא מושלת
 בגוף עד אשר יגיע האדם לשישים שנה. ובאשר יבוא לשישים שנה
 או תמשול בו הליחה במוח הראש ובכל הגוף לרוב קרונה. כי
 מקור הליחה במוח הראש, וממשלתה בחזה ובחלציים, והיא מושלת
 בכל הגוף מן שישים שנה ועד שמונים שנה. ומעת ממשלתה הגביר
 בכל אברי הגוף ובכל הגידים ובכל תעלות הדם לחקר חום הדם
 והמריה האדומה בכל הגוף, אז יתקרב הגוף... הליחה, וישח וישפל
 מבלי עוצור בוח ויפאפו העצמות לקרנה, ויכבדו האברים לנצל
 הליחה, ותזרק השריפה בשיער, ותסור השחרות ותוודע הזקנה,
 ותהרשנה האזניים וירפה הראש ותימקנה ותיקהנה מראת (העיי-
 נים?). ויכבדו וימעטו המוחנות והשיניים, ויתגרה השיעור ושורק
 החזה ועוצר הנשימה, וירכו הגידים והאברים, וימעט האוכל ויתרד
 השינה, ותסור הדעת והבינה. כי בוח הליחה קר ולא והמריה
 השחררה קרה ויבשה, והאדומה חמה ויבשה והדם חם וליח. ורוח
 החיים מושלת בחנה בכל הגוף ולכל תקופה ותקופה של שני האדם,
 יתגרז בגופו חללים לפי בוח היסוד המושל בתקופה ההיא. על כן
 ראוי לאדם חכם, בראותו האדם, לדעת מהכרת פניו את אותות
 תהליכיו ומפאוביו לפי מהלקות ארבעת מוסדותיו, וינהוג ברפואתו
 לפי היסוד המושל בו ולפי שאת בוחו לרפא חוליו ונגעו.

1853 ואלה הם אותות הכרת פני החולה ופני כל אדם לדעת איזה
 יסוד מושל בו מארבע יסודות תקופותיו. כל אדם שנוהגת בו

המרידה, מראה פניו מפורענות, והוא מלא צער לבל מיעם בו מפל
אובל, מהר לפעום וממה(ר) לרצות. וכל אדם שנהנה בו המרידה
השחורה, מראה פניו שחחוריים, ותאווה כל מחמין מיעם מפל
אובל, ומהרה לא יפעום אף ימור בלורף רוח, ובאשר יפעום —
ישחית ויחבל כל אשר יקרה לפניו לשבור פעום. וכל אדם שנהנה
בו הליחה, מראהו מלובן ותאווה כל מיעם בלוח. וירפה לרוק אף
להקיא, ותבוי הוא בקר בקרות, והעצמות מושלות בו אף מים לבל
הוא. וכל אדם שנהנה בו הדם מראהו אדמדם ותאווה כל מיעם
במורה, וכל רוחו מהתקו בלא להיחייב ולהעביד פניו בבל חפץ
בשמות לבל.

1854 ואלמדך את תוצאות זמני השנה לפי תקופות תחילת הגוף.
כי גפול תחילת הקיץ, ממשלת המרידה האדומה. ותוקנה, מיום כ"א
לחשו תמוז ע"ת תום כ"א לחודש אלול. אז ראוי לאכול כל מאכל
אשר יש לו כוח קר וקר ומתוק, וכל דבר המוליך העטף, ולשתות
מים קרים, ולהישמר מכל יגיעה ופעול וממשגל. ויום כ"א לחודש
אלול ע"ת תום כ"א לחודש תשרי, ראוי לשתות יין קר וערב בריח
ועצמו, ומחול במים, ולהישמר מן יגיעה ופעול וממשגל. מיום כ"א
לחודש תשרי ישיי חייבים וחלידות, ומחול הזה יגיע מאורף חיים
להחיש אורף חלידה, ע"ת ארבעה ועשרים ימים לחודש שבט. ומיום
כ"א לחודש תשרי, יהיה תחילת הקור וממשלת המרידה השחורה,
ע"ת תום כ"א יום לחודש שבט. אז ראוי לאכול בשאר צמח ולישתות
יין מים, ולרחוץ במרחץ, ולהישמר מלאכול כל מהמצי מיעם ומן
יגיעה וממשגל ומכל דבר המרידה המרידה. אף, ראוי
לאכול ולשתות כל דבר חם ולח. מיום כ"א לחודש שבט ימלא אורף
חלידה להחיש באורף חיים, והוא מועד חורף ותחילת ע"ת שמונה
עשר ימים לחודש שבט. נצווה לבלת אכול כל מיעם המרידה חליחה
מכל מאכל, אף לאכול מהמשיג הבשר וכלל וחרף. וכל מאכל חם
ויש וצמח, ולישתות יין חם, ולעבור בבל מלאכת יגיעה, ואף

לנהוג בשכבת הגשים, ולהזיט במרחץ למען הקל בומר הגוף והגיי-
 רים, וגם מניחות ההלואים יקלו ויהלפו לצאת ממקורות נקבי האדם.
 ומיום שמונה עשר לחדש שבט עד כ"ו לחדש אדר, נצווה לאכול
 מכל מיני מאכל הריף ובשמים ובשר ויין מוב, ולהזיט במרחץ,
 ולמנוע לקרב אל הנשים כן יתגדה ההוליו.

1355 וכאשר ימלאו ארבע ועשרים יום לחדש אדר עד כ"ו יום
 לחדש ניסן ורבה הליהלות בארץ ובבני האדם. ראוי לרחץ ולהזיט
 במרחץ ולרבות לאכול כל דבר חם ויבש, ולשגל. מיום כ"ו לחדש
 ניסן הוא אחרית החורף ותחילת האביב. ובמועד הזה ישונו הימים
 והלילות, ובו יחל הדם להוסיף על הגוף עם המרידה האדומה עד
 יום ארבעה ועשרים בחדש תמוז. אז נצווה לאכול כל מעט מתוק
 וערב מכל מיני מאכל, ולשתות כל מתוק וערב וקל מכל מיני היין,
 ולמנוע לאכול הבשר השמן, ושלל לשתות יין חזק לרוב, וראוי
 להתנייג ברחיצה ובמלאכה ובעבודה ובמשכבי הנשים. כי במועד
 הזה יגרע מאורך הלילה להוסיף על אורך היום, עד יום ארבע
 ועשרים לחדש תמוז. והוא היום הגדול מכל ימי השנה, והוא הלילה
 הקטן מכל לילות השנה. — ואלמדי להבדיל בין גופי בני האדם
 לילדים ולנערים ולבהורים ולזקנים. הילדים הקטנים והנערים המים
 ולחים, והבהורים המים ויבשים, והבינוניים קרים ויבשים, והזקנים
 קרים ולחים. מבין נערים שנה הוא נער, חם ולה. ומבין שישים שנה,
 הוא בינוני קר ויבש. מבין פ' שנה הוא זקן, קר ולה.

1356 ואלמדי לדעת את מבואות התקופות לתוצאותיהם ולמניהם
 לבני מהלקותיהם. כי הגוף נפון על ד' יסודותיו, לפי ד' תקופות
 השנה המנהגות את השנה, ולפי ארבעת הרוחות המנהגות את
 העולם.

1357 והראשון לימי השנה בחדשים ולמועדים ולתקופות הוא

הודש ניסן. מנהגו מוזל מלה ראש המזרות, והוא נקרא בלשון פרס בהמין מה, הוא תחילת האביב. תחילת התקופות, היא תקופת ניסן, והשניה תקופת תמוז, והשלישית תקופת תשרי, והרביעית תקופת טבת. אלה הן תקופות הם הן רבועי השנה.

1358 נהגו בתקופת ניסן הוא רביעית השנה, והוא ה' ה' ה' : ניסן, אייר, סיון. ואלה שמות המזלות הנחשבים בהם : מלה נחה במסן, שר נחה באייר, תאומים נחה בסיון. השנה תקופת תמוז הוא רביעית השנה והרשיש — תמוז, אב ואלול. שמות המזלות הנחשבים בהם, מסין לתמוז אריה לאב בתולה לאלול.

השלישית היא תקופת תשרי, והוא רביעית השנה, תשרי ומרחשוון ובסיון. ואלה הם מזלותם — מאזניים לתשרי, עקרב למרחשוון קשת לבסיון.

הרביעית היא תקופת טבת והוא רביעית השנה, טבת ושבט ואדר. ואלה מזלותם — דרי, חבטא, דלי לשבט, דגים לאדר.

1359 וזה לך פשר התקופות : תקופת ניסן חמה ולחה, תקופת תמוז חמה ויבשה, תקופת תשרי קרה ויבשה תקופת טבת קרה ורחה.

1360 ואלה שמות ההרשיש : ניסן, אייר, סיון, תמוז, אב, אלול, תשרי, מרחשוון, כסליו, טבת, שבט, אדר.

1361... וזכור ניסן יהיו תרומותם להשקות כל מיני רביות לבני מיעיית. למען יבשר ויגוה חנוך, להשקות את המושקה הנקרא בלשון יין אישמומביון או אקנדננון, לפיה בעירת המרידה האדומה הנפגעת בחום הרם. ואשר ימשול בהם המרידה השחורה אל ירבו יריהם בלשונות תרומות למען ישרוך מעליהם ולא תבושול בהם להרע. אך ראוי להשקותם ראשונה מושקה הנקרא פינאידום

בלשון יוון, הנעשה מחמשת דברים: אפיתימוון, אנריקון, קולוקיי-
נתידא, אלויא, סקמוניאה. מכל אחד בשורה, יכתו הכל עד העשות
אבק דק ויזלשו במי אכרוב ויעשו גלילות, והשקות משקל דרבמון
א'. ואחר שבעה ימים, או שבועיים ימים, להשקותו בוס גדול הנקרא
בלשון יוון... (חפר).

1362 הריאה קרה ויבשה, והלב חם ולח והכבד חם ולח. והקרוב,
הוא הפמון, חם ויבש. והחלב, חם ולח, והמיעים קרים ולחים. המחול,
קר ויבש, המתניים חמים ולחים, והפליות חמות ויבשות, וביצי
המפוישים חמים ויבשים, והשדיים חמים ויבשים, בוח החלב חם
ולח וכבד, ונבל מקנות חמים קר ולח, הדם חם ולח, המרירה האדומה
חמה ויבשה, ורגלים קרים ויבשים, והם שארית בריאת האדם והם
קנות הגידים והמיתרים, וגם הם פיתרים למיתרי האוהל. ורוב נפש
היה אשר אין להם צפרניים. וכל אשר אין לו צפרניים נחשב כבהמה.
ומאשר יקר האדם בעיני האלוהים, לא עשהו כחיה ובהמה ורמש
ושרץ המים.

1363 ואלמדרך לדעת כי יש ארבעה ושבועים גידים הם
תעלות מושכות את הדם ללפת בדם. והם כמין מטילות מפורדות.
שבועה תעלות מהם מושכות את הדם אל שאר כל הגידים. ושבוע
גידים, הם תעלות, נותנות בוח אל הגידים הגדולים אשר הם משני
עברי הצואר. וארבעה נותנות בוח אל הלב. וארבעה מושכות הדם
מן הכבד לחמם את הריאה. ואחת ועשרים תעלות דקות, מושכות
הדם מן הכבד להשקות את המחול, וארבעה תעלות מושכות אל
הפליות. ודע כי יש לקרם העליון הנקרא פטומכום שנים עשר
תעלות גידים, ארבעה מהם נותנות בוח אל הכבד, וארבעה מהם
דקיקות ודקות מטיפות אל המחול, וארבעה תהיינה מפורדות ומושי-
כות פליות.

1364 ודע כי יש במרידת הכפר שיש תעלות גידים, שלשה מהמה דופקות אל הלב. והשלוישה האחרות — התעלה האחת בלבנה ומושוכלת בכל הגוף, והאחת מושבת אל הקרב התחתון עד הטור, והאחת עולה למרום הגוף אל בוח הראשי, ואל הפה תוצאותיה.

1365 ודע כי יש בפי ערוות הזכר ארבעה גידים, הם תעלות: אחת מהמה קרובה לפליות ולשלפוחית, אשר שם ממשלת השחורה, והיא מושבת את החום בוח המרידה השחורה ועד הקרב העליון, אשר שם בכוף הארובה, מן הפליות אל הערוות. האחת הולפת ומושבת עד הלבב, והיא מעוררת התאווה אל הערוות, ומושבת בוח הארובה אל הערוות. האחת מגיעה עד הרואה, מקום ממשלת הליחה, וגם מקום חזקתה, ומשם תמשך הקרב בכל הגוף. והיא מושבת הרוח ופוח הליחה, מן הרואה אל הערוות. והרביעית מגיעה עד בוח הראשי אשר שם ממשלת הדם, והיא מושבת את הזרע. ופוח הארבעה בותף חבל המוח, וארבעתם שורבות בתוך תעלה אחת ריקה — שהיא מצל בוח השדרה, להוציא את הזרע מתוך הערוות כדרך כל אדם לשפכותו.

1366 ואלמדיך לדעת כי כל החלאים נולדים מן הקרב העליון, כאשר יורדו הילד מרחם האשה. והמרידה הארובה הולפת ופוכת בכל הגוף בתוך גיד דק וקטן מושך עד המותניים עד אשר יקרב אל הפליות. אז יגיע עד הטור, אל מקום ממשלת המרידה השחורה, אשר היא חמוצת טעם, ומן המקור ההוא יתערב בוח המרידה השחורה בארובה, ויבוא בוח חזקת שתייהן עד הרפשל הדם, ותשור בנה לשוטר בכל הגוף ובאזורים. זה פשרון מחלוקת הגוף לכל תולדותיו ולתוצאותיו.

1367 ועוד אלמדך להבין כי כאשר תגבר המרידה הארובה לרוב, וימלא גידה הדומה לשלפוחית עד פלי הבלי, ותשפוך המרי-

רות מחוץ... אשר היא בתרפת. אם תשפוך משלשה הגידים הם תעלות הדבוקות אל חלב, מיד ימות האדם. ואם תשפוך משתי הגידים הדבוקות בלב, מיד יפול האדם בחולי איפילמפסיה ויצא מדעתו. ואם תשפוך משלשה אחרים הדבוקות בלב, ויפול האדם בחולי קרדיקון הוא הפק חלב. ואם תשפוך מן התעלה הסוככת בכל הגוף מיד יחפץ בראש פשוט גוף האדם לירקון. ואם תשפוך מן התעלה המושך עד הפה מיד יתגרה באדם הילוך הבטן ללכת מותחת במריה אדומה. ואם תשפוך מן התעלה העולה למרום הגוף אל הפה, מיד יתגרה באדם קיא להקיא מן הפה מריה אדומה, או תהרשנה איונים, או תתנשננה עיניו. ובאשר תשפוך המריה האדומה מותחת או מבטל לצאת חוצה עד בלי נשאר ממנה בתוך הנזר (הגיד), לא יחיה האדם. ואם תשפוך התוספת המוסף על חוקה, זה שלום הגוף. וכמו כן יהיה גם חוק שאר שלשת היסודים באדם, כי לא יכון האדם לחיות חוץ מארבעת היסודים.

1368 ודע, כי ארבעת היסודים יתנשמו מן הפנים. המריה האדומה תנשום מן האזניים, ועל כן יהיה טעם ציאת האזניים מר. המריה השחורה תנשום מן העיניים, ועל כן יהיה טעם המועות כחמוץ ומלוח. והדם ינשום מן הנחיריים, ועל כן יהיה טעם וריח הנחיריים מתוק. והליחה מן הפה, ועל כן יהיה טעם הדוק והליחה מלוח.

1369 וללמדך לחביון, כי הדם הוא רפיציית הגוף ומילדו בלבב. כי מכוחו היה הנפש יזום חלב מים, וירדתו המים הדם, ויעבו ויקפאו ויעיגו דם. ומתוך שתי תעלות ימשך הדם מן חלב בכבד, וממנו יתפרנס הפה. כי מקור הדם ומקורו בזה, ופעמו מתוק ומראהו אדמדם כשמן, וממנו יתגרה במוח הראש ונחה בו כוכב צרם ומאדים. הליחה גם היא רפיציית הגוף. מוצאה ומקורה במוח הראש, ופעמה מלוח ומראה שלה לבן כריח הנחיריים, הם אפים, ושוכנת בזה

ובממשלתו בהלצ'יס, וסופבבא בפל' הגוף ונורה בה לפנה ונורה.
השחורה בקורה ותולדותיה מליחלה החמוץ אשך בקרב העליון,
אשרנה בטחול, טעמה חמוץ ומלוח, ומרעיה שחורה בדם שוף,
וסמאח לולקין (?) ומושל'ת בל'יה השמאלית ופשל'תית ונורה
בה שפתי'א ופופ'א חמה.

1370 האדמה יוצאת מן הפכד, כי שם בקורה. וטעמה מר
ומרעיה אחר מבורבם וירוק, ומנחה בקרב העליון ומושל'ת בפל'ה
הימנית, ונורה בה חמה לפי פוחת. ודע כי הקרב העליון הוא בקורה
כל מחלה, פי ממש תולדות כל חול' כי יגרל בו חחול'י, פאשך
ונר'ו הי'ל'ים ברחמי הנשיים.

1371 ואלמדך להפין, כי המריה השחורה היא רח ויל' גוף.
בעת מרי' בקורה להפנות בנף שש המעט אף הארץ, בן הי'א
להרעיש את הגוף פאשך הרעיש הארץ ונרעו כל אשך טל'ה, וגם
צאצאיה ינעו וירעשו מן המריה השחורה פאשך תמשול על הגוף.
במרי' ימי מומולות (מושל'ת) פוחת יתעטש כל הגוף, וגם ירעש
כל מוסדות הגוף וכל אבריו מפי'ת ופוחת. ופאשך תתגה בנף,
יתגר עמה רוב מרי' חל'ים לתולדות ופוחת אית' למי' מלאכ'ים.

1372 וראש כל החל'ים הא'ים ממשלת הרם. פי חם ממש
את כל החל'ים הא'ים בפל' הגוף, במרי' המושך בהם. ואל תתערב
את עם המריה הישחורה ליש'ו עמו בפל' הגוף מפי'ת ומחין, אף
בפל' גוף הגוף, במקום אשך תרעם המריה השחורה, בו במקום
יורע החול' לתולדותיו. ומה יר' תולדות כל מרי' השעוץ והתמחין
והמברקין, לפרק, והשחוקים והפנים בפל' דע'ה, והרע'ים ברחמי
פל'ית, והסוק'ים באפנים לכל תולדות ימי השעוץ.

1373 וידברו עוד החכמים על מחלקות יסודי הגוף לתולדותם,

לממשלתם לכל מיני תחלואות. בהשע שעות ללילה עד שלש שעות ביום, היא ממשלת הרם. ומן שלש שעות ליום עד תשע שעות ליום, היא ממשלת המורה לכל מיני תחלואות. ומן תשע שעות ליום עד שלש שעות ללילה, תמשול השחורה לכל מיני תחלואות. ומן שלש שעות ללילה עד תשע שעות ללילה, תמשול הלחה בכבוד (ככר) ויתגרו הרחות שבגוף מן האוכל המוסר על החוק, כי המאכל הוא בחיות הנפש והגוף, וגם המשתה. אך נאה לאכול לפי שאת הנפש, בלי להוסיף על השבע, כי המוסר — יגרה החולי.

1374 וכל מאכל ומשתה שלפני האדם, נחלק לשמונה מיני טעם: מתוק וחמוץ ומר ומלוח וחריר ושנייה הוא מעופף, ובטעם המים ובטעם היין. וטעמי הרחות המתגרות לתוך הבטן בקרב העליון הם ארבעה מיני טעמים, לפי ארבעה האדונים לכל טעם: מתוקים לפי הרם, ומרים לפי האדמה, וחמוצים לפי השחורה ומלוחים לפי הלחה. ובלטעמי ארבעת המינים האלה לא יכון הגוף לעמוד בין במיני המאכל ובין בארבעת רוחות הגוף.

1375 ומספר שעות ליום שתיים עשרה וכן הנה שעות הלילה. ואם יתאווה האדם לאכול ולשתות באחת השעות האלה בלא חוק מדי האוכל, ויוסף על חוק שובעו ויפגש המאכל באחת הרחות הגוף הממשלת בשעה חזו, אם קרים, אם חמים, אם לחים, אם יבשים, לפי השניות עת האוכל, אז יפגש המאכל על הקרב, כי נאכל בלא עיתו. אז תתגרה המהירה בגוף וגם תתעלה עלילות הנטע, ויתעורר החולי, כי נעו המרידותיים גם הרם והלחה לתיגרת הלחה המלחה, כי כפד האוכל על הקרב. אז יודע החולי לפי יסודותיו למחלקותיו למינהו, וגם פיערון אותותיו יגבר במראות השתן.

1376 וידברו עוד על ארבעת הרחות המנהגות את הגוף מלבד רוח החיים. כי האדם נברא בבריאת היום וחלילה, ובבריאת הקיץ

והחזרה, כי כל אלה יתנהגו לרגעיהם ולחשבונם. וזה לך לרענת
תחילת ארבעת הדורות המנהגות אלו הכל: ראשונה היא הדת
המנהגות אלו הענין במחזור רוחו ולשונות בו על הארץ, ולחברש עני
פני הקניין במחזור הארץ, ולחברש ענין לפר רשות בשלות, והשנייה
היא דרך המרכבות במחזור לנהגה אל ארץ מושבותיה. והשלישית היא
הדרך, אשר תנהג את הענין בקלפון את הענין לעבר אחר למהר
אל השמות. והרביעית היא הדרך, המנהגות אלו עשבות הארץ ואלה
יפול הארבות, ולחברש נענין לכל מיני ענין הארץ. ודבר יי ורוח
פני מושל על כל, ונמר ארבעת הדורות האלה בן הנה ארבעת הדורות
הגוף. כי רוח הראשונה, אשר בגוף היא רוח התאווה לאכול ולשתות,
והיא שוכנת בתוך ההנהגות של השמות, היא הדרך המושבות
והדתות את האוכל והמושבות בתוך הגוף, וגם היא שוכנת בקרן לחל
את הלכך ולהענין הענין, והיא שוכנת במה. (שלישית (?)) הרביע
עית היא רוח, אשר תוציא את כל מאכל האוכל מתחת, בדרך כל
אדם, ושוכנת בפליות. ורוח חיים מושלת בכל הנהגה למהלך את הגוף
ולחיותו ברצון מראשו, הוא נשמת רוח החיים. והיא שוכנת בשלשה
חדרי הגוף — במרום מוח הראש, ובמקור הלבב, ומתחת לטבור בין
שני הכסלים. אלה הם מקורות רוח החיים ומקומות משכנותיה לנהג
את הגוף כל ימי חיותו על הארץ עד תכלית קיצו.

1377 ואלה תולדות יסודי הגוף: הדם והליות נולדים מליחלוח
המאכל והמושבות. והמרידה נולדה מן שוג הדם... הגדלים נולדים מן
ההפלים על הגוף, הם ביותרי הגוף, והם אלוהים בלעדי ירידת
והגלגלים. והשן, תלוי בהגלי ביותרי הגוף. והשן תלוי ברוח
החיים ובדם, ולפי הדרך השנייה להאריך ופאפם רוח ודם,
ידים השנייה יפלה ופלה. העצמות תלויים במחזם, כי באין מוח
אין ענין. והליות מנוהגת בשלש המושבות במחזם הראשון ויוסף
ומושבות משרות המושבות ענין כל שאר השדות של גוף העצה הוא
ענין המושבות, ונעז המושבות מושבות המושבות, ונעז במחזם לחיות. והדם

והמרידה מושלים במידם הקרב עד שמונה שירות, ומבית לצלעות
מבית הלך, הוא מכון הרוח ומקום מנוחה. ודע, כי הליחה היא
אשר תגבר לרום על כל מוסדות הגוף, ועל פני כל האברים מבית
ומחוץ. כי תחילת תולדותיו מוקדו במחור הראש. על כן תרום על
שאר שלשת היסודים, הם הדם והמרידתיים, אף הרוח העליון על
כולם.

1378 ואם תגביר הליחה לחבל או להעור תולי בגוף, ראוי להשיב
קונו דבר להקיא, למנוע יצרע תוספת הליחה, ולהפשיט בנחיריו דבר
לדבק ולבטח את הליחה מן הראש, ולגרונו בדברים אשר ירדו
ומשכו מן החלולות, כי אז ינוח הגוף. וראוי לבעלי הליחה לעשות
ליטט את גופו בכל מיני מנוחה, למנוע תכבש הליחה. כי ירח המנוחה
והמרגוע מרבה את הליחה. אך ראוי ונאה להתנהג לחלוף ולרבות
ולעמוד ולרדף לפי הבורח, ולרבות לרחוק במרחק, ולאכול תרדל מכל
מאכל, אף לרבות שבתות הנשים.

1379 ואם המרידה תגבר על הגוף, ראוי תחילה להריק דם מוגד
ודע העמאליה לפי שאם בוחן, ולהשקות משקות לבב מרעה,
להריק את המרידה ולהבטח הרוח המטה עם שאר הדברים הראויים
לעשות למרידה ולשכחה.

1380 וראוי לבעלי המרידה האדומה להניח ולהשקות את גופו
במנוחה ושקט. כי המנוחה מרבה את המרידה, והגט מרבה את
המרידה. ויעז ראוי לאכול ולשתות כל דבר קר וכל דבר אשר יש
לו ברוך וזה, ולא לרבות שכבת הנשים ולמרחץ חם.

1381 ואם תגבר הקרה ורוחות הצינה המגפירים על הגוף, הבאים
מנוח קר זה, מגויס באם ודבק באברים — ראוי להשקותו כל
משקה חם ויבש לחם את הגוף בקריתו, וליבשהו מלחותו עם

המספרות הנקראות פבלקין, הם אינדיבידואליזם, הממחמות למעטן אשור חסד
הם הרם מן הפשט. ראוי להשפיות חזק ליתתו וקרתו של גוף ולהי-
מנע מלפוד ראש פשטן, ולא לרבות לרחוק במרחק. פי בוח רחיצת
המרחק הם ולה, רבות הם אירי המרחק הם ויבש. ולהימנע מכל
אובל מהומין ומלוח זכר ולה ומתוך, אף לאכול משמנים וחמים
ויבשם מכל מלוח לזקנה.

1382 ואם יגביר הדם על הגוף, ראוי להקין לו דם מניד הזרוע
השכמאלית, לפי הבה, עך אשור יגרע תוספת הדם. ולהפול כל מאכל
בך ויבש, ולא לרחוק במרחק, ולמטט לשנות היין, ולא לוגע את
הגוף, ולפלתו אכול כל מתוך ולא בשור, עך אשור ירפא.

1383 ועל דבר תיגרת הרוחות המגבירות ובאות מבה הדם
המירידה, ומנחת באב ודוקר בכל אברי הגוף — ראוי להקין דם
מניד זרוע השמאלית לפי בוח, עך אשור יגרע תוספת הדם, ולהישי-
קרתו משקה אקנידניון, לכבש מניד לפי בוח, למעט השפיה בה
המירידה. ולהיותו מלפול בשור ומלשנות יין, ומלרחוק במרחק,
ומלפול כל מתוך ורחוק, ולהימנע מכל דבר, אשור הוא הם ולה,
לא תם ויבש, ולהישמר מן הפשט וממדות ותלחה, ולהתנהג בכל דבר.

1384 החרס והשחין והגרב בכל הפשט ובאשכיים ובצואר
עם כל מניי שחין רע, מניי תיגרת המירידה והדם. והישידון ורעדה
באברים ושכחה, ובאב באברים ובנידוי הנשח ובפלות ובשלפוחית,
והירקון, ותור בו עם ויחות קרות בכל הגוף, ורוב מניי הלאים, פי
נגרעה ליתתו, ואחרים, ימק בשור שיניחם ותנפח הגרמה בנפח
אחמדם. ויש אשור ירזק דם מניד. ורע, פי בוח הזרע הם ולה הוא,
פי תולדותיו מופח הדם. ומאשר ינוע, ינוע הזרע ממנוה הראש לרדת
מתוך חבל המיה מן הישידות, עך אשור לא יניע הזרע אל מקום
חזקת הפלות, יהיה מראהו אדמדם — ובאשר ינוע אל מקום חזקת

הפלויות, יתעבד אדם מראהו, ויתלפן מרוב בערת חום הפלויות.
 1385 ומהו תבין, כי על בן לא יוכלו הזקנים והגדלים הקרים
 להוריע זרע, על אשר נכבה חום המין ופילויותיהם. ואל תתמהו על
 אשר יהיה הזרע בתחילתו דם, כי אם יגע האדם לשגל בלא תאוה,
 יוציא דם במשגלו. ויש אדם, אשר לא יוכל להוריע זרע או להתאוה
 תאוות נשים, מכוח תיגרת בערת יבש המרירה האדומה, כי היא
 מושגת לחות הדם וחורע. כי כאשר ישפל בוח הגוף והתאוה מרוב
 הקור, בן ישפל מרוב החום.

386 ואם ירבה האדם לישון ולנום, יקררו קרפיו ובני מיציו,
 ותחדל תאוות מאכלו, וגם עיניו תכאבנה ותבבילה עם רוח כאב
 הראש, וטבלות וריון, וגם יובש בפשו.

1387 ואם ירבה האדם ליעור ולשכון מתנומתו ומשנתו, יתגרר
 בו רוחות קרפיו, ויהפך חום קרפיו לקור, וישפל בוח הקרב מלמחוץ
 את האזבל, ויתגרה בו כאב הראש בעיניים, ורפיון בגוף, וברכות
 פנים ותיקוב האזבל. ודע, כי בוח השינה והתנומה מחוץ לבשר
 הגוף ומפנים במיניו חם הוא. ותולדותיו מכוח הדם ומכוח המאכל
 והמשתה. ועל בן ירבו הילדים והבחורים לישון ויצמאון התנומה
 מרוב רתוח הדם, וכאשר יענו וינמנו ישכך וישקו ריתוח הדם.
 על בן לא יוכל האדם לישון בלא פסות ושמלה, כי מן השינה ירבה
 החום אשר מחוץ לבשר הגוף, ויבש בולו מבית לקרפיו, ואז יתקרר
 הגוף מבחוץ.

1388 והזקנים לא ירבו לישון כבחורים, כי נכבה חום המין וקר-
 ביהם. ויש אשר ישקוד ויעור מתגרת המרירה האדומה, כי היא
 מושגת את בוח לחות הדם, אשר ממנו יתגרה השינה. כי כאשר
 תידר השינה מרוב הקור, בן תידר גם מרוב החום.

1389 ואם ירצה הרה (הארה) ליראג וליאג ב וליהתעצב ולכרות, יכבה חום המו אשש במקורות הלב, במקום חזקת הנפש. פי מרוב החלטה והחלטה והעצב והכפיה, תתגרה המרידה השחורה לרוב ויחבר חום הגוף לקור. אף ותגרה בו השפיו ונשף בעיניו, והעצב תהפך. ויש אשש ירצה לברו בלי דעת במין משהו, עץ תולדות נגועים רבים.

1390 ואם תרצה שמהות הנפש, יירצה אף השחור, תהיה עירבה הדעת, פי תגרו השמחה מלהפין, פי מרוב השמחה ותגרה הדק לרוב, וגם מוח וטעורו וזו מיני נגועים בעיניו אף העצב.

1391 ועוד אלמדך לדעת, פי בכל מיני חלשים אשש יוולדו מפרח המרידה השחורה. יש אשש יוולדו גם מפרח האדמה. ובעיני החלשים אשש יוולדו מפרח הדם, יש אשש יוולדו גם מפרח הליחה. פי באשש יקרה באש האשש מפרח המרידה השחורה, פי אשש יקרה גם מפרח הדם, ופי יש אשש יקרה מפרח הליחה. ושאשש תקרה קדחה מפרח המרידה האדמה, פי תקרה קדחת גם מפרח הליחה. ובמו פי יוולדו אשש מיני החלשים. אף בזה ש' חולי בפרח היסוד אשש גולד במינו. — אם גולד מיסוד חם וזה, בוח החולי חם וזה. ואם גולד מיסוד חם וישש, בוח החולי קר וישש. ואם גולד מיסוד קר וישש, בוח החולי קר וישש. ואם גולד מיסוד קר וזה, בוח החולי קר וזה.

1392 ודע פי כל אשה, המרבה לאכול ממתקים, תירבה בו הדם והליחה. וימלאו מקורות הדע במתניים, אף ירבו רוחות הגוף לחרגות בו.

1393 והמרבח לאכול הרפות מפרח ויחור, ימלאו בו הדע ויחליח, ותמשול בו המרידה. והמרבח לאכול המרידה, תרבה בו המרידה והחלשים. והמרבח לאכול החלשים, תרבה בו המרידה והחלשים. והמרבח לאכול מפרח הדם, תרבה בו המרידה והחלשים. והמרבח לאכול מפרח הליחה, תרבה בו המרידה והחלשים.

1394 והמורה לאכול דשנים ושמונים, תרבה ליחתו וימלאו מקו-
רות דבנו. אלה הם מתקנות האדם ופשוט יסודותיו למחקריותו,
לחמתו ולקרתו, וליבשו ולחותו, לרפאותו לפי נגעה, בעזרת בותן
הכמה ודעת ותבונה.

1395 ואלמדך לדעת את תוצאות הוושט אשר באדם, והגדרתו,
ואיך ירד המאכל מן הוושט למעי הקרב. והגדרתו, הוא מבין מעלות
הנפש לעלות ולרדת בו. ודע, כי מעלות הנפש מסביבות הריאה,
והריאה היא מבין הנפש. משם תעלה הנפש והרוח אל מבין הלב.
והריאה היא דומה לעני הנפיים, בתוך הבנה האחת מסוככת על
הלב מפאת צד השמאלי, והבנה האחת מסוככת על הכבד מפאת
צד הימני. ומבין הקרב העליון, הוא איסטומכום, מבין מעל לכבד.
ובאשר נישא בנה הריאה הימני ממעל לכבד ויגלה קצה הכבד
בתחת לבנה הריאה, אזי תמשול הרוח בתוך הקרב.

1396 ודע, כי הקרב העליון הנקרא איסטומכום, הוא הריחיים,
המיון את מאכל הגוף אחרי אשר יתן בפה ובשיניים. וגם מן
הקרב העליון יתפץ מראה האדם לירקון, ומשם תחילת המרידה
האדומה אל מרום הראש ולמטה.

1397 ותכבד הוא מבין הגוף וחזקתו, וממנו תולדות הכעס והרצון
והוא פקיד שול גוף. וממנו עזות של פחד והדוד הלב, ויהיה כאב
הקרב העליון. כי תבער המרידה האדומה וממנו המרידה התלויה
בכבד גשול המוח, ותפקיד הרוח, ותכבד הכעס ותימזז הנפש. כי
המרידה דבוקה בכבד, ויגדי הכבד קשורין ואחוזין במרידה. ובאשר
תתגרה מרידת הכבד, ותמלא ותכבד, ותשפך על הכבד בערת חמתו
למאד. ובהפיץ המרידה לשפך על הכבד, אזי ימשול הכעס מר, מפני
המרידה על מותק הדם שבכבד, להיות כולו מר. אז תפיץ מרתה
בכל הגוף לעלות מן הגידים אל מרום הגוף עד פני הארם, ומה

והפך גמלאה האדם לירקון. כי ישי למרירה שבפד שני פירות מושבים. פה האדם עולה ומגוי עץ מוח הרצון, וממנו חיקון להיראות בלאם. והפך העניו ירד אל הדור הרצון והפך הדור הרצון להיראות תעלות ותחתית הגור, כדרך כל האדם, לצאת חוצה לחוצה את המורה.

1398 ותחול יבון את מכוני בצד השמאלי בתוך גוף האדם, כפונ שחול מלא מים קרים, והוא עומד באיש מלחמה בצד השמאלי להלחם בקריתו עץ המזקשים המצבים למולו בצד הימני, שחול יבולו להעניק בחולמה, והמחול נלחם עומד בקריתו, כי הוא מכוני המורה השחורה, שחול קרה ויבשה.

על זאת ירד לפעלי הקדחת החמה, כי כל דבר חם יגרה חמת הקדחת. והמחול מוכה בהחזק קרתו את חמת הכפר המורה את חום הקדחת, ומוח תתאווה נפש האדם הנקרה למים הקרים. כי השחפת תחלית קור, כי היא קרה ואחריתה חום, כי חום נדהג בה. (אין קריאה רצופה, כאן חסרים דפים מכתב היד).

1399... והנשמה השמיני הוא חלב הרחלים, בומי הקיץ הוא חם ורח, ירכך את היופש שבגוף, ויחמם את קרת הפליות, וממנו מוליך את הבטן. אך יכבד על הקרב ורובו יחמיץ על חלב, וחמאתו — ישנת החמאות.

1400 ולמדין על החלב שנקחה החמאות. הוא קל מכל החלבים. חלב הפרות שנקחה חמאות, טוב הוא לפליות ולתחתניות ולכל בני המיניים, יחזיק את הבטן וישמין את הגוף ויעביר את מיני הקרבים, וימנע את הקרה מלהרע בגוף, ויעביר את קרת הלכב. אך אם ידפוק חלב, יחזקהו, ויצהיר את הפנים, וימנע את הדחיות בחיתגרות בגוף. חמאת הפרות, אשר לא יעבור בהם, טוב הוא מאד. והסיר את הנפש מכל מיני עם המוות להציל את קטב מרורים

המישיא בגוף, יכונן הדעת על מכוניו, וגם יחזיק את הלב, ויאמין את הבור, ויטיב את הנפש, ומעביר את כוח הליחה וישמין את מריח בשר המור, וטוב הוא לבטן התחתון. וגם חלב, אשר נלקח ממאמתו, הוא כותק ללב. יחסיר את המצוקות מן הלב ויחזק את הלבטן. וחכמי בני קדם יאמרו על חלב הדבש (גמל?) והפוסים, כי מאד יועיל לכל נגעי הכבד והכליות, ורפא את השחין הצומח בכבד ויוקל בגוף. כי אין המאה ללא שומן. וכן כל חלב בהמה, אשר איננה מפריסה, וגירה איננה מעלה, כל חלב לא יוציא ממאה ולא יעשה שומן. ואמרו: חלב הכלבים יועיל לשגעון ולנגעי הראש החזקים, אך יפיל ילדי הנשים החרות.

1401 וללמדך כוח החלב שיונק האדם משדי אימו, הוא תחילת המדידה היורדת אל מיעי האדם. והוא המכביר את קלות הילדים, ומרשץ את המיניים ויתחזקם לעצור כוח, ולפעמים, כשידבק החלב בתוך מיעי הילדים, להיות כמו קפאון וכגבינה וימותו בתאים.

1402 וחלב האדם כבד הוא יותר מכל חלב בהמה וחייה. ודע, כי תולדות לב הנשים יהיו מדם הנידות. כי כל זמן אשר יזוב דם נידת האשה ייבש ותכלה החלב משדיה, וכאשר תהיה ויסתם פתח רחמה מלזוב דם במידי מועדה, אז תתבשל ויתלבן הדם ויתעכל אודם שני מרוב דם הדיין הרחם, וחום שדיים, ועל כן יהיה מראה החלב, בתחילת תולדותיו כמו אדמדם ומקומה, כי עוד לא התבשל היטב. ואל תתמה, כי אם ינק הילד וימוץ השדיים יותר מדי יוצא דם. ודע, כי תחילת מקור דם נידות האשה יהיה מן הלב, ומן חלב המשכנה תעלות שיפכות את הדם ההוא אל השדיים, ומן השדיים תמשכנה תעלות שופכות הדם ההוא מן החזה ולמטה, עד הכסלים, מן הכסלים אל הרחם, ומן הרחם יצא הדם חוץ.

1403 ודע, כי הדדים, דם השדיים של אשה, נחשבים לה כביצי

המבואשים של זפת. כי לומר יש לו ארבעה ביצים הם מביטי האש"י
ביים, שתיים יש לו גליות, ושתיים יש לו סתורות וחבואות והן על
הכליות (!) ושתיים עשרה ביצים הם מביטים יש לאיש: שתיים
במזח, וארבע בפליות ואחת בדרך היבנית, ואחת בדרך העמאלית.

1404 ואלכסנדר בזה התקופות לרבעי השנה, כי הם ארבעה תקופות
בנגד ארבעה מופדות הגוף, הם: דג וליחה, ומריחה אדומה ומריחה
שחורה. בתקופות בנגדים: קור חום וקין ודורף. וזה לך תהילת
פשר המריחה הראשונה שנבראה מאש וגו' ועפר ורזה וגם מאלה
גדלקו ארבע מופדות בני האדם לארבעת גורלות.

1405 בתהיל המריחה האדומה, שהיא בנגד האש והשחורה בנגד
העפר, והליחה בנגד המים, והדג בנגד הרזה. אמנם כי הדם הוא
הנפש, והנפש היא הרזה.

1406 וכן פירש הכמים הקדמונים את ארבעת מופדות הגוף
למחלקות האלה: בזה החום הוא האביב חם ומזיק וערם, וחזקת
ממשלתו בנגד הדג, כי הדג נברא בנגד חום האביב. וחום האביב
בנגד חום הרזה, וזה חם וזה חם וזה חם וזה חם וזה חם וזה חם
חם וזה חם.

1407 והדשי החום, נישן איר פיון. והקין חם ויבש וממשיגו
בנגד המריחה האדומה, שהיא חמה ורזה וקרה ויבשה כי נבראה מן
הקין ומן החום. וחום האדומה לרעה, כי נברא בנגד האדום שבפיה
שעורם.

1408 שער הראשון, הנישן עין ופניו והוא בנגד חמה ופניו ויבש
ראשון. שער השני, הנישן עין השמאלית, והוא בנגד לבנה ופניו ויבש
שני. שער השלישי, הוא האש המזיק, והוא בנגד מואדים ופניו ויבש

שלישי. שער הרפני הוא האף השמאל, והוא כנגד כוכב חמה, וכנגד יום רביעי. שער החמישי, הוא ארון הימין, והוא כנגד צדק, וכנגד יום המישי. שער השישי, הוא ארון השמאלית, והוא כנגד נובה, וכנגד יום שישי. שער השביעי, הוא חפה והוא כנגד כוכב שבתאי, וכנגד יום השבת. ובאשר גבראו שבעה שערות בכנים כנגד שבעה כוכבים ושבעת ימי השבוע, כן גבראו שנים עשר מנהיגים כנגד כנגד שנים עשר מזלות ושנים עשר חדשי השנה.

1409 הראשון הוא הכבד והוא כנגד מזל ג'דה, וכנגד חודש ניסן. השני הוא המרירה, והוא כנגד מזל שור, וכנגד חודש אייר. השלישי הוא הטחול, והוא כנגד מזל תאומים, וכנגד חודש סיון. הרביעי הוא המסס, והוא כנגד מזל סרטן, וכנגד חודש תמוז. החמישי הוא הכוליה הימנית, והוא כנגד מזל אריה, וכנגד חודש אב. השישי הוא הכוליה השמאלית, והוא כנגד מזל בתולה, וכנגד חודש אלול. השביעי הוא הקורקבן, והוא כנגד מזל מאזנים, וכנגד חודש תשרי. השמיני הוא הקיבה, והוא כנגד מזל עקרב, כנגד חודש מרחשוון. התשיעי הוא יד ימין, והוא כנגד מזל קשת, וכנגד חודש כסלו. העשירי הוא יד שמאל, והוא כנגד מזל גדי, וכנגד חודש טבת. האחד עשר הוא רגל ימין, והוא כנגד מזל דלי, וכנגד חודש שבט. השנים עשר הוא רגל שמאל, והוא כנגד מזל דגים, וכנגד חודש אדר. וכנגד שנים עשר אלה מנהיגים גבראו כגוף שנים עשר דברים אחרים, על שנים עשר דברים ואלה הם: ראיה, עיוורון; שמיעה, וחרשות; ריח, האף, וסותרם הנחיריים; ליחה ותחתית; שיחה ואילמות; לעיטה ורעב, מניעה ופעילות; השמיעה והשכחה; חילוק והיגרות; רגז ורחמים; שחוק ופכיה; שקדנה ושינה; עמידה ושיבה, ועליהם היום יבנות.

1410 שלישה דברים מהיום את הגוף, ואלה הם: שני הנחיריים והמחול. שלישה דברים ממיתים את הגוף, ואלה הם: שני חורי

המתחננים והכהן. שלשה דברים אחרים לגוף, ואלה הם: שתי העינים, ושתי אזנים והלב. שלשה דברים אחרים לגוף, ואלה הם: הלשון והכבד והמרה. ודע, כי ג' דברים הם אשר יהיו ברשות האדם ואלה הם: הדינים, והרגלים והעצמות, ושלשה הם אשר אינם ברשות האדם ואלה הם: הדינים, והרגלים והעצמות, ושלשה הם אשר אינם ברשות האדם ואלה הם: הדינים, והרגלים והעצמות.

1411 ואלמדך לדעת, כי כאשר תהינה ארבעה תקופות לשנה וארבעה עתים, בן תהינה ארבעה תקופות ליום ולילה, וארבעה עתים. אמנם על בן תהינה שעות היום שתיים עשרה ושעות הלילה שתיים עשרה, כנגד שנים עשר השעור השנה. וכאשר נחלקת שנים עשר השעורים לארבעה עתים: שלשה השעורים אביב, וג' השעורים קציר, וג' השעורים בציר, וג' השעורים חורף. בן נחלקו י"ב שעות הראשונות כנגד האביב, אמנם כי כאשר יהיה בוח חום השמש, קל בחודש ניסן, בן יהיה בוח חום השמש בשעות הראשונות, וכאשר יגדל חום השמש בחודש סיון, בן יגדל חום השמש בשעות הראשונות של ימיו של חום האביב, כך יגדל חום השמש בשעות הראשונות של חום. ובה השלש השעות האלה הם יום, ושלש שעות השניות וכנגד הקציר. כי כאשר יגדל חום השמש בחודש תמוז, בן יגדל חום השמש בשעות הרביעיות. וכאשר יגדל חום השמש בחודש אב, בן יגדל חום השמש בשעות החמישיות. וכאשר יחזק חום השמש בחודש אלול, בן יחזק חום השמש בשעות הששיות. וכאשר תבטל החורף הארבעה הימים הראשונים של השנה, בן תבטל השעות השניות של יום, ובה השלש השעות האלה הם ימים. ושלש השעות השלישיות כנגד הבציר, כי כאשר ישפך חום השמש בחודש תשרי, כך ישפך חום השמש בשעות הששיות. וכאשר ישפך חום השמש בחודש מרחשוון, בן ישפך חום השמש בשעות השמונה, וכאשר ישפך חום השמש בחודש כסליו, כך ישפך חום השמש בשעות התשיעיות: וכאשר תבטל החורף הארבעה הימים הראשונים של השנה, בן תבטל השעות השלישיות של יום, ובה השלש השעות

האלה קר ייבש. ושלש שעות הרבעיות בנגד תחורה, כי באשר יבנע חום השמש בחדש מבר, כן בינע חום השמש בשעה העשירית. ובאשר יתקרב חום השמש בהודש שבט, כן יתקרב חום השמש בשעה האחת עשרה. ובאשר יגרע ויהסר חום השמש בחדש אדר, כן יגרע ויהסר חום השמש בשעה השתים עשרה. ובאשר תמשול הליחה בימי החורף, כן תמשול בג' שעות הרבעיות ליום. ובוה שלש השעות האלה, קר ולח. וכמו כן, מושלים היסודים גם בשעות הלילה.

1412 ועוד אלמדך, כי באשר ישתנו הרוחות והאווירים בראשי תקופות השנה, כן ישתנו הרוחות והאווירים בראשי תקופות היום והלילה.

1413 ואלמדך, כי בזה המרידה השחורה קרה וקשה ויבשה וחמוצת טעם. ובאשר תעדיף הליחה לעזרתה בחזק קרת ליתתה, אם יעיו גם הדם להגביר והשחורה בהיוץ פחה והומץ טעמה, אז יעיו גם הדם להגביר בהומץ וליתתו ומתק טעמו להימסך במרידה השחורה ובליתתה ובאדומה להמתיק מרידותה, וחמוצת השחורה ומולחות הליחה, ולחמם חזק קרתה ולהעביר מרידות טעמה — אז יבון הגוף להתיישר, ומרפא.

1414 ואם תעיו הליחה להשפיל את חום הדם, אז תמשול קרת הליחה על הגוף להיות קר ועצל, ולשכוח כל דבר, ותזרק השיבה בלא עת, ויבאבו האברים ותהום הראש ויפתמו הנחיריים מלחריה, ויתלחלח הראש בריאומה, ויעצר השתן ויטף השתן מעט מעט, וירבה ריר הנחיריים, ותכבה הלשון והחך, ויבאב הצי הראש, ויתגרה הפלג ועיוות הפה, ותמעט למאד התנומה והשינה, כי תשפיל העצת, וירבה חזק לזקק מן הפה, וישך הקול לכובד הליחה, וינחר הגרון, ויחדל בוח הגידים והאברים. וגם נשופה ועמומה ישכנו בעיניים עד דבדותן. ותרכה באכס מושבה והרחור ודבר

מאמאמה, ורעיון פפיר, ותיזל דמעות העיניים בלא עתים, פי תתלח" לחנה בבכרים ותדמעותה. ויבא שאלה ודפה, וגם יסרה. ותמשיך הקרה במתנים ובברכים, ויבאבו החלציים והכליות, ותבאב השל" פחית. ופועמים ופאבו הרגלים וימיעו הקרובים, ויבאב הרשע לקרת הליחה, והשיניים והחונות תמערנה ותבאבנה לקרת הליחה, והאזניים תשורקנה ותהמנה ותהשינה, ויסתם הקרב מפלי שוע, ותבאב הנפש מבלי אופל, פי מלאו הדרי החזה קרת הליחה. וימיעו מקוריותו להפכר, ויקשוו החול' בבלי הדרי מיעו, וימיעו האמרים והאש, ויבאב ער הבשר והגידים, ויתגרה השיעול הלה, ויסתמו תוצאות הרגלה ער היסגור הדוח בריאה. אז תצוה (?) הנשמה ותקצב הנפש, פי ירבו לעז ולמשול הנפשות בתולדות הליחה להגביר על הגוף.

1415 ואם תגביר המרידה האדומה לפי גבורת הליחה, ויעזו שניהם על שני היסודות הנזכרים, הם הדם והשחורה, ותרומ האדומה לעלות על השלישה — אז יפגע הגוף לבוא לרי פלג לחיות מופלג, הוא הנגוע, הנקרא בלשון יון, מקדון, פראליפסיה, המעבית חצי הגוף ממחצית הראש לעזות אף העין, וילחמות עם הדפה לצד הימין, וחיר והרגל תפסדנה ולא תיבנו בבתחילה.

1416 ואם יתעוות הדפה לבדו, ולחיות לעבר השמאל, דע כי פל זה בתגורת המרידה השחורה, שעלמה למקורות הפחול, לרוב אל הרגש לעזות אף הדפה לצד השמאל.

1417 ואם תגביר המרידה השחורה לרוב על שלשת המוסדות הנזכרים, אז ישפיל הגוף מלאמין בזה, ותסור הדעת וישתמש דחה, ותהפך הדעת לשגעון לפל מיני תולדותיו — לרבר בלי הפין, ולרבר בלי עז, ולבמות בלי יגון, ולבעוס בלי דבר, וליוצר פאקין בתאב, ולירי קצב וחמורה מפרה. ויש ששור ירין בלא האות עיניו ויפול בשחורה פתע, אז מוגברה יפול, וימות בתאב.

1418 ואם יערוו ויתחברו המרידה והדם על שני היסודים הנותרים
המה: השחורה והליחה, ותימשך הארומה עם הדם בתעלות הגידים
למשול על הגוף בחוזק חום שניהם, אז יתבשל הדם בכערת המרידה
הארומה. כי היא מיבשת את לחותו, ותחבוק את אדם הדם להיות
למים רעים, ויתעכל פוחו. אז תראה הבהרות בבשר, כאשר הוא שם.
יש אשר תורה במקום, הנקרא צרעת נלבנת או אדמומת, וכל תולדות
הבוהק למינהו. ומזה יתעורר השחין והחרם והגרם.

1419 ואם יתחברו למשול המרידה הארומה והליחה, וישעל הדם,
ותגבר עליהם המרידה השחורה — אז יראה בכל הבשר שקטרוות
כמראה הארומה, ושחין רע וממאיר פורה בבשר, וצמחונים, ותולדות
מיני שחין עם הדם וגרם וילפת, לפי תולדות השחורה. וכל מקרה
שיחיה תחילתו מתיגרת הדם והארומה, סופו להשפיל הדם ולרוב
המרידה השחורה. ומשם יתגרר כל הנגעים האלה. על כן נאה לגרוע
מן הדם בזמן שהוא מתגבר כל הנגעים האלה, על כן להפציע הגיד
בזרוע השמאלית, ולא להרבות לאבול בשר, למען ישפיל הדם ויבנע
המרידה הארומה, כי הבשר מרבה את הדם ומחזק את המרידה
הארומה.

1420 ואלמדך לדעת, למה נאה לאדם להפציע מגיד הזרוע
השמאלית, בזמן שמתגבר הדם. אמנם ידעת, כי מקור הדם בכבד.
והבשר דומה למקור מעין הנובעים ממנו המים. ואם ילך האדם
ישאוב מן המעין, אם ישאוב נופח המקור, ידלה מים חיים וטהורים
וצהים ויבים. ואם ישאוב מרחוק מקור המעין, מן המים המוגרים
מחוץ למעין, ידלה מים רעים ודפוסים (?) ודלוחים. כן גם הכבד,
אם יזיק האדם (יקיז) מזרוע הימנית, יוציא דם חיים ורע לגוף.
ואם יקיז מזרוע השמאלית, יוציא דם חולה ורע ויועיל לגוף. ועוד
על אשר דפוקה בכבד המרידה הארומה. ואם יקיז האדם מגיד זרוע
הימנית תקדים המרידה לבוא בגידי תעלות הכבד אשר חורק מהם

1. 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 2649 2650 2651 2652 2653 2654 2655 2656 2657 2658 2659 2660 2661 2662 2663 2664 2665 2666 2667 2668 2669 2670 2671 2672 2673 2674 2675 2676 2677 2678 2679 2680 2681 2682 2683 2684 2685 2686 2687 2688 2689 2690 2691 2692 2693 2694 2695 2696 2697 2698 2699 2700 2701 2702 2703 2704 2705 2706 2707 2708 2709 2710 2711 2712 2713 2714 2715 2716 2717 2718 2719 2720 2721 2722 2723 2724 2725 2726 2727 2728 2729 2730 2731 2732 2733 2734 2735 2736 2737 2738 2739 2740 2741 2742 2743 2744 2745 2746 2747 2748 2749 2750 2751 2752 2753 2754 2755 2756 2757 2758 2759 2760 2761 2762 2763 2764 2765 2766 2767 2768 2769 2770 2771 2772 2773 2774 2775 2776 2777 2778 2779 2780 2781 2782 2783 2784 2785 2786 2787 2788 2789 2790 2791 2792 2793 2794 2795 2796 2797 2798 2799 2800 2801 2802 2803 2804 2805 2806 2807 2808 2809 2810 2811 2812 2813 2814 2815 2816 2817 2818 2819 2820 2821 2822 2823 2824 2825 2826 2827 2828 2829 2830 2831 2832 2833 2834 2835 283

[illegible]

အရှေ့ - မြောက် မြောက်ပိုင်း မြောက်ပိုင်း မြောက်ပိုင်း မြောက်ပိုင်း 1422

להוציא לו דם גביע אחת, אשר יכיל ליטרא אחת ושלשת אנקיות. ואם יהיה מראה הדם רע או שחור או מלוכלך או ירקרק או מכורכב, ראוי להוציא לו דם עד אשר ישתנה רוע מראה הדם המזיב מן הגיד. אך ראוי הרופא המקיז לסור עיניו תמיד בגיד, לראות ולהבין זיבות הדם, מתי ישתנה מראהו, לפגור אותו מיד, ואם יצא מידת משקל הדם בכתוב למעלה, ולא ישתנה רוע מראהו, הניחהו לזוב יותר עד ג' אנקיות אחרות. ואם יאחר להשתנות עוד הדם, סגור את הגיד מלזוב עוד. ואם יהיה האדם בריא ודק בשר או בינוני בבשרו ויהיה הדם אדום, ראוי להוציא לו דם ליטרא. ואיש כי ימרמ שער ראשו או הזקן מאליהו, דע כי כל אלה מרוב כוח הדם עם המרידה האדומה. ואם יאמר החולה כי טעם פיהו מתוק ככל עת, דע כי הדם ימושול בו לתולדות תחלואיו. ואם יאמר, כי טעם פיהו מר יבש, גם זה מן המרידה האדומה לתולדותיה. ואם יאמר, כי טעם פיהו ממוחה, דע כי זה מפני תוספת הליחה המושלת בו. ואם יאמר, כי טעם פיהו יבש ונחרב ברוב יובש, וכל חיכו הדם הלשוני והגרדן יבש, דע כי רוחות הגוף בו געשו, הקרב העליון המושילו בו, ויעזו עליו מבית לקרביו, על כן תקרנו רוב מצוקה וברשפי הלהבה על לבו.

1423 ואלמדך לדעת, כי כאשר תהיינה ארבע תקופות לשנה, וארבעה תקופות ליום וללילה — כן תהיינה ארבעה תקופות לימי הירח. וכאשר ימשלו ארבע יסודי הגוף בארבע תקופות השנה, ובארבע תקופות היום וללילה, — כן ימשלו בארבע תקופות ימי הירח. וכאשר ישתנו האווירים והרוחות והזמן, כן ארבע תקופות הירח. ואלה הן ארבע תקופות ימי הירח:

1424 התקופה הראשונה היא יום מולד הירח עד שבעה ימים וחצי לירח, והיא פגרת תקופת ניסן, ומושל באלה הימים הדם. התקופה השנייה היא מיום השמיני למולד הירח עד יום חמישה

עליו להדיש הדין, והוא כנגד תקנות המון, ובמשלוח באלה הימים
הברירה האחרונה.

והתקנות השלישית היא ביום המושג עשיר לירח ניו עשירים
ישנים וחצי לירח, והוא כנגד תקנות תשרי, ומישל באלה הימים
המיררה השנייה.

והתקנות הרביעית ביום עשרים ושנים וחצי לירח ניו
עשירים לירח, והוא כנגד תקנות חמה, ובמשלוח בזה הלילה.

1425 האלמדך על רוב נגעים, אשר יתה הוללותם מהוללות
הליחה. ואלה הם אמותם: כי החולה בתקופה (?) נפשו להקרא
זנה ירבה לרובק בפריון נפשו, וזה מאכלו לא יערב, ולא במהרה
יובל לבלוע. והקרה מושלות בראשו מרוב לחות. וראשו ושיניו
מבאבים וגם עננותיו ואבריו יבאבו לביבד הליחה ויבממו (יבממו)
בו מבוזות חזהו, וישעור וידק רוב לילה, ותרב הדמעה לזיל מנינו,
והאריך עורלות הגרון וינפח הפה והגרון, ותתעבה הלשון ויעצר
דקולו.

1426 וזה לך בנפשה תרופתו: לרגרגו בזרע הדדל, בעקק קרחה,
הנקרא פריטרו, ודבש לא יין עשיר מתוק ומבשר וזרע הרחש,
הנקרא אגראלספירה, ואיזוב, וצנתר, הוא תימן, כל זה ופשוט
בעשים עד החצות. או ימלא פיהו שבע טעמים. בכל פעם ותגרגר
בו ויעצרגו בפרו ובגרון, עד היבשה הליחה בראשו ובמקורו.
ולחאכרו עליו החודל מבושלים ובמזוגים בשמן סומסומין, ולשתות
יין חזק, ולהתבשר ג' ימים שמון קיץ עם סולת חיטים מבושלים בשמן,
משקל ג' דרבנות, לתב ליום שקל אחד בבוקר. וזה העונה הליחה
למשקל בו ותלגדו כנגד בראשיתיה, או אשיר גרעין אבריו, או
אשיר אחרותי הערה בבב הדור כל יבון, או חבבד מלישמו מלדבס בו,
או אשיר יפסיו אבריו ונאכל בלילה, זה לך בנפשה תרופתו: לפרו
מרידת עגור, משקל גרה אחרת, ומור דדור ור, משקל שעררה אחרת
בפר שורש השלק, הוא מליחה, וישחט אל תוך עני נחיריו, ויעורו

בו עד צאת הליחה מתוך חדרי מקורות הראש מן הנהיריים ומן הראש, ואז יתרכא בעזרת רופא נאמן.

1427 ואם יהיה תחילת חוליו מתגרת הדם והמרידה, זאת לך הכרת מחלתו: כי תתעב נפשו כל אוכל, וקדחת חרה מושלת בו, לוחשת חדרי קרביו, וגידיו זרועיו ממהרים לרפוק ברוב צוקה, ותבער בו הצמאה מאד, כל ישבט מים, ורובו יבש, אך גרדו ולעזו נחרבת בצמא, וגידיו מלאים דם, וטעם פיהו מר, ומראה השתן כמראה השמיר וצביו מרידה הצהמה, ורוב השתן אשר ישתין ברפוש ויציט בתחתית השתן.

1428 וזה לך טעשה תרופתו: לקוח צבר, הוא אלואי, משקל ב' דרבמונים, משכין דרבמון אחד, ויכתו יחדיו שניהם בתות וזחון, אז יולעז במי שיליון, ולעשות בהם גלולות בזרע הגילב (?), ולהשקות למחזיקי הכות משקל ד' דרבמונים, ולנכשל שני דרבמונים במים קרים. ובעת צמאתו השקהו עמים ספרגלים, הם קרדניאה, או הזמין הוא אוקשימילין, ולהאכילו ירק עלי השמרים, הנקראים בלשון יונית מלתוזן, עם עלי קיטופוס הוא פרושולבנון ומרשנים בשמן, זה יהיה מאכלו בלחמו עד הרפא.

1429 ואם יתגרה בו הדם לבדו, צווה להריק מרמו העורף עד אשר ישווה עם שלשת היסודים הנותרים, או ינוח הגוף במרירת הדם. ואם המרידה העחורה תתגרה בו, ותגביר על ג' היסודים, זה לך משקה תרופתו: (זהו פוסטג ?) לקוח איפיתימון משקל שישה דרבמונים שהם עושים אונקיה, בליליגוס, הנקראים מירובלנון, שישה דרבמונים, אנריקון ד' דרב, ענבים יבשים בלא זגים י"ב דרב, תרפיד, שהוא שורש לימפיאדוס, ארבעה דרב, בלילג ואמלג. מכל אחד ה' דרב, ויכתו הדק כולם ויבשלו בשלשת גבעי מים עד היוותם כוס אחד, וישתה את המדק באשמורת הבוקר, ויצוה עד צהרים. ואם נכשל כוח האיש, השקהו לפי כוחו וכיוצא בו, וירפא.

(המשך יבוא)

אסף הרופא, ספר הרפואות

(המשך)

1430 ואם מפני רוחות קרביי קרהו החולי, אזי יאזהזהו באם הפליות, עם נגעי התחתונות למבאופים, וגיר הנשה והכפר והפלים, והצר היבני, ובאם חנו והיבש הכפון, ועוצר המיעים ועוצר השתן, ובאם מתחת לפבורי וכל מקורות השתן, ובאם הנפל מקוות השתן יבאפון, ובתעלת מוצא השתן ידחה הפאפ ער יחזין שמר השתן בנפל המקוזה, ויחיה לאפן פורתמת בער השתן, אז תודע האפן, אם גדולה היא אם קטנה היא. וזה לך משקה תרופתי: לחשקותי כל עיקר חם וכל זרע חם וכל מלי עקרים שהם חמים ולחים, וגם להמשיכהו מתחת מ' יום במשיכה, וזרעים חמים ועשבים חמים, ושמנים חמים, לפי קרת הרוחות ההמה לרפא ולהמשיח בכל שמן חם וחד וזק, ושמן גר, ושמן לבונה, ושמן נפט, ושמן ביבד (?) מרקחת תכשדים, ולהזהר מאכל דגים המלוחים עם מיני חומין, והירקות הקרים המקררים, ויחיה משכפר מוקף ומחופה בפגרים לבלתי געת בו הקרה והדוח, ויחיה מאכלי בכל משמני הפשר צלוי וגם מבושלי, ולחם חמודות, ויין נישן ומרורח ולבן וערב. ואם יהיה נגעו מפני המריה השחורה, דע כי פורה ונגע גדול באר, וזא קשה בכל המבאופים.

1431 וללמדך לתבין, כי המריה השחורה היא כרוח מחזקת בכל חוק, ובארץ הנשואות את הכל, ובאשר תרעש הארץ, ורעשו וינעו כל אשר עליה. כן המריה השחורה, אשר היא כרוח מחזקת בכל הגוף, באשר תתגרה, יתגר עמה כל תולדות החלאים והנגעים למיניהם.

1432 (1) ואלה תולדות נגעי המריה השחורה: שועל ראשי, וביקוע השיער, והצרעת, והפחית, והפחית השחור, והנתקים, וכל מיני שחין רע, והשגעון, והגדומים, וביקוע עוריות כפות הידים והרגליים, ופריש עם שחורות בפנים, וצמחונים באר מופנים ופשתיים, וצמחוני השחין הנקרא חזירים, והשחין הנקרא בלשון יוון שילונא והצומח והשחין מכות לקרב,

הנקלחים והמיוששים לאחד צדיהם לצד השמאלי, והנפלים להתחבט בארץ ולהוריד קצף מניהם, והאופלים את פשרם בכלי דעת, והרצים ערו- מים והמסקלים ערומים עם כל מיני נגע המסיר את הדעת, וחב מיני דקרים דוקרים בצד השמאלי, ובאב בפוליה השמאלית, ודישינימיריאה הרע הממית, והנפלים בנגע פאראליסיאה, — כל אלה תולדות המרידה השחורה.

1433 (2) וזה לך משקה תרופותיה לכל נגעים: השקהו תחילה משקה ואיסטומכליקון עד היטהר מעיו. אחרי כן השקהו יירא הגדול הנקרא לוגדיאון, ולהפיה בציחת התגלחת הראויה לדבר הזה בכל מיני עקריה, ולהריע מנגוני תוספת הדם אשר נשרף מפני המרידה השחורה, וגם להשי- קותו בכל ירח משקה בוס הגדול, הנקרא איפיתומון המבושל, ככתוב למעלה בכל מיני מרקחותיו, לרפאהו בעזרת יוצר הכל.

1434 ואם יקרה המכאוב ממעל הראש, דע כי הוא נכון להכאיב ראשו באר, ויפתחו עיני ניהיו באפו, ואף עיניו תנשפנה מעלטה ועמומה מרוב כאב הראש, או עד אשר ירדו המים הרעים המכבים את עינו ויבהה את מאור עינו. וזה לך משקה תרופתו: לקח אזור לח, והאזור הנקרא ממסיבון, ויבשלו שניהם במים בחומץ ובדבש ובעפים חיין, מכיל אחד בשורה, ויתבשלו היטב עד החצות, או ינתן על הראש במחבשת וגם על המצה, ויברוד עליה מצנפת כל היום וכל הלילה, ובין מרק התרופה הזאת ינתן להפיה בשתי עיניו. אחרי כן יקח לו כף אחת דבש וכף אחת יין וכף אחת חומץ, וכף אחת זרע חרדל, הנקרא שינפי בתות, וצעתר, ובלישקונו, כל זה יבשלו עד החצות, או ימלא פיו ויתגרגר עד שבע פעמים. כי זה יוריד וימסור את הלחה והמחלה מרוב ראשו. בה יעשה ז' פעמים, שלש פעמים ביום, או ינוח בעזרת הכורא.

1435 ואם יהיה חוליו מפאת חוהו ובתיפיו, והקרה בכל עת תתגררה בו ולא ישקוט מאכלו במיעיו כי יקראנו ואף ישעול. וזה לך מעשה תרופתו: קח זרע גרגר, והוא אגוזימון, וזרע שחלים לחים והוא קרמון, קח משניהם מלא הכפיים וקמח סולת כף מלא, ויבשלו זה בחומץ ומעט דבש, ויאכל מזה ג' ימים, שלש פעמים ביום, וישתה מים המבושלים בנרד הבושם, וירפא בדבר רופא נאמן.

1436 והוא יבא מבאבוב מפני כאב חפזן העליון, ולא יערב לו האוכל, ותרג נפשו בכל עת, ופיהו מר מאד, ויבאשלו בו חירקון והקדחת: קח לך זרע תלתן, הוא מילים, ויבאשלו במים ויתן עריו מנעם דבש וחמאת בקר, והאבילהו את זה ג' ימים בבוקר, וישתה אחריו יין מבישל מהול ומסודר במים. אחריו פן יקה לו זרע כרפסים, הוא שיליון, וזרע קרמיון, הוא קוקניקוס, כתות שניהם חדים, ויבאשלו במים, והשקהו מן המרק הזה ג' ימים פעם אחת ביום, וירפא בעזרת הברוא.

1437 וללמדך לנהג ברפואות הקדחת לתולדותיה למינה ולאותותיה, פי רבים מיני הקדחת. אך רוב האוכל יפערם, כי באש הגלגלת פן הקדחת. והוא תפיר את העצים ואת הקש מן האש באש עצים, או תבכה. והקדחת, באש אוכל תשפלו ותבנע. אך יאכל דבר מנעם, כי מחיות הנפש, וזהו ענינו שבעה ימים, ויהי מאכלו ליום מנעם סולת, או הרפפות חטים מבושלים, כי אחת, או שטורפים הרפפות או עלה סלק, הוא שפולון, ולשתות תמיד מרק שטורפים מבושלים. זה יהיה מאכלו כל שבעת הימים להקל המאש מעל קרפיו, או תשוד דקדחת. וביום השביעי להשקותו מרק הלענה, הוא אפשינטיא, כוס אחד בבוקר טרם יקדח, ושתה כזה ג' ימים, וירפא.

1438 ועוד אלמדך פשר מיני הקדחת למיניהם לתולדותם, כי שלשים ושמנה מיני הקדחת. כי הרבה מינים הם אשר יולדו בארם מהשניית עיתים לפי הזמן ההוא, ולפי ממשכות הגוף, באשר יגיע האדם לשנותיו. כי יש ארם, אשר מן הקור ישונה לחם ומן החום ישונה לקור, באשר ישנו גש העתים, כי פן הוא יצירת בריאת האדם. ועוד תבוא קדחת לאדם באשר הוא שר ובריא ורחץ במרחץ ולא ישכור עצמו כרת, וירבה בהשמים, אשר מנעו חכמי הרופאים מלרחוץ בהם. ועוד תבוא קדחת מיניעה ומפוח שריר, ומשיכרות יין, ומנעם ומדאנה, ומאורי החושים, ומבלי השמיר מן הקור והרוח והחום, והחווים, ומצר, ומרוב המאכל בלי חוק, ומאכלים רעים וברבים, ומרבות תואמות ועלילות אחרות תולדנה הקדחות. אך ראשי מיני הקדחות העליונות על פולנה, תהיינה ארבעה הם כנגד יסודות הגוף. ואלה שמותם: מתמידות, שלישיות, רביעיות, ופינכיות. ויש אחרות קדחות הנקראות קצורות, ובלשון יווני נקראות אפימוריות,

והיפוקרטס הרופא קרא אותם: תמידות. ואף על פי שהן תמידות, אין להן כוח להאריך לשבון באדם, לפי אשר לא מרוב עיתים יאריכו בגוף. כי פתאים יבואו מרוב העצב והערב, אשר ישקוד האדם בתנומתו. והאחרות הפאות משרר ומשיכרות יין ומיגרעה ומכעס; ומכל אשר כתבנו למעלה. אך אלה הקצורות לא ירבו ימים רבים בגוף, כי ינחזו את החולה לשלשה ימים או לארבעה ימים, אם לא (יתעצל?) החולה בין במאכל ובין במשתה ופיו בדבריהם אחרים, ועוד אם לא יתעצל הרופא לעשות לו רפואה. ועוד אודיעך פשר שמות הקדחות העליונות כאשר קרא שמותן היפוקרט 1439 הקדחת המתמדת קרא קאתי מדינום. והסנוכוס קרא פיטניקוס(?). והשלישיה, קרא טרימיאוס, והרביעיה קרא טיטריאוס. ועוד אלמדיך את אותותיהן וסימניהן ומועדיהן ותולדותיהן ורפואתן, הוק מאכלם ומשתם. ואלה אותותיהם וסימניהן ומועדיהן ותולדותיהן: הקדחת המתמדת אוחזת ותופסת בכל יום ושוכנת בגוף מן הבוקר ועד הערב, או מן הערב ועד הבקר. ובבוקר תקל הקדחת עד אשר תגיע שעת מועדה עת הערב לתפוס בחזקה בכל משפט זה, עד אשר ירפא החולה או יתחלף למין קדחת אחרת. ותולדות המתמדת יהיו מחזוק הליחה, אשר נקבעה בקרב העליון, הוא איסממבוס, כי הליחה קרה היא ולחה, והקדחת המתמדת קרה היא ולחה בשווה. וראוי לרופא לעזור לו ברפואות חמות ובדברים, אשר יש להם כוח חם ויבש.

1440 והקדחת, הנקראת פלשון יוזן סינכוס, תופסת החולה כל היום וכל הלילה תמיד ולא תחדל, ותיקר תמיד, ולא תכבה מן היום הראשון ועד יום השביעי. כי הקדחת הזאת מן היום הראשון תעלה ותגדל במעט מעט בכל יום עד היום השביעי. ובאשר תגיע ביום השביעי, תתחיל הקדחת להקל במעט מעט בכל יום עד יום יד'. ולפי חשבון הימים, אשר תעשה הקדחת לעלות וליגדל, בן חשבון הימים, אשר תעשה לרדת ולהקל אם במהרה ואם באיחור. ותולדותיה מכה הדם לבדו, כי מוח הדם חם ולח, ובה הקדחת הזו חמה ולחה. וראוי לעזור לו ברפואות קרות ויבשות ובדבר יבש, אשר יש להם כוח קר ויבש, וגם להקינו דם מגיה הזרוע לפי פוחו ביום הג', או ביום הה'.

1441 והקדחת השלישית אחרות ותופות את החולה יום אחד ושוקות ביום הג' למאור, ופיוס הג' תאחזנו במנהג חוק מועדה. בן יחיה חוק תפיתנה, במשפט שלישית הימים האלה, עך אשור ירפא החולה ואי יתחלה למין קדחת אחרת. ותלדות השלישית יהיו מכה המורה האדומה. ועל אשור יהיה בוח המורה האדומה חם ויבש, על בן הקדחת השלישית מועדת פאש, וראוי לעזור לחולה עם רפואות קרות ולחות, ועם דברים המתקררים ומתלחלים. והקדחת הרביעית אחרות ותופות את החולה יום אחד ושוקות למאור בימים מלכתפוס את החולה, ופיוס הג' תאחזנו את החולה במנהג חוק מועדה, בן יהיה חוק תפיתנה במשפט ארבעת הימים האלה, עך אשור ירפא החולה ותפור הקדחת. ותלדות הקדחת הרביעית יהיו מכה המורה השחורה ומכה חם. ועל בן הקדחת הרביעית קשה מחמירות להפא, על אשור יהיו תלדותיה מן המורה השחורה שהיא קרה ויבשה ומכה חם, שהיא חם ולת. ורבות עייתים חמה שותה הקדחת הרביעית החמה מאד, ועייתים שהיא קרה ומצוננת. ועל בן, תהיה רפואתה העמוקה ומשותרת מדעת הרפואים ונלצים הרפואים מרפואות את הקדחת הרביעית. אך ראוי לרפא, לעשות רפואה לחמים קרים, ולקרים חמים, וללחים יבשים, ולבשמים לחים. כי הקרים דחים את חמים, והחמים דחים את הקרים, והיבשים דחים את הלחים, והלחים דחים את היבשים. וראוי לרפא לתת שפון לחקור בתבונה ודעות את החולה עך אשור יבין ויכיר את האמת, איזו היא הקדחת, ומאיזה יסוד נולדה, ועודנו יהיה הרפא בפק. ניתנה השמירה זאת לפעלי הקדחת, אשור יהיה בוחם טוב להימנע מקרים לחמים ומקרים לחמים, ומלחים לבשים ומיבשים ללחים. בן יש אדם, אשור יהיה חם מאד בגופו, ויחפר לקר, ואם יהיה מצונן ומקורר מאד, יחפר לחם. ואם ישיב הרפא אל הקרב העליון של בעל הקדחת הרביעית זה התחבשות, לעלה ארובה ומרפא לקרב העליון, הוא איננו מבוז, בעזרת האל.

1442 וזהו התחבשות: קח זרוע פשתן, וקח שעריר, הוא פינגיקון, הוא תלתן, ולענה זרע שבתים, וברפסים, ופטרופילינון, וליבסטקון, ופינגיקון, הוא שומר, ותימרמים, ויפתו חק וירתהו עם מים פאש עך אשור יחפרו המים ויקפאו הורעים, ואחרי בן הן שש מעט קמח ופלפל

היטב, ושים אותו בסמרטוט בגד, כמו תחבושת, וסור עליו על התחבושת שמון או חלב ישן נמוך, ותחבשו על החולה בקירבו העליון כאשר הוא חם התחבושת, בה תעשה עד שמונה ימים ובכל יום תחליפנו. ואחרי כן תעשה לו משימה, הנקרא מרקואטון או פינטאמירון, ואחרי כן השקה, שיחיה לו כלכל שתי ידות של שקל הם שני שלישים, כמון שני שלישים, יוכתו הדק והשקה מזה תרוד אחד בבוקר ותרוד אחד בערב. ואם תבין באמת את בוח הקדחת הרביעיה ותעשה לחולה רפואה הזאת, ימצא רפואה בעזרת האל.

ולקדחת המתמדת, האוחזת בכל יום, אני אלמדך רפואה. כי הקדחת המתמדת כאשר כתבנו למעלה, קרה היא ככה מולדתה ומצוננת. והרופאים אשר אינם מלימודים, ובינו בדעתם כי כל קדחת חמה היא בתוסה, ויאמרו בדעתם לכפות את חום הקדחת, ותותנים לחולה כל דבר קר ומצונן כמבנים לכפות את בערת הקדחת. והם לא ידעו, כי לא יכבו את חום הקדחת אבל מבערים אותם, פעצים המבערים את האש, יכבון נשמת האדם בחייו ויוסיפו חום על חום.

(כאן סוף כתב היד, בריטיש מוזיאום). (בדפוס 1 עד 21 ב' של כתב היד בר. מוס. נמצא האנטידוטרים, להלן יובאו הסעיפים השונים בכתב יד בריטיש מוזיאום, השייכים לאנטידוטרים, ואשר לא זוהו בכתב יד אוקספורד ומינכן. לגבי הסעיפים, אשר יש להם סעיפים מקבילים בחלוקה על פי כתב יד אוקספורד יובא הפסוק הראשון של הסעיף בלבד, ולצידו מספר הסעיף המקביל לו באוקספורד.) 1443 (1) אחר, לכאב החלציים, קח נתר לבן שקל, פקיעות"שדה, שקל, ותן לאדם מהרה לשתות.

לפליבריטיקון, הוא כאב הצלעות, קח חליתיה, הוא אשקורלירון, וריאופוני טיקן הוא על... ואמוניאקון יפיתו ויולשו בדבש והשקה כמו זית, וירפא.

(2) לפליבריטיקוס, קח פיגו, פרפנון ומלכא ואמוניאקון, ואריפפולוכיאה, וזרע שבתא, מכל אחד אונק, ויכתו היטב ויולשו בדבש והשקה שקל ליום

(3) לכל נגע הצדדין והקרב ונכאב בדקר, (תן ?) אמוניאקון. ויעביר כל פאב הצדדין. השקה שקל, וחבוש על הקרב ג' שקל מותר במים חיים

וירפא. ועוד, סרפינון גדול מבולם. להשקות, וישבית כל מבאובות הצדדין, אף לכל רוק המתגרה בגוף.

(4) להשגיל עם הנשים, קח ירק גרגיר לח, ירבת, והוציא מומיו וערפ בהן מעט דבש, והשקה כוס א' ליום. ועוד; קח זרע חרולים הם שקנידש, והוא חורק, וזרע קנבם והוא קנבי, וזרע צנונות, וזרע דוקוס, ופילגאן, מכל אחד בשווה. ירבתו הדק, ויולשו בדבש, והשתיה באנגו.

(5) מעשה פוולקין למסיד מתחת, לרפא פיסחים והנשלים במתניהם ורגליהם. קח ממי פרישים מלוא ג' ביצים, מי תלתן מבושלים היטב ג' ביצים, מי פיגן-שדה, והם פקועות, מלוא ביצה אחת, התערבו בולם ותן בהם שלישיית השקל, וסרם שיממסך בזה המסך מספרה בדבש ומלח ושמן ומים חמים כדי שיצא לחוץ ויוציא הדומן וישחר מועיו. אחר כך, תמספרה בזאת ג' ימים וירפא.

(6) דבר אחר לכאב הצדדים. לבונה, ואיסטירקוס, והלבנה, וקופט ופנטפילון, מכל אחד זית שקלים... היא פתירה ה' שקל' גינטיאנה יב' שקל, ירבתו ויולשו בדבש, והשקה שקל ליום במים חמים. ו"א, קח זרע שחלים, וזרע פשתן, ופתורה, ופרסיון, מכל אחד עשרה שקל, ושקרום מרים ב' שקל, גינטיאנה ח' שקל, ירבתו ויולשו בדבש והשקה במים חמים.

(7) ו"א, השקה מן אנטידוטוס אדריאנוס בזית ודבש.

(8) ד"א, משקה פילוקשינוס, ויעיל לכאב הצדדים ולמחול ולכבד, ולשיעור ולדקר ולריאה ולכל שיעשה ליחה בחזה, ולאינפיקוס ולכבד, ולתחתונות, ולאבן, ולפליאור הגף, לקדחת. קח אריסטולוסיאנה ארובה וגלולה, מכל אחד ב' שקל, גנטיאנה, בא' שקל, פרי ער הוא חב אל גאר, יר' שקלים, וזרע פיגן-היער, יב' שקל, פראסיון הוא מרוביו, פו' שקל, מירה בה' שקל, ירבתו ויולשו בדבש, והשקה שקל אחד במים חמים, וירפא. גם מירה ואריסטולוסיאנה, וגנטיאנה חב אל גאר בשווה, ירבתו ויולשו בדבש, והשקה שקל אחד ויעיל.

(9) משיחה על המתניים... (§ 681).

(10) על כאב החלציים ועל כל דבר ריר שיצא מן הפה. קח צנונות ובספס מן השיש, וחתכם, ובשולם עם מים בקררה חדשה עד שליש ויותר, ולאחר

שתבשלם שים מעט קרפה ומעט מלח, ואל יהיה מלוח, ומעט שמן, ותחממם ביחד במעט, וקח המרק ושים עמו יין ותשקהו. תעשה ג' פעמים או ד' ותתמה, כי בחון הוא. וזו הרפואה מספר רבי לאון.

11) מכאב הכליות ולעוצר השתן ולאבן הסותם לשתן, והוא בחון ומנוסה. קח אקוריון והוא עוד אל ג' (?), רפואה, וקנמורין, מכל אחד שקל, וזרע כרישים ב' שקל, גרדוש ר' שקל, קשיאה... מכל אחד כה' שקל, קפרי הוא... כה' שקל, ודבש כדיו. והשקה בזית בחמין ויפול האבן מיד.

לכאב הכליות המולידות אבן הנכאבים עד פלי שאת, קח תורי התרנגולים האדומות מלא תרוד, פתוך והתך ביין הזק מחומם, מיד ירגיע ויפיל האבן. 12) משקה הנקרא עזרה הצעירה... (מקביל למינכן עמ' 190 א').

13) לכאב הכליות והמתניים והאבן הנולד בכליות ובתוך מקוות השתן. קח אנריקון משקל יח' גירות, משטיבי כערבן, יובתו יחדיו והשקה לכאב הכליות במי חזרת. ועוד: אבדיליאון להשקות שקל אחד במי ירק איזמיר-נון, הוא פטרושילנון, הוא מקדונישין, או במי ברפסא כי זה יפוצץ האבן וישבית הכאב. ועוד: שורש דרקונדיאון, ויש שקוראין אותם מישקירש טואיפודימא, ויש שקוראין אותם איפשוורא, קח שורש השקה ממנו שקל א' ליום בתות ומעורב במים ומעט דבש, יפוצץ האבן וישבית הכאב. ועוד: אפונים שחורים, וברשלו במים והשקה מימיהם לכאב הכליות, יפוצץ האבן וישבית הכאב. גם אוריגנון יעשה כן. גם שור שקיפרי יובת ויבושל במים עד שובו לשלישיתו, אז תשקה, ויעיל לכליות ויתיר השתן. גם שורש האביונה, הוא קפרי, יפוצץ האבן וירפא הכליות. אף חורי יונים מפוצץ האבן. אף שורש גלגוש, הוא קולנגאן, ורפא. ועשב פוליסריבון יובת והשקה שקל במים חמים יפוצץ ויתיר השתן וישבית הכאב. וגם קליפת פרי, דפנו-קוקון הוא חב'אל-גאר, שקל אחד במי שורש אחו, הוא קפרי, ויעיל. וגם זרע שומר הוא ראזיאנג, ב' שקלים בתות והשקה במים חמים. דבר אחר קח צזאת התורים, הם אלימאם בלשון ישמעאל, קח שקל אחד בתוש הצואה ובלול בדבש וישתה, אלו כללי המשקות.

14) אנטידוטו יפה למכאוב הכסלים ולפל מכאוב של גוף, ולאדם שהוא יוצץ (מצינון), ולמי שאינו יכול לאכול. שורשי... ד' שקל, פינקלו ד'

שקל, פלפלים שחורים ב' שקל, שדרש ברפס המדברי שקל, ורפס עץ דין. אם יהיה אדם שאינו יכול לשנות פם, עשה פסילתו. אם יש לו שנתמכרין יפה, מול לענה אמורה אחת ושחוק וצורף אותו במימיו בפנה, ותן אותו במי פיד עץ שישתה ופל מוח, וכן תשום במי פיד אחר, ופכור אותו בפנה, ופנס אותו המים (הפנס במים) אלווא, אנקיה אחת, פקועות ישרה הי שקל, מרקורילא אמורה אחת, מור שקל אחד, אורפמנתי שקל, מוקל ב' שקל.

15) אנטידוטו עזרה, יפה הוא למכאום של ראש... (§ 505).

16) אנטידוטו תודוטו שינהג אדם לבית הכסא... (§ 508).

17) ויה משתה אדריאנוס, מחולל בירי הרופאים... (§ 518).

18) יירא גדולה, אין כמות בכל המשקיות... (§ 519).

19) משקה טוב לחזה ולריאה ולגשימה... (§ 522).

20) (שורה שלישית מתחילת העמוד) וזה משקה טוב ברור בידי הרופאים. מחולל, ויעיל לכאב הכליות ולאבן, ולעוצר השתן, ולאבן העומד במורד השתן, ולפליות ולפאפ הנקרא קולוס, ולפאפ הכפר, ולפאפ הרחם, ולפל רוחות, שיתגרו בנוק והוא מן המשקיות הגדולות. קח ברבום, קריאון מכל אחד דרבמו/ וחצי, הרמל ורע הכרפס מכל אי דרבמו. אופיאון דרבמו, פלפל שני דרבמו, שרפינון הי דרבמו, שפולת דאירג ואירסמולוכיאא ופורה מכל אחד, ודרבמו אחד, וקנבון גדול הי שקל, שחוק אותם היטב ויפה וטרבסם בדבש רותח, ותשקה ממנו כפול, ויעיל לשנעון ולפל מיני שר. וזה משקה יועיל לכל דם אשר ירוב האדם מלמטה או מלמעלה, וגם לגשים פנידתם מרוב ומנוסה. ולמי שיקרא דם ולמי שישתן דם, ולמי שיוציא מפינו דם, ולאשה יפה, ולפל דם הוא משקה טוב וברור. קח פלפל שחור ואנקיה, עור אל פום ב' אונק, קוסמו חצי אונק, קונפיתא, שקל ורביע, ווסקיאמוס ב' שקל/ וחצי, מקינוס אונק, ברבום חצי אונק, מירה חצי אונק, רפס פני צרפו ותשקה ממנו דרבמו אחד במים מרורים, וקח מור קשן ותפור (ופקוק) לו את הדותם.

21) משקה לכל קדחת עזה וקשה אשר מעזה בנוק האדם למהר את חזיקה ולהעביר את הקדחת. קח ורע אמיאוס ב' שקל, ורע שכלון הוא פיר פנו,

הוא יוסקיאמו ב' שקל' זרע ברפס שקל' אניסון ב' שקל' ברפס ב' שקל' איזמירנו טוב שקל' לבינה שורש דודאים מכל א' ב' שקל' כל אלה יובתו הדק ויולשו ברפס שפר קיצפו, והשקהו כמו זית במים חמים.

(22) משקה אחר, פיקרא פנכרסטו, יועיל לכל מחלה, לשחפת, ולקדחת, ולשאר המכאובים. ולכל יגיעי נפש, אשר לא ינבחו בלילה ברוב מכאובים, אף למצוקות ולמי שתידר שנתו מכל חולי, ולהילוך מיניים, אף לשיעול החזה ולתחלואי הדרי הבטן — השקהו כמו זית קמנה. לנפלים ביון, ולרופק הלב, ולכאב החלציון בחומין ורפס, ולאישתה היולדת — במים ורפס, ולכאב השן ישום ממנו וירפס, ולעוצר השתן ולשיעול ולקדחת שיעור ב' זיתים או ד', ולכבד ולהילוך הבטן וכאב התחתונות, ולמי שילבו מיניו, השקהו במי כמון. קח קנה בושם ד' שקל' קסטוריון, קרדמומן, איששוברפס, זרע פיגם, מכל אחד ה' שקל', אופיאון יד' שקל', סאסאליאום דיוקוס, שמן בלשמון, אמיאום מכל אחד ב' שקל', אניסון, קציעות ערב, אממון, פלפל לבן, מכל אחד ד' שקל'. פיריתרון, קנמון, פלפל ארוך, ריאופונטיקון, מכל אחד ג' שקל', רפס מטהר ד' פפוקן, ויצליח בעזרת האל. (§ 630).

(23) חלות, מועילות לקדחת ולהוליד הבטן ולכל מצוקות הנפש. זרע חרדל וזרע ברפס, קסטוריאון, מכל אחד שקל, מירח שלישית שקל, אפשינתין ד' שקל', פלפל עשירי במספר, כמון רביעית שקל, נרד רביעית שקל, כל אלה יובתו הדק ויולשו במים ויעשו חלות, חלה בשקל, וישקה במים חמים.

(24) חלות אחרות בקראות אמזונון... (§ 572/5).

(25) וזה משקה לכאב הכליות ולליתת ולנתק את האבנים לצאת מהדרי הכליות. קח מהמורה זונגפיל מכל אחד אונק', אגריקון חצי אונק', סיפילי-און, זרע הכרפס מכל אחד שקל, אפסונטין ד' שקלים, רפס די מלושתו ולהשקות שקל ושליש במים חמים ורפס.

(26) אחר, לכאב הבטן ולמעיים להוליד הבטן כמעט ולחסיר המחלה ולחמש הגוף. קח אלואי, פלפל, וכמון מכל אחד ד' שקל', פיגם ומהמורה מכל א' שקל, יובתו ויולשו ברפס טוב ומטהר והשקה שקל.

(27) אחר, משקה יועיל לרגליים נמעדים... (§ 527).

(28) אחר, המשתה הזה הוא תפארת חכמי ארם ופרס והודו... (§ 532).
 (29) (שורה 7 מלמעלה.) אחר, לכאב הכבד והקרביים, והלפ ונפה הבטן, והירקון, ולמים הרעים הנקווים בבטן, ולמעיים החולפים דם. קח כרפס וקפמוריון ואפמורקום, וישושנים, ופלפל, וזרע הישכרון, מכל אחד שקל, יוצתו ויולשו בדבש, והשקה שקל במים חמים בערב בעת שרפסו, בבוקר טרם יפעור.

(30) אחר, להשקות לגמעים ידיהם ורגליהם... (§ 550).

(31) אחר פנכרשיתו הגדול, שבא מקדם, מארץ ישמעאלים, יפה הוא לכל חולי. שחפת ולקדחת וליתר החלאים ולכל נפשות, ושאין יבולים לשכב בליה מרוב החולי, ולרוב מצוקות, ולמו שתידר שנתו מרוב החולי, ולהילוך המעיים, ולשיעול, ולכאב הלפ, ולכל חולי הדרי הבטן — השקה ממנו בזית קפנה במים חמים. ולפלירסין — ביין, ולקרדיאקום — ביין והומין ודבש, ולכאב מתניים — במים חמים. ודבש, ולאשה שילדה — במים חמים ודבש, ולכאב השיניים, וירפא. ולשיעול ולכבד ולקדחת שלישית ורביעית, תן לו לשותה במים חמים. ולתחתוניות ולהילוך דם ישתה במים חמים עם פמו. קח קנה בושם, וקרימורון, והגורפון והאפיקום, מכל אחד די שקל, וסיפילידם, ודווקום, בלפמון, אבזאים מכל אחד די שקל, קאפוא, אבזמון, מכל אחד די שקל, פיריתרון די שקל, קרפא, פלפל ארוך, ריגון-פונטיקום, מכל אחד (?)... וזפרון, אופיאן, מכל אחד די שקל, פלפל לבן די שקל, שחוק חבל וערבב, משקה בולם בעזרת האל.

דבר עזרה הקטן טוב ונעים לכל חולי. קח מירה וברפס, קרפא וקפמון, אפופוניקון ומפטיכין וענף של פיגם, ... מכל אחד אונקס דבש טר דיין.

(32) אחר, משתה הנקרא רשינא טבא, יועיל לרוב חלאים ממעש אנופול-ניאוס פילוסופים... (מינפן עמ' 92 א').

(33) אחר, משתה למרירה ולליחה ולקדח ולכל מחלה, ולכאב החלציים ודמתניים. קח זרע חרדל ושרפירון, ומן אבדיליאון ואבזמון, ואפיתמון, מכל אחד די שקל, אלואי ואפופונישניקון, וסרקוקוליון, קפמוריון, פלפל, קפמון, בחמורה, טורפיגן, מכל אחד די שקל, קולוקינתידיא די שקל,

ויבתו ויולשו במי פרישים ויוגלו גלולות, והשקה ג' דרפמ שנים כלילה ואחר בפוקר.

34) אחר, משתה תרופה לטהר את הגוף מן המרידה ורוב ליהה, יצהיר את הפנים וירפא כאב האברים והקרביים והליחה, ויחזיק את כח הגוף, ויבניע הרוחות המתגרות בגוף. קח אלדאי אונק' וחצי, מחמודה, קולוקינתי דא, מכל אחד אונק', תרביד, אכיתמון מכל אחד חצי אונק', אפפיקא, קומופ, גלנגא, מכל אחד שקל, פלפל, מספר מ' גרגרים, יובתו היטב, ויולשו במי פרישים, ויוגלו גלולות, ויבשו, והשקה שקל וחצי או ב' שקלים.

35) אחר, משתה לרפאות מקורות השחין הנקרא חזירים... (§ 640).

36) אחר, חלות, מועילות לקדחת ולמצוקות... (השווה § 7, 6, 572).

37) חלות, יועילו לכל קדחת... (השווה § 7, 6, 572).

38) משתה לכאב הכליות ולאבן הסותמת למקוות השתן ולכל חולי הכליות, ולכאב הכבד וקרביים ולמעד הרגליים, שהיא פורגרא, ולכאב קולוס, הוא המעי המתפתל, ולכאב רחמי הנשים, ולשגטון ולכל כאב נעלם בהדרי הגוף, השקה כמו כל אחד והוא נקרא בלשון יוון רשינא טבא והוא ברור. קח כרכום ופורביון ואמומון, מכל אחד ג' שקל, דווקוס, פוליוס, ומוליוס (?) זרע ברפס ופנבלה (?) נרד, אריסטולוכיא גלול גם ארוך, מכל אחד שקל, אסרון, פלפליון מכל אחד ב' שקל ו', זרע השכרון ופיריתרון, זרע חרדל, מכל אחד שקל וחצי, אופיאון, עשרה שקל, פרפניון ח' שקל, תבאית שורש מי ההודאס או השורש בעצמו, ח' שקלים, שמן בלזמון אונק', יובתו הכל ויולשו בדבש ויובתו אחר שיולשו, והשקה כמו פול, וייעיל לכליות ולכל חולי.

39) משתה אחר, לחולי הכליות והכסלים ועוצר השתן ולאבן סותמת בעד השתן, ולכל נגעי הכליות ולריאה. קח פלפל לבן נרד, איסטירקוס, קלמינת, אניסון, זרע ברפס, נרד קליטיקוש, מכל אחד אונק', פלפל ב' אונק', פטרוסילינון ג' אונק', ויובתו ויולשו בדבש והשקה כמו אגוז ביין ודבש קונפוטון, ביום צח ולא מעונן. (?)

40) משתה אחר, לכליות הנכאבות, ולכסלים ולפוצץ אבן ממקוות השתן, וגם ייעיל לכל חולי תחתוניות הב הטחורים, והצמחונים, ולמי שישתן דם,

והוא פרוץ בלא לנעשהו. קח נצחת קבר ומעידו ומקליפות שורשיו, ומן שורש קמדריש (?) מביל אי אונק, ידעתו כל אחד לבד וינגנו פסיק חדישה, ויזקק עליהם מים ב' חנים, החין ב' ליפיון, והנחים ג' ימים וג' לילות בתוך אותם המים, ואז תצית את האש מזהה לסיך עץ שירתיח ד' פעמים. אחר כך הורד את הסיך מעל האש עץ שיתקרה, ואז תתן ירך פסיר, ותעשה כל אשך בתוך בידך עץ הימפות פולו במים המזורים פסיר, ויהיו לאחד. אז תמצה את המים מן העיקרים בשיעור השאר מן שני החינים ותשימם לבלי מהור, והשלך את היתרים ושמור את המרק. אז תיקח מעלי האבינה ומן הניצה יפשים ופתותים, ופלפל, ומשפופי, מביל אחד דרבמי אחד, ומקליפת שרשי האבינה יבש והדוק. הדק ד' דרבמי ושורש רומקי יבש, ופתות הדק עשרה דרבמי, בולנג ב' דרבמי, בורופלנו אחת עליומה, כל אחת ידעתו הדק, והטף עליהם מן המים ההם מעט בכל עת, עד שישתה המים ההם בלבק ההוא, וכל זה יהיה בצל ולא בשמש. ופאש תראה, כי נישתו כל המים ההם בעקרים הפותים, והתקשו, אז תעשה מהם גלילות כעורות העינים, ותיבש אותם בצל לים, ותשקה מהם לפיות וללבן, ולתחתיות הנראות והנעלות, והמחורים, ולפל גג, פדי ג' גלילות בבוקר ובערב במים חמים, ויצום עץ הערבה וירשץ במאלו במלאת בקר, וישתה מתוקים או דבש במים.

(41) משתה, בקרא סוס מי זהב... (השוזה מונכו 159 א').

(42) משתה, בקרא שמן אדריאנוס יעיל לשחפת ולקדחת ולשלישול מיניים ולבאב הראש ולכל מבאבב הגוף. וזה מעשהו: קח קנה פרשם, קסמוריאן, קרמורבן, ... מביל אחד הי שקל. ארפאיון פרכום טוב יד' שקל. קרה ד' שקל, דוקוב, בלזמן, אמיאון, מביל אחד ב' שקל, פריהרין ח' שקל, קרמורבן פלפל ארור, שורשים, של ריאפונטיקון, מביל אחד ג' שקל, ירפא. (43) אנטידוטום (שעשה) רבי יוחנן, וקרא שמה איפוכרושוס (?), יפה לכל חולי לשחפת ולקדחת ולאדם שישי לו שיעור, ולקדחת שנתה מן הראש, ולמניקין (?) שממתחת מהוריו של אדם, ולמחורשוקום, ולאשה חרה שלא תוכל ללדת, ולאדם, שלא יוכל לרפא מרפ הדולי. יבנס בו: ארור מרדעא (?) ב' שקל, אקורין אפרט שירים (?) פלמקימונים מביל אחד ב' שקל,

הכל-ניל ד' שקל/... (בנראה חסר משפט, ביוון שהקריאה אינה רצויה).
אפיתמון ב' שקל/ דבש שהוא צריך לה.

(44) אנטידוטו פילואנתרופוס, מועיל לאדם שהוא נשכח מן חלב... (§ 551).
(45) אחר, אנטידוטוס פיקרא, מועיל למבאוב של טחול... (השווה מינכן 160 ב').

(46) אנטידוטוס ביטיקון מארץ ישמעאלים... (מינכן 158 ב').
(47) משתה להרגיע כאב פודגרא. ישתה ויתרפא. קח אלואי זכה רוטל, קנזוריון חצי רוטל, לבונה זכה שליש רוטל, שושנים יבשים משקל ב' דרבמן, מירה זכה ד' אונק, אישיפשי שקישטי (?) ב' אונק, שורש דודאים ב' אונק, ירבתו וילשזו במים מתוקים או במי עשב הנקרא איסטרובוליון הוא פיליטרון, והוא ענבי השזעל, ויעשה חלות החלה שקל, והשקה במים חמים וירגינ.

(48) אנטידוטו איקסופריטון, מועיל לכאב הצלע ולקדחת שלישית ולחמי-שית, ולכל תחלואי הקדחת. קח קרדמומן ד' שקל/ מירה, קינמון, שושן יבש, דווקוס, מכל אחד ד' שקל/ פלפל לבן ועלי רימון מכל אחד ב' שקל/ ודבש שהוא צריך לו. (השווה מינכן 155 א').

(49) אנטידוטוס, שהוא יפה לכאב הראש. קח פלמוקרימון, אגריקון, ריאז-פונטיקון, אשקיננמוש, בואוס, גרופילו, שחלת, קידה, מכל אחד שקל... אלדיקוס, מסטיס, פויפונא פלפל מכל אחד ג' שקל/ צבר ד' שקל/ קינמון, אקוריון אפיתמון מכל אחד ב' שקל/ מוכוס (?) מוב ב' שקל/ ודבש שהוא צריך לו.

(50) אנטידוטוס שעשה גלינוס לטוסיכוס ולריאה... (השווה § 570/630).

(51) אנטידוטוס סוס הכסף... (השווה מינכן יז 159 ב').

(52) אנטידוטוס פנכרשתו מארץ כיתים... (השווה מינכן יז 192 א').

(53) (שורה שישית מההחלה) אנטידוטוס, שעשה קונסטנטינוס המלך, ואמר לרופאים, השמעו לי שתכתבו אותה בספר רפואות, שיפה הוא הרבה וזה שמה אירקליס, יפה למבאוב של אוזן ולכאב השיניים ולאדם שיש לו אפן בערותו, ולמי שיש לו מבאוב במבושיו, ולכל ציקה ולשחפת ולקדחת.

ותן ממנו לשחין, וירפא, ולכל כפאוב, ויחול. קח רימון ומירה מכל אחד ג', שקל, אריסטוילוריאה עגולה ה' שקל, אישטפשי שקישמי (?) שקל אחד, זרע פרקוקולא שקל אחד, ורפש כצבון.

(54) אנטידוטוס דיאנקרדיאון, יועיל לאיצטומבא ולמי שמרעיר, ולמי שרעתו מקולקלת, ולכל מי שיוזר לו כל מיני ריאומה, ולבאב אריתולין-רון (?), ולפחד חלב והכפר המנופה ולקחול ולקולוס, ולמי שראשו מתגלגל, ולמי שחוא שופח, ולדבר בפניו (??), והכליות ולכל עילה שבגוף, ולאשה המתקשה ללדת, ולמי שגופו בלא פוח, ולמי שחוא דמו הרבה, השקה אותו במנו, הוא במעט, ואם דמו מעט, ישנה ממנו והוא ירפא. קח אפיקא נרדי פוליאון, בריאון מכל אחד ג' אונק, אלואי אפיקא רחל, קרפס-בלמון, זנגביל מכל אחד ד' אונק, מעשיבי אונק, אוריאום, קשיא (?) ו' אונק, אישטפשי קרישקון, הוא רומה לשוער, ד' אונק, קריאופילון, ריאופריטיק, מכל אחד ג' אונק, אנקרדיאון אונקיה, פניקולי עיקר קליפתו לח מזוקק, ורחין, ט' ליטרין, חומץ טוב ט' היני, רפש טוב ד' היני, קליפה של שימר, חתוך אותו בעט מעט וטבול בחומץ ו' ימים, אזור, אוריגנון, ענף האזרים, ענף דאפנדיאון, בלוספיאון, זרע מלילואום, הוא חנקקא, ורגריר, סיפרום, גינטיאנה, אריגניון, מכל אחד חצי אונק, זיעת הבוטנים, הוא טריפנינא, זנגביל, פנטיפילון כמופיטיאום ג' רבעי אונק, אישטפשיקון, אריסטוילוריאה, דוקוס, אספאלדו של סדום, חלבנה אדומה, אפדיליון, קנזוריאון, גפרית ירק, מכל אחד רביעית אונק, אמוני-אקון, לראנון, מעשיבי, קרופילון, עצמי בלפז... פרי עץ ער, רפנין, זרע אנגורן זרע גרגיר, זרע מליתרון, מכל אחד אונקיה. הקורנית חצי אונק אקורן ב' אונק, וין מוישן ורפש וי מלוישטון, והכל יודקו ויפתו, היפשיס לבד והלחים לבד, אז יערב ויחיר. אחרי פן תבשל היין והרפש ער שזבם למידת הרפש, אז תליש את המזנתה ברפש ויפתו אחרי לישתב, ג' ימים עד מלאות כל מעשהו, אז תיישנהו בשעוריים מ' יום טרם שתשתה ממנו.

(55) ואלו נרגרים טובים ומשובחים: תורפיד, אפיתמון, בלילג, בבולין, אגריקון, סקמוניא... שקל, ומן אפיתמון ב' שקלים, ומן בבולין שקל וחצי ומן גאריקון שקל, ושמוין (שמונית) שקל, מעשיבי שליש שקל, סאקסיפורן

רביעי שקל וחצי, תבתשם ותלוש אותם במי הקומים הוא סמך ערבי ותיבשם
בצל ועשה גלולות כמו אפונים ותשקה מהם כפי הכוח.

(56) משתה לכיבוס מעיים, ולכל קדחת ומחלה, ומריחה, ולכאב הכליות
והמתניים והחלציים. קח קולוקינתידא ב' שקל, צבר ד' שקל, מור חצי
שקל, ומסתיכו חצי שקל, אבריליון, אפסיניון משקל... מהמודה ב' שקל,
יובתו ויתערבו ויולשו בדבש, והשקה ז' גלולות ביום כמון אפונים או מ'
במים חמים או בפולת או בביצה מגולגלת.

(57) אקינגינון ממעשה... (קריאה לא רצופה, לא ניתן לזהוי כלל) ראה
ב"י מינכן (91 ב').

(58) אנטידוטוס פלימטומא, יועיל לכבד, גם זה ברור וטוב. קח מירה,
וספילאוס, וצבר אדום, מכל אחד ב' שקל, פמרוסילינון, פלפל, מכל אחד
שקל, אפרון ד' שקל, אימטוריון או פרסיון, ג' שקל, וחצי, יובתו כולם
היטב וערב עם דבש די מלישתו.

(59) אנטידוטוס אדריאנוס, מלך רומיים... (השווה § 518).
(60) וזה משתה יועיל לכבד ולטחול ויצהיר את הפנים, ויבדיק את המראה,
וירפא את הקרביים. קח שכולת נרד, וברבום, וקסיוא, מכל אחד ג' שקל,
קנמון, וקישט, ומירה, ואשקינגטום מכל אחד שקל, יובת הדק והשקה
שקל במים חמים.

(61) המשתה הנקרא קופימוס לכאב הרגליים... (§ 524).
(62) וזה משתה הגדול הנקרא בלשון יוון מיתרידיוס... (§ 520).
(63) פילוגיה, לכל חולי ולכל מכאוב... (§ 545).
(64) משקה יירא לוגדיאון... (השווה § 660).

(65) משקה יירא הגדול, שאין כמוהו בכל המשקיות... (§ 519).
(66) (שורה שבע מלמטה) משקה גרגירים. צבר, קנמון, לענה, מכל
אחד ה' שקל, ראזאנג, הוא זרע שומר, ואניסון, מכל אחד רביעית
השקל, פוער, הוא קיפיריון בלשון יון, מכל אחד שתות שקל, וילשו אחד
הבתישה במי הכתירא וייצנעו (!). ושעור השתיה מהם בכל ערב ה' גרגרים,
ויחיו כמו אפונים הגדולים כל אחד. לשיעול ולמצוקה ולקול הגחלש,
ולסריחה היוצא מן הפה מחולי הריאה, ולמכאובות שבתוך הגוף. קח נענה

אהר, הוא מינפאט, וקלמינטון... וקיפירום, וקאט (?), ופמון הנאכל ופמון רחב, ואקורון הוא אלום, ואזום, ובלישקונין הוא פוליון, וקמח הפול ולבונה, ופרי ער, ותילין הוא פינגריקו, הוא חלבה, וקמח פרישנין הוא רובי, וקנמון ואריסאטם הוא אצל-אל-סוםאן, ושרר דרקונין הוא אצל-אל-לור, וזרע הדילים, הוא בור אל נגרה, וחוה בור-אל חריק, ופריקנותו הוא אלקטריא ואריגנון, ושרש הוא אצל-עוד-אל-סום, וזרע מיקנון חלבן. שום מכל אחר בשורה ובתוש הדק באבק, ודשקה במים המים שקל בערב ושקל בבוקר, ער ג' ימים, וירפא מאלו החלאים הבתולים למעלה ואפילו אם הוא עתידי למות, יתרוחז מן המצוקה והמכאובות, ותעבור... וישום קולו יותר פמנעם, ודבר ברק ובחור.

67) משקה להוליך ליחה ומרירת, ולגיד הנשה, ולמים הרעים שבגוף ולכל חולי שבתוך המיעים, ולבאב אטרוטיקום, ולבאב המתניים ולכל באב שבגוף. קח איריאטם יבש פתות ומנופה פ' אונק', וזנביל, חצי אונק', תורבירי חצי אונק', השקה מהם חצות שקל וחצי במים ודבש, וזהו משקה בלא סכנה.

68) משקה, יועיל לכל מיני שגעון ולגופלים בארץ מדי חודש בחודש, וכל מיני הרוחות המתגרות באדם, ונקרא דיאקונימון. קח פופינון, וקסמו"ריון, וקושט, וחילתית, הוא שקורין לירון, מכל אחד פ' שקלים, גפרית שקל אחד, שורש קפרי, אספלדון מכל אחד שקל, אמניאקון, פ' שקל, צפר פ' שקל, אמניאקון הוא אפרויליון, ואבק מונטי מכל אחד ה' שקל, ודבש פדיו והשקה שקל אחד.

69) פינטאידוס, יועיל לכל כאב ולכל חדרי הבטן... (§ 526).

70) תיאודוריטוס, מנוסח וטוב... (§ 529).

71) אנטידוטו פיקרא, יועיל לכל מאכלי טחול... (§ 532).

72) (שורה ארבע מלמעלה) אלוקטירין טוב ומובחר מאד לשלשל, בהשקות בקיץ ובחורף. קח צמר, הלילג, מירופלנון, פרפינון, וחלבנה זבה ומנבול, מכל אחד בשורה. פתות היבשים לבד... הלחים ביין לפי נישן, ולוש במנעט המלות בקר במז עיפה. ובאשר תחפין להשקות מזוה, עשה מזוה גלילות

- קמנות כפלפלים, ובעשותך הגלילות משוך אנבעותיך בחמאות בקר והשקה
אחד וחי שקל במים חמים ודבש או בכל דבר אחר.
- (73) אנטידוטו, יפה למכאוב כסלים... (לא ניתן לקריאה).
- (74) לכאב הכבד והקרביים ולב... (לא ניתן לקריאה).
- (75) רפואה על השלפוחית ולאבן הסותמת בעד השתן... (§ 592).
- (76) לגיד הנשה, משקה בדוק... (חלק מהשורות משובשות).
- (77) טרוחישקי אמזוני... (§ 572.5).
- (78) טרוחישקי, הם חלות, מועילות לקדחת... (§ 572.6).
- (79) טרוחישקי אדומים, יועילו לקדחת... (§ 572.7).
- (80) טרוחישקי קליאו, יועיל לשיעול קשה, ויחזק הבטן, ויועיל למי
שישתן מיפה מיפה ובעצער, ולכאב הקרב, ולמי שמקיא דם. קח כרכום,
ה' שקל, ורביע, מור ג' שקל, וחי, קסמוריא ג' שקל, ... שקל, אניפון
ג' שקל, זרע פפרוסולינן ג' שקל, קלמינטי ו' שקל, קסיא פיספולה ז'
שקל, פחות רביע, אופיו ה' שקל, ורביע, זרע דווקוס, הוא בוזר אל-
גזר אל-בר, ז' שקל, פחות רביע, ורביע בדיו.
- (81) טרוחישקי דיאספרמטיקון, יחזק הבטן ויועיל לקדחת ולכל כאב בגוף.
קח גומא של גורגניות הם חבי אל-מלור, ב' שקלים, זרע שומר זרע
שברון, מכל אחד ב' שקל, זרע אניפון ז' שקל, זרע ברפס ב' שקל,
אופיו ג' שקל, ושתה במים חמים כדי שפוקם.
- (82) טרוחישקי לצמאה חרבה ולשלפוחית הכואבת. קח זרע קשואים,
זרע פשתן, זרע פיקולוס ואניפון, מטרגיתון הוא בתירא וליגרזואה הוא
עור אל-פוס, ומפטיפין מכל אחד בשווה, שחוק הדק ולוש במים קרים.
- (83) משתה אתנסיא כל שותיו לא יחלו בלתי חולי מותם... (§ 564).
- (84) אנטידוטוס הנקרא זינופולוש קריטימוש (?), יועיל לעצה, ולפלים,
ולאבנים, ולטרי היוצא עם הישתן, השקה לצריך בשיעור שקר אחד בין
ישן במרחץ. ולכאב הקרב באימפוימה, ולכבד ולריאה ביו, ולאדם שמקיא
דם או מוליך דם מלמטה עם ארגונולישו הוא רומי פלנטי ולמצוקת הנפש
עם חומי, ולמי שנפשו מקולקלת והוא תאב להקיא, השקהו עם טס (?)
מים ענתבשל, בם מלוא בף אניפון, או מלוא בף כמון. ולכאב הצלעות עם

אופשימא (?) ועם ריאז פוינדיקון, הוא שורש קרחה, וגם עור למשנתה עם המוות, השקהו מזה המשקה וייעיל לו, בין קודם אפילה ובין לאחר אפילה. ולשחפת הרביעיה. וזה ריקהו: פרקופינא, ורע דמפראדא (?) ורע שחלים, ועלה קוין הנקרא פיליאורו, ופירונקו, מכל אחד ב' אונק, ושורש קפרו, ועשב פטרוסילינון, וקושט ועלה קוין הנקרא טריבולין עם המריבוליאדא (?) של קוין, ורע ליגריאדא שצובעים בו צהוב, ורע ברפס, ריפואינדקון הוא שורש, ורע שפרון הוא פור-בנג' והוא פמפוניאקה, ושורש גימניאדה, ושורש אפרון הוא אם בקרא, מכל אחד אונקיה. וועטר ג' שקל, ונגביל וקוקרפניה הם צינור, חביאל-די-יוכל, מכל אחד ג' אונק, ובמון ורע יוסקאמו ג' שקל, ברפס אונק' אחת, ורנעי, וגלנגה וריאוניאש (?) ג' שקל, קריאפילון ג' אונק, קסיא הדורס, אונק' אחת, ליתוספירון אונק', אשקי-נגתום הוא אדרבמון, ב' אונק, קמומילון ב' אונק, נרדו שמיחיש הוא פונבל רומי, אונקיה, אקורון והוא אלרג' אונקיה, איווייריאדא (?) אונקיה, קנטורין, שמן בלסמון, אונק' ודבש בדרו.

דע, כי האגוז המשיזש, הנקרא קשנתו קריאון ונקרא דוקא ובלשון ישמעאל ג'יזא אלכיא, הוא עושה לגשקה (אגוז) להקיא. והלילג' הוא מריבולמון, הוא המין הגדול. כי די מינים הם והם מוליכים למטה וזה ויעיל לליחה, והמין הב' נקרא אמלג' הוא במעט קמין מן הלילג', והוא צהוב, ויעיל למריחה האדומה. והמין הג' הוא קמין מאלה, והוא שחור, ונקרא בלילג', ויעיל למריחה שחורה, והמין הד' נקרא הלילג', והוא קמין מכולם, והוא בבן גרעיני היתרם, וגם הוא שחור, וגם הוא ויעיל למרידות. אלה ארבעה מיני מירובלג' מוליכים המטן למטה ומורידים כל חולי לאדם, שתפסו חולי קרחת, והוא במעט בבר, ונשתנה תוארו... תיתן להם ונפל למטה. או בכל באב, שיש לו בכל מקום בקרבי, כל אלה יש מעילת אחד מפורי הגוף, שנתגבר על ג' ריעיו הנשואים. ואם תחפזין לרפאותו, תן לו שיכלע גלילים קמח פולת העילוש בחלב תיתומאלי, ויש שקוראים אותו אוקשיפירון, ויכלע ח' או פ' או טו' עם דבש, או תכתשנה, וישתה במים חמים ויוליך למטה ויקל. ואחר כך השקהו בערב דברים המועילים לקרחת, כמו לבונה ומשמיכי ומירא ופרפום.

85) דבר אחר להוליד דבר קל בהיותו עם קדחת בספרים הכתובים למעלה. קליפת שורש תנתומלי, הכתוב למעלה אחר שתיבשה, ופולת. לושם טם חלבו ויבשה ובמו יא' או מ' מין מנדוקא הנקרא בלשון אשכנז קמפדני, ובלשון ישמעאל הביא-מלוק, עם קליפותיהם בתושים, ומעט פוליפודי, ותשקה לנצרך בשעור שקל אחד במים חמים ומעט דבש, ויוליד למטה בלא טורה ובלא סכנה. ויורידו אלה הדברים כל תחלואיו מגופו, ותוכל להשקות אלה משני ביני המשקיות לחולה ולבריא בשחר, או אם תחפץ קודם שעת המנחה, ובלבד שלא יהיה החולה בקדחת עזה. ואם תחפץ להקיא תסוף על אלה שלישית מן אגוז הודי הוא גוזא אלקיא או חציו, ויוליד למעלה ולמטה, וגם הקבשילא (?) יועיל להקיא, וגם הקולוקינתידא, הוא אדריאני, יועיל להקיא. ובולוקוקא (?) בא' או כ' יועילו להוליד למעלה ולמטה, והפוליפודי, שורשו יוריד המים הרעים מן הבטן. וזנגביל מוליד כמעט למטה. וגם הצבר, וגם הלענה, וגם שליש שקל מן חלב תיתומאלו עם חמישה שותתי שקל של זהוב יוליכו למטה, או מן חלב בלי צירה, הוא תיתומליו וגם מיצוי קישואי השדה עם מיצוי גלגילו (?), שווה בשווה וכנגד שניהם דבש, ותמלא מהם אשישה (?) גדולה ותניחה להרתיה בשמש מי יום, וכשתצטרך, השקה לנצרך ב' תרודים או ג', כפי כח האדם ויוליד למטה גם למעלה.

86) להקיא, קח זרע חרדל, וזרע צנונות וחומץ ודבש, יורקו כל אלה ויולשו, להשקות מהם להקיא. דבר אחר, שקל א' מן שורש אנדריאני (?), בתות ופתות בדבש ומים חמים, או יקיא כל הליחה הנמצאת בכל חזהו. וזה למי שקרא דם ומוליד דם למטה, לרפא החבורה המוציאה אותו, השקהו מזה המשקה: דרפמ' אחד ביום ג' במים קרים וירפא. קח מר (מור) חצי שקל, גליקוריון ב' שקלים, לליפנקוס (?) ג' שקל, פריפטיאט (?) ג' שקלים, אליסמולוביאה עגולה וארובה, ודם תנין, מכל אחד שקל, אפופנקון, קלקנתון, אסטיפסין, בארץ ישמעאל, קיקידין פואה, יוכתו ויולש בדבש, והשקה לחולה הנצרך בכל בוקר ובקר בשחר בעפים ההדם, ג' בקרים רצופים, וירפא. ודע, כי כל דם היוצא מקרב האדם, בין שיזקאנו ובין

שייציאנו האדעם מתחת, אים לא יעצחנו או ימות, או יבוא לידי חולי פודגרא. וזה הדם הוא או מן הכפר או מן הכליות.

87) המור יוציא הקדחת מתוך העצמות, משותהו, ומביא תאווה האכילה ומצהיר הפנים, והקסמוריון לנתיחה השחורה ולקרם, הוא איצטומבוס, ויטיל הוא. אשטום (?) וקנמון וקרואפילון וגלגלא, וזנגביל, וזרוארא (?), וטריקשירין ומורא ומשתירין ולבונה ופליקמיון, וזמון, וזליקוריון, וקרנאבאר, תכתשם ותשקם לנצרך או עם יין או עם מים, אך כל אלה הכשמים או הנמצאים מהם. עשב פליקופיש מבושל עם יין, יתקן הזיבה מכל הנשים אם תשקנה בזמן. ולנידה מרחיק נידתה, לטפיש מדעתו לנפחד פתאים ויתיר השתן לנצפה, השקהו שורש גלילי ז' פלכום בז' ימים, פעם אחת ליום קודם שיאכל וישתה ביין ישן בעזרת האל.

88) לנפחדים ולמידפק הלב השקהו שורש אקוריון שקל אחד ביום לנפחדים פתאים ולדופק הלב השקהו... טיקר, ניקרא בלשון ארמית אריפט מרתורא הוא מרצא פלפלא מרחיק את האדם מתגרת השדים. לפחד הלב והדופק קח שקל אחד אשקינומיון ושקל פלפל ויבשל ביין או במים וישתה.

89) למשוגעים השקהו ניצת אילן רמל הוא יבפקו סמבוקו (?) בלשון רומי ובלשון ארם רותם, הוא לשון ויון, הוא אישכרמיוס ובלשון ישמעאלית רתם, שלישית שקל, השקה לאדם בדבש ובמים חמים, והוא, יקרא ליחה ומריה מאר, וירפא.

90) לרוחות השדים המתגרות באדם, השקהו שקל א' ליום או חמים מורע עשב הנקרא בלשון ארם בששא, וגם בלשון הקדוש, ונקרא בלשון ישמעאלית חרמל, ובלשון ויון מילואוס, ובלשון פרס אפפדבר, וגם קורין איתו בלשון יון קרדיאנוס.

91) לדופק הלב, תשקהו קניקון (?) לפל רוחות ומזיקים ולילדים הנפחדים, יום, קטרם מן מנדרגורא, הנקרא בלשון ארם יברחה, ובלשון קודש דוראם. לדופק הלב השקהו פום אחד משורש אורינוני מבושלים במים עד שוב שליש. 92) אשפודילוש הוא פאגידה... (השוה § 544).

93) תכולוקוא, השקה לאדם מ' או כ' כפי כוח השותה. ודע, כי אם תקרעם בצפרני גולד... יקרא ולא יוליך למטה. וגם אם תקרעם בצפרני

אסף הרופא

גורלך אחד אחד מופתמתם, יוליכו לאדם מלמשה ולא יקיא. ואם תקרע מופתמתם (?) פמטט מהם וגם עוד תקרע מהם מן פטמתם, יוליך האדם למטה וגם יקיא. ודע, כי אלה הכוליקוקא הם קרים. ואם יקררו את האדם וגם ימשכו גידי שוקיו וגידי זרועותיו, משוח בשמנים מדברים המים כגון: שמן ער או שמן... או שמן הפוליו, ותשקהו מעט שמן שקרים מרים במים המים.

94) לכאב פודגהא, וגיד הנשה ואצבעות ידיים ורגליים. קח דבס הוא עלק הוא אוקפוס, הוא בלשון רומי פיסקוס שתופסים העופות, ובשלחו במים ביטול טוב, ואחר כך משוח ידיו שמן ומעכהו בידך היטב, ואחר כן תחבוש במקום הכאב וירפא. לאדם שיריק מפיו ליחה בעובי... בשל דיאוזמו ביין טוב ער השתלש, ורשתה ג' ימים פוס אחת ליום וירפא.

95) לעצור את דם נידה, תיבתוש דם תנין ובירוניקי הוא סנדרום, ואופיו, מכל אחד שקל ותשקנה במים חמים או ביין קר ולעולם לא תראה את נידתה.

96) לעיביון הלשון אם ינפחה... (מינכן 88 א).

97) לכפות ידיים ורגליים כשיתבקעו... (§ 738).

98) לכאב הרגליים ופודגרא... (§ 739).

99) לנידת הנשים המארכת ימים... (§ 625).

100) (שורה שש מלמשה) פזמא לכל מכה, רחוי אותה ופוך קודם דבש, וקה קנמוז וקריפוליון ואריסמולוכרואה ושינפירי (?) וקוקידין (?), ושחוק ושיים, ופשתעלה ארוכה למפה להשוות עם הכשר, קח רטינא ודם תנין, ומרמרין ושחוק היטב ושיים.

101) להסיר השיער מלהלבין... (השויה מינכן 152 ב/).

102) על דבר נגעי הצואר הצומח בו... הנקראות חזירים... (§ 639).

103) משתה לרפא מקורות השחין הנקרא חזירים... (§ 640).

104) לכל מיני שחין הצומח בצואר או מתחת לאזניים... (ראה § 3—102).

105) תובש, דבר ברור לכל שחין... (ראה פנ"ל).

106) וזה מעשה איסקילא... (§ 661).

107) והקדיראה הוא עיטרן...